fondată în 1895
bpt
serie nouă

ann radcliffe

misterele din udolpho

★★

ann radcliffe

misterele din udolpho

★★

ROMANUL GOTIC ENGLEZ

TRADUCERE DE CRISTINA VONGHIZAS

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1983

EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

CARTEA A III-A

CAPITOLUL I

Am să vă spun în ce loc să pîndiți,
Și să cunoașteți clipa potrivită
Căci totul trebuie-mplinit la noapte.

SHAKESPEARE — *Macbeth*

A doua zi, Emily rămase surprinsă auzind că Annette știa că doamna Montoni era ținută închisă în camera de deasupra portalului, și că aflase de vizita ei plănuită acolo în cursul serii. Nu-i venea să creadă că un lucru, pe care Barnardine îi ceruse ei atît de stăruitor să-l țină ascuns. i-l împărtășise singur unei ființe atît de vorbărețe ca Annette ; dar acesta părea să fie adevărul : o însărcinase acum cu un mesaj privitor la întrevederea plănuită. Îi cerea lui Emily să-l întîlnească pe terasă, neînsoțită de nimeni, cu puțin după miezul nopții, cînd el o va duce în locul făgăduit ; Emily șovăia însă să-i dea ascultare, căci mii de temeri vagi îi năpădiră mintea, aceleași temeri care o chinuiseră în noaptea trecută, ea neștiind dacă să țină seama de ele sau să le înlăture. Se gîndi de multe ori că poate Barnardine o înșelase, în cele ce-i destăinuise despre doamna Montoni, și că poate era de fapt ucigașul ei ; și că urmase porunca lui Montoni, pentru a o atrage în vreun plan disperat al acestuia. Bănuiala cum-

plită că doamna Montoni nu mai era în viață venea astfel însoțită de una și mai înfricoșătoare, cu privire la ea însăși. Dacă uciderea mătușii ei fusese săvîrșită doar din ură, fără legătură cu vreun profit, ceea ce nu părea să stea la baza actelor lui Montoni, țelul său nu va fi atins decît atunci cînd va fi moartă și nepoata ei, Montoni știind că urma să-i revină ei averea soției sale. Emily își aminti cum o înștiințase că proprietățile în litigiu din Franța îi vor reveni ei, dacă doamna Montoni ar fi murit fără să le încredințeze soțului ei ; și stăruința îndîrjită a mătușii ei făcea să fie foarte probabil ca pînă la urmă ea să le fi păstrat. În această clipă, amintindu-și de atitudinea lui Barnardine din seara trecută, fu convinsă acum de ceea ce atunci i se păruse doar, și anume că exprima un triumf plin de răutate. Se înfioră la gîndul acesta, care îi confirma temerile, și se hotărî să nu se ducă la întîlnirea de pe terasă. Dar curînd după aceea, bănuielile acestea i se părură exagerări lipsite de noimă ale unei inimi temătoare și istovite, neputînd să-l creadă pe Montoni în stare de atîta perversitate încît să ia cu bună știință viața soției și nepoatei sale. Se mustră pentru a-și fi lăsat imaginația romantică s-o împingă atît de departe de granițele posibilului și luă hotărîrea de a se strădui să și-o țină în frîu, căci altminteri va ajunge în pragul nebuniei. Cu toate acestea, șovăia în fața gîndului de a se întîlni cu Barnardine pe terasă la miezul nopții ; și totuși dorința de a scăpa de groaznica nesiguranță cu privire la soarta mătușii ei, de a o vedea și de a-i alina suferințele, o menținea în nehotărîre.

— Dar cum e cu putință, Annette, să pot ajunge pe terasă la ora aceea tîrzie ? întrebă ea, regăsindu-și cumpătul ; străjile mă vor opri și signor Montoni va fi pe dată anunțat.

— Oh, ma'mselle ! totul a fost bine plănuit, răspunse Annette. Mi-a spus Bernardine. Mi-a dat cheia asta ; și mi-a spus că ea descuie ușa de la capătul coridorului

cu bolți care dă la capătul fortăreței dinspre răsărit, așa că n-o să trebuiască să treceți pe lîngă nici unul din oamenii de strajă. Mi-a mai cerut să vă spun și că de data astă v-a cerut să veniți pe terasă, ca să vă ducă la locul dorit, nemaifiind astfel nevoie să deschidă ușile mari ale holului, care scîrțîie atît de tare.

Emily se mai liniști puțin auzind această lămurire dată lui Annette, care părea să fie sinceră.

— Dar de ce trebuie să vin singură, Annette ? întrebă ea.

— Păi, tocmai asta l-am întrebat și eu, ma'mselle. I-am zis : „De ce tînăra mea stăpînă să vină singură ? O să vin și eu cu ea, neapărat. Ce rău pot face eu ?“ Dar el a zis : „Nu... nu, să faci cum îți spun“, pe tonul lui ursuz. „Ba să știi, i-am zis eu, că mi-au fost încredințate și mie taine tot atît de mari ca aceasta și știu să păstrez un secret.“ Dar el tot nu voia să spună decît „Nu... nu.“ „Atunci, i-am zis, ca să ai încredere în mine, am să-ți destăinuiesc un mare secret, care mi-a fost spus acum o lună și despre care nu mi-a ieișt pînă acum nici o vorbă de pe buze — așa că nu are rost să-ți fie teamă să-mi spui.“ Dar totul a fost zadarnic. Atunci, ma'mselle, am mers pînă într-acolo încît i-am oferit un frumos țechin nou-nouț, pe care Ludovico mi l-a dat ca amintire și de care nu m-aș fi despărțit pentru nimic în lume ; dar și asta a fost în zadar ! Ce pricină ar putea avea ? Dar eu știu, coniță, pe cine vă duceți să vedeți.

— Barnardine ți-a spus cumva și asta ?

— El ! Nu, ma'mselle, nici gînd de așa ceva.

Emily stărui să afle cine îi spusese ; dar Annette îi dovedi că știe să păstreze o taină.

În tot restul zilei, Emily își frămîntă mintea cu tot felul de îndoieli și temeri, nehotărîtă dacă să se întîlnească cu Barnardine pe fortificații și să se lase condusă de el cine știe unde. Gîndurile pline de compasiune pentru mătușa ei și neliniștea în privința ei însăși îi schimbau

pe rînd hotărîrea, așa că noaptea coborî fără ca ea să fi decis ce o să facă. Auzi ornicul castelului bătînd ora unsprezece, apoi douăsprezece, și încă mai șovăia. Totuși, venise timpul să ia o hotărîre : și atunci grija pentru mătușa ei îi birui toate temerile ; rugînd-o pe Annette s-o însoțească pînă la ușa de afară a galeriei boltite și s-o aștepte acolo pînă se va întoarce, ieși din camera ei. Castelul era cufundat în liniște ; sala cea mare, unde se petrecuse de curînd o dispută îngrozitoare, îi trimitea acum doar ecoul înăbușit al pașilor celor două siluete care se furișau cu teamă printre coloane ; singura lumină venea de la lumînarea pe care o duceau cu ele. Emily, înșelată de umbrele lungi ale coloanelor și de licăririle ce jucau printre ele, se oprea adesea, părîndu-i-se că zărește pe cineva mișcîndu-se în întunericul îndepărtat ; și în timp ce trecea pe lîngă coloane, se temea să-și întoarcă ochii spre ele, așteptîndu-se aproape să vadă o siluetă desprinzîndu-se din umbra lor cuprinzătoare. Ajunse la galeria boltită fără să se fi oprit din drum, dar descuie ușa de afară cu o mînă tremurîndă ; și poruncindu-i Annettei să nu plece de acolo și s-o lase puțin întredeschisă, ca s-o audă dacă va striga, îi lăsă lumînarea, pe care nu îndrăznea s-o ia cu ea, din cauza străjilor ; și, singură, păși pe terasa întunecoasă. Era atîta liniște, încît se temu ca nu cumva pașii ei ușori să fie auziți de străjile din depărtare ; înaintă cu grijă spre locul unde se întîlnise în seara trecută cu Barnardine, căutînd să prindă orice zgomot și cercetînd cu privirea prin întuneric ca să-l zărească. În cele din urmă tresări, auzind un glas gros în apropiere, și se opri, nefiind sigură dacă era el ; dar glasul se auzi din nou, și atunci recunoscu timbrul cavernos al lui Barnardine, care venise la timpul stabilit și stătea la locul convenit, rezemat de zidul fortificației. O mustră că nu venise mai devreme și îi spuse că o aștepta de aproape o jumătate de oră ; Emily nu-i răspunse nimic,

și atunci el îi ceru să-l urmeze, și o porni spre ușa prin care intrase el pe terasă.

În timp ce o descuia, ea își întoarse privirea spre ușa prin care venise și, zărind raza lumînării strecurîndu-se printr-o deschizătură îngustă, se încredință că Annette mai era încă acolo. Dar depărtarea era prea mare, și Emily nu se simți prea încurajată, mai cu seamă după ce părăsi terasa ; și pe cînd Barnardine descuia ușa, înfățișarea lugubră a coridorului care îi apăru la lumina unei torțe arzînd pe podea, o făcu să tremure de teamă ; refuză să mai meargă singură și ceru să fie însoțită de Annette. Barnardine se împotrivi însă cu hotărîre, adăugînd tot felul de argumente iscusite, care să stîrnească mila și curiozitatea lui Emily față de soarta mătușii ei, încît în cele din urmă se învoi să-l urmeze singură prin ușa aceea.

Atunci Barnardine luă torța și o conduce de-a lungul coridorului, la capătul căruia descuie o altă ușă și coborîră cîteva trepte într-o capelă ; cînd Barnardine ridică torța ca s-o lumineze, Emily își dădu seama că era în ruine ; și își aminti pe dată, cu teamă, ce-i povestise mai înainte Annette în această privință. Privi înspăimîntată zidurile aproape fără acoperiș, înverzite de umezeală, și ascuțișurile gotice ale ferestrelor, unde iedera și vița sălbatică luaseră de mult locul geamurilor și se cățărau înfășurîndu-se printre capitelurile sparte ale unor coloane care susținuseră cîndva tavanul. Barnardine se poticni pe podeaua crăpată, iar glasul lui, cînd slobozi brusc o sudalmă, răsună în ecouri cavernoase cu atît mai îngrozitor. Emily își simți inima cît un purice ; dar îl urmă mai departe, pînă cînd coti din ceea ce fusese încăperea principală a capelei.

— În jos pe treptele astea, doamnă, zise Barnardine. și începu să coboare o scară ce părea să ducă în pivniță.

Emily se opri însă în capul scării și întrebă cu glas tremurat încotro o conducea.

— Spre portal, vorbi Barnardine.

— Nu putem merge prin capelă la portal ? întrebă Emily.

— Nu, signora, căci pe acolo dăm în curtea interioară, și ușa aceea nu vreau s-o descui. Pe aici însă ajungem îndată în curtea exterioară.

Emily mai șovăia încă ; se temea să meargă mai departe, dar în același timp nu voia să-l înfurie pe Barnardine dacă refuza să continue drumul.

— Haide, doamnă, zise omul, care aproape ajunsese în josul scării, grăbiți-vă puțin ; nu pot să aștept aici toată noaptea.

— Încotro duc treptele acestea ? întrebă Emily, încă șovăitoare.

— Spre portal, repetă Barnardine pe un ton țîfnos ; dar să știți că nu mai aștept.

Spunînd acestea, porni mai departe cu torța. Iar Emily, temîndu-se să nu-i provoace și mai mult mînia dacă mai zăbovea, îl urmă fără tragere de inimă. La capătul treptelor, o luară printr-un coridor măginind pivnițele, din ale căror ziduri picura apa, iar din pricina aerului umed, torța ardea atît de slab, încît Emily se aștepta în fiecare clipă s-o vadă stingîndu-se ; și Barnardine abia își găsea drumul. Cu cît înaintau, aerul era tot mai umed, iar Barnardine, de teamă ca torța să nu se stingă, se opri o clipă să-i potrivească flacăra. Cît timp rămase rezemat de niște porți de fier de pe coridor, Emily văzu la lumina flăcării pîlpîinde bolțile pivnițelor și, chiar lîngă ea, grămezi de pămînt ce păreau să înconjoare un mormînt deschis. Un astfel de lucru într-un asemenea loc ar fi tulburat-o oricînd ; dar acum o izbi o bruscă presimțire, că acesta era mormîntul nefericitei ei mătuși și că fățarnicul Barnardine o ducea și pe ea spre pierzanie. Locul întunecos și înspăimîntător în care-o adusese părea să îndreptățească acest gînd ; era un loc potrivit pentru crimă, un lăcaș al morții, unde putea fi săvîrșită o faptă

înspăimîntătoare, fără a lăsămîne vreo urmă vizibila. Emily era atît de copleşită de spaimă, încît o clipă nu ştiu ce ar putea să facă. Apoi îşi zise că zadarnic ar încerca să scape de Barnardine luînd-o la fugă, deoarece drumul lung şi ocolit pe care îl străbătuse îl va ajuta pe el, care cunoştea toate cotiturile, s-o ajungă din urmă, în vreme ce slăbiciunea ei nu-i va îngădui să alerge repede prea multă vreme. Totodată, se temea să-l mînie dezvăluindu-şi bănuielile, ccea ce n-ar fi întîrziat să se întimple dacă ar fi refuzat să-l urmeze mai departe ; şi cum era de pe acum în puterea lui, se hotărî să meargă mai departe, înăbuşindu-şi, pe cît era cu putinţă, temerile şi să-l urmeze în tăcere pînă unde avea de gînd s-o ducă. Palidă de groază şi neliniste, îl aştepta acum pe Barnardine să potrivească torţa ; şi cum privirea îi alunecă din nou spre groapă. nu se putu împiedica să nu-l întrebe pentru cine era pregătită. El îşi întoarse privirea de la torţă şi o privi drept în ochi, fără a spune o vorbă. Emily repetă cu glas slab întrebarea ; dar omul, ridicînd torţa, nu scoase un cuvînt şi porni mai departe. Ea îl urmă, tremurînd, pînă la al doilea şir de trepte, şi după ce le urcară, pătrunseră printr-o uşă în prima curte a castelului. În timp ce o străbăteau, lumina torţei dezvăluia zidurile înalte şi negre din jurul lor, pe vîrful cărora crescuseră tot felul de ierburi şi tufişuri înalte, din puţinul pămînt pripăşit printre pietrele măcinate de vreme ; contraforturile impunătoare, avînd ici şi colo printre ele zăbrele înguste, care îngăduiau aerului să circule prin curte : porţile masive de fier care dădeau spre castel, ale cărui turle se iveau pe deasupra ; şi, de partea ccalaltă, uriaşele turnuri şi arcada portalului. În acest decor, Barnardine, înalt şi voinic, cu torţa în mînă forma o imagine de neuitat. Omul era îmbrăcat într-o manta neagră, foarte lungă de sub care abia se zăreau un fel de ghete scunde, mai degrabă nişte sandale legate de picior, şi doar vîrful unui palos lat, pe care de obicei îl purta atîrnat de o curea prinsă la umăr. Pe cap

avea o bonetă mare de catifea, aducînd oarecum cu un turban, avînd într-o parte o pană scurtă ; trăsăturile chipului trădau vigoare, iar cutele ce-i brăzdau faţa dovedeau viclenie, întunecată de o permanentă nemulţumire.

Vederea curţii, totuşi, o mai însufleţi pe Emily care, în timp ce o străbătea spre portal, începu să spere că nu era vorba decît de propriile ei temeri, şi nu de o trădare a lui Barnardine. Privi cu îngrijorare în sus, la prima fereastră care se ivi deasupra arcadei semeţe a grilajului ; dar era întunecată. Îl întrebă dacă acolo era camera în care se afla închisă doamna Montoni ; dar vorbise încet şi, după cît se pare, Barnardine nu auzi întrebarea, căci nu-i dădu nici un răspuns ; îndată după aceea intrară prin uşa laterală a porţii, ajungînd la picioarele unei scări înguste, care urca în spirală spre unul din turnuri.

— Sus, la capătul scării, zace signora, zise Bernardine.

— Zace ! repetă Emily cu glas stins, începînd să urce.

— Zace în camera de sus, încheie Barnardine.

În timp ce urcau, vîntul, strecurîndu-se prin crăpăturile înguste ale zidului, făcu să pîlpîie torţa, care aruncă o lumină mai puternică pe chipul întunecat şi sepulcral al lui Barnardine, dezvăluind totodată pustietatea locului — zidurile zgrunţuroase de piatră, scara în spirală, înnegrită de vreme şi o armură străveche, cu vizor de fier, atîrnată de perete, părînd a fi un trofeu luat într-o bătălie de demult.

Ajunseră pe un palier, şi atunci Barnardine îi zise :

— Puteţi aştepta aici, doamnă, pînă mă duc sus şi-i spun signorei că aţi venit ; şi spunînd acestea, vîrî cheia în uşa unei încăperi.

— Nu-i nevoie, se grăbi să spună Emily ; mătuşa mea se va bucura să mă vadă.

— Nu sînt prea sigur, i-o întoarse Barnardine şi, arătînd spre încăperea pe care o deschisese, urmă : intraţi aici, doamnă, pînă mă duc eu sus.

Emily, surprinsă şi destul de speriată, nu îndrăzni să-l mai contrazică ; dar, văzîndu-l că pleca luînd torţa, îi spuse să nu o lase pe întuneric. El se uită împrejur şi, văzînd un sfeşnic pe trepte, îl aprinse şi i-l dădu lui Emily, care intră în cameră, o încăpere veche şi destul de mare, iar el închise uşa. Ascultînd neliniştită paşii ce se îndepărtau, i se păru că el cobora, în loc să urce, treptele. Dar rafalele de vînt, şuierînd în jurul portalului, n-o lăsau să audă desluşit vreun zgomot. Totuşi, rămase să asculte şi, neauzind sunet de paşi în odaia de deasupra, unde el îi spusese că s-ar afla doamna Montoni, neliniştea îi spori, deşi se gîndi că grosimea podelei din această clădire solidă împiedica orice sunet să ajungă pînă la ea, de deasupra. În clipa următoare, cînd vîntul se oprise, desluşi paşii lui Barnardine coborînd în curte şi i se păru că-i aude chiar şi glasul ; dar o nouă rafală de vînt acoperi orice alte sunete ; Emily, ca să se încredinţeze de ceea ce auzise, se îndreptă spre uşă, dar încercînd s-o deschidă, îşi dădu seama că era încuiată. Toate spaimele îngrozitoare care o chinuiseră mai înainte se năpustiră acum cu o forţă îndoită asupră-i ; nu le mai vedea ca exagerările unei firi slabe, ci păreau s-o avertizeze asupra soartei ce-o aştepta. Nu se mai îndoia acum că doamna Montoni fusese ucisă, poate chiar în odaia aceasta ; sau că ea însăşi fusese adusă aici cu acelaşi scop. Înfăţişarea, purtarea şi vorbele lui Bernardine, cînd se referise la mătuşa ei, îi întăreau cele mai cumplite temeri. Cîteva clipe nu izbuti să se gîndească la nici un mijloc care ar putea-o ajuta să scape. Asculta încordată, dar nu auzi paşi nici pe trepte, şi nici în odaia de deasupra ; i se păru, totuşi, că deslueşte din nou glasul lui Barnardine, răsunînd jos, şi se apropie de o fereastră zăbrelită ce dădea spre curte, ca să se încredinţeze. Aici auzi limpede

glasul lui răgușit între rafalele vîntului care bătea, dar se pierdu din nou atît de repede, încît nu putu prinde înțelesul vorbelor ; apoi zări lumina unei torțe, părînd să iasă din portalul de dedesubt, care licări în curte ; și umbra prelungă a unui bărbat, stînd sub arcadă, apăru pe dalele curții. Era o umbră atît de lungă, încît Emily își zise că era a lui Barnardine ; dar alte glasuri groaśe, purtate de vînt, o convinseră curînd că nu era singur și că însoțitorul său nu părea a fi un om predispus la îndurare.

Cînd își reveni din groaza pricinuită de situația în care se afla, ridică lumina ca să vadă dacă exista vreo altă ieșire din odaie ca să poată scăpa. Era o încăpere spațioasă, cu pereții îmbrăcați în lemn brut de stejar, fără nici o fereastră în afară de cea zăbrelită de lîngă care se îndepărtase și fără nici o altă ușă în afară de cea prin care intrase. Lumina slabă a lumînării nu-i îngăduia să o vadă, în toată întinderea ei ; nu zări nici o mobilă, în afară doar de un scaun de fier fixat în mijlocul odăii, deasupra căruia atîrna din tavan, prins de un lanț, un inel de fier. După ce le cercetă cîteva clipe cu uimire și groază, observă apoi pe jos niște bare de fier, de care era vădit că se prindeau picioarele, iar pe brațele scaunului se vedeau inele din același metal. Tot examinîndu-le, nu putu să nu-și dea seama că erau instrumente de tortură ; își spuse că vreun biet nenorocit fusese cîndva legat în scaun și lăsat acolo să moară de foame. Gîndul o îngheță ; dar în clipa următoare o fulgeră dureros ideea că poate chiar mătușa ei fusese una din victime și că ea însăși ar putea să devină următoarea ! Simți o durere ascuțită, de parcă ar fi izbit-o ceva în moalele capului, și abia mai putu să țină sfeșnicul ; și, căutînd în jur un reazem, se așeză fără să-și dea seama chiar pe scaunul de fier ; dar, cînd înțelese unde se așezase, sări din el îngrozită și se repezi într-un colț îndepărtat al odăii. Aici căută din nou ceva pe care să se așeze, dar nu văzu

decît o draperie neagră, coborînd din tavan pînă în podea, de-a lungul unui întreg perete al camerei. Deşi se simţea sfîrşită, înfăţişarea draperiei o izbi şi se opri s-o cerceteze cu uimire şi teamă.

Părea să ascundă o firidă a încăperii ; Emily ar fi vrut, şi totuşi se temea, să ridice draperia şi să descopere ce acoperea ; de două ori se opri, amintindu-şi de cumplitul spectacol pe care mîna ei cutezătoare îl dezvăluise într-o încăpere a castelului, pînă cînd, spunîndu-şi că ascundea probabil cadavrul mătuşii ei ucise, o apucă într-o clipă de disperare şi o trase deoparte. În dosul ei apăru într-adevăr un cadavru, întins pe un fel de banchetă scundă, înroşită de sînge omenesc, ca şi podeaua de sub ea. Trăsăturile, strîmbate de moarte. erau sinistre şi oribile ; pe faţă se vedeau mai multe răni livide. Emily, aplecîndu-se peste cadavru. încercă să-l cerceteze cu ochii lacomi, disperaţi ; dar în clipa următoare, sfeşnicul îi scăpă din mînă şi ea se prăbuşi în nesimţire la picioarele bancheteî.

Cînd îşi reveni în simţire, se pomeni înconjurată de o mulţime de oameni, printre care şi Barnardine, care o ridicară de jos şi apoi o purtară pe braţe de-a lungul camerei. Auzea tot ce se petrecea, dar sfîrşeala ce-o cuprinsese nu-i îngăduia să scoată un cuvînt. să se mişte şi nici măcar să simtă teamă. O duseră în jos, pe scara pe care urcase, şi cînd ajunseră în faţa arcadei se opriră ; unul dintre oameni, luînd torţa de la Barnardine. deschise o uşă mai mică, tăiată în poarta cea mare ; odată afară în drum. lumina torţei lăsă să se vadă o ceată de bărbaţi călare. Fie că aerul proaspăt o învioră, fie că ceea ce vedea acum îi trezi spaima, căci Emily îşi regăsi glasul şi făcu o sforţare zadarnică de a scăpa din mîinile bandiţilor care o ţineau.

Între timp, Barnardine ceru răstit să i se dea torţa, glasuri îndepărtate îi răspunseră, dar în aceeaşi clipă o lumină ţîşni peste curtea castelului. Barnardine răcni din

nou după torță, și oamenii o trecură în grabă pe Emily prin portiță. La o mică depărtare, în umbra zidurilor castelului, ea văzu cum omul care luase lumina de la Barnardine o întindea altuia, care se căznea să schimbe șaua de pe cal ; în jurul lui se adunaseră mai mulți călăreți, pe ale căror trăsături aspre căzu din plin lumina torței ; în timp ce pămîntul plin de hîrtoape de sub ei, zidurile de alături, cu smocurile de iarbă crescute pe creste, și turnul crenelat, cu orologiu, de deasupra apăreau în lumina roșcată a torței, fortificațiile mai îndepărtate și pădurile de jos rămîneau cufundate în beznă.

— Pentru ce mai pierdeți timpul aici ? răcni Barnardine și începu să ocărască, apropiindu-se de călăreți. Grăbiți-vă ! Grăbiți-vă !

— Șaua e gata într-o clipă, spuse omul care o lega și pe care Barnardine îl ocărî iarăși că-și pierduse pînă acum vremea ; iar Emily, care striga cu glas slab după ajutor, fu purtată în mare grabă spre cai ; banditii continuară să se certe, nehotărîndu-se pe care s-o așeze, cel destinat ei nefiind încă gata. În acel moment, pe porțile cele mari țîșniră mai multe lumini, și ea auzi îndată glasul ascuțit al Annettei, acoperindu-le pe ale altor cîtorva persoane ce se apropiau. În aceeași clipă îl zări pe Montoni și Cavigni, urmați de cîțiva inși care păreau și ei banditi ; dar Emily nu se mai uita acum la ei cu spaimă, ci cu speranță ; nu mai tremura la gîndul primejdiilor ce-o puteau pîndi în castel, de unde pînă mai adineauri dorise cu atîta disperare să scape. Primejdiile care o amenințau din afară nu-i lăsau loc pentru nici o altă spaimă.

Între cele două cete se iscă o scurtă luptă și curînd se văzu că oamenii lui Montoni izbîndiseră ; banditii călare, dîndu-și seama că erau mai puțini și nefiind, după cît se pare, prea interesați în treaba pe care o făptuiau, o porniră în galop, în timp ce Barnardine fugise destul de departe ca să se piardă în întuneric. Emily fu dusă înapoi în castel ; în timp ce străbătea din nou curțile, amintirea

celor văzute în odaia de lîngă portal îi reveni în minte în toată grozăvia ; şi cînd, curînd după aceea, auzi poarta cum era zăvorîtă, închizînd-o din nou între zidurile castelului, se înfioră şi, aproape uitînd de primejdia din care scăpase, se gîndi că dincolo de acele zidurile nu se afla nimic mai preţios decît liberatatea şi pacea.

Montoni îi porunci lui Emily să-l aştepte în salonul lambrisat cu lemn de cedru, unde veni şi el îndată şi îi porunci cu glas sever să-i spună ce se întîmplase. Cu toate că îl privea cu groază, socotindu-l ucigaşul mătuşii ei, şi abia mai ştia ce răspundea la întrebările lui stăruitoare, vorbele ei şi felul de a fi îl convinseră că nu luase parte de bună voie la ultima întîmplare ; şi cînd apărură slujitorii, cărora le poruncise să vină ca să-i poată întreba despre cele petrecute şi să-i descopere pe complici, îi spuse lui Emily că poate să se retragă.

Trecu o bună bucată de vreme pînă cînd Emily putu, limpezindu-şi gîndurile învolburate, să-şi amintească unele din întîmplările prin care trecuse. Apoi, din nou, îşi aminti de cadavrul ascuns după draperia din camera portalului şi scoase un geamăt care o înspăimîntă pe Annette, cu atît mai mult cu cît Emily se feri să-i potolească curiozitatea ; căci se temea să-i încredinţeze o taină atît de teribilă, ca nu cumva, datorită vreunei vorbe scăpate, să-şi atragă răzbunarea imediată a lui Montoni.

Silită astfel să păstreze în gînd întreaga grozăvie a tainei care o apăsa, mintea păru să i se clatine sub această povară atît de grea. Se uita adesea cu o privire ciudată şi rătăcită la Annette şi, cînd aceasta îi vorbea, fie că nu o auzea, fie răspundea fără noimă. Urmau lungi răstimpuri de apatie ; Annette vorbea mereu, dar glasul acesteia nu părea să ajungă pînă la auzul mult frămîntatei Emily, care şedea tăcută, cu ochii ţintă, scoţînd doar din cînd în cînd cîte un suspin adînc, dar fără a putea plînge.

Înspăimîntată de starea ei, Annette se duse în cele din urmă să-l înştiinţeze pe Montoni, care tocmai dăduse

drumul slujitorilor fără să fi descoperit ceva în legătură cu faptele cercetate. Aflînd de la Annette în ce stare se găsea Emily, se grăbi s-o urmeze în camera acesteia.

Auzind glasul lui Montoni, Emily își întoarse privirea și o licărire de recunoaștere păru să-i treacă prin ochi ; căci se ridică îndată de pe scaun și se îndreptă încet spre un colț îndepărtat al încăperii. El îi vorbi cu un glas ceva mai blînd, deosebit de felul aspru obișnuit, dar Emily se uita la el cu un aer pe jumătate curios și pe jumătate speriat, spunînd „da" la orice ar fi întrebat-o. În mintea ei părea să nu fi rămas nici o altă impresie în afară de frică.

Annette nu-i putu da nici o lămurire în legătură cu această stare ; și Montoni, după ce încercă cîtăva vreme s-o facă pe Emily să vorbească, se retrase, dar îi porunci Annettei să rămînă cu ea peste noapte și să-l înștiințeze a doua zi dimineața cum se simțea.

După plecarea lui. Emily se apropie și întrebă cine venise s-o tulbure. Annette îi spuse că fusese signor — signor Montoni. Emily repetă de cîteva ori numele, ca și cum nu și-ar fi amintit ; apoi, cu un geamăt brusc, recăzu în apatie.

Annette o conduse cu oarecare greutate spre pat, pe care Emily îl cercetă cu o privire neliniștită și înspăimîntată, înainte de a se întinde pe el ; și apoi, părînd nespus de tulburată și înfiorată, făcu un gest spre Annette, care, și mai înspăimîntată acum, se grăbi spre ușă, să cheme încă o slujnică și să-i ceară să rămînă peste noapte cu ele ; dar Emily, crezînd că pleacă, o strigă și, cu glas rugător, îi ceru să n-o părăsească și ea.

— Căci de cînd a murit tatăl meu, adăugă suspinînd, toată lumea mă părăsește.

— Tatăl dumneavoastră, ma'mselle ! exclamă Annette : dar el a murit înainte ca dumneavoastră să mă cunoașteți pe mine.

— Aşa-i, într-adevăr ! se învoi Emily ; şi lacrimile începură să-i curgă.

Plînse multă vreme în tăcere ; după care se linişti şi somnul o cuprinse, căci Annette dăduse dovadă de multă înţelepciune şi n-o întrerupsese din plîns. Fata aceasta, pe cît de simplă, pe atît de iubitoare, îşi birui acum temerile de a rămîne singură în cameră cu stăpîna ei şi o veghe Emily toată noaptea.

CAPITOLELE II—IV

[A doua zi, Emily încearcă să vorbească cu Montoni, dar acesta amînă întrevederea. În miez de noapte, ea aude niște gemete slabe și apoi zărește o siluetă care se oprește sub fereastra camerei ei.

După încă două zile, în care Emily își întărește bănuielile că Montoni devenise un fel de căpitan de *condottieri*, acesta acceptă s-o primească și să stea de vorbă cu ea. Află astfel că mătușa ei nu era moartă, ci doar bolnavă și închisă într-un turn al castelului. Emily îl înduplecă pe Montoni s-o readucă în vechea ei odaie, dar în noaptea aceea doamna Montoni moare în brațele lui Emily.]

CAPITOLUL V

Bătut-a miezul nopții ; ascultă-al morții clopot
Sunîndu-și rar bătaia ! auzi sonorul dangăt ?
Se-oprește acum ; și iarăși pornește să răsune
Purtind pe-aripi de vînt chemarea-i gravă.

MASON

Cînd Montoni află despre moartea soției sale și înțelese că ea murise fără să-i dea semnătura de care avea atîta nevoie pentru a-și pune în aplicare planurile, nici un sentiment de cuviință nu-l mai putu împiedica să-și exprime indignarea. Emily avu grijă să nu se afle în prezența lui și stătu de veghe două zile și două nopți, cu mici întreruperi, lîngă trupul neînsuflețit al mătușii ei. Profund impresionată de soarta nefericită a acestei femei, uită de toate greșelile ei, de felul nedrept și autoritar cum se purtase cu ea ; amintindu-și doar de suferințele îndurate, se gîndi la mătușa ei cu milă și duioșie. Uneori, totuși, nu se putea împiedica să nu mediteze la strania orbire a mătușii ei de a se căsători cu Montoni, împrejurare ce-i fusese fatală și care o amestecase și pe ea însăși într-un șir încurcat de nenorociri, din care nu vedea nici un mijloc de scăpare. Dar privea acum această împrejurare mai mult cu tristețe decît cu mînie, mai mult deplîngînd-o decît reproșîndu-i-o mătușii ei.

Emily nu fu tulburată în atitudinea ei pioasă de Montoni, care evita nu numai camera unde fuseseră depuse rămășițele pămînteşti ale soției sale, ci și acea parte a castelului din apropierea ei, ca și cum s-ar fi temut să nu se molipsească de moarte. Părea să nu se fi dat nici o dispoziție în legătură cu înmormîntarea, și Emily începu să se teamă că memoria doamnei Montoni va primi o nouă jignire ; dar temerile îi fură risipite în seara celei de-a doua zile, cînd Annette o înștiință că înmormîntarea urma să aibă loc în noaptea aceea. Știa că Montoni nu va asista ; și Emily se gîndea cu durere că rămășițele pămînteşti ale nefericitei mătuși vor trece în mormînt, nepetrecute de rude sau prieteni, cu ceremonialul cuvenit ; încît se hotărî ca nici un considerent să n-o împiedice să-și îndeplinească această îndatorire. Dacă n-ar fi luat hotărîrea, ar fi pregetat poate să însoțească rămășițele ei pămînteşti pînă în cripta rece, spre care urmau s-o poarte niște inși cu o înfățișare aducînd mai degrabă a ucigași ; și încă la ceasul din miez de noapte, tăcut și singuratic, pe care Montoni îl alesese, ca să încredințeze, dacă se putea, uitării trupul fără viață al unei femei, pe care purtarea lui, în cel mai bun caz aspră, o trimisese în mormînt.

Cutremurată de groază și durere, Emily pregăti, ajutată de Annette, trupul pentru înmormîntare ; după ce îl înfășurară și îl acoperiră cu un linţoliu, rămaseră de veghe lîngă el pînă după miezul nopții, cînd auziră apropiindu-se pașii acelora ce urmau să-l ducă la mormînt. Cu greu își putu stăpîni Emily emoția cînd ușa camerei fu dată de perete și chipurile întunecate ale acelor oameni se zăriră la lumina torțelor ; și doi dintre ei, fără o vorbă, ridicară moarta pe umeri, în timp ce al treilea o luă înainte cu torța și coborîră cu toții spre mormînt, undeva în cripta cea mai de jos a capelei din interiorul castelului.

Trebuiră să străbată două curți interioare, către aripa de răsărit a castelului, care, lipită de capelă, era de asemenea ruinată ; dar liniștea și întunericul din aceste curți nu o mai impresionau acum pe Emily, frămîntată de gînduri mai triste ; aproape că nici nu auzi țipătul înăbușit și lugrubu al bufniței, cuibărită printre crenelurile acoperite de iederă ale ruinelor, și nici nu zări liliacul fîlfîindu-i tăcut prin față. Dar cînd, după ce pătrunseră în capelă și trecură printre coloanele năruite ale stranelor, oamenii se opriră în capul unor trepte ce coborau spre o ușă scundă și boltită, iar tovarășul lor se duse s-o deschidă, ea zări nedeslușit dincolo un abis de întuneric și văzu trupul neînsuflețit al mătușii ei dus în jos pe aceste trepte, iar pe omul cu înfățișare de tîlhar stînd cu torța în mînă pentru a-l primi — atunci tot curajul îi pieri, copleșit de durere și spaimă. Se întoarse să se sprijine de Annette, care era înghețată și tremura la fel ca și ea ; și zăbovi atît de mult în capul scării, încît lumina torței de-abia mai pîlpîia pe coloanele capelei, iar oamenii aproape că nu se mai zăreau. Atunci, întunericul din jurul ei trezindu-i alte spaime, iar simțămîntul datoriei dominîndu-i împotrivirea, cobori în criptă, pe urmele ecoului trezit de pașii oamenilor și ale razei palide ce răzbătea prin beznă, pînă cînd scîrțîitul ascuțit al unei uși îndepărtate, deschisă pentru a primi moarta, o înspăimîntă din nou.

O clipă se opri, dar imediat își continuă drumul și văzu printre arcade, la oarecare distanță, cum așezau jos corpul neînsuflețit, la marginea unei gropi deschise, unde se aflau și alți cîțiva oameni de-ai lui Montoni, împreună cu un preot, pe care nu-l observă pînă nu începu slujba de înmormîntare ; atunci, ridicîndu-și ochii din pămînt, zări figura venerabilă a călugărului și îi auzi glasul domol, solemn și în același timp mișcător, psalmodiind slujba morților. În clipa cînd coborîră trupul în mormînt, doar penelul negru al unui Domenichino ar fi izbutit, poate,

să zugrăvească această scenă. Trăsăturile crude și îmbrăcămintea neîngrijită a acelor *condottieri*, care se aplecau cu torțele spre groapa ce primea trupul neînsuflețit, contrastau cu figura venerabilă a călugărului în straie lungi și negre, cu gluga dată pe spate de pe fața-i palidă, pe care pîlpîirile torței scoteau la iveală expresia de durere îndulcită de compasiune și cîteva șuvițe de păr cărunt atîrnîndu-i pe tîmple. Alături de el se afla silueta mai gingașă a lui Emily, care se sprijinea de Annette, ținîndu-și capul pe jumătate întors într-o parte, acoperit de un văl subțire ; iar chipul ei blînd și frumos trăda o durere atît de solemnă, încît nu mai lăsa loc lacrimilor, în timp ce privea cum este coborîtă prea timpuriu în pămînt ultima ei rudă și prietenă. Licăririle de lumină printre bolțile criptei, unde, ici și colo, pămîntul proaspăt săpat arăta că și alți morți mai fuseseră de curînd îngropați, ca și bezna ce se așternea mai departe — toate acestea erau de ajuns să aducă în imaginația privitorului scene și mai îngrozitoare decît aceea de la mormîntul nefericitei și năpăstuitei doamne Montoni.

Cînd slujba luă sfîrșit, călugărul o privi pe Emily cu multă uimire și luare-aminte, de parcă ar fi vrut să-i vorbească, dar se stăpîni din pricina acelor *condottieri*, care o luaseră acum înainte și se distrau cu glume pe seama ordinului său religios ; bătrînul călugăr le îndura în tăcere, dornic să ajungă cu bine la schitul său, pe cînd Emily le asculta cu teamă, ba chiar cu groază. Cînd ajunseră în curte, călugărul o binecuvîntă și, după ce o privi lung, cu nespusă milă, se întoarse spre portal, unde-l aștepta unul dintre oameni cu o torță ; în timp ce Annette, aprinzînd o altă torță, o conduse pe Emily spre odaia ei.

Înfățișarea călugărului și privirea lui plină de milă și duioșie, treziră interesul lui Emily ; e drept că la rugămintea ei stăruitoare se învoise Montoni să cheme un preot care să îndeplinească ultimele ritualuri pentru soția lui ce se săvîrșise din viață, dar Emily nu știa nimic

despre acest preot, în afară de ce-i spuse Annette, şi anume că aparţinea unei mănăstiri din munţi, la cîteva mile depărtare. Stareţul, care-l privea pe Montoni şi pe oamenii lui nu numai cu aversiune dar şi cu spaimă, nu vrusese probabil să-l mînie refuzîndu-i cererea, şi de aceea poruncise unui călugăr să oficieze la înmormîntare : iar acesta, din bunătate creştinească, îşi stăpînise aversiunea de a intra între zidurile unui asemenea castel, dornic să îndeplinească ceea ce socotea de datoria sa ; şi, capela fiind construită pe pămînt sfinţit, nu se împotrivise să fie îngropate în criptă rămăşiţele pămînteşti ale nefericitei doamne Montoni.

Trecură cîteva zile, pe care Emily le petrecu într-o izolare totală, chinuită atît de spaimă pentru soarta ei, cît şi de durere pentru aceea care plecase dintre cei vii. În cele din urmă, se hotărî să încerce din nou să-l convingă pe Montoni s-o lase să se întoarcă în Franţa. Pentru ce scopuri ţinea el s-o reţină, aproape că nici nu îndrăznea să-şi închipuie ; dar era neîndoielnic că aceasta îi era vrerea, şi hotărîrea cu care se împotrivise mai înainte la plecarea ei îi dădea prea puţine speranţe că acum s-ar . învoi. Numai groaza pe care i-o inspira prezenţa lui o făcu să amîne zi de zi abordarea subiectului ; în cele din urmă. o trezi din starea aceasta de pasivitate chiar un mesaj din partea lui, cerîndu-i să vină la el la o anumită oră. Emily începu să spere că poate va renunţa, acum cînd mătuşa ei nu mai trăia, la autoritatea pe care şi-o atribuise abuziv asupra ei ; dar amintindu-şi că proprietăţile, care stîrniseră atîtea dispute, erau acum ale ei, se temu că Montoni va folosi cine ştie ce stratagemă pentru a le dobîndi şi că o va ţine prizonieră pînă va reuşi. Gîndul acesta, în loc s-o demoralizeze, îi trezi toate forţele latente ale curajului ; iar averea, la care ar fi renunţat de bună voie pentru a dobîndi linişte pentru mătuşa ei, acum cu preţul nici unei suferinţe nu mai voia să i-o lase lui Montoni. Era hotărîtă să păstreze aceste proprietăţi şi de dragul lui

Valancourt, căci ele urmau să le ofere bunăstarea cu care să asigure viaţa lor lipsită de griji în viitor. Planurile acestea o înduioşară şi se gîndi cu emoţie la clipa plăcută cînd, cu generozitate drăgăstoasă, îi va putea spune lui Valancourt că îi aparţineau lui. Văzu în închipuire zîmbetul luminînd chipul lui — privirea drăgăstoasă exprimîndu-i bucuria şi mulţumirea ; şi în această clipă fu încredinţată că va putea înfrunta orice suferinţe pe care i le-ar putea pregăti spiritul diabolic al lui Montoni. Amintindu-şi pentru prima dată de la moartea mătuşii ei, de actele ce atestau dreptul ei de proprietate, se hotărî să le caute de îndată ce întrevederea cu Montoni va lua sfîrşit.

Cu aceste hotărîri în minte, se duse să-l întîlnească la ora stabilită şi aşteptă să vadă care-i erau intenţiile, înainte de a-şi reînnoi cererea. În încăpere se mai afla Orsini, precum şi un alt ofiţer, şi stăteau lîngă o masă acoperită cu hîrtii, pe care se părea că Montoni le examinează.

— Am trimis după tine, Emily, zise el, ridicînd capul, ca să fii martoră într-o tranzacţie pe care o încheiem cu prietenul meu Orsino. Tot ceea ce ţi se cere este doar să-ţi pui semnătura pe acest document.

După care ridică o hîrtie, citi mormăind cîteva rînduri şi, punîndu-i-o pe masă în faţă, îi oferi o pană de scris. Ea o luă şi era gata să-şi aştearnă iscălitura — cînd într-o străfulgerare îi trecu prin minte planul lui Montoni ; se înfioră, lăsă pana să-i cadă, şi declară că nu va semna ceva ce nu citise. Montoni se prefăcu a rîde de pretenţiile ei şi, luînd iar hîrtia în mînă, se prefăcu a-i citi ce scria acolo ; dar Emily, care mai tremura încă la gîndul primejdiei prin care trecuse, surprinsă de propria ei credulitate, care fusese pe punctul s-o trădeze, refuză cu hotărîre să semneze orice fel de document. Montoni se mai prefăcu o vreme că rîde de refuzul ei ; dar cînd îşi dădu seama, din stăruinţa ei neclintită, că Emily îi înţelesese planurile, îşi schimbă atitudinea şi îi ceru să-l urmeze în odaia alăturată. Acolo îi spuse că dorise să-i

scutească pe amîndoi de o ceartă inutilă, într-o chestiune în care acțiunea lui era și dreaptă, și legală ; și de aceea se străduise s-o convingă, mai degrabă, decît s-o silească să-și facă datoria față de el.

— Eu, ca soț al răposatei doamne Montoni, adăugă el, moștenesc tot ceea ce poseda ea : proprietățile, pe care ea mi le-a refuzat cît era în viață, nu-mi mai pot fi tăgăduite ; pentru fericirea ta, ar fi bine să nu te lași amăgită de acea afirmație prostească pe care ți-a făcut-o în prezența mea — că aceste proprietăți vor fi ale tale, dacă va muri fără să mi le lase mie. Știa încă de atunci că nu avea nici o putere să mi le conteste după moartea ei ; și cred că ai destulă judecată ca să nu mă mînii formulînd asupra lor pretenții nejustificate. Nu e în obiceiul meu să fiu lingușitor, și de aceea vei înțelege că e sinceră lauda pe care ți-o aduc cînd îți spun că judecata ta e deasupra celei a femeilor în general ; și că nu ai nici unul din cursurile care marchează adesea caracterul femeiesc — cum ar fi avariția și dorința de putere, împingîndu-le adesea pe femei în postura de a contrazice și a sîcîi, atunci cînd nu pot să cucerească. Dacă ești așa cum te cunosc eu, știu că privești cu dispreț suveran aceste cusururi obișnuite ale femeilor.

Montoni se întrerupse, iar Emily rămase tăcută, în așteptare ; căci îi știa prea bine viclenia, pentru a-și închipui că ar recurge la asemenea lingușeli dacă nu i-ar sluji interesele sale ; și cu toate că nu pomenise de vanitate printre slăbiciunile femeilor, era limpede că o socotea predominantă, din moment ce sacrificase vanității ei firea și inteligența tuturor femeilor.

— Așa stînd lucrurile, urmă Montoni, nu pot crede că te vei împotrivi acolo unde nu poți cuceri ; sau că vei dori să cucerești, ori să rîvnești la vreun bun, cînd nu ai dreptul de partea ta. Socot că se cuvine, totuși, să-ți fac cunoscute amîndouă situațiile ce ar decurge din hotărîrea

ta. Dacă adopţi o atitudine justă în această problemă, ţi se va îngădui în scurtă vreme să te întorci în Franţa ; dar, dacă faci greşeala de a te lăsa amăgită de spusele răposatei mele soţii, vei rămîne prizoniera mea pînă cînd te vei convinge de greşeala pe care o săvîrşeşti.

Emily îi răspunse cu glas calm :

— Nu sînt atît de ignorantă, signor, asupra legilor în această chestiune, încît să mă las amăgită de spusele oricui. Legea, în cazul de care e vorba, îmi acordă mie proprietăţile, şi n-am să-mi anulez drepturile cu propria mea mînă.

— Se pare că m-am înşelat în privinţa ta, replică Montoni cu asprime. Vorbeşti cu cutezanţă şi cu înfumurare despre un subiect pe care nu-l înţelegi. Încă o dată îţi spun, sînt gata să-ţi iert rătăcirea din ignoranţă ; slăbiciunea minţii femeieşti de care, se pare, nu eşti scutită, face necesară oarecare îngăduinţă : dar dacă stărui în această rătăcire — vei avea toate motivele să te temi de dreptatea mea.

— De dreptatea dumneavoastră, signor, răspunse Emily,n-am de ce mă teme — n-am decît de nădăjduit din partea ei.

Montoni se uită la ea cu mînie, părînd să cugete ce să-i răspundă.

— Văd că dai dovadă de o minte destul de slabă, reluă el, dacă acorzi crezare acelor afirmaţii fără rost de care am pomenit ! Îmi pare rău pentru tine ; în ceea ce mă priveşte, nu are nici o însemnătate. Credulitatea ta nu te va pedepsi decît pe tine : şi trebuie să te compătimesc pentru mintea ta slabă, întrucît îţi va pricinui toate suferinţele pe care mă sileşti să ţi le pregătesc.

— Poate că veţi vedea, signor, zise Emily cu o demnitate plină de linişte, că tăria minţii mele este pe măsura dreptăţii cauzei mele ; şi că ştiu să îndur cu curaj, atunci cînd este vorba să mă împotrivesc opresiunii.

— Vorbeşti ca o eroină, zise Montoni cu dispreţ · vom vedea dacă vei putea să şi suferi ca ea.

Emily nu mai scoase nici un cuvînt, şi el ieşi din odaie.

Amintindu-şi că se împotrivise cu atîta tărie numai de dragul lui Valancourt, ea zîmbi acum mulţumită, fără a-i păsa de suferinţele cu care era ameninţată ; se grăbi spre ascunzătoarea în care mătuşa ei ţinea actele privitoare la proprietăţi şi le găsi, precum îi destăinuise aceasta ; şi, deoarece nu cunoştea un loc mai bun unde să le ascundă, le puse la loc fără să le cerceteze, de teamă de a nu fi descoperită în timp ce le răsfoia.

Se întoarse iarăşi în singurătatea camerei ei, şi începu să depene în gînd ultima discuţie cu Montoni, gîndindu-se ce suferinţe o aşteptau din partea lui, pentru împotrivirea ei. Dar puterea lui nu-i mai părea atît de teribilă ca mai înainte. Simţea în inimă o sacră mulţumire. la gîndul că se putea împotrivi cu tărie nedreptăţilor. fiind chiar mîndră să sufere în tăcere răul. într-o cauză care apăra şi interesele lui Valancourt. Pentru prima dată îşi simţi pe deplin superioritatea asupra lui Montoni, dispreţuindu-i autoritatea de care. pînă acum, se temuse.

Cum şedea aşa pe gînduri, auzi nişte hohote de rîs de pe terasă şi, ducîndu-se la fereastră, văzu, cu nespusă uimire, trei doamne îmbrăcate în rochii veneţiene de gală trecînd împreună cu mai mulţi domni. Surprinsă, rămase la fereastră, riscînd chiar să fie observată, pînă cînd grupul trecu dedesubtul ferestrei ; şi atunci, cînd una dintre străine privi în sus, ea deslusi trăsăturile signorei Livona ; era chiar signora ale cărei maniere o încîntaseră atît de mult a doua zi după sosirea la Veneţia, şi pe care o cunoscuse atunci la masa lui Montoni. Descoperirea îi pricinui o mare bucurie, dar şi oarecare îndoială ; căci era o bucurie şi o mîngîiere să ştii că cineva cu o fire atît de amabilă cum părea signora Livona se afla în apropiere ; şi totuşi era uimitor să se afle la castel, în împrejurările de faţă ; iar după veselia pe care o arăta,

Emily fu cuprinsă de o bănuială dureroasă în legătură cu caracterul acestei doamne. Dar era un gînd atît de nepotrivit cu manierele fascinante ale signorei Livona şi i se păru atît de departe de realitate cînd îşi aminti cum se purtase ea atunci, încît îl izgoni aproape imediat din minte.

Cînd apăru Annette, o întrebă totuşi cine erau acei străini ; iar aceasta era tot atît de ahtiată să-i povestească, pe cît era Emily de dornică să afle.

— Tocmai au sosit, ma'mselle, zise Anette, împreună cu doi domni din Veneţia, şi m-am bucurat că văd din nou chipuri binevoitoare şi prietenoase. Dar de ce-or fi venit ? Trebuie să-şi fi ieşit de-a binelea din minţi ca să vină de bunăvoie într-un loc ca ăsta ! Şi totuşi, au venit nesilite după cum se veselesc, de asta sînt încredinţată.

— Poate că au fost luate prizoniere ? zise Emily.

— Prizoniere ! exclamă Annette ; nu, ma'mselle, cîtuşi de puţin, căci îmi amintesc foarte bine de una din ele de la Veneţia. A venit de două sau de trei ori la signor, ştiţi, ma'mselle ; şi se spunea, dar eu n-am crezut o vorbă, că signor o plăcea mai mult decît s-ar fi cuvenit. „Atunci de ce, am zis eu, s-o aducă la stăpîna mea ?“ „Asta aşa e“, mi-a răspuns Ludovico ; dar avea aerul că ştie mai multe.

Emily o rugă pe Annette să încerce să afle cine erau acele doamne, precum şi orice altceva despre ele ; apoi schimbă vorba, şi începu să-şi amintească de îndepărtata Franţă.

— Ah, ma'mselle ! n-o s-o mai vedem niciodată ! zise Annette, aproape cu lacrimi în ochi. Am credinţa că o să rămîn pentru totdeauna departe de'ea.

Emily încercă s-o aline şi s-o îmbărbăteze cu o speranţă în care nici ea nu prea credea.

— Cum... cum aţi putut, ma'mselle, să părăsiţi Franţa şi pe monsieur Valancourt ? zise Annette suspinînd. Eu... eu sînt sigură că, dacă l-aş fi avut pe Ludovico în Franţa, n-aş fi plecat niciodată de acolo.

— Atunci de ce te plîngi că ai plecat din Franţa ? o întrebă Emily, încercînd să zîmbească ; căci, de-ai fi rămas acolo, nu l-ai fi întîlnit pe Ludovico !

— Ah, ma'mselle ! singurul lucru pe care-l doresc este să scap din castelul ăsta îngrozitor, să vă slujesc în Franţa, şi nu mi-ar mai păsa de nimic !

— Îţi mulţumesc, buna mea Annette, pentru grija ta plină de afecţiune. Va veni o vreme, nădăjduiesc, cînd îţi vei aminti cu plăcere că ţi-ai exprimat această dorinţă.

Annette plecă la treburile ei, iar Emily căută să-şi izgonească grijile alinîndu-şi sufletul cu imaginile unui volum de poezii. În curînd însă trebui să recunoască dominaţia, cu neputinţă de înlăturat, a împrejurărilor asupra gustului şi minţii ; şi că ai nevoie de tihna spiritutlui, ca să fii simţitor chiar şi la plăcerile abstracte ale intelectului pur. Entuziasmul geniului, cu toate scenele pe care le zugrăvea, îi părea acum rece şi searbăd. Meditînd asupra cărţii din faţa ei, exclamă fără să vrea : „Sînt oare acestea pasajele care mi-au aprins de atîtea ori imaginaţia, făcîndu-mă să mă înfior de plăcere ? În ce consta farmecul ? — Era în mintea mea, sau în imaginaţia poetului ? Cred că în amîndouă", îşi spuse ea, oprindu-se. „Dar focul din sufletul poetului este zadarnic, dacă în mintea cititorului corzile simţirii nu sînt acordate cu ale sale, indiferent de gradul puterii sale de înţelegere."

Emily ar fi continuat cu acest şir de gînduri, pentru că o scutea de reflexii mai dureroase ; dar îşi dădu seama din nou că gîndurile nu pot fi întotdeauna controlate prin voinţă, iar ale ei se întorceau mereu la propria-i situaţie.

Seara, nevrînd să se aventureze într-o plimbare pînă la fortificaţii, unde s-ar fi expus privirilor impertinente ale tovarăşilor lui Montoni, se mulţumi să facă vreo cîţiva paşi prin galeria care trecea pe lîngă camera ei : dar ajungînd la capătul ei, deslueşi în depărtare zgomot de veselie şi rîs. Dar nu era veselia cumpătată a unor oameni voioşi, ci o izbucnire sălbatică de dezmăţ ; şi părea să

vină din acea parte a castelului unde se afla de obicei Montoni. Asemenea veselie în aceste momente, cînd mătușa ei nu murise decît de cîteva zile, o izbiră și o impresionară la culme, oricît ar fi fost de conforme cu purtarea lui Montoni din ultima vreme.

Ascultînd mai departe, i se păru că distinge și glasuri de femei în hohotele de rîs, și aceasta îi întări bănuielile cele mai rele cu privire la caracterul signorei Livona și al însoțitoarelor ei. Era limpede că nu fuseseră aduse aici cu sila ; și Emily se gîndi că era singură în aceste pustietăți izolate din Apenini, înconjurată de bărbați pe care nu-i socotea decît niște ticăloși, împreună cu însoțitoarele lor, în mijlocul unor scene de desfrîu din fața cărora sufletul ei se dădea înapoi cu dezgust. Și în acest moment, cînd scenele din prezent și din viitor i se înfățișau închipuirii, imaginea lui Valancourt își slăbi influența asupra ei, și spaima îi zdruncină hotărîrea. Crezu că înțelege întreaga grozăvie a răzbunării pe care i-o pregătea Montoni și se înfioră în fața mîniei lui nemiloase. Aproape că se hotărî să renunțe de îndată la proprietățile în litigiu, dacă i-ar cere-o din nou, numai să-și poată redobîndi siguranța și libertatea ; dar imediat, amintirea lui Valancourt i se strecură iarăși în inimă, lăsînd-o frămîntată de îndoieli.

Continuă să se plimbe prin galerie pînă cînd înserarea își aruncă umbra melancolică prin ferestrele cu vitralii și întunecă și mai mult pereții lambrisați cu lemn de stejar din jurul ei ; pe cînd capătul îndepărtat al coridorului era atît de cufundat în întuneric, încît se deslușea doar datorită licăririi de lumină ce se strecura prin fereastră.

De-a lungul sălilor boltite și al coridoarelor de dedesubt răsuna din cînd în cînd, destul de slab, ecoul hohotelor de rîs, ajungînd pînă în acest colț îndepărtat al castelului ; iar după ce se stingea, liniștea care urma îi părea și mai lugubră. Totuși, nevrînd încă să se întoarcă în odaia ei izolată, unde Annette încă nu venise, Emily continuă să se plimbe prin galerie. Trecînd pe lîngă ușa

camerei unde îndrăznise cîndva să ridice vălul ce-i descoperise un spectacol atît de înfricoşător, încît după aceea îşi amintea întotdeauna de el cu o groază de nedescris, această amintire îi reveni brusc. Şi aduse cu ea gînduri mai teribile decît cele pricinuite de purtarea lui Montoni din ultima vreme ; şi grăbindu-se să plece din galerie cît mai avea puterea s-o facă, auzi deodată nişte paşi în urma ei. Putea să fie ai Annettei ; dar întorcînd cu teamă capul să se uite, văzu prin întuneric o siluetă înaltă ce se apropia, şi atunci toate grozăviile din camera aceea îi năvăliră în minte. În clipa următoare se pomeni prinsă de braţe şi auzi un glas profund murmurîndu-i tot felul de cuvinte la ureche.

Cînd avu destulă putere să vorbească, ori chiar să desluşească vorbele, întrebă cine o oprise din drum.

— Eu sînt, răspunse glasul ; de ce te-ai speriat atît de tare ?

Emily privi chipul celui care vorbea ; dar lumina slabă care venea prin fereastra înaltă din capătul galeriei nu-i îngădui să-i deosebească trăsăturile.

— Oricine ai fi, zise Emily cu glas tremurat, pentru numele lui Dumnezeu, dă-mi drumul !

— Încîntătoarea mea Emily, grăi bărbatul, de ce vrei să te închizi în acest colţ izolat, cînd jos e atîta veselie ? Vino cu mine în salonul îmbrăcat în lemn de cedru, unde vei fi podoaba cea mai fermecătoare a petrecerii ; să ştii că n-ai să regreţi.

Emily nu vru să-i răspundă nimic şi se zbătu să scape din strînsoarea lui.

— Făgăduieşte-mi că ai să vii, urmă el, şi îţi dau imediat drumul ; dar mai întîi trebuie să-mi dăruieşti o răsplată pentru că-ţi dau drumul.

— Cine eşti dumneata ? întrebă Emily pe un ton în care se amesteca spaima şi indignarea, continuînd să se zbată, ca să scape ; cine eşti dumneata, care ai cruzimea să mă insulţi astfel ?

— De ce zici că sînt crud ? întrebă necunoscutul : vreau să te scot din singurătatea tristă în care stai şi să te duc jos la o petrecere veselă. Nu mă cunoşti ?

Emily îşi aminti acum vag că era unul dintre ofiţerii care se aflau cu Montoni, cînd se dusese la el în dimineaţa acestei zile.

— Îţi mulţumesc pentru intenţia dumitale plină de amabilitate, răspunse ea, părînd să nu-l înţeleagă, dar nu doresc nimic altceva decît să-mi dai drumul.

— Fermecătoare Emily ! stărui el, renunţă la acest capriciu prostesc care te ţine în singurătate şi vino cu mine la petrecere şi o să pui în umbră frumuseţile de acolo ; singură numai tu meriţi să fii iubită de mine.

Încercă să-i sărute mîna ; dar imboldul puternic al indignării îi dădu puterea de a se smuci, şi fugi spre camera ei. Închise uşa înainte ca el s-o ajungă ; după ce o zăvorî, se prăbuşi pe un scaun, copleşită de spaimă şi de efortul făcut ; îi auzi glasul şi încercările de a deschide uşa, dar rămase pe scaun, neavînd puterea de a se ridica. În cele din urmă îl auzi îndepărtîndu-se şi rămase multă vreme cu urechea la pîndă ; se simţi oarecum uşurată cînd nu mai auzi nici un zgomot, dar deodată îşi aminti de uşa ce dădea spre scara de serviciu, pe unde ar putea să intre la ea, căci se încuia numai din afară. Atunci se apucă s-o înţepenească, aşa cum făcuse şi altă dată. Avea acum impresia limpede că Montoni îşi şi pusese în aplicare planul de răzbunare, retrăgîndu-i protecţia, şi regretă nesăbuinţa cu care înfruntase puterea unui astfel de om. I se părea acum că-i va fi cu neputinţă să-şi păstreze proprietăţile ; şi pentru a-şi păstra viaţa, poate chiar onoarea, se hotărî, dacă va scăpa din grozăviile acestei nopţi, să renunţe a doua zi la orice pretenţie asupra proprietăţilor, cu condiţia ca Monotoni s-o lase să plece din Udolpho.

După ce luă această hotărîre, mintea i se mai linişti, deşi mai asculta cu înfiorare şi tresărea adesea la tot felul de sunete închipuite ce i se păreau că vin dinspre scară.

Stătu astfel pe întuneric cîteva ore, în care timp Annette tot nu-şi făcu apariţia, şi atunci începu să aibă temeri serioase în privinţa ei ; dar, neîndrăznind să se aventureze jos în castel, trebui să rămînă în nesiguranţă, tot întrebîndu-se ce s-o fi întîmplat cu Annette că întîrzia să vină.

Din cînd în cînd se furişa la uşa dinspre scară, ca să asculte dacă nu se apropiau paşii cuiva, dar nici un zgomot nu o mai sperie ; hotărîndu-se să vegheze toată noaptea, se întinse puţin pe patul întunecat şi trist, scăldînd perna cu lacrimi nevinovate. Se gîndi la părinţii ei morţi, şi apoi la Valancourt care era atît de departe, chemîndu-i adesea ; şi liniştea adîncă ce domnea acum se potrivea cu gîndurile triste ce-o frămîntau.

Pe cînd stătea astfel, urechea ei prinse deodată notele unei muzici îndepărtate, pe care o ascultă cu luare aminte ; şi în curînd îşi dădu seama că era chiar instrumentul pe care-l mai auzise şi înainte, la miezul nopţii ; se ridică atunci şi se îndreptă cu paşi uşori spre fereastră, unde sunetele păreau să se înalţe dintr-o încăpere aflată dedesubt.

După cîteva clipe melodia duioasă fu însoţită de un glas atît de înflăcărat, încît era cu neputinţă să crezi că exprima doar o tristeţe închipuită. I se părea că mai auzise cîndva aceste accente duioase, cu totul deosebite ; dar dacă nu era doar închipuire, trebuia să fie, în cel mai bun caz, o amintire foarte vagă. Amintirea aceasta i se furişă în suflet, în mijlocul frămîntărilor ce-o torturau, ca o muzică cerească, alinînd-o şi dîndu-i curaj : „Plăcută ca adierea primăverii, care suspină la urechea vînătorului cînd se trezeşte din vise frumoase, auzind muzica îngînată de duhurile dealurilor.“ [1]

Dar cum ar putea fi descrisă emoţia ei, atunci cînd auzi, interpretată cu gustul şi simplitatea celui mai sincer

[1] Ossian.

simţămînt, una din ariile populare din provincia ei natală, pe care o ascultase de atîtea ori cu încîntare în copilărie şi pe care o auzise de atîtea ori repetată de tatăl ei ! La auzul acestui binecunoscut cîntec, pe care nu-l mai ascultase pînă acum decît în ţara ei natală, simţi cum i se topeşte inima, iar amintirile vremurilor trecute o năpădiră. Priveliştile plăcute, liniştite din Gasconia, blîndeţea şi bunătatea părinţilor ei, savoarea şi simplitatea vieţii din trecut — toate îi reveniră în minte, formînd o imagine atît de dulce şi de luminoasă, în contrast atît de izbitor cu scenele, personajele şi primejdiile care o înconjurau acum, încît gîndul nu mai putu zăbovi asupra trecutului şi reveni la suferinţele care o torturau acum.

Începu să suspine şi să plîngă în hohote ; nu mai putea asculta melodia care de atîtea ori o fermecase şi o liniştise, şi se retrase de la fereastră într-un colţ îndepărtat al camerei. Dar şi de acolo muzica se mai auzea ; apoi ritmul se schimbă, şi melodia următoare o atrase iar la fereastră — era aceeaşi melodie pe care o auzise de mult în cabana de pescuit din Gasconia. Datorită, poate, şi misterului care însoţise atunci această melodie, îi lăsase o impresie atît de profundă în amintire, încît n-o mai uitase niciodată pe de-a întregul de atunci ; iar felul cum era cîntată acum o convinse, oricît de stranie putea să pară împrejurarea, că era aceeaşi voce pe care o auzise atunci. Surpriza făcu loc curînd altor sentimente ; un gînd îi fulgeră prin minte, scoţînd la iveală alte nădejdi care îi redeşteptară curajul. Totuşi, speranţele acestea erau atît de noi, de neaşteptate, de uimitoare, încît nu îndrăzni să le dea crezare, dar nici nu se putu hotărî să le izgonească. Se aşeză lîngă fereastră, ţinîndu-şi răsuflarea, copleşită pe rînd de speranţă şi de teamă. Curînd se ridică, se aplecă pe fereastră, ca să poată prinde un sunet mai apropiat, ascultă, nevenindu-i să creadă, şi şopti încet numele lui Valancourt, iar apoi se aşeză din nou pe scaun. Da, credea acum că Valancourt era aproape de ea, şi îi

reveniră în minte împrejurările care o încredinţară că glasul pe care-l auzise era al lui. Îşi amintí ce-i spusese el de mai multe ori, şi anume că obişnuia adeseori să vină înainte de a o cunoaşte la cabana de pescuit, unde ea îi ascultase mai înainte glasul şi cîntecul şi unde văzuse scrise cu creionul sonete închinate ei ; tot acolo îl şi cunoscuse într-un mod atît de neaşteptat. Toate acestea o făceau să creadă, ba chiar să aibă certitudinea, că el era muzicantul care o încîntase mai înainte şi autorul versurilor care exprimau admiraţia sa atît de tandră ; căci, cine altul ar putea fi ? În momentul acela, nu putuse să-şi închipuie cine era autorul ; dar după ce îl cunoscuse pe Valancourt şi el îi spusese că venea adesea la cabana de pescuit, se convinsese că el era autorul sonetelor.

Cînd aceste gînduri îi trecură prin minte, bucuria, teama şi duioşia îi năpădiră inima ; se rezemă iar de fereastră, ca să prindă melodia ce-i putea întări ori spulbera speranţele, deşi nu-şi amintea să-l fi auzit vreodată cîntînd din voce. Dar iată că, pe neaşteptate, glasul şi instrumentul tăcură.

Se gîndi o clipă dacă să se încumete să-i vorbească. Dar neîndrăznind să-i pomenească numele, căci nu era sigură că era el, şi totuşi prea dornică să afle adevărul, nu avu inima să lase să-i scape prilejul şi întrebă, strigă de la fereastră : „Cîntecul acesta e din Gasconia ?“ Aşteptarea-i înfrigurată nu fu răsplătită prin nici un răspuns ; totul rămase tăcut. Nerăbdarea sporindu-i odată cu teama, repetă întrebarea ; iar iarăşi nu se auzi nici un sunet, în afară de suspinul vîntului printre crenelurile de deasupra ; şi atunci Emily încercă să se mîngîie cu gîndul că străinul, oricine ar fi fost, se retrăsese înainte ca ea să fi strigat, pînă unde nu mai putea răzbi glasul ei, pe care, era convinsă, dacă Valancourt l-ar fi auzit şi l-ar fi recunoscut, i-ar fi răspuns imediat. Apoi se gîndi că era poate vorba de prudenţă, şi nu doar de îndepărtarea întîmplătoare

de la fereastră, care-l silise să tacă. Pe dată, această presupunere îi schimbă brusc nădejdea și bucuria în spaimă și durere ; căci, dacă Valancourt se afla în castel, era foarte probabil prizonier, luat împreună cu cîțiva compatrioți de-ai săi, dintre cei ce luptau în momentul acela în războaiele cu Italia ; sau poate fusese prins cînd încercase să ajungă pînă la ea. Chiar dacă îi recunoscuse glasul, poate că se temuse, în aceste împrejurări, să-i răspundă, căci era neîndoielnic închis și păzit.

Lucrul pe care-l nădăjduise mai înainte din tot sufletul, acum îi pricinuia spaimă — spaimă de a afla că Valancourt se afla în apropierea ei ; și, deși ar fi dorit să scape de teama pentru siguranța lui, în sinca ei speranța de a-l vedea curînd se lupta cu această teamă.

Rămase ascultînd la fereastră pînă cînd văzduhul începu să se răcorească, iar la răsărit, vîrful înalt al muntelui prinse să licărească în lumina zorilor ; atunci, doborîtă de neliniște, se întinse în pat, dar îi fu cu neputință să adoarmă ; căci bucuria, dragostea, îndoiala și teama o tulburară toată noaptea. Acum se ridica din pat și deschidea fereastra să asculte ; acum se plimba prin odaie cu pași nerăbdători, ca pînă la urmă să se întoarcă descumpănită în pat. Niciodată orele nu părură să se tîrască atît de greu ca cele din noaptea aceasta de neastîmpăr : și tot timpul nădăjduia că Annette își va face apariția și va pune capăt acestei așteptări chinuitoare.

CAPITOLUL VI

[În dimineaţa următoare, Annette o înştiinţează pe Emily că Montoni împreună cu prietenii săi au chefuit toată noaptea. Ea mai află şi că în castel ar exista cîţiva prizonieri, ţinuţi pentru a se obţine preţul de răscumpărare, şi Emily nutreşte speranţa că s-ar putea ca şi Valancourt să se afle printre ei.

Castelul este pe punctul de a fi asediat de inamicii lui Montoni, şi acesta hotărăşte s-o trimită pe Emily, sub paza lui Bertrand şi Ugo, doi slujitori credincioşi, la căsuţa unui om de încredere de-al lui, un ţăran din Toscana, unde ajung cu bine după o zi şi o noapte de drum.]

CAPITOLUL VII

Nimic în jur decît prilej de tihnă,
Dumbrăvi și pajiști adormite-n soare,
Cu flori ce moțăie în adierea lină,
Plină de maci, cu maluri înverzite,
Cu iarba necălcată de animale.
Nenumărate pîrîiașe clipocesc
Purtîndu-și grabnic licăritul apei,
Bolborosind prin soarele poienii,
Dar frămîntarea lor e doar un murmur.

THOMSON

Dimineața, cînd Emily deschise fereastra, rămase uimită de minunăția priveliștii din jur. Căsuța era aproape ascunsă printre arborii din pădure, în cea mai mare parte castani, precum și cîțiva chiparoși, zade și sicomori. Pe sub ramurile umbroase ce se întindeau mult, se zăreau spre miazănoapte și răsărit Apeninii împăduriți, ridicîndu-se ca într-un amfiteatru maiestuos, nu întunecați de coroanele pinilor, cum fusese obișnuită să-i vadă, ci cu vîrfurile semețe încoronate de păduri bătrîne de castani, stejari și platani, aurite acum de culorile bogate ale toamnei ; pădurile acestea coborau apoi pînă jos în vale, ca o hlamidă întreruptă doar arareori de cîte un colț îndrăzneț de stîncă ce ieșea în afară și re-

flecta razele piezișe. La poalele munților se întindeau viile ce înconjurau cîte o vilă grațioasă a nobililor toscani, apoi, mai jos, se vedeau pante acoperite cu crînguri de măslini, duzi, portocali și lămîi. Cîmpia ce se întindea apoi mai departe își învăluia belșugul roadelor într-un joc de culori ce se topeau armonios sub soarele Italiei. Strugurii, cu ciorchinii roșii izbucnind dintre frunzele ruginii, atîrnau în ghirlande bogate de pe ramurile smochinilor și cireșilor, în timp ce pășunile pline de prospețime cum rareori mai văzuse Emily, se înșirau pe malurile unui pîrîu ; coborînd din munți, pîrîul șerpuia de-a lungul întregii priveliști, pe care o oglindea, pînă spre un golf la mare. Acolo, departe spre apus, marea se unea cu cerul, într-o nuanță de un purpuriu plin de dulceață ; puteai ghici unde se termina marea și unde începea cerul doar cînd trecea cîte o corabie, și o rază de soare îi lumina pînzele, undeva la marginea zării.

Căsuța, pe care pădurea o apăra de razele prea puternice ale soarelui, fiind mîngîiată doar de lumina înserării, era acoperită în întregime de viță de vie, și de ramurile smochinilor ; iar florile de iasomie erau mai mari și mai parfumate decît văzuse vreodată Emily pînă atunci. Ciorchinii strugurilor copți atîrnau chiar lîngă ferestruica odăii ei. Pajiștea ce se întindea pe sub copaci era presărată cu nenumărate flori sălbatice și tot felul de ierburi aromate, iar pe malul celălalt al pîrîului, care răspîndea răcoare pe sub copacii umbroși, creșteau lămîi și portocali, care deși se înălțau în fața ferestrei ei, nu-i îngrădeau perspectiva, ci mai degrabă, prin verdele lor întunecat, îi sporeau efectul ; și Emily văzu acest loc ca un umbrar înmiresmat, transmițîndu-i pe nesimțite, prin farmecul lui, ceva din propria-i seninătate.

În curînd o chemă să-și ia gustarea de dimineață fiica țăranului, o fată de vreo șaptesprezece ani, cu înfățișare plăcută ; după cum observă Emily cu bucurie, fata părea să aibă o fire deschisă și bună, deși pe chipu-

rile celorlalți din casă se citeau, mai mult sau mai puțin, cele mai rele metehne — cruzime, ferocitate, viclenie și fățărnicie — mai cu seamă pe chipul țăranului și al soției sale. Tînăra Maddelina vorbea puțin, dar tot ce spunea o făcea cu glas blînd și cu un aer de modestie și bunăvoință care o cuceri pe Emily. Gustarea o luă împreună cu Dorina, la o masă separată, în timp ce Ugo și Bertrand mîncau șuncă de Toscana și beau vin, împreună cu gazda lor, în fața ușii ; și cînd terminară de mîncat, Ugo se ridică în grabă, cerînd să i se aducă pe dată catîrul. Emily află astfel că Ugo urma să se întoarcă la Udolpho, în timp ce Bertrand rămînea în căsuță, fapt care, deși nu o surprinse, o întristă.

După plecarea lui Ugo, Emily ar fi vrut tare mult să se preumble prin pădurea învecinată ; dar cînd i se spuse că nu avea voie să se îndepărteze de casă fără a fi însoțită de Bertrand, se retrase în odaia ei. Acolo, cînd ochii i se îndreptară spre Apeninii falnici, își aminti ce teribilă înfățișare aveau și prin ce grozăvii trecuse ea în seara trecută, mai ales cînd Bertrand se trădase că nu este decît un ucigaș ; și aceste amintiri îi treziră nenumărate imagini, și întrucît ele o ajutau să nu se mai gîndească la starea ei de acum, stărui o vreme asupra lor și apoi le potrivi în versurile ce urmează, mulțumită de a fi descoperit un mijloc nevinovat prin care să-și amăgească o oră de nefericire.

PELERINUL

Încet, peste-Apenini, cu trudă,
Un pelerin străbate drumul,
Să ducă la Fecioara din Loretto
Modest prinos al sărăciei sale.
Pe vîrf de munte-amurgul rece moare,
Iar valea, jos, adoarme-n întuneric ;
Acum și cea din urmă rază a zilei
Se stinge-ncet spre-apusul melancolic.

Deasupra capului oftează pinii
Cînd adierea nopții-i înfioară ;
Pîriul, jos, în van lovește stînca.
Pe culme pelerinul se oprește,
Apoi spre vale-și mînă grabnic pașii,
Căci vede parcă crucea unui pustnic
La care să-și găsească adăpostul
În peșteră, lîngă un foc de vreascuri,
Pe pat de frunze, să adoarmă-n tihnă.
Nefericitul ! se înșală-amarnic !
Tîlharul după stîncă îl pîndește ;
Nici luna nu vrea să-i arunce umbra
Pe drum, ca să salveze pelerinul.
Mergînd așa, cînta un imn de seară,
Un imn prin care își afla odihna.
Sălbatic hoțul se repede-asupră-i !
Scăldat în sînge, moare pelerinul.
Dar sufletul său blînd nu-nzearcă ura,
Ci, pentru ucigaș, înalță-o rugă !

Preferînd singurătatea odăii tovărășiei celorlalți, Emily luă prînzul sus, și Maddelina fu lăsată să servească : iar din vorbele ei simple află că țăranul și nevasta lui stăteau de multă vreme în această casă, pe care le-o cumpărase Montoni ca răsplată pentru un serviciu făcut cu mulți ani în urmă de Marco, cu care Carlo, intendentul de la castel, era într-un fel rudă.

— Atît de mulți ani, signora sînt de atunci, adăugă Maddelina, încît eu nici nu știu cînd s-a întîmplat ; dar știu că tata i-a făcut lui signor un mare bine, căci mama îi spunea adesea că i s-a dat prea puțin, doar această căsuță, din ce-ar fi trebuit să capete.

Emily ascultă cu amărăciune cele spuse, căci păreau să dezvăluie lucruri înfricoșătoare despre caracterul lui Marco — despre ce serviciu ar putea fi vorba, astfel răsplătit de Montoni, decît unul criminal ; și, dacă așa

stăteau lucrurile, ea avea destule motive să creadă că îi fusese încredințată în vederea unor scopuri sinistre.

— N-ai auzit vreodată cîți ani au trecut, o întrebă Emily, care se gîndea la dispariția signorei Laurentini de la Udolpho, de cînd tatăl tău i-a făcut serviciul de care ai pomenit ?

— Era cu puțin timp înainte de a veni să stea în casa asta, signora, răspunse Maddelina, și cred că a fost cam acum optsprezece ani.

Era aproape în vremea cînd se spune că a dispărut signora Laurentini ; și Emily își spuse că Marco își aduse aportul la acea întîmplare misterioasă și, poate, chiar fusese amestecat într-o crimă ! Gîndul acesta îngrozitor o cufundă într-o stare de meditație atît de profundă, încît nici nu văzu cînd Maddelina ieși din odaie ; rămase multă vreme fără să-și dea seama de nimic din jurul ei. În cele din urmă își găsi ușurarea în lacrimi ; după ce se lăsă în voia lor, se liniști puțin și încetă să mai tremure la gîndul unor nenorociri ce s-ar putea nici să nu vină ; și, cu multă hotărîre, căută să-și întoarcă gîndurile de la propria-i nefericire. Amintindu-și de cele cîteva cărți pe care, deși plecase în mare grabă de la Udolpho, izbutise să le vîre între puținele ei lucrușoare, se așeză cu o carte în mînă lîngă fereastră ; și privirea îi rătăcea adesea de la rîndurile de pe pagină spre priveliștea plăcută de afară, și treptat frumusețea din jur îi domoli sufletul, învăluindu-l într-o blîndă melancolie.

Rămase singură pînă seara și urmări cum soarele cobora pe cer în amurg, cu întregu-i alai de lumini și umbre de pe munți, strălucind pe marea îndepărtată și pe pînzele corăbiilor și coborînd apoi în valuri. Atunci, în ceasul de taină al înserării, gîndurile ei ogoite se întoarseră spre Valancourt ; își aminti iarăși de toate amănuntele legate de muzica auzită în miez de noapte, fiind tot mai convinsă că bănuiala ei era îndreptățită

și că sărmanul era ținut prizonier la castel ; și fiind acum încredințată că glasul lui îl auzise atunci, gîndul i se întoarse la sinistrul castel cu un sentiment de durere și, în aceste clipe, chiar cu părere de rău.

Înviorată de aerul răcoros și înmiresmat, cu sufletul domolit într-o stare de blîndă melancolie, la care contribuia și murmurul liniștit al pîrîului de jos și freamătul ușor al pădurii din jur, rămase la fereastră mult timp după apusul soarelui, privind cum valea se cufunda în întuneric, pînă cînd nu se mai văzu decît conturul măreț al munților din apropiere, aruncîndu-și umbrele asupra zării. În curînd însă răsări luna, și lumina ei învălui privelișlea, îmblînzind-o, la fel cum timpul așternîndu-se asupra scenelor vieții din trecut, îndulcește aspectele mai aspre și aruncă peste tot umbra estompată a contemplării îndepărtate. Scenele din La Vallée din primii ani ai vieții, cînd era ocrotită și iubită de părinți, pe care la rîndul ei îi iubea, îi apărcau de o frumusețe înduioșătoare, ca și imaginea din fața ei, și îi trezeau comparații dureroase.

Nevrînd să dea iarăși peste comportarea necioplită a soției țăranului, renunță la cină și rămase în odaia ei, deplîngîndu-și soarta deznădăjduită și plină de primejdii ; tot gîndindu-se la ea, i se spulberară și ultimele rămășițe de curaj ; și ajunse astfel într-o asemenea deprimare, încît ar fi fost bucuroasă să i se ia povara grea a vieții care o apăsa de atîta vreme și se rugă cerului să o cheme lîngă părinții ei.

Istovită de plîns, în cele din urmă se culcă pe pat și adormi ; dar fu curînd trezită de o bătaie în ușă și, tresărind înspăimîntată, auzi un glas care o chema. În închipuirea ei speriată îi apăru imaginea lui Bertrand cu un pumnal în mînă, așa că nu cuteză să deschidă sau să răspundă ; ascultă nefăcînd nici un zgomot, dar cum glasul, îi tot repeta numele în șoaptă, ea întrebă cine este.

— Eu sînt, signora, răspunse glasul, pe care acum îl recunoscu a fi al Maddelinei ; vă rog să deschideţi uşa — nu vă fie teamă, eu sînt.

— Şi ce te aduce atît de tîrziu, Maddelina ? întrebă Emily, lăsînd-o să intre.

— Sst ! signora, pentru Dumnezeu, sst ! Dacă sîntem auzite, n-or să mă ierte niciodată. Tata, mama şi Bertrand s-au dus cu toţii la culcare, urmă Maddelina, închizînd încetişor uşa pe dinăuntru şi înaintînd în odaie ; iar eu v-am adus ceva pentru cină, căci n-aţi îmbucat nimic. Iată nişte struguri, cîteva smochine şi o jumătate de cană cu vin.

Emily îi mulţumi, dar îşi exprimă teama că bunătatea ei ar putea s-o mînie pe Dorina, cînd va vedea lipsa fructelor.

— Aşa că, ia-le înapoi, Maddelina, adăugă Emily ; mai curînd mă voi lipsi de ele, decît să ştiu că fapta ta bună ar putea să-ţi adună neajunsuri din partea mamei tale.

— Oh, signora, nu-i nici o primejdie despre partea asta, răspunse Maddelina ; mama n-o să vadă că lipsesc nişte fructe, căci le-am pus deoparte din propria mea cină. O să mă simt tare nefericită dacă refuzaţi să le luaţi, signora.

Emily era atît de mişcată de bunătatea pe care i-o arăta fata, încît cîtăva vreme nu putu scoate o vorbă ; şi Maddelina o privi în tăcere, pînă cînd, înţelegînd greşit pricina emoţiei ei, zise :

— Să nu mai plîngeţi, signora ! E adevărat, mama e uneori puţin cam supărăcioasă, dar îi trece repede — aşa că nu mai puneţi totul la inimă. De multe ori mă ocărăşte şi pe mine ; dar m-am obişnuit şi rabd ; şi după asta, dacă pot să mă duc în pădure şi să cînt, uit repede totul.

Emily, zîmbind printre lacrimi, îi spuse Maddelinei că era o fată bună, şi apoi primi bunătăţile aduse. Tare

ar fi vrut să afle dacă Bertrand și Dorina vorbiseră ceva despre Montoni, ori despre ce-o aștepta pe ea, în prezența Maddelinei ; dar i se părea urît să silească nevinovata copilă la o faptă atît de mîrșavă încît să trădeze niște vorbe tainice schimbate între părinții ei. Cînd fata se pregătea să plece, Emily o rugă să vină la ea ori de cîte ori va putea fără s-o supere pe mama ei ; și Maddelina, după ce-i făgădui că așa va face, se furișă înapoi spre camera ei.

Trecură astfel cîteva zile, în răstimpul cărora Emily rămase în odaia ei, bucurîndu-se doar de tovărășia Maddelinei, a cărei înfățișare și a cărei purtare blîndă o linișteau mai mult decît orice întîmplare de multe luni încoace. Începuse să-i placă odaia ei umbroasă și atrăgătoare, simțind înăuntru acel simțămînt de securitate pe care-l purtăm de obicei căminului nostru. Și în vremea asta, nemaifiind tulburată de alte împrejurări neplăcute sau spăimîntătoare, își regăsi și ea liniștea, putînd astfel să-și petreacă orele citind ; printre cărțile ei găsi și schițele neterminate ale unor priveliști, cîteva foi albe de hîrtie, precum și instrumentele de desen ; și putu astfel să se delecteze fixînd pe hîrtie cîteva colțuri mai frumoase ale ținutului ce se întindea în fața ferestrei, combinîndu-le în scene cărora închipuirea și gustul ei le atribuiau o ultimă grație. În aceste schițe, ea introducea și diferite grupuri ce se potriveau cu privelișlea, pe care o însuflețeau, și adesea izbutea să înfățișeze, cu limpezime, cîte o povestire simplă și mișcătoare ; și, cu o lacrimă lunecîndu-i peste suferințele zugrăvite de imaginație, uita, o clipă, de suferințele ei adevărate. Astfel își amăgea cu inocență ceasurile grele de nefericire și, cu răbdare și blîndețe, aștepta ce-i va aduce ziua de mîine.

Într-o seară frumoasă, urmînd unei zile înăbușitoare, Emily se hotărî să iasă la plimbare, deși știa că Bertrand

o va însoți, și, împreună cu Maddelina, părăsi căsuța, urmată de Bertrand, care o lăsa să-și aleagă singură drumul. Era răcoare și liniște, și Emily nu se putea stăpîni să admire cu încîntare ținutul din jur. Cît de minunat i se părea și albastrul luminos al văzduhului înalt care, pălind spre marginea zării, se topea încet în amurgul auriu ! Nu mai puțin minunate erau nuanțele variate și coloritul cald al Apeninilor, în timp ce soarele ce apunea își arunca flăcările peste marginile lor zimțuite Emily urmă cursul pîrîului, pe sub umbrele ce întunecau malul înverzit. Pe malul celălalt, pășunile erau însuflețite de cirezi de vite cu frumoasele lor spinări sidefii ; mai departe se vedeau crînguri de lămîi și portocali, cu ramurile încărcate de roade, atît de multe încît se luau aproape la întrecere cu frunzele. Își continuă drumul spre mare, care oglindea lumina caldă a amurgului, în timp ce stîncile care se ridicau de pe faleză primeau scînteierile ultimelor raze. Valea se termina la dreapta printr-un promontoriu înalt, cu vîrful atîrnînd deasupra valurilor, pe care se înălțau ruinele unui turn care slujea acum de far ; crenelurile lui năruite, ca și aripile întinse ale unei păsări ce se rotea în jurul lui, erau încă luminate de razele piezișe ale soarelui, deși discul portocaliu coborîse acum sub marginea zării, în timp ce temelia ruinei, stînca pe care era așezată și valurile de la picioarele ei erau învăluite în primele umbre ale înserării.

Ajungînd lîngă promontoriu, Emily admiră cu uimire stîncile grandioase de-a lungul țărmurilor pustii, unele acoperite de pîlcuri de pini, iar altele arătîndu-și rîpele golașe de piatră cenușie, ici-colo acoperite cu mirt și alte ierburi înmiresmate. Marea dormea într-o liniște deplină ; valurile se spărgeau de țărm într-un murmur stins, încrețindu-se în unduiri line, în timp ce fața ei oglindea cu blîndețe splendoarea apusului trandafiriu.

Și în timp ce privea marea, Emily se gîndea la Franța și la vremurile din trecut, dorind, oh ! dorind atît de arzător și de zadarnic ! ca valurile ei s-o ducă spre îndepărtatul ținut natal !

„Ah ! corabia aceea, își zise ea, corabia ce lunecă atît de maiestos, cu pînzele întinse reflectate în apă, poate că se îndreaptă spre Franța ! Fericită — fericită corabie !“ O urmări, profund mișcată, pînă cînd înserarea cenușie întunecă depărtările și i-o ascunse privirii. Valurile ce se izbeau de țărm la picioarele ei într-un murmur melancolic o înduioșară pînă la lacrimi ; era singurul zgomot care întrerupea tăcerea, pînă cînd, furișîndu-se parcă pe țărmul șerpuit, un cor de glasuri se înălță în văzduh. Emily stătu o clipă locului, vrînd să audă mai bine, dar îi era teamă să nu fie zărită ; și pentru prima dată se uită îndărăt după Bertrand, căutînd ocrotire, și-l văzu urmînd-o la o mică depărtare, împreună cu încă cineva. Liniștindu-se, ea făcu vreo cîțiva pași spre locul de unde se auzeau cîntecele, părînd să se înalțe din dosul unui promontoriu înalt ce înainta de-a curmezișul țărmului. Muzica se opri o clipă, și apoi glasul unei femei începu un fel de melopee. Emily grăbi pasul și, ocolind stînca, văzu, în golful larg ce se deschidea mai încolo, împădurit de la malul apei pînă în vîrful falezei, două cete de țărani ; unii stăteau așezați în umbră, iar ceilalți la marginea apei, în picioare, în jurul fetei care cînta și care ținea în mînă o cunună de flori, pregătindu-se parcă s-o arunce în valuri.

Emily, ascultînd uimită, cu luare-aminte, deslușì următoarea invocare, rostită în limba atît de pură și elegantă a celor din Toscana și acompaniată de cîteva instrumente pastorale.

O, nimfă ! ce plutești pe unda verde,
Cînd doarme-adînc Neptun sub clar de lună
În leagănul cîntărilor duioase,
Ridică-te din peștera-ți de perle !

Căci înserarea își aruncă umbra
Și în curînd va răsări și luna,
Lucind pe-aceste țărmuri ale mării
Și-nvăluind văzduhul în tăcere.

Atunci înalță-ți glasul peste unde
Și furișază-te pe țărmul tainic,
Fă s-amuțească briza, și-n tăcere
Trezește vraja blîndă-a scoicii tale.

Ecoul coastei dulce să-ți răspundă,
Tristețea inimii duios s-aline
Și-n zîmbet să-i arate viitorul,
Din peștera-ți de perle, te ridică !

(Corul) *Te ridică !*
(Glasuri răzlețe) *Te ridică !*

După ce glasurile tinere din jurul ei repetară ultimele cuvinte, ghirlanda de flori fu aruncată în valuri, iar corul, ajungînd treptat doar să îngîne melodia, se stinse în tăcere.

— Ce poate să însemne asta, Maddelina ? întrebă Emily, trezindu-se din vraja în care o cufundase muzica.

— E ajunul unei sărbători, signora, răspunse Maddelina, și țăranii se desfată cu tot felul de jocuri.

— Dar era vorba de o nimfă a mării, zise Emily. Cum de-au ajuns oamenii aceștia să se gîndească la o nimfă a mării ?

— Oh, signora, răspunse Maddelina, înţelegînd greşit uimirea lui Emily, nimeni nu *crede* într-adevăr în astfel de eresuri, dar în cîntecele noastre bătrîneşti e vorba de ele, şi la petreceri le cîntăm, şi uneori aruncăm cununi de flori în mare.

Emily fusese învăţată din copilărie să venereze Florenţa, ca un adevărat sălaş al literaturii şi artelor frumoase ; dar că înclinarea către clasicism ajungea pînă şi la oamenii de la ţară îi provocă uimire şi admiraţie. Înfăţişarea pastorală a tinerelor fete îi atrase apoi atenţia. Erau îmbrăcate într-o fustă foarte scurtă şi largă, de un verde auriu, cu o bluză de mătase albă ; mînecile largi erau prinse la umeri cu panglici şi buchete de flori. Părul, căzîndu-le în inele pe ceafă, era şi el împodobit cu flori sau cu cîte o pălăriuţă de pai, aşezată puţin pe spate şi pe o parte, de sub care chipurile lor apăreau pline de o veselie sprinţară. După ce cîntecul se isprăvi, cîteva fete se apropiară de Emily şi, poftind-o să vină în mijlocul lor, îi oferiră, ei şi Maddelinei — pe care o cunoşteau — struguri şi smochine.

Emily le mulţumi pentru bunăvoinţa lor, încîntată de blîndeţea şi graţia purtărilor, care păreau foarte firesti ; iar cînd Bertrand, curînd după aceea, se apropie şi îi aminti că trebuie să plece degrabă, un ţăran, cu o sticlă în mînă, îl îmbie să bea ; o ispită la care Bertrand rareori putea să reziste.

— Las-o pe domnişoara să se alăture dansului, prietene, zise ţăranul, iar noi între timp o să golim sticla asta ; văd că tocmai începe dansul. Haide, băieţi, daţi-i drumul la tamburine şi flaute !

Muzica se porni veselă ; ţăranii mai tineri formară o horă, la care Emily s-ar fi alăturat cu dragă inimă, dacă starea ei sufletească ar fi fost tot atît de veselă. Maddelina însă se porni să joace de îndată ; şi Emily, privind cu plăcere şi bunăvoinţă la grupul acela fericit, uită o clipă de necazurile ei. Dar gîndurile triste îi re-

veniră în minte, în timp ce ședea puțin mai la o parte, ascultînd muzica dulce, pe care adierea mării o purta pe aripile ei, și privind cum luna își furișa lumina tremurătoare peste valuri și pe crestele împădurite ale copacilor ce se înălțau pe aceste țărmuri toscane.

Bertrand fusese atît de încîntat de prima sticlă, încît începu și pe a doua, și abia într-un tîrziu Emily, nu fără oarecare teamă, o porni înapoi spre căsuță.

După seara aceea, își făcu obiceiul să se plimbe mereu cu Maddelina, dar niciodată neînsoțită și de Bertrand ; încetul cu încetul, își găsi pacea sufletească, atît cît îi îngăduiau împrejurările în care se afla. Liniștea în care trăia acum îi sporea nădejdile că nu fusese trimisă aici cu cine știe ce scopuri funeste ; și dacă n-ar fi crezut că Valancourt se afla poate și el la Udolpho, i-ar fi plăcut să rămînă în căsuța din pădure pînă cînd i s-ar fi ivit prilejul să se întoarcă în țara-i natală. Era însă mai nedumerită ca oricînd în privința motivului care îl determinase pe Montoni s-o trimită în Toscana, căci nu credea că o făcuse din grijă pentru siguranța ei.

Trecuse o bună bucată de vreme de la sosirea ei în căsuță, cînd își aminti că, în graba plecării de la Udolpho, uitase actele pe care i le încredințase răposata ei mătușă, privitoare la proprietățile din Languedoc ; dar, deși acest lucru îi pricinui multă neliniște, nutrea nădejdea că nu vor putea fi găsite de Montoni în cotlonul unde fuseseră ascunse.

CAPITOLUL VIII

[Printr-o scrisoare anonimă. Montoni îl denunţă pe contele Morano că unelteşte împotriva statului şi izbuteşte astfel să provoace arestarea acestuia. Între timp, asediatorii castelului Udolpho se retrag, şi Montoni porunceşte ca Emily să fie adusă din nou la castel.

Cedînd insistenţelor şi ameninţărilor lui Montoni, Emily semnează în cele din urmă actul prin care renunţă la toate bunurile moştenite de la mătuşa ei, în favoarea lui, în schimbul făgăduielii de a o elibera şi de a o trimite imediat înapoi în Franţa. Montoni însă îşi calcă făgăduiala, spunîndu-i că o va trimite mai tîrziu, după ce va intra în posesia proprietăţilor.

În seara aceleiaşi zile, ea aude pe unul din prizonieri cîntînd un vechi cîntec francez, şi îşi închipuie că ar putea fi vorba de Valancourt.]

CAPITOLUL IX

În țara cea tristă și rece-a Laponici,
De luni de zile-ngropată-n zăpezi,
Cînd soarele intră-n a Racului zodie
Și vîntul spre nord se retrage în peșteri ;
Din munți se pornesc năvalnic spre vale
Torente, și iarba-nverzește pe dealuri,
Copacii dau frunză, cîmpiile flori,
Pîraiele limpezi sclipesc printre văi;
În inimi tresaltă bucuria, iubirea.

Zilele următore Emily le petrecu în nesiguranță, căci Ludovico nu putu afla de la ostași decît că exista un prizonier în încăperea pe care ea i-o descrisese și că era un francez prins într-o încăierare, împreună cu un grup de compatrioți de-ai săi. Între timp, Emily scăpase de persecuțiile lui Bertolini și Verezzi, închizîndu-se în camera ei, de unde ieșea numai uneori, pe seară, cînd se încumeta să se plimbe pe coridorul alăturat. Montoni părea să-și respecte ultima făgăduială, deși pe prima și-o încălcase ; căci doar datorită protecției lui se bucura ea de liniștea de acum ; și de un lucru era ca sigură, și anume că nu voia să plece din castel pînă nu va dobîndi o certitudine în privința lui Valancourt ; și aștep-

tarea nu-i cerea nici un sacrificiu, deoarece încă nu se ivise un prilej de a putea evada.

În a patra zi, Ludovico o înştiinţă că s-ar putea să-l vadă pe prizonier, întrucît în noaptea următoare avea să fie de strajă un ostaş pe care el îl cunoştea bine. Şi, într-adevăr, nu fu înşelat în aşteptări ; căci, prefăcîndu-se că vrea să-i ducă o cană cu apă, intră în închisoare, deşi din prudenţă nu-i mărturisi strajei adevăratul motiv al vizitei, fiind astfel silit să schimbe doar cîteva vorbe cu prizonierul.

Emily aştepta în odaia ei să fie înştiinţată ce aflase, căci Ludovico făgăduise s-o însoţească seara pe Annette pe coridor ; unde, după cîteva ceasuri numărate cu nerăbdare, sosi. Emily, după ce îngînă numele lui Valancourt, nu mai putu scoate nici o vorbă, rămînînd într-o aşteptare înfrigurată.

— Cavalerul n-a vrut să-şi dezvăluie numele, signora, vorbi Ludovico ; dar cînd i l-am spus pe-al dumneavoastră, a părut copleşit de bucurie, deşi n-a fost atît de mirat pe cît mă aşteptam.

— Aşadar, îşi aminteşte de mine ? exclamă ea.

— Oh ! e neîndoielnic domnul Valancourt, zise Annette, privind nerăbdătoare spre Ludovico ; acesta îi înţelese privirea şi se adresă lui Emily :

— Da, doamnă, cavalerul îşi aminteşte de dumneavoastră şi sînt încredinţat că vă stimează mult, după cum mi-am îngăduit să-i spun că şi dumneavoastră îl stimaţi. Atunci m-a întrebat cum de-aţi aflat că e la castel şi dacă dumneavoastră m-aţi trimis să stau de vorbă cu el. La prima întrebare n-am ştiut să-i răspund, dar la a doua i-am răspuns ; şi atunci a părut din nou bucuros. Era atît de bucuros, încît mi-a fost teamă că se va trăda faţă de straja de la uşă.

— Dar cum arată, Ludovico ? îl întrerupse Emily ; nu pare trist şi bolnav de atîta stat în temniţă ?

— Păi, cît despre tristeţe, n-am văzut nici urmă de aşa ceva, doamnă ; în momentele petrecute cu el, mi s-a părut în cea mai bună dispoziţie în care am văzut vreodată pe cineva, chipul îi era tot o mare bucurie, aşa că de-ar fi să judec după asta, se simţea foarte bine ; dar nu l-am întrebat.

— Nu mi-a trimis nici o vorbă ? întrebă Emily.

— Ba da, signora, şi v-a mai trimis încă ceva, răspunse Ludovico, căutîndu-se prin buzunare. Nădăjduiesc că nu l-am pierdut ! adăugă el. Cavalerul zicea că v-ar fi scris, doamnă, dacă ar fi avut pană şi cerneală, şi că v-ar fi trimis o scrisoare foarte lungă, dar tocmai atunci straja a intrat înăuntru — noroc însă că a apucat să-mi dea asta mai înainte.

Şi Ludovico scoase din sîn o miniatură, pe care Emily o luă cu mîna tremurătoare ; era portretul ei, al lui Emily — portretul pe care mama ei îl pierduse în chip atît de ciudat la cabana de pescuit din La Vallée.

Lacrimi de bucurie şi dragoste îi umplură ochii, în timp ce Ludovico urmă :

— Spune-i stăpînei tale, a zis cavalerul în vreme ce-mi dădea portretul, că imaginea m-a întovărăşit şi a fost singura mea mîngîiere în vremurile de restriştе. Spune-i că am ţinut portretul ei la inimă, şi că i-l trimit ca semn al unei afecţiuni care nu se va stinge niciodată ; că, de n-ar fi să i-l dăruiesc ei, nu m-aş despărţi de el pentru tot aurul din lume : şi că acum mă despart numai cu speranţa că-l voi căpăta curînd din mîna ei. Spune-i... Tocmai atunci, signora, straja a intrat şi cavalerul n-a mai spus nimic ; dar mai înainte mă rugase să pun la cale o întrevedere cu dumneavoastră ; şi cînd i-am spus că nu prea credeam să pot convinge straja să mă ajute, mi-a răspuns că s-ar putea să nu fie atît de greu pe cît îmi închipuiam ; şi m-a rugat să-i aduc răspunsul dumneavoastră, făgăduind să spună mai multe atunci. Cred, doamnă, că asta e tot.

— Vai, Ludovico, cum aș putea să te răsplătesc pentru rîvna ta ? se căină Emily ; mai cu seamă că acum nici nu am mijloacele s-o fac. Cînd o să-l poți vedea din nou pe cavaler ?

— Nu prea știu nici eu, signora, răspunse el. Depinde de cine o să fie de strajă ; și numai vreo doi dintre ei sînt oameni cărora le-aș putea cere îngăduința să intru în închisoare.

— Nu-i nevoie să-ți mai spun, Ludovico, urmă Emily, că țin să-l vezi pe cavaler cît mai curînd : și cînd o să-l vezi, să-i spui că am primit portretul și că simțămintele mele sînt cele pe care le dorește. Spune-i că am suferit mult și încă mai sufăr.

Se opri.

— Dar nu trebuie să-i spun că vreți să-l vedeți, doamnă ? întrebă Ludovico.

— Sigur că vreau, răspunse Emily.

— Dar unde, signora, și cînd ?

— Depinde de împrejurări, răspunse Emily : locul și ora vor fi stabilite potrivit prilejurilor ce se vor ivi pentru el.

— Cît privește locul, ma'mselle, se amestecă și Annette, nu există alt loc în castel mai ferit decît coridorul ăsta unde o să-l putem vedea, să știți ; iar cît despre timp — cel mai bine ar fi atunci cînd dorm toți signorii, dacă asta se întîmplă vreodată !

— Poți să-i spui toate acestea cavalerului, Ludovico, intrerupse Emily limbuția Annettei ; și lasă-l pe el să hotărască. Spune-i că inima mi-e neschimbată. Dar, mai presus de toate, caută să vorbești cu el cît mai curînd cu putință ; și, Ludovico, cred că nu mai e nevoie să-ți spun cu cîtă nerăbdare am să te aștept.

După ce-i ură noapte bună, Ludovico coborî scara ; iar Emily se duse să se culce, dar nu să și doarmă, căci acum bucuria o ținea tot atît de trează pe cît o ținuse înainte întristarea. Montoni și castelul său nu-i mai apă-

reau ca imaginea înfricoșătoare a unui vrăjitor, și ea rătăcea din nou printr-o lume de fericire nepieritoare :

...Cînd, în plină vară
Prin codri-ndepărtați, sub clar de lună,
Ori peste creasta argintie-a unui val,
Se întrupează zîne diafane.

Trecu o săptămînă pînă cînd Ludovico izbuti să intre iarăși în închisoare ; căci pînă atunci străjile fuseseră tot oameni în care nu putea avea încredere, temîndu-se să nu le trezească bănuiala dacă le-ar fi cerut să-l vadă pe prizonier. În răstimp o încunoștiință pe Emily despre tot felul de grozăvii ce se petreceau la castel : încăierări, certuri și beții mai crunte ca oricînd ; și din cîteva spuse ale lui, ea se îndoia acum nu numai că Montoni ar avea de gînd vreodată s-o elibereze, dar se temea chiar că urzea anumite planuri în privința ei — la fel cum se temuse mai înainte. Numele ei era adesea pomenit în discuțiile dintre Bertolini și Verezzi, și află că în aceste împrejurări ei nu se prea înțelegeau. Montoni pierduse mari sume de bani la Verezzi, așa încît exista cumplita posibilitate ca el să i-o dea pe ea, în schimbul datoriei ; dar întrucît ea nu avea de unde să știe că mai înainte el încurajase și speranțele lui Bertolini în privința ei, după un serviciu însemnat ce-i făcuse acesta, nu înțelegea aceste certuri dintre Bertolini și Verezzi. Pricina lor nu părea să aibă, totuși, prea mare importanță căci ea era încredințată că dezastrul se apropia sub multe forme și îl ruga tot mai fierbinte pe Ludovico să plănuiască o evadare și să se străduiască să-l vadă din nou pe prizonier.

În cele din urmă, Ludovico o înștiință că-l vizitase iar pe cavaler, care-l îndemnase să se încreadă în paznicul închisorii, de la care mai avusese cîteva dovezi de bunăvoință și care făgăduise să-l lase iarăși înăuntru timp

de jumătate de oră în seara următoare, cînd Montoni și tovarășii săi vor chefui.

— A fost binevoitor, firește, adăugă Ludovico ; dar Sebastian știe că nu riscă nimic dîndu-i drumul, căci cavalerul ar trebui să fie într-adevăr tare iscusit să poată trece dincolo de gratiile și porțile ferecate ale castelului. Dar cavalerul mi-a cerut, signora, să vă rog să-i îngăduiți să vă vadă în noaptea asta, măcar o clipă, căci nu mai poate trăi știindu-vă sub același acoperiș și neputînd să vă privească chipul. Ceasul, a zis el, nu poate să vi-l spună întocmai, întrucît va fi hotărît de împrejurări (după cum ați spus și dumneavoastră, signora) ; iar locul a zis să-l statorniciți singură, cunoscînd mai bine unde nu ar fi cu primejdie.

Emily era acum atît de tulburată de perspectiva apropiată de a-l întîlni pe Valancourt, încît o bună bucată de timp nu putu să-i dea nici un răspuns lui Ludovico sau să se gîndească la un loc de întîlnire ; cînd izbuti să cugete, tot nu văzu vreunul mai ferit de primejdie decît coridorul de lîngă odaia ei, pe care era silită să n-o părăsească de teama de a nu întîlni pe vreunul din oaspeții lui Montoni în drum spre camerele lor ; și lăsă deoparte opreliștile ridicate de buna-cuviință, acum cînd era vorba de o primejdie serioasă. Rămase de aceea statornicit că va întîlni cavalerul pe coridor, la acea oră din noapte pe care Ludovico, făgăduind că va sta de veghe, o va socoti cea mai ferită. Iar Emily, cum e ușor de închipuit, se lăsă pradă, în răstimp, unui tumult de speranță și bucurie, de neliniște și nerăbdare. Niciodată de cînd se afla la castel nu privise cu mai multă încîntare ca în seara aceasta soarele apunînd pe după munți, amurgul și înserarea învăluind natura. Numără bătăile orologiului și asculta pașii străjilor cînd se schimba garda, bucurîndu-se că a mai trecut încă o oră. „Oh, Valancourt ! își spunea ea, după tot ce-am suferit, după îndelungata noastră despărțire, cînd credeam că

n-am să te mai văd niciodată — ne întîlnim totuși din nou ! Oh, după atîtea suferințe, neliniști și spaime îndurate, să nu mă las copleșită acum de bucurie !“ În aceste momente nu putea să simtă nici măcar părere de rău sau tristețe pentru chestiunile obișnuite — chiar și gîndul că renunțase la proprietățile ce ar fi asigurat bunăstarea ei și lui Valancourt pentru tot restul vieții nu arunca decît o umbră trecătoare asupra stării ei de încîntare. Gîndul la Valancourt, speranța că îl va vedea atît de curînd îi umplea inima.

În cele din urmă orologiul bătu miezul nopții ; Emily deschise ușa, să asculte dacă nu se auzea vreun zgomot prin castel, și nu-i ajunse la ureche decît larmă și rîsete îndepărtate, undeva la capătul galeriei. Își spuse că Montoni și oaspeții săi petreceau. „Cheful o să țină toată noaptea, se gîndi ea ; și Valancourt va fi în curînd aici.“ Închise la loc cu grijă ușa și începu să măsoare odaia cu pași nerăbdători, ducîndu-se mereu la fereastră, ca să pîndească sunetul lăutei ; dar totul era cufundat în tăcere. Frămîntarea îi creștea din ce în ce mai mult ; în cele din urmă nu mai putu să stea în picioare și se așeză lîngă fereastră. Annette, pe care o ținea lîngă ea, sporovăia ca de obicei ; dar Emily aproape că nici n-o auzea ce spune ; în sfîrșit, se ridică în picioare la fereastră și deslușI cum o mînă pricepută atingea coardele lăutei și apoi răsună glasul, pe care-l auzise și mai înainte.

Vibrînd în ele dragostea și dorul,
Insuflă-n inimi doar simțiri duioase ;
Din cînd în cînd, o strună gravă, sacră,
Răsună ca un imn cîntat de îngeri !

Emily plînse, cuprinsă de bucurie și dragoste ; iar cînd strunele tăcură, socoti că era un semnal, înștiințînd-o că Valancourt se pregătea să părăsească închisoarea. Curînd după aceea auzi pași pe coridor ; erau pașii sprinteni ai speranței ; deschizînd ușa odăii, ea

înaintă pentru a-l întîmpina pe Valancourt, dar în clipa următoarse se prăbuși în brațele unui străin. Glasul lui — înfățișarea lui o convinseră într-o clipă că nu era Valancourt, și își pierdu cunoștința.

Revenindu-și, se văzu sprijinită de străin, care o privea cu nespusă duioșie și neliniște. Ea nu izbutea să scoată o vorbă sau să-l întrebe ceva ; nu puse întrebări, ci izbucni în lacrimi, desprinzîndu-se din brațele lui ; atunci pe chipul lui se citi surpriza și dezamăgirea, și el se întoarse spre Ludovico, de parcă i-ar fi cerut o lămurire. Și de îndată lămurirea, pe care Ludovico nu i-o putea da, i-o dădu Annette.

— Oh, domnule ! zise ea, cu glasul întretăiat de suspine ; oh, domnule, nu ești dumneata cavalerul. Noi îl așteptam pe domnul Valancourt, dar după cît se pare, nu ești acela ! Oh, Ludovico ! cum de-ai putut să ne înșeli astfel ? Sărmana mea stăpînă nu-și va reveni niciodată !

Necunoscutul, care acum părea foarte tulburat, încercă să spună ceva, dar nu reuși să scoată o vorbă ; și apoi, lovindu-se cu palma peste frunte, de parcă l-ar fi copleșit deznădejdea, o porni spre celălalt capăt al coridorului.

Deodată, Annette își șterse lacrimile și i se adresă lui Ludovico :

— Dar poate că, la urma urmei, este un alt cavaler. Iar cavalerul Valancourt poate că se mai află acolo jos.

Emily înalță capul.

— Nu, replică Ludovico, domnul Valancourt n-a fost niciodată acolo jos, dacă acest gentilom nu e el. Dacă ați fi avut amabilitatea, i se adresă Ludovico străinului, să-mi spuneți numele dumneavoastră, greșeala ar fi putut să fie evitată.

— Foarte adevărat, se învoi, străinul, vorbind într-o italienească stricată ; dar era de cea mai mare importanță pentru mine ca numele meu să nu fie aflat de

Montoni. — Doamnă, adăugă el, adresîndu-i-se lui Emily pe franţuzeşte, vă rog să-mi îngăduiţi să-mi cer iertare pentru suferinţa pe care v-am pricinuit-o şi să vă destăinuiesc numai dumneavoastră numele meu şi împrejurările care au dus la această eroare. Sînt francez ; — sînt un compatriot al dumneavoastră ; — şi acum ne întîlnim în ţară străină.

Emily încercă să-şi vină în fire ; şovăia însă dacă să-i îndeplinească rugămintea. În cele din urmă, poruncindu-i lui Ludovico să aştepte pe scară şi reţinînd-o cu ea pe Annette, îi declară necunoscutului că Annette înţelegea prea puţin italieneşte şi îl rugă să spună ce are de spus în această limbă. Drept care se retraseră mai departe pe coridor, şi el începu să vorbească după ce suspină adînc :

— Dumneavoastră, doamnă, nu sînteţi o străină pentru mine, deşi, din nefericire, eu rămîn un necunoscut pentru dumneavoastră. Numele meu este Du Pont ; sînt francez, din Gasconia, provincia dumneavoastră natală, vă admir de multă vreme şi — de ce m-aş preface ? — vă iubesc de multă vreme. Se întrerupse o clipă, dar după aceea continuă : Familia mea, doamnă, probabil că vă este cunoscută, căci locuiam la cîteva leghe de La Vallée şi am avut uneori fericirea de a vă întîlni în vizitele făcute prin vecini. N-am să vă supăr repetîndu-vă cît de mult mă gîndeam la dumneavoastră ; cît de mult îmi plăcea să rătăcesc prin locurile pe unde vă plimbaţi ; de cîte ori am vizitat cabana de pescuit unde vă plăcea să mergeţi şi cît am deplîns împrejurările care mi-au interzis pe atunci să vă dezvălui afecţiunea mea. N-am să vă explic cum am cedat ispitei şi am intrat în stăpînirea unei comori nepreţuite pentru mine ; a unei comori pe care i-am încredinţat-o acum cîteva zile mesagerului dumneavoastră, cu speranţe foarte diferite de cele de acum. N-am să vă povestesc nimic despre aceste

împrejurări, căci știu că nu-mi vor fi de nici un folos ; vă cer doar iertare și vă rog să-mi înapoiați portretul pe care cu atîta nechibzuință vi l-am dat. Generozitatea dumneavoastră va ierta acest furt și îmi veți înapoia portretul. Nelegiuirea mea mi-a fost pedeapsă ; căci portretul pe care l-am furat mi-a întreținut o pasiune care va continua să-mi fie chinul.

Emily îl întrerupse :

— Domnule, cred că pot lăsa pe seama integrității dumneavoastră să hotărîți dacă, după tot ce a reieșit în privința domnului Valancourt, ar trebui să vă înapoiez portretul. Veți recunoaște, cred, că n-ar fi vorba de generozitate ; și îmi îngăduiți să adaug că ar însemna să-mi fac mie însămi o nedreptate. Trebuie să mă socotesc onorată de buna dumneavoastră părere, dar — și aici ea șovăi — eroarea din această seară mă scutește să spun mai mult.

— Ba nu, doamnă — vai, nu ! exclamă străinul : și, după un lung răstimp, urmă : Dar va trebui să-mi îngăduiți să vă arăt dezinteresarea, dacă nu dragostea mea, și să acceptați serviciile pe care vi le ofer. Și totuși, vai ! ce servicii vă pot oferi ? Sînt și eu prizonier, și sufăr ca și dumneavoastră. Dar oricît de dragă mi-ar fi libertatea, n-aș căuta-o nici cu jumătate din riscurile pe care le-aș înfrunta pentru a vă elibera pe dumneavoastră din această vizuină a răului. Acceptați serviciile pe care vi le oferă un prieten ; nu-mi refuzați răsplata de a fi încercat, cel puțin, să merit mulțumirile dumneavoastră.

— Le meritați încă de pe acum, domnule, zise Emily ; dorința dumneavoastră merită cele mai calde mulțumiri. Dar mă veți scuza dacă vă reamintesc de primejdiile la care vă expuneți prelungind această întrevedere. Va fi o mare mîngîiere pentru mine să-mi amintesc, indiferent dacă încercările dumneavoastră prietenești de a mă elibera vor izbîndi sau nu, că am

un compatriot care dorește cu atîta generozitate să mă ocrotească.

Domnul Du Pont îi luă mîna, pe care ea abia dacă încercă să și-o retragă, și o duse respectuos la buze.

— Permiteţi-mi să-mi exprim și dorința cea mai fierbinte pentru fericirea dumneavoastră, zise el, și să mă socot norocos că nutresc o afecţiune, chiar dacă nu o pot cuceri pe a dumneavoastră.

Dar pe cînd rostea aceste cuvinte, Emily auzi zgomot dinspre odaia ei și, întorcîndu-se, văzu ușa de la scară deschizîndu-se și un bărbat năvălind pe coridor.

— Te învăţ eu s-o cucereşti, răcni el, înaintînd pe coridor ; și, scoţînd un pumnal, se repezi spre Du Pont, care era neînarmat ; dar făcînd un pas înapoi, acesta evită lovitura și apoi sări asupra lui Verezzi, smulgîndu-i pumnalul. În timp ce se luptau, Emily, urmată de Annette, o luă la fugă pe coridor, strigînd după Ludovico. care dispăruse de pe scară ; și pe cînd înainta, înspăimîntată și neștiind ce să facă, un zgomot îndepărtat părînd să se înalţe din holul de dedesubt, îi aminti de primejdia ce o amenința ; trimiţînd-o înainte pe Annette în căutarea lui Ludovico, se întoarse atunci în locul unde Du Pont și Verezzi se luptau pe viaţă și pe moarte. Acolo se hotăra propria ei soartă, precum și soarta lui Du Pont ; și neţinînd seama de împrejurarea de acum. ea dorea totuși izbînda lui oricum, chiar dacă nu l-ar fi detestat pe Verezzi și nu s-ar fi temut de el. Se prăbuși pe un scaun, implorîndu-i să înceteze lupta, cînd în cele din urmă Du Pont îl trînti la pămînt pe Verezzi. care rămase acolo, ameţit de violența căzăturii ; și atunci Emily îl rugă pe Du Pont să fugă din odaie, înainte de a apărea Montoni sau oamenii săi. Dar el nu se învoi să plece și s-o lase fără apărare ; și în timp ce Emily, înspăimîntată acum mai mult pentru el decît pentru sine, urma să-l conjure, auziră pași urcînd pe scara secretă.

— Oh, sînteţi pierdut ! strigă ea ; vin oamenii lui Montoni !

Du Pont nu răspunse nimic, mulţumindu-se s-o sprijine pe Emily, pe cînd, cu un aer ferm şi hotărît, îi aştepta să apară. În clipa următoare, însă, pe palier apăru singur Ludovico. Cercetînd cu o privire grăbită odaia, zise :

— Urmaţi-mă, dacă ţineţi la viaţă ; nu avem nici o clipă de pierdut

Emily îl întrebă ce se întîmplase şi încotro trebuiau să meargă.

— Nu pot să vă spun acum, signora, răspunse Ludovico. Dar fugiţi ! fugiţi repede !

Îl urmă de îndată, urmată de domnul Du Pont, pe scară în jos şi apoi printr-un coridor boltit, cînd deodată îşi aminti de Annette şi întrebă de ea.

— Ne aşteaptă puţin mai încolo, signora, zise Ludovico, aproape gîfîind de atîta grabă. Porţile au fost deschise acum cîteva clipe, pentru nişte oaspeţi care tocmai au sosit din munţi ; mi-e teamă însă că vor fi închise înainte de a putea ajunge noi la ele ! Prin uşa asta, signora, adăugă Ludovico, coborînd lumînarea ; aveţi grijă, sînt două trepte aici.

Emily îl urmă, tremurînd şi mai tare după ce înţelese că evadarea din castel depindea de clipa de faţă ; în timp ce Du Pont o sprijinea şi se străduia, pe cît putea, s-o îmbărbăteze.

— Vorbiţi mai încet, signor, îl preveni Ludovico ; în coridoarele astea vocile răsună prin tot castelul.

— Ai grijă de lumînare, strigă Emily ; mergi atît de repede încît o să se stingă.

Ludovico deschise acum altă uşă, unde dădură peste Annette ; şi coborîră apoi cu toţii cîteva trepte, pînă într-un coridor care, spuse Ludovico, înconjura curtea interioară a castelului şi dădea apoi în curtea exterioară. Pe cînd înaintau, Emily se simţi speriată de o larmă ne-

deslușită, dar totuși destul de răsunătoare, ce părea să vină din curtea interioară.

— Să știți, signora, o lămuri Ludovico, că singura noastră nădejde e tocmai această larmă ; în timp ce oamenii lui signor au grijă de oaspeții proaspăt sosiți, poate că vom izbuti să trecem neobservați pe poartă. Dar, șst ! adăugă el, cînd se apropiară de ușița ce dădea în curtea exterioară ; cred că ar fi bine să rămîneți aici o clipă, pînă mă duc să văd dacă porțile sînt deschise și dacă e drumul liber. Și să stingeți lumînarea, signor, dacă o să mă auziți vorbind, urmă Ludovico, înmînîndu-i lui Du Pont lumînarea. Și să nu faceți nici un zgomot.

Spunînd acestea, păși în curte și ei închiseră ușița, ascultînd cu îngrijorare pașii lui îndepărtîndu-se. Dar nu se auzea nici un glas din curtea exterioară pe unde înainta, cu toate că din curtea interioară se înălța zvon necontenit de glasuri.

— În curînd vom fi dincolo de ziduri, vorbi în șoaptă Du Pont către Emily ; încă puțin, doamnă, și totul va fi bine.

Dar în clipa aceea îl auziră pe Ludovico vorbind cu glas tare, precum și vocea altui bărbat răspunzîndu-i, și Du Pont stinse imediat lumînarea.

— Ah ! e prea tîrziu ! exclamă Emily. Ce se va alege de noi ?

Ascultară din nou, și atunci își dădură seama că Ludovico vorbea cu o strajă ; dar glasurile lor fură auzite și de cățelul favorit al lui Emily, care o urmase din camera ei și care acum începu să latre.

— Cîinele are să ne trădeze ! zise Du Pont ; am să încerc să-l țin.

— Mi-e teamă că ne-a și trădat ! răspunse Emily.

Du Pont totuși îl prinse ; și ascultînd ce se mai întîmpla afară, îl auziră pe Ludovico spunînd :

— Păzesc eu porțile între timp.

— Așteaptă puțin, îi răspunse straja, și n-o să mai ai bătaie de cap ; caii or să fie duși în grajdurile de afară, și apoi porțile vor fi închise, și atunci am să-mi pot părăsi postul.

— Nu-i nici o bătaie de cap, prietene, zise Ludovico ; ai să-mi faci și tu un bine, altă dată. Du-te, hai du-te și adu vinul : altfel, toți pierde-vară ăștia care tocmai au sosit n-o să ne lase nimic.

Straja șovăia, dar apoi strigă către oamenii din curtea ecalaltă de ce nu trimit caii afară, ca să poată fi închise porțile ; dar ei erau prea ocupați ca să țină seama de el, chiar dacă-i auziseră glasul.

— Vai, vai ! exclamă Ludovico, știu ei ce fac : și-l împart între ei. Dacă aștepți pînă or să scoată caii, ei or să bea tot vinul. Eu mi-am luat partea ; dar dacă nu-ți pasă de-a ta, nu văd de ce n-aș lua-o tot eu.

— Stai, stai ; ce atîta zor, strigă straja ; ai grijă o clipă, că mă întorc îndată.

— Nu te grăbi, îi zise Ludovico cu nepăsare ; am mai stat eu de strajă. Dar ai putea să-mi lași pușca ta, căci dacă ar fi atacat castelul, știi, aș putea apăra intrarea ca un erou.

— Ia-o, prietene, i-o oferi straja ; iată, ține-o — a trecut prin multe, dar nu cred că poate face mare lucru pentru apărarea castelului. Am să-ți povestesc lucruri grozave despre pușca asta.

— Mai bine mi le povestești după ce bei vinul, zise Ludovico. Iată-i că încep să iasă din curte.

— Mă duc să bem vinul, zise straja, pornind grăbit. Mă întorc îndată.

— Nu te grăbi, n-am nici un zor, răspunse Ludovico și o și porni în grabă, cînd deodată straja se întoarse.

— Încotro așa grăbit, prietene — încotro așa grăbit ? zise acesta din urmă. Cum ! așa stai de pază ? După cum văd, trebuie să rămîn la post.

— Bine că te-ai întors, se porni să turuie Ludovico, fiindcă altfel veneam după tine ; voiam să te previn, dacă vrei să bei vin de Toscana, să te duci la Sebastian. căci el îl împarte ; vinul pe care-l are Frederico nu face doi bani. Dar după cîte văd, n-o să capeţi de nici unul, căci iată-i că ies cu toţii.

— Pe legea mea, aşa-i, zise straja, şi o luă din nou la goană.

Ludovico, acum liber, se grăbi spre uşa coridorului, unde Emily tremura de emoţie, aşteptîndu-l să încheie cu bine discuţia aceasta atît de lungă ; cînd le spuse că drumul era slobod, îl urmară spre porţi fără să mai zăbovească o clipă ; Ludovico avu grijă să pună mîna între timp pe doi cai care se răzleţiseră din cea de-a doua curte şi păşteau firele rare de iarbă ce creşteau printre pietrele curţii interioare.

Trecură neobservaţi prin temutele porţi şi o apucară pe drumul ce şerpuia prin pădure ; Emily, domnul Du Pont şi Anette o porniseră pe jos, în timp ce Ludovico încălecase pe un cal şi-l ducea de căpăstru pe celălalt. Cînd îi ajunse din urmă, se opriră pînă cînd Emily şi Annette se urcară pe spinarea cailor, împreună cu cei doi protectori ai lor ; după care, cu Ludovico în frunte, o porniră pe cît de repede le îngăduia drumul povîrnit, călăuzindu-se doar după lumina slabă a lunii ce abia răsărise.

Emily era atît de uimită de neaşteptata lor evadare, încît abia îi venea să creadă că nu visează ; şi totuşi, se îndoia foarte că aventura se va termina cu bine — îndoială care părea destul de îndreptăţită ; căci înainte de a ieşi din pădure, auziră strigăte purtate de vînt, iar cînd pădurea se termină, văzură numeroase luminiţe mişcîndu-se în jurul castelului ce se înălţa deasupra. Du Pont dădu bice calului şi izbuti, cu oarecare greutate, să-l mîne mai repede.

— Ah ! sărmanul cal, murmură Ludovico ; e destul de obosit, fiindcă a umblat toată ziua. Dar, signor, acum tre-

buie să gonim ; căci iată, luminile au pornit pe urmele noastre.

Şi Ludovico dădu şi el bice calului său, astfel că amîndoi caii porniră în plin galop ; cînd priviră din nou înapoi, luminile erau atît de departe încît abia se mai zăreau, iar glasurile amuţiseră. Atunci călătorii îşi domoliră goana ; şi, sfătuindu-se încotro să se îndrepte, hotărîră să coboare în Toscana şi să încerce să ajungă pe malul Mediteranei, de unde se vor putea îmbarca spre Franţa. Du Pont avea de gînd s-o însoţească pînă acolo pe Emily, dacă va afla că regimentul cu care venise în Italia se întorsese în ţara sa natală.

Erau acum pe drumul pe care Emily îl străbătuse cu Ugo şi Bertrand ; dar Ludovico, singurul dintre ei care cunoştea trecătorile din munţi, spuse că puţin mai departe se făcea un drum care-i va duce mai repede în Toscana ; şi că la cîteva leghe depărtare vor da peste un tîrg unde vor putea face rost de cele trebuincioase călătoriei.

— Nădăjduiesc însă, adăugă el, că nu vom da peste niscaiva bande răzleţe de tîlhari ; ştiu că vreo cîteva au trecut graniţa. În orice caz, am puşca şi mă voi folosi de ea dacă ne vom întîlni cu vreunul dintre briganzi. Aveţi vreo armă, signor ?

— Da, răspunse Du Pont ; am pumnalul ticălosului care a vrut să mă înjunghie. Dar hai mai bine să ne bucurăm că am scăpat din Udolpho şi nu să ne frămîntăm cu gîndul la primejdii care s-ar putea să nu vină niciodată.

Luna se ridicase acum deasupra pădurilor de pe coastele văii înguste prin care treceau, şi le lumina destul de bine drumul, ca să poată ocoli bolovanii şi pietroaiele de pe potecă. Mergeau acum agale, într-o tăcere deplină, căci nu îşi reveniseră cu totul din uluiala pricinuită de evadarea lor neaşteptată. Emily, îndeosebi, era cufundată într-un fel de calmă reverie, pe care frumuseţea tihnită a privelişti înconjurătoare şi freamătul uşor al adierii nocturne prin frunzişul de deasupra nu i-o întrerupeau. Se gîndea cu

speranţă la Valancourt şi la Franţa ; şi poate că s-ar fi gîndit şi cu bucurie, dacă întîmplările din prima parte a nopţii nu i-ar fi hărţuit prea mult gîndurile, neîngăduindu-i un simţămînt atît de plin de vioiciune. Pe de altă parte, Emily constituia singura preocupare a gîndurilor melancolice ale lui Du Pont ; totuşi, alături de deprimarea sa, pricinuită de dezamăgirea suferită, simţea şi o dulce încîntare avînd-o lîngă el pe Emily, deşi nu schimbau nici o vorbă. Annette se gîndea la această minunată fugă, la agitaţia ce domnea acum la castel şi ce furioşi erau Montoni şi oamenii săi, descoperindu-le evadarea ; se gîndea şi la ţara ei natală, unde nădăjduia să se întoarcă ; şi, de asemenea, la căsătoria cu Ludovico, nemaivăzînd nici o piedică în calea ei, căci sărăcia nu o socotea o piedică. Cît despre Ludovico, era bucuros că o salvase pe Annette a sa şi pe signora Emily din primejdiile care le înconjuraseră ; se gîndea că scăpase şi el din mijlocul unor oameni ale căror purtări îi făceau de multă vreme silă ; la libertatea pe care i-o dăruise domnului Du Pont ; la perspectiva de a trăi fericit alături de fiinţa iubită ; şi, nu în ultimul rînd, la dibăcia cu care înşelase straja şi dirijase întreaga acţiune.

Astfel, fiecare cu gîndurile sale, mai trecu încă o oră, răstimp în care nu se auzi decît, din cînd în cînd, cîte o întrebare a lui Du Pont asupra drumului, sau cîte o remarcă făcută de Annette în legătură cu ceea ce se zărea nedesluşit în întuneric. În cele din urmă, nişte lumini licăriră pe coasta muntelui, şi Ludovico îşi exprimă convingerea că era tîrgul de care le vorbise ; în timp ce tovarăşii săi de drum, mulţumiţi de această asigurare, se cufundară din nou în tăcere, Annette fu prima care o întrerupse :

— Dumnezeule ! exclamă ea, dar ce-o să ne facem de bani; în cursul călătoriei ? După cîte ştiu, nici eu şi nici stăpîna mea nu avem nici un bănuţ ; signor Montoni a avut grijă de asta !

Vorbele acestea pricinuiră mare îngrijorare, căci și Du Pont fusese prădat de aproape toți banii pe care-i avea cînd fusese luat prizonier ; ce-i rămăsese îi dăduse strajci ca să-l lase din cînd în cînd să iasă din odaia în care era închis ; iar Ludovico, care de o vreme nu mai căpătase nimic din simbria ce i se cuvenea, abia avea atîția bani cît să poată cumpăra ceva de mîncare în primul oraș unde vor ajunge.

Strîmtorarea îi descurajă foarte tare, căci însemna să rămînă în munți ; or, chiar și într-un orășel nu se puteau socoti în siguranță, scăpați de Montoni. Totuși, călătorii nu aveau altă cale decît să meargă mai departe și să înfrunte viitorul ; și își urmară drumul prin pustietăți sălbatice și văi întunecoase, unde prin ramurile copacilor doar cînd și cînd mai răzbătea cîte o rază de lună ; pustietăți atît de izolate, încît îți venea să crezi că picior de om nu călcase pe acolo. Chiar și cărarea pe care mergeau întărea această impresie ; iarba înaltă și tot felul de tufișuri încîlcite arătau cît de rar călca prin acele locuri picior de călător.

În cele din urmă, în depărtare se auzi dangătul unei tălăngi și curînd după aceea behăit de oi ; își dădură seama atunci că se aflau aproape de o locuință omenească ; căci luminile socotite de Ludovico de a arăta apropierea unui oraș fuseseră de mult ascunse de munți. Înviorați de speranță, grăbiră pasul prin trecătoarea îngustă în care se aflau și curînd ajunseră într-una din acele pășuni din Apenini care aduc cu o scenă din Arcadia, frumusețea și simplitatea ei formînd un contrast plin de gingășie cu măreția munților înzăpeziți ce se înalță deasupra.

Zorii zilei care licăreau acum la marginea zării le îngăduiră să întrevadă, la o mică depărtare, pe culmea unui deal ce părea să privească „pe sub pleoapele întredeschise ale zorilor", orășelul pe care îl căutau, unde în curînd și ajunseră. Nu fără greutate găsiră o casă care să le ofere adăpost pentru ei și pentru cai. Emily n-ar fi vrut să rămînă mai mult decît era nevoie ca să înbuce ceva.

Înfăţişarea ei stîrni oarecare uimire ; era fără pălărie, căci înainte de a părăsi castelul nu avusese timp să-şi ia decît un voal ; şi din nou regretă lipsa banilor, fără de care îi era cu neputinţă să obţină acest obiect de îmbrăcăminte atît de trebuincios.

Ludovico, scotocind în pungă, găsi conţinutul ei neîndestulător chiar şi pentru o simplă gustare ; şi atunci Du Pont se încumetă să-i mărturisească stăpînului casei cu o înfăţişare de om simplu şi cinstit, care era situaţia lor adevărată, rugîndu-l să-i ajute să-şi urmeze călătoria ; şi omul făgădui să-i ajute pe cît putea, după ce află că fuseseră prizonierii lui Montoni, pe care avea destule motive să-l urască, şi că evadaseră de la castelul lui. Dar deşi se învoi să le dea cai odihniţi, care să-i ducă pînă în oraşul următor, era prea sărac ca să-i împrumute cu bani. Şi îşi deplîngeau iarăşi sărăcia, cînd Ludovico, care dusese caii obosiţi în şopronul ce le slujea de grajd, intră în odaie aproape scos din minţi de o bucurie pe care în curînd o împărtăşiră şi ceilalţi. Dînd la o parte şaua de pe unul din cai, găsise sub ea o pungă cu bani ; neîndoielnic, era prada unuia dintre *condottieri*, revenit dintr-o expediţie de jaf tocmai înainte de plecarea lor din castel ; calul, îndepărtîndu-se de stăpînul său cînd acesta îşi vedea de băutură, dusese cu el punga pe care tîlharul o socotea răsplata faptei sale.

Numărînd banii, Du Pont găsi că erau mai mult decît îndestulători pentru a-i duce pe toţi în Franţa ; şi se hotărî s-o însoţească pe Emily, indiferent ce va afla de soarta regimentului său ; căci deşi avea încredere în cinstea lui Ludovico, atît cît îl cunoştea, nu putea îndura totuşi gîndul de a o lăsa în grija lui pe toată durata călătoriei ; şi poate că nu avea nici destulă voinţă pentru a-şi refuza primejdioasa plăcere de a se afla în preajma ei.

Se sfătui acum cu ei asupra portului spre care să se îndrepte ; Ludovico cunoscînd mai bine ţinutul, spuse că Livorno era cel mai apropiat port de oarecare însemnătate ;

și Du Pont îl socotea, de asemenea, cel mai potrivit, din toată Italia, pentru planul lor, căci de acolo plecau necontenit corăbii sub toate pavilioanele. Se hotărîră așadar s-o pornească într-acolo.

După ce Emily își cumpără o pălărioară de pai, din acelea cum purtau țărăncile din Toscana, și alte cîteva mici lucruri trebuincioase călătoriei, și după ce își schimbară caii obosiți cu alții în stare să-i ducă mai departe, porniră iarăși la drum, la ceasul cînd soarele se înălța deasupra munților ; și după ce străbătură timp de cîteva ceasuri regiunea aceea romantică, începură să coboare în valea rîului Arno. Emily putu să admire aici toate frumusețile peisajului silvan și pastoral laolaltă, împodobit cu vilele elegante ale nobililor florentini și desfășurînd în fața ochilor tot felul de ogoare și livezi. Cît de vii erau culorile arbuștilor ce acopereau coastele și ale pădurilor ce se întindeau pe pantele munților ! Și mai cu seamă cît de minunat apărea conturul Apeninilor, văluriți, îmblînziți acum față de sălbăticia din regiunile interioare ! În depărtare, spre răsărit, Emily deslușI Florența, cu turlele ce se înălțau în zarea însorită și cu cîmpia luxuriantă întinzîndu-se pînă la poalele Apeninilor, presărată cu grădini și vile magnifice, sau cu crînguri de lămîi și portocali, cu vii, lanuri de grîu și plantații de măslini și duzi ; în timp ce, spre apus, valea se deschidea spre țărmul Mediteranei, atît de îndepărtată, încît nu putea fi decît bănuită, prin linia albăstruie ce mărginea zarea și prin ușoara abureală ce se ridica din valuri în văzduhul de deasupra.

Cu cîtă bucurie salută Emily valurile ce-aveau s-o poarte îndărăt spre țara ei natală, a cărei amintire îi pricinui, totuși, o strîngere de inimă ; căci nu mai avea acolo un cămin care s-o primească, rude care să-i ureze bun venit, ci se ducea, ca un pelerin rătăcit, să plîngă pe jalnicul loc unde cel care *era* părintele ei zăcea îngropat. Și nu se putu înveseli nici cînd se gîndi cît timp va mai trece, poate, pînă va izbuti să-l vadă pe Valancourt, care

putea să fie cu regimentul său în cine știe ce parte îndepărtată a Franței, și că, atunci cînd se vor întîlni, vor sta să deplîngă ticăloșia pe care Montoni izbutise s-o ducă la capăt ; și totuși, simțea o plăcere nespusă la gîndul de a fi iarăși în aceeași țară cu Valancourt, chiar dacă nu va putea să-l vadă.

Se făcuse acum amiază, și zăpușeala îi sili pe călători să caute un adăpost la umbră, unde să se poată odihni citeva ore ; iar tufișurile din jur, pline de struguri sălbatici, smeură și smochine, le făgăduiau o gustare reconfortantă. Curînd după aceea, lăsară drumul și pătrunseră într-un crîng unde frunzișul des oprea razele soarelui și unde un izvor țîșnind din stîncă, răcorea aerul ; după ce descălecară și lăsară caii să pască, Annette și Ludovico se duseră să culeagă fructe din desișul înconjurător, de unde se întoarseră în curînd cu mîinile pline. Călătorii, așezați în umbra crîngului de pini și chiparoși, pe o pajiște presărată cu flori înmiresmate, cum Emily nu mai văzuse niciodată, nici chiar în Pirinei, își luară masa frugală și admirară cu o nouă încîntare, pe sub umbra deasă a pinilor uriași, priveliștea însorită ce se întindea pînă la malul mării.

Treptat, Emily și Du Pont se pierdură în gînduri și rămaseră tăcuți ; dar Annette era plină de veselie și gura nu-i mai tăcea ; Ludovico era și el vesel, fără a uita însă distanța respectuoasă ce se cuvenea însoțitorilor săi. După ce isprăviră masa, Du Pont o sfătui pe Emily să caute puțină odihnă în orele acestea de zăpușeală și, îndemnîndu-i și pe slujitori să facă la fel, zise că el va sta de veghe între timp ; dar Ludovico se oferi să-l scutească de această grijă ; și cîtă vreme Emily și Annette, obosite de călătorie, se vor odihni, el va sta de strajă cu pușca sa.

Cînd Emily, întremată de somn, se trezi, îl găsi pe străjer dormind dus, iar pe Du Pont treaz, însă pierdut în gînduri triste. Cum soarele era încă prea sus pentru a le îngădui să-și continue călătoria și cum se cuvenea să-l lase

pe Ludovico, după toată truda și grijile de care avusese parte, să-și termine somnul, Emily se folosi de prilej ca să-l întrebe pe Du Pont prin ce întîmplare fusese luat prizonier de Montoni ; iar el, încîntat de interesul pe care i-l arăta și de prilejul de a-i vorbi despre sine, se grăbi să-i împlinească rugămintea.

— Am venit în Italia, doamnă, zise Du Pont, în slujba patriei mele. Într-o încăierare din munți, trupa noastră, angajată într-o luptă cu bandele lui Montoni, a fost înfrîntă, iar eu, împreună cu cîțiva camarazi ai mei, am fost luat prizonier. Cînd mi s-a adus la cunoștință al cui prizonier eram, numele de Montoni m-a izbit ; căci mi-am amintit că doamna Cheron, mătușa dumneavoastră, se căsătorise cu un italian cu acest nume și că dumneavoastră i-ați însoțit în Italia. Totuși, abia după cîtăva vreme mi-am dat seama că era unul și același Montoni și că vă aflați, doamnă, sub același acoperiș cu mine. N-am să vă plictisesc descriindu-vă emoția mea la această descoperire, mulțumită unei străji ; era un om căruia îi cîștigasem bunăvoința și îmi acorda multe favoruri ; dar cel la care țineam foarte mult era destul de primejdios pentru el, și stăruia în refuzul de a vă transmite o scrisoare, sau măcar știre despre situația mea ; căci se temea să nu fie descoperit și pedepsit de Montoni. Totuși, mi-a îngăduit să vă văd de mai multe ori. Păreți uimită, doamnă, dar am să mă explic. Sănătatea și moralul mi-erau zdruncinate din lipsă de aer și mișcare ; și pînă la urmă, fie din milă, fie din lăcomie de bani, straja mi-a îngăduit să mă plimb pe terasă.

Emily asculta acum cu atenție încordată povestirea lui Du Pont, care continuă :

— Acordîndu-mi această favoare, știa că nu trebuia să se teamă că aș putea evada din castel, care era păzit strașnic, iar terasa cea mai apropiată se înălța deasupra unei prăpăstii adînci. Mi-a mai arătat, urmă Du Pont, o ușă mascată de lemnul de cedru al încăperii în care eram închis, și pe care m-a învățat cum s-o deschid ; ușa aceea,

dînd într-un coridor tăiat în grosimea zidului care se întindea pînă hăt departe de-a lungul castelului, se deschidea în cele din urmă într-un ungher întunecos al fortificației dinspre răsărit. După aceea, am aflat că există multe asemenea culoare ascunse în zidurile enorme ale castelului, făcute fără îndoială, pentru a putea scăpa din castel în timp de război. Pe această cale, în miez de noapte, mi-am furișat adesea pe terasă, unde călcam cu cea mai mare grijă, ca nu cumva pașii să-mi fie auziți de străjile ce păzeau locurile mai îndepărtate ; iar acest capăt al castelului; fiind apărat de ziduri înalte, nu era păzit de nimeni. Într-una din aceste plimbări nocturne, am zărit lumină la o fereastră ce domina fortificația ; după cum am observat imediat, era chiar deasupra odăii în care eram ținut închis. M-am gîndit că poate dumneavoastră stăteați în acea încăpere ; și, în speranța de a vă vedea, m-am așezat în fața ferestrei.

Emily, amintindu-și de umbra ce apăruse mai înainte pe terasă, pricinuindu-i atîta spaimă, exclamă :

— Deci, dumneavoastră ați fost, domnule Du Pont, cel care m-ați făcut să mă sperii atît de prostește ! În vremea aceea eram atît de slăbită de suferință îndelungată, încît mă înspăimînta orice.

Du Pont, după ce își exprimă părerea de rău că o speriase, adăugă :

— Cum ședeam pe zidul din fața ferestrei dumneavoastră, gîndul la situația tristă în care vă aflați, și în care mă aflam și eu, m-a făcut fără voie să scot din coardele lăutei sunete jalnice, care v-au atras, îmi închipui, la fereastră. Și așa am văzut o ființă despre care mi-am închipuit că erați dumneavoastră. Oh ! n-am să vă destăinui emoția pe care am simțit-o în clipa aceea ; doream să vorbesc, dar prudența m-a împiedicat să spun un cuvînt, pînă cînd pașii strajei ce se apropia m-au silit să părăsesc locul. A mai trecut cîtva timp pînă am avut un alt prilej de a ieși să mă plimb, căci nu puteam părăsi temnița decît

atunci cînd îi venea rîndul să mă păzească omul cu care mă înţelesesem. Între timp, m-am încredinţat, din cîteva vorbe spuse de el, că odaia dumneavoastră era aceea de deasupra mea ; şi cînd am avut din nou prilejul să ies, am revenit în faţa ferestrei dumneavoastră, unde v-am zărit din nou, dar fără a îndrăzni să vă vorbesc. V-am făcut un semn cu mîna, dar atunci aţi dispărut brusc ; şi, uitînd de orice prudenţă, am dat iarăşi glas durerii din sufletul meu ; aţi apărut din nou — aţi vorbit — v-am auzit timbrul atît de cunoscut al glasului ! şi în clipa aceea cred că prudenţa m-ar fi părăsit din nou, dacă n-aş fi auzit paşii unei străji ce se apropia ; m-am grăbit să părăsesc locul, dar omul apucase să mă vadă. S-a luat după mine pe terasă şi era gata să mă ajungă din urmă, aşa încît am fost silit să folosesc un şiretlic, destul de caraghios, ca să scap. Auzisem că mulţi dintre aceşti oameni sînt tare superstiţioşi şi atunci am scos un sunet ciudat, în speranţa că urmăritorul meu îl va lua drept ceva supranatural şi nu mă va mai urmări. Din fericire pentru mine, am reuşit ; omul, se pare, suferea de epilepsie, şi spaima pe care i-o pricinuisem îi declanşă o criză, aşa încît am putut să-mi asigur retragerea. Întrucît mi-am dat seama din ce primejdie scăpasem, şi cum apariţia mea a dus la întărirea pazei în rîndul străjilor, n-am mai avut după aceea prilejul să mă mai plimb pe terasă ; dar în tăcerea nopţii, mă amăgeam adesea cu vechea lăută, dăruită de o strajă, la care mă acompaniam uneori cu glasul, trebuie să recunosc că în speranţa de a mă face auzit de dumneavoastră. Dar abia cu cîteva seri în urmă speranţa mi-a fost împlinită ; mi s-a părut că aud un glas purtat de vînt, care mă chema ; dar chiar şi atunci, m-am temut să răspund, ca nu cumva să mă audă straja ce mă păzea la uşa temniţei. Am avut oare dreptate, doamnă, în această împrejurare — dumneavoastră aţi fost aceea care a vorbit ?

— Da, zise Emily, scăpîndu-i un oftat ; aţi avut dreptate.

Du Pont, dîndu-şi seama că-i trezise simţămintele dureroase cu această întrebare, schimbă vorba.

— Într-una din plimbările mele prin culoarul ascuns de care v-am pomenit, am auzit o discuţie neobişnuită, zise el.

— În culoarul ascuns ! repetă Emily, uimită.

— Da, am auzit-o în culoarul acela ascuns, urmă Du Pont, dar provenea dintr-o încăpere mărginită de zidul prin care trecea culoarul, iar zidul era acolo mai subţire şi oarecum năruit, încît am putut auzi limpede fiecare cuvînt rostit în cealaltă parte. Din întîmplare, Montoni şi tovarăşii săi erau adunaţi în odaie, şi Montoni a început să le spună povestea neobişnuită a fostei stăpîne a castelului. A pomenit, într-adevăr, de împrejurări uimitoare, şi dacă erau adevărate, numai conştiinţa lui putea să ştie ; mă tem însă că minţea. Dar dumneavoastră, doamnă, aţi auzit fără îndoială această relatare, pe care el anume a făcut-o cunoscută, privind soarta stranie a acelei doamne.

— Da, domnule, adeveri Emily ; dar văd că dumneavoastră o puneţi la îndoială.

— O puneam la îndoială înainte de perioada de care vorbesc, răspunse Du Pont ; dar unele împrejurări, pomenite de Montoni, au contribuit în mare parte să-mi trezească bănuielile. Relatarea pe care am auzit-o atunci aproape m-a convins că era un ucigaş. Tremuram pentru dumneavoastră ; cu atît mai mult, cu cît îi auzisem pe tovarăşii săi pomenindu-vă numele într-un fel care dovedea că siguranţa vă era ameninţată ; ştiind însă că oamenii cei mai ticăloşi sînt adesea şi cei mai superstiţioşi, m-am hotărît să încerc a le trezi conştiinţa şi a-i împiedica de la săvîrşirea nelegiuirii de care mă temeam. Ascultînd spusele lui Montoni, am căutat, în părţile cele mai însemnate ale relatării sale, să-mi alătur glasul, repetînd ultimele cuvinte pe un ton schimbat, cavernos.

— Dar nu vă era teamă că s-ar putea să fiţi descoperit ? întrebă Emily.

— Nu-mi era teamă, o încredinţă Du Pont ; ştiam că, dacă Montoni ar fi bănuit de existenţa acestui culoar secret, nu m-ar fi închis în încăperea în care dădea culoarul. Mai ştiam şi din alte izvoare că îl ignora. Cîtăva vreme părură să nu-mi audă glasul ; dar pînă la urmă au fost atît de speriaţi, încît au părăsit încăperea ; şi auzindu-l pe Montoni cum le poruncea slujitorilor să cerceteze odaia mea, m-am întors în temniţă, care se afla foarte departe de acest capăt al culoarului.

— Îmi amintesc foarte bine că am auzit despre discuţia de care pomeniţi, zise Emily ; glasul acela i-a înspăimîntat de moarte pe oamenii lui Montoni, şi trebuie să recunosc că eram destul de slăbită ca s-o împărtăşesc şi eu.

Domnul Du Pont şi Emily vorbiră în felul acesta mai departe despre Montoni, şi apoi despre Franţa şi despre amănuntele călătoriei lor. Emily îi destăinui că avea de gînd să se retragă la o mănăstire din Languedoc, unde fusese cîndva primită cu multă bunătate şi de unde îi va scrie rudei sale, domnul Quesnel, înştiinţîndu-l unde se găsea. Se gîndea să rămînă acolo şi să aştepte pînă cînd La Vallée va reintra în stăpînirea ei şi nădăjduia să aibă un venit destul de mare, ca să se poată întoarce să trăiască acolo. Du Pont îi spuse acum că proprietăţile de care Montoni încercase s-o jefuiască nu erau definitiv pierdute şi o felicită din nou că scăpase din ghearele lui Montoni, neavînd el nici o îndoială că intenţiona s-o sechestreze pe viaţă. Posibilitatea de a recăpăta proprietăţile mătuşii ei, pentru ea şi Valancourt, îi umplu inima de o bucurie cum nu mai cunoscuse de multe luni ; dar se străduí s-o ascundă de domnul Du Pont, ca să nu-i trezească amintiri chinuitoare despre rivalul său.

Continuară să stea de vorbă pînă cînd soarele începu să se lase spre asfinţit, cînd Du Pont îl trezi pe Ludovico şi porniră îndată la drum. Coborînd treptat pe pantele tot mai joase ale văii, ajunseră pe malul rîului Arno şi îşi urmară drumul, pe o distanţă de multe mile, pe malurile

lui acoperite de păşuni, încîntaţi de priveliştea din jur şi de farmecul valurilor pline de armonie. În depărtare se auzea cîntecul vesel al ţăranilor în mijlocul viilor şi se zăreau razele soarelui ce apunea poleind cu aur valurile rîului ; amurgul se lăsă în cele din urmă, învăluind în purpură munţii, care se cufundară apoi în noapte. Şi iată că *lucciola*, licuriciul din Toscana, începu să scînteieze prin frunziş, în timp ce greierele îşi trimitea ţîrîitu-i subţire, mai răsunător decît în miezul zilei, alegînd acest ceas cînd cărăbuşul, cu un sunet mai puţin strident,

sună
Din goarna-i mică, răguşită,
De cîte ori se-nalţă seara pe cărare,
În calea pelerinului nepăsător [1].

Călătorii trecură cu bacul rîul Arno, la lumina lunii ; şi aflînd că pînă la Pisa nu mai erau decît cîteva mile în josul rîului, ar fi vrut să-şi continue drumul într-acolo cu o barcă ; dar cum nu găsiră nici una, se îndreptară călare, pe caii obosiţi, spre oraşul ce se zărea. Cu cît se apropiau, valea se lărgea într-o cîmpie presărată cu vii, lanuri de grîu, livezi de măslini şi duzi ; dar se făcu tîrziu cînd ajunseră la porţile oraşului, şi Emily rămase surprinsă auzind forfotă şi acorduri muzicale şi văzînd străzile mişunînd de cete vesele ; îşi putea închipui aproape că se afla la Veneţia ; numai că lipsea marea sub clar de lună, lipseau gondolele pe valuri, lipseau palatele lui Palladio, care să-i vrăjească imaginaţia şi s-o transforme într-o poveste cu zîne. Rîul Arno străbătea oraşul, dar peste apele lui nu picura muzică din balcoane ; se auzeau doar glasurile agitate ale marinarilor de la bordul corăbiilor ce tocmai sosiseră din Mediterana ; scîrţîitul jalnic al ancorei şi fluierul ascuţit al şefului de echipaj ; — sunete care, încet-încet, se cufundară în tăcere. Ele îi amintiră însă lui Du

[1] Collins.

Pont să întrebe de vreo corabie care urma să plece în curînd din acest port spre Franţa, scutindu-i astfel să se mai ducă la Livorno. De aceea, de îndată ce Emily ajunse la han, el se grăbi spre chei, unde întrebă în dreapta şi în stînga ; dar, cu toate străduinţele lui şi ale lui Ludovico, nu aflară de nici o corabie care pleca spre Franţa, aşa că se înapoiară la han. Acolo Du Pont încercă să afle veşti despre regimentul său, dar nu căpătă nici o lămurire în această privinţă. Drumeţii se retraseră curînd la culcare să-şi refacă puterile după oboseala zilei, şi a doua zi se treziră devreme ; şi fără a mai zăbovi să admire monumentele oraşului sau celebrul său turn înclinat, îşi urmară călătoria, profitînd de orele mai răcoroase. Era un ţinut nespus de frumos, plin de vii, grîne şi măslini ; Apeninii nu mai apăreau privirii înfricoşători, şi nici măcar măreţi, domolindu-se în peisajul silvan şi pastoral ; iar Emily, în timp ce coborau pe pantele line, privi cu încîntare spre portul Livorno, cu golful său larg plin de corăbii şi încununat de dealuri minunate.

Intrînd în oraş, nu mică îi fu mirarea cînd văzu că străzile erau înţesate cu oameni în straiele tuturor neamurilor ; o scenă ce-i amintea de un bal mascat la Veneţia, ca acela la care asistase în timpul carnavalului. Dar aici era zarvă fără veselie şi zgomot în loc de muzică ; în timp ce eleganţă nu găseai decît în siluetele unduitoare ale dealurilor din împrejurimi.

Îndată după sosirea lor, domnul Du Pont coborî pe chei, unde văzu mai multe corăbii franceze şi află că una din ele urma să pornească în cîteva zile spre Marsilia ; de unde vor putea găsi cu uşurinţă o altă corabie, care să-i treacă peste golful Lyon, către Narbonne, pe coastă, la cîteva leghe doar de oraşul ce adăpostea mănăstirea unde dorea Emily să se retragă. Aşadar, se învoi imediat cu căpitanul corăbiei să-i ducă pînă în Marsilia, şi Emily se bucură să audă că plecarea spre Franţa era asigurată. Scăpase acum de spaima că-i urmărea Montoni ; şi nădejdea de a-şi reve-

dea în curînd pămîntul natal — pămîntul pe care se afla Valancourt — îi trezi în suflet o veselie cum nu mai simţise dinainte de moartea tatălui ei. Tot aici, la Livorno, Du Pont află că regimentul său se îmbarcase pentru Franţa ; împrejurare care îi pricinui o mare mulţumire, căci putea acum s-o însoţească pe Emily cu sufletul liniştit, fără să se teamă de supărarea comandantului. În timpul acestor zile, el avu grijă să nu o tulbure amintindu-i de pasiunea sa ; iar ea, dacă nu putea să-l iubească, se văzu constrînsă să-l stimeze şi să-l compătimească. Du Pont căuta s-o învăselească arătîndu-i împrejurimile oraşului ; şi se plimbau adesea împreună pe ţărmul mării şi pe cheiurile pe care se îmbulzeau mulţimile ; acolo Emily asistă de multe ori la sosirea şi plecarea unor corăbii, luînd parte la bucuria întîlnirii dintre prieteni şi uneori vărsînd cîte o lacrimă de compasiune pentru tristeţea celor ce se despărţeau.

. . . . . .

CAPITOLUL X

Oh ! bucuria
Unui gînd ce se-nșiripă-n minte
Și colorează cald închipuirea
De neștiute lucruri, toate noi,
Și toate minunate !

Mistere

Să ne întoarcem acum puțin în Languedoc, amintindu-ne de contele de Villefort, nobilul care moștenise o proprietate a marchizului de Villeroi, aflată lîngă mănăstirea St. Claire. Se cuvine să menționăm că acest castel era nelocuit pe vremea cînd St. Aubert și fiica sa trăiau în vecinătate, și St. Aubert a fost foarte afectat descoperind că se afla atît de aproape de Château-le-Blanc, un loc despre care bătrînul La Voisin făcuse mai tîrziu unele aluzii ce treziseră curiozitatea lui Emily.

Era la începutul anului 1584, anul în care murise St. Aubert, cînd Francis Beauveau, conte de Villefort, a intrat în stăpînirea clădirilor și a întinsului domeniu numit Château-le-Blanc, situat în provincia Languedoc, pe țărmul Mediteranei. Această moșie, care timp de cîteva secole aparținuse familiei sale, îi revenea acum la moartea vărului său, marchizul de Villeroi, care fusese în ultima vreme un om cu purtări rezervate și cu o fire austeră ; îm-

prejurare care, împreună cu îndatoririle sale ce-l chemau adesea pe cîmpul de luptă, împiedicase orice legături mai strînse cu vărul său, contele de Villefort. Mulţi ani nu ştiuseră aproape nimic unul de celălalt, şi contele aflase despre moartea lui, care se petrecuse într-o regiune îndepărtată a Franţe, şi primise documentele ce-l îndrituiau să stăpînească domeniul Château-le-Blanc, dar abia în anul următor se hotărî să se ducă să-şi vadă proprietatea, avînd de gînd să-şi petreacă toamna acolo. Imagini de la Château-le-Blanc îi veneau adesea în minte, pline de farmecul pe care o imaginaţie bogată îl dă amintirilor din tinereţe ; căci cu mulţi ani în urmă, cînd trăia încă marchiza, şi la o vîrstă cînd mintea este deosebit de simţitoare la impresii de bucurie şi plăcere, vizitase acele locuri ; şi cu toate că urmase apoi o lungă perioadă de zbucium şi frămîntări în mijlocul treburilor publice, care adesea degradează inima şi viciază gustul, nu încetase să-şi amintească cu emoţie de priveliştile umbroase şi pline de măreţie din Languedoc.

Timp de mulţi ani, castelul fusese părăsit de răposatul marchiz ; locuit doar de un bătrîn intendent cu soţia sa, fusese lăsat să cadă în ruină. Şi dacă acum contele dorea să petreacă lunile de toamnă în Languedoc, o făcea ca să supravegheze repararea castelului, astfel încît să poată locui acolo în condiţii bune ; şi nici protestele nici lacrimile contesei, căci putea să plîngă cînd voia, nu i-au clintit hotărîrea. Ea se pregăti deci să-i asculte porunca pe care nu o putuse înfrînge, renunţînd la reuniunile vesele de la Paris — unde frumuseţea ei nu avea rival, cîştigînd admiraţia la care spiritul nu prea avea pretenţii — pentru baldachinul umbros al pădurilor, măreţia solitară a munţilor şi solemnitatea săliilor gotice şi a galeriilor nesfîrşite prin care nu răsunau decît paşii cîte unui servitor sau clinchetul ritmic al ornicului cel mare — străvechiul orologiu din sala de jos. Căutînd să-şi alunge aceste triste gînduri, ea şi le alina amintindu-şi de veselia culesului viilor pe cîmpiile din Languedoc ; dar vai ! nici o siluetă vaporoasă

nu va ţopăi pe vesela melodie a dansurilor pariziene, iar serbările rustice ale ţăranilor nu puteau oferi satisfacţie unei inimi în care pînă şi sentimentele obişnuite de bunăvoinţă căzuseră de mult sub corupţia luxului.

Contele avea un fiu şi o fiică, copii dintr-o căsătorie anterioară, pe care hotărî să-i ia cu el în sudul Franţei ; Henri, care împlinise douăzeci de ani, se înrolase în slujba Franţei ; şi Blanche, care nu împlinise încă optsprezece ani, stătuse pînă atunci într-o mănăstire, trimisă acolo imediat după cea de-a doua căsătorie a tatălui ei. Ideea aceasta o avusese actuala contesă, care nu avea nici destulă pricepere şi nici înclinaţie pentru a supraveghea educaţia fiicei sale vitrege ; şi teama de a se vedea întrecută în frumuseţe o împinsese mai apoi la orice artificiu prin care să-l determine pe conte să prelungească recluziunea fiicei sale ; iar acum, jignită de moarte, înţelese că el nu va mai ceda în această privinţă ; totuşi se mîngîie oarecum la gîndul că, deşi Blanche va părăsi mănăstirea, retragerea la ţară îi va feri o vreme frumuseţea de ochii lumii.

În dimineaţa cînd începu călătoria, poştalionul se opri la mănăstire, din ordinul contelui, ca s-o ia pe Blanche ; şi inima tinerei fete începu să bată mai tare, bucuroasă de noutatea şi libertatea care i se deschideau în faţă. Cu cît se apropia momentul plecării, nerăbdarea ei sporea ; şi ultima noapte, în timpul căreia ea numără bătăile ornicelor, i se păru cea mai lungă din cîte petrecuse vreodată. În cele din urmă se iviră zorii ; sună clopoţelul de dimineaţă ; auzi călugăriţele coborînd din chiliile lor şi sări din patul în care se frămîntase, ca să salute ziua cînd va scăpa de austeritatea schitului, intrînd într-o lume de plăceri zîmbitoare şi de amabilităţi binecuvîntate — într-o lume unde, domnea doar plăcerea şi bunătatea ! Cînd sună clopotul de la poarta cea mare şi imediat se auziră roţile trăsurii, ea alergă, palpitînd toată, la gratiile ferestrei, o porni într-un dans aerian de-a lungul galeriei şi întîlni o călugăriţă trimisă de stareţă s-o cheme. În clipa

următoare era în salonul de primire, în fața contesei, care i se păru acum un înger ce avea s-o călăuzească spre fericire. Dar sentimentele contesei nu puteau să fie la unison cu cele ale Blanchei, care nu păruse niciodată mai încîntătoare ca în accastă clipă, cînd chipul ei, însufleţit de surîsul luminos al bucuriei, strălucea de frumuseţea fericirii nevinovate.

După ce stătu de vorbă cîteva minute cu stareţa, contesa se ridică să plece. Aceasta era clipa pe care Blanche o aştcptase cu atîta nerăbdare, culmea de pe care privea în jos spre ţara de basm a fericirii, înfăţişîndu-i-se înaintea ochilor toată vraja ei ; — mai putea, oare, vărsa lacrimi de părere de rău ? Şi totuşi, putea. Se întoarse cu faţa schimbată, plină de mîhnire, spre tinerele ei însoţitoare, care veniseră să-i ureze drum bun, şi plînse ! Chiar şi de la maica stareţă, impunătoare şi solemnă, îşi luă rămas-bun cu o tristeţe pe care cu o oră mai înainte nu crezuse că putea s-o simtă ; era o tristeţe uşor de înţeles, căci ne despărţim greu, chiar şi de lucrurile neplăcute, atunci cînd ştim că despărţirea e definitivă. Sărutîndu-le încă o dată pe sărmanele călugăriţe, Blanche o urmă pe contesă cu ochii în lacrimi din locurile acelea pe care se aşteptase să le părăsească cu zîmbetul pe buze.

Dar prezenţa tatălui ei şi priveliştile care i se înfăţişară privirilor îi absorbiră în curînd atenţia, risipind umbra pe care regretul plin de duioşie i-o aruncase pe suflet. Neascultînd vorbele schimbate de contesă cu o domnişoară Bearn, prietena ei, Blanche şedea, pierdută într-o plăcută reverie, privind norii ce pluteau lin pe întinderea azurie, ba acoperind soarele şi aruncîndu-şi umbrele peste priveliştea îndepărtată, ba dezvăluindu-i întreaga strălucire. Călătoria îi pricinuia o încîntare fără margini, căci în fiece clipă alte scene ale naturii i se deschideau în faţa ochilor, iar fantezia ci aduna mereu alte imagini plăcute şi frumoase.

Abia în seara celei de-a şaptea zile le apăru călătorilor în faţa ochilor Château-le-Blanc, a cărui frumuseţe romantică impresionă puternic imaginaţia Blanchei ; privea cu uimire măreţia sublimă a Pirineilor, care în cursul zilei se zăriseră undeva departe, şi acum se înălţau doar la cîteva leghe, cu stîncile lor sălbatice şi prăpăstiile adînci, pe care norii înserării, plutind în jur, ba îi dezvăluiau, ba îi acopereau. Ultimele raze ale soarelui ce apunea le tiveau crestele înzăpezite cu purpură, trimiţînd în părţile mai joase alte culori, în timp ce nuanţele vineţii ce umpleau văgăunele umbroase contrastau în modul cel mai viu cu strălucirea luminii. Cîmpiile din Languedoc, cu viile încărcate de frunze ruginii şi cu livezile de duzi, migdali şi măslini, se întindeau pînă departe, spre miazănoapte şi răsărit. Spre miazăzi se zărea Mediterana, limpede ca cristalul şi albastră ca cerul pe care-l oglindea, purtînd pe ea corăbii, şi pînzele lor albe prindeau razele soarelui şi însufleţeau priveliştea. Pe un promontoriu semeţ, scăldat de apele Mediteranei, se înălţa castelul tatălui ei, aproape ascuns vederii de pădurile de pini, pînă spre cîmpie într-o parte ; în timp ce în cealaltă, se întinde pînă hăt departe de-a lungul ţărmului.

Pe măsură ce se apropiau, trăsăturile gotice ale acestui castel străvechi apărură pe rînd — mai întîi un turn crenelat înălţîndu-se deasupra copacilor — apoi arcul frînt al unei porţi uriaşe ascunse în dosul lor ; Blanche aproape că se închipuia apropiindu-se de un castel ca cele din poveştile de odinioară, cu cavaleri privind de pe creneluri în jos la vreun viteaz, care, într-o armură neagră, vine, împreună cu tovarăşii săi, să o salveze pe frumoasa domniţă pe care o iubeşte, asuprită de rivalul său ; legende din acelea pe care le citise o dată sau de două ori în biblioteca mănăstirii, unde pe lîngă alte multe lucruri se aflau şi aceste relicve ale literaturii romantice.

Trăsurile se opriră în faţa unei porţi prin care se intra pe domeniul castelului, dar care acum era încuiată ;

clopotul cel mare, slujind odinioară să anunţe sosirea străinilor, fiind de multă vreme căzut din lăcaşul său, un slujitor se căţără peste o porţiune a zidului, ca să-i înştiinţeze pe cei dinăuntru de sosirea stăpînului lor.

Blanche, rezemată de fereastra trăsurii, se lăsă în voia simţămintelor blînde şi duioase pe care i le trezea priveliştea din jur. Soarele dispăruse acum şi înserarea începea să întunece munţii ; în timp ce marea îndepărtată, reflectînd amurgul roşiatic, apărea ca o linie de lumină mărginind zarea. Briza aducea cu ea murmurul uşor al valurilor spărgîndu-se de ţărm. şi din cînd în cînd se auzea în depărtare bătaia melancolică a vîslelor. Se lăsase astfel în voia reveriei, în vreme ce toţi ceilalţi erau preocupaţi, fiecare, de gîndurile lui. Contesa, amintindu-şi cu părere de rău de petrecerile vesele pe care le lăsase la Paris, privea fără chef ceea ce îi păreau a fi păduri mohorîte şi pustietăţi dezolante ale acestor locuri ; şi neavînd nici o poftă să stea închisă într-un vechi castel, era gata să-i fie lehamite de orice. Sentimentele lui Henri erau oarecum asemănătoare cu cele ale contesei ; oftă trist cînd se gîndi la deliciile capitalei şi la o doamnă care, după cum îşi închipuia el, îi aprinsese inima şi care, în orice caz, îi fascinase imaginaţia ; pentru el, însă, regiunea din jur şi felul de viaţă în care intra aveau cel puţin farmecul noutăţii, iar regretul era îndulcit de speranţele pline de bucurie ale tinereţii.

Porţile fiind în cele din urmă descuiate, trăsura o porni încet pe sub castanii rămuroşi care aproape opreau ultimele raze de lumină ale zilei ; înaintau pe ceea ce fusese cîndva un drum, dar care acum, acoperit de o vegetaţie luxuriantă, nu putea fi decît ghicit, după copacii ce-l mărgineau de fiecare parte, şi care şerpuia aproape jumătate de leghe prin pădure, înainte de a ajunge la castel. Era aceeaşi alee pe unde trecuseră cîndva St. Aubert şi Emily, cînd veniseră pe aici, în speranţa că vor găsi o casă care să-i găzduiască pentru

noapte, şi de unde plecaseră pe dată, speriaţi de pustietatea locului şi de prezenţa unui om despre care vizitiul îşi închipuise că era un tîlhar.

— Ce loc sinistru ! exclamă contesa, cînd trăsura pătrunse în adîncul pădurii. Negreşit, domnule, n-ai de gînd să ne petrecem toată toamna în locurile acestea sălbatice ! Ar fi trebuit să fi luat cu noi o cupă cu apa uitării, ca amintirea întîmplărilor mai plăcute să nu sporească cel puţin dezolarea naturală a scenelor de aici.

— Împrejurările mi-o impun, doamnă, zise contele ; locurile acestea sălbatice au fost locuite de strămoşii mei.

Trăsura se opri acum la castel, şi în uşa sălii celei mari apăru bătrînul intendent, împreună cu servitorii parizieni trimişi dinainte să pregătească încăperile pentru a-şi primi stăpinul. Blanche îşi dădu seama acum că nu tot castelul era construit în stil gotic, ci că avea adăugiri mai recente ; totuşi, sala mare şi întunecoasă în care pătrunse acum era în întregime gotică ; pe pereţi atîrnau tapiserii somptuoase, cu scene din vechi epopei provensale, deşi acum era prea întuneric ca să le poată distinge bine. O imensă fereastră gotică tăiată în zidul din sud, unde se încolăceau clematite şi ruguri de măceş, lăsa privirea să treacă peste plantele umbroase spre o pajişte înclinată, şi mai departe, spre coroanele copacilor unei păduri întunecoase, căţărată pe muchea promontoriului. Dincolo de ea se zăreau apele Mediteranei, ce se întindeau pînă departe spre miazăzi şi răsărit, pierzîndu-se în zarea nemărginită ; în timp ce spre nord-est se învecinau cu ţărmurile luxuriante din Languedoc şi Proventa, bogate în păduri şi presărate cu vii şi păşuni în pantă ; iar spre sud-vest, cu Pirineii maiestuoşi, pe care acum privirea abia mai putea să-i deslueşească.

Blanche străbătu sala cea mare şi se opri o clipă să admire minunata privelişte, pe care umbra înserării o întuneca, dar nu o ascundea cu totul. Dar fu repede trezită din reveria în care o adusese această scenă, căci

contesa, nemulțumită de tot ce o înconjura și nerăbdătoare să ia o gustare și să se odihnească, porni în grabă mai departe ; ajunseră astfel într-un salon mare, căruia lambriurile din lemn de cedru, ferestrele înguste și ascuțite și plafonul întunecat din lemn de chiparos sculptat îi dădeau o înfățișare nespus de mohorîtă, și se vedea că scaunele și canapelele de catifea verde, acum spălăcită, mărginite cu auriu, și el acum șters, fuseseră cîndva destinate s-o mai înveselească.

În timp ce contesa întreba cînd le va fi servită o gustare, contele, însoțit de fiul său, se duse să cerceteze o altă parte a castelului ; și Blanche rămase, fără prea multă plăcere, să asiste la nemulțumirea și proasta dispoziție a mamei ei vitrege.

— De cît timp stai în acest loc pustiu ? o întrebă contesa pe bătrîna menajeră, care veni să-și prezinte omagiile.

— Or să fie douăzeci de ani, înălțimea voastră, de praznicul sfîntului Jerome.

— Și cum de-ai trăit aici atît de mult, aproape singură ? După cîte știu, castelul a stat cîțiva ani închis ?

— Da, doamnă, mai mulți ani, după ce răposatul stăpîn, marchizul, a plecat la război ; dar sînt douăzeci de ani de cînd eu și cu bărbatul meu am intrat în serviciul domnului conte. E grozav de mare castelul, și în ultima vreme a fost atît de părăsit, încît ne pierdeam în el, așa că după cîtva timp ne-am dus să stăm într-o căsuță la marginea pădurii, lîngă niște arendași, și veneam aici doar din cînd în cînd, să îngrijim de castel. Cînd stăpînul meu s-a întors în Franța din război, nu i-au mai plăcut locurile astea și n-a mai venit niciodată să stea aici, așa că a fost mulțumit să rămînem noi în căsuță. Vai — vai ! cît de tare s-a schimbat castelul față de ce era odată ! Și ce mult îi plăcea răposatei mele stăpîne să stea aici ! Îmi aduc aminte ca acum de ziua cînd a venit

mireasă, și ce frumos era aici ! Acum, că a fost lăsat în paragină atîta amar de vreme, s-a cam dărăpănat ! Ehei, n-o să mai apuc zile frumoase ca acelea.

Văzînd-o pe contesă oarecum jignită de nesăbuința cu care își arătase regretul pentru vremurile de altădată, bătrîna Dorothée adăugă :

— Dar acum castelul va fi iarăși locuit, și iarăși va fi mare veselie ; fiindcă tot aurul din lume nu m-ar putea sili să stau aici singură.

— N-avea grijă, că asta n-o să se întîmple, zise contesa, nemulțumită că tăcerea ei nu izbutise să curme vorbăria bătrînei țărănci.

La apariția soțului ei, o trimise din salon, și contele începu să povestească pe dată că vizitase o parte a castelului și că găsise trebuincioase reparații considerabile și chiar unele modificări, înainte de a deveni un loc plăcut.

— Îmi pare rău să aud asta, domnule, spuse contesa.

— De ce, doamnă ?

— Pentru că acest loc nu merită osteneală ; și chiar de-ar fi în paradis, tot ar fi de nesuferit la o asemenea depărtare de Paris.

Contele nu răspunse nimic, dar se îndreptă spre o fereastră.

— Există ferestre, domnule, dar prin ele nu pătrunde nici distracție, nici lumină ; ele nu fac decît să arate o priveliște sălbatică.

— Nu înțeleg, doamnă, zise contele, ce înțelegi prin priveliște sălbatică. Oare cîmpiile acestea, pădurile acestea, sau întinderea aceea frumoasă de apă merită acest nume ?

— Munții cu siguranță merită. domnule, răspunse contesa, arătînd spre Pirinei ; iar castelul acesta, deși nu e o operă a naturii, este, cel puțin după gustul meu, o operă de artă sălbatică.

Contele se făcu roșu la față.

— Acest castel, doamnă, a fost ridicat de strămoşii mei, zise el ; şi dă-mi voie să-ţi spun că observaţiile dumitale de acum nu trădează nici gust şi nici maniere.

Blanche, surprinsă de acest schimb de cuvinte care părea să se transforme într-o ceartă serioasă, se ridică să plece din odaie, cînd apăru camerista mamei ei, iar contesa, poruncind să fie condusă imediat în odaiá ei, se retrase însoţită de domnişoara Bearn.

Întrucît nu era încă întuneric deplin, Blanche profită de acest prilej ca să cerceteze şi alte locuri ; ieşind din salon, trecu din hol într-o galerie largă, cu pereţii decoraţi cu pilaştri de marmură, care sprijineau un acoperiş în arcadă, lucrat tot în mozaic. Printr-o fereastră îndepărtată, care părea să fie la capătul galeriei, se zăreau norii purpurii ai înserării ; iar amănuntele priveliştii, peste care cobora înserarea, nu mai apăreau deslușit, ci se topeau unul într-altul, pînă la capătul zării, învăluite într-un cenuşiu plin de tristeţe.

Galeria se deschidea într-o sală, iar fereastra pe care o zărise printr-o uşă deschisă era chiar a sălii aceleia ; dar cum întunericul se lăsa tot mai repede, ea nu avu decît o imagine imperfectă a acestei încăperi, care părea magnifică şi cu o arhitectură modernă, deşi fusese lăsată să se degradeze, ori nu fusese niciodată terminată cum se cuvine. Avea multe ferestre, foarte mari, care coborau pînă jos, îngăduindu-i o vedere amplă şi pe care Blanche o găsea foarte frumoasă ; rămase cîtăva vreme cercetînd obscuritatea cenuşie a acestei privelişti nocturne, populînd-o în imaginaţie cu păduri şi munţi, văi şi rîuri ; simţămintele ei înălţătoare fiind mai curînd ajutate, decît întrerupte, de lătratul îndepărtat al unui cîine şi de briza ce adia prin frunzişul tufişurilor. Cînd şi cînd, printre copacii din pădure, se zărea o clipă lumina unei case ; şi în cele din urmă se auzi, departe, clopotul de seară al unei mănăstiri, stingîndu-se în văz-

duh. Cînd se scutură de aceste gînduri şi părăsi scenele de încîntare ţesute în închipuire, întunericul şi tăcerea salonului o cam înspăimîntară ; căută degrabă uşa galeriei şi, urmînd o bună bucată de timp acest pasaj întunecos, ajunse într-o sală, dar una cu totul diferită de cea pe care-o văzuse mai înainte. La lumina nedesluşită ce pătrundea printr-un portic deschis, înţelese doar că încăperea avea o arhitectură foarte graţioasă şi diafană, şi că era pardosită cu marmură albă, iar coloane de asemenea de marmură sprijineau tavanul în arcade, în stil maur. Cît timp Blanche rămase pe treptele porticului, luna răsări deasupra mării şi dezvălui treptat, în lumina ei palidă, minunata privelişte ce se întindea în faţa ei : o pajişte, acum neîngrijită şi năpădită de bălării, cobora spre pădurea care, înconjurînd aproape cu totul castelul, se întindea pînă la o mare distanţă pe coastele de sud ale promontoriului, ajungînd apoi la ţărmul mării. Dincolo de păduri, spre miazănoapte, se zărea o fîşie lungă a cîmpiilor din Languedoc ; iar spre răsărit îi apăru peisajul pe care-l văzuse mai înainte nelămurit, cu turlele unei mănăstiri, luminate de razele lunii, înălţîndu-se peste crînguri întunecoase.

Umbrele nedesluşite care învăluiau priveliştea, valurile unduind în bătaia lunii şi murmurul lor uşor, izbindu-se ritmic de ţărm — toate acestea înflăcărară gîndurile Blanchei, neobişnuită cu asemenea privelişti.

„Trăiesc de atîta timp pe lume; îşi zise ea, şi niciodată n-am admirat atîta frumuseţe — niciodată n-am încercat o asemenea desfătare ! Orice ţărancă de pe domeniul tatălui meu a cunoscut încă din copilărie toate înfăţişările naturii, a colindat în voie prin sălbăticia ei romantică ; în timp ce eu am fost ţinută într-o mănăstire, departe de aceste imagini frumoase, destinate să încînte ochii şi să trezească inimile. Cum pot bieţii călugări şi sărmanele călugăriţe să simtă întreaga fervoare a credinţei, dacă n-au văzut niciodată soarele răsărind sau

apunînd ? Niciodată pînă în seara asta n-am ştiut ce este adevărata credinţă : căci niciodată n-am văzut soarele coborînd sub întinderile vaste ale pămîntului. Şi mîine, pentru prima dată în viaţă, am să-l văd răsărind. Oh, cine oare simte nevoie să trăiască la Paris, să privească zidurile înnegrite şi străzile murdare cînd, aici la ţară, poate contempla cerul albastru şi pămîntul înverzit !"

Acest monolog plin de înflăcărare îi fu întrerupt de un foşnet din sală ; şi cum singurătatea locului îi sporea teama, i se păru că zăreşte ceva mişcîndu-se printre coloane. O clipă, rămase neclintită, uitîndu-se ţintă, dar apoi, ruşinată de asemenea temeri fără rost, îşi adună curajul şi întrebă cine este.

— Oh, tînăra mea stăpînă, dumneavoastră eraţi ? grăi bătrîna menajeră, care venise să închidă ferestrele.

Dar felul cum rostise aceste cuvinte, mai mult în şoaptă, o nedumeri pe Blanche, care zise :

— Pari speriată, Dorothée, ce s-a întîmplat ?

— Nu, nu speriată, ma'mselle, răspunse Dorothée, şovăind şi încercînd să pară liniştită ; dar sînt bătrînă şi — tresar la orice. Iar cum Blanche zîmbi la vorbele ei, bătrîna urmă : Sînt bucuroasă că domnul conte a venit să stea iarăşi la castel, ma'mselle, căci de mulţi ani e cam pustiu şi trist pe-aici ; acum locul va arăta din nou cum arăta pe vremea cînd trăia sărmana mea stăpînă.

Blanche o întrebă de cît timp murise marchiza.

— Vai, stăpînă, începu Dorothée, atît de mult, încît am încetat să mai număr anii ! Castelul, zic eu, de atunci a rămas ca un loc cernit ; şi sînt încredinţată că şi vasalii stăpînului meu simt la fel. Dar v-aţi rătăcit, ma'mselle — să vă conduc în cealaltă parte a castelului ?

Blanche vru să afle de cîtă vreme fusese construită acea latură a edificiului.

— Îndată după căsătoria stăpînului, domnişoară, răspunse Dorothée. Castelul era şi aşa destul de mare, şi fără

această adăugire, căci multe încăperi din vechea clădire rămîneau chiar și atunci nefolosite, iar stăpînul meu trăia ca un adevărat prinț ; dar socotea că vechea locuință e cam mohorîtă, și așa și este !

Blanche îi ceru acum s-o conducă în partea locuită a castelului ; dar cum coridoarele erau cufundate în întuneric, Dorothée o conduse pe afară, pe marginea peluzei, pînă în cealaltă parte a castelului, unde, deschizînd o ușă ce dădea în holul cel mare, o întîlniră pe domnișoara Bearn.

— Unde-ai stat atîta timp ? o întrebă ea. Începusem să cred că ți s-a întîmplat vreo aventură minunată și că uriașul din castelul acesta vrăjit, ori fantoma care fără îndoială că-l bîntuie, te-a dus printr-o trapă într-o galerie subterană, de unde n-o să te mai poți întoarce.

— Nu, răspunse Blanche rîzînd ; dar se pare că-ți plac atît de mult aventurile, încît te las pe dumneata să le trăiești.

— Ei bine, mi-ar plăcea să le trăiesc, însă numai dacă aș fi apoi lăsată să le povestesc.

— Scumpă domnișoară Bearn, zise Henri, întîlnind-o în ușa salonului, nici o fantomă din zilele noastre n-ar fi atît de înspăimîntătoare încît să-ți impună tăcerea. Fantomele noastre sînt prea manierate ca să condamne o femeie la un purgatoriu mai aspru decît al lor, oricare ar fi el.

Domnișoara Bearn răspunse doar printr-un hohot de rîs ; și cum contele tocmai intra în odaie, se servi cina, în timpul căreia el vorbi prea puțin, părînd să fie cu gîndurile în altă parte și făcînd de cîteva ori observația că locul se schimbase mult de cînd îl văzuse ultima dată.

— Mulți ani au trecut de atunci, zise el ; și deși, în linii mari, privelișteа nu s-a schimbat, îmi trezește senzații cu totul diferite de cele din trecut.

— Oare toate aceste scene pe care le vedem, întrebă Blanche, ţi-au părut vreodată mai frumoase decît acum ? Mie mi se pare că e cu neputinţă.

Contele, privind-o cu un zîmbet melancolic, zise :

— Cîndva erau pentru mine tot atît de frumoase cum sînt pentru tine acum ; priveliştea nu s-a schimbat, doar timpul m-a schimbat pe mine ; căci imaginaţia, care dă viaţă culorilor din natură, mi se ofileşte treptat ! Dacă după ani şi ani, draga mea Blanche, vei revedea aceste locuri, poate îţi vei aminti şi de simţămintele tatălui tău, şi le vei înţelege.

Blanche, impresionată de vorbele lui, rămase tăcută ; şi gîndindu-se că peste ani şi ani cel care vorbise acum nu va mai fi, ochii ei, plecaţi în jos, se umplură de lacrimi. Întinse mîna spre tatăl ei, care, zîmbind drăgăstos, se ridică de pe scaun şi se apropie de o fereastră, ca să-şi ascundă emoţia.

Oboseala zilei fusese însă foarte mare, şi cu toţii se despărţiră devreme ; cînd Blanche se retrase, printr-o galerie lungă de stejar, spre odaia ei, pereţii înalţi, ferestrele lungi cu înfăţişare vetustă şi, ca urmare, aerul acela trist, nu o împăcară cu izolarea în această veche clădire. Mobila era şi ea veche ; aşternutul de pe pat era de damasc albastru, mărginit cu dantelă aurie decolorată, şi spătarul patului se ridica asemenea unui baldachin, de unde coborau draperii ca ale corturilor reprezentate uneori în vechi tablouri şi semănînd, de fapt, foarte mult cu cele de pe tapiseria decolorată cu care era îmbrăcată odaia. Pentru Blanche, fiecare obiect de aici era subiect de curiozitate ; şi, luînd lumînarea din mîna cameristei, pentru a cerceta tapiseria, îşi dădu seama că reprezenta scene din războiul trioan, deşi ţesătura decolorată deforma puţin întîmplările.

Începu să rîdă cînd văzu cît de fără noimă păreau toate, pînă cînd îşi aminti că mîinile care ţesuseră tapi-

seria, ca și poetul ale cărui gînduri înflăcărate ele încercaseră să le exprime, erau țărînă, și atunci prin minte îi trecură gînduri triste și aproape că îi veni să plîngă.

După ce-i dădu cameristei poruncă s-o trezească înainte de răsăritul soarelui, o lăsă să plece ; și apoi, pentru a-și risipi tristețea cu care gîndurile de dinainte îi învăluiseră sufletul, deschise una din ferestrele înalte și se simți pe dată înviorată de înfățișarea naturii. Pămîntul întunecat, văzduhul, marea — totul era neclintit. Pe seninul adînc al cerului pluteau lin cîțiva nori subțiri, și printre ei stelele ba păreau să tremure, ba își trimiteau strălucirea și mai pură. Gîndurile Blanchei se înălțară fără voie spre ziditorul ceresc al tuturor acestor lucruri sublime pe care le contempla, și șopti o rugă mai plină de evlavie decît rostise vreodată sub acoperișul boltit al mănăstirii. Rămase la fereastră pînă cînd miezul nopții își întinse umbrele peste întreaga natură. Atunci se duse să se culce pe pat și, „cu gînduri fericite la ziua de mîine“, se lăsă învăluită de somnul lin care lé e dat numai celor sănătoși și nevinovați.

CAPITOLELE XI — XII

[În urma unei furtuni pe mare, corabia pe care se aflau Emily, Du Pont, Annette și Ludovico eșuează în golful de lîngă Château-le-Blanc. Contele De Villefort îi găzduiește cu multă prietenie și descoperă că el și Du Pont sînt vechi cunoștințe. Emily vrea să se retragă la mănăstirea din apropiere, dar Blanche se atașează de ea și o invită să-și prelungească șederea la castel.

Emily își dă seama în curînd că acesta era castelul pe lîngă care trecuse mai demult, după moartea tatălui ei. Bătrîna servitoare, Dorothée, îi mărturisește că muzica ce se aude uneori în miez de noapte a început să se audă cu mulți ani în urmă, după moartea fostei ei stăpîne.

După cîteva zile, Emily se retrage la mănăstirea din vecinătatea castelului.].

CAPITOLUL XIII

Cînd talazul ce-atîrnă parcă din nori,
Umflat de furtună, de corabie se sparge,
Albă-i puntea de spumă ; vîntul, puternic,
Urlă pe catarge și șuieră prin pînze ;
Istoviți, marinarii înghețați de spaimă ;
Iar moartea-i pîndește de pe fiece val.

HOMER

Intre timp, Blanche, lăsată mereu singură, tînjea după tovărășia noii sale prietene, dornică să se desfete împreună cu ea de frumoasele priveliști din împrejurimi. Nu avea acum pe nimeni în fața căruia să-și poată exprima admirația și căruia să-i comunice bucuriile ; nici un ochi care să scînteieze la zîmbetul ei, nici un chip care să reflecte fericirea ei ; deveni nepăsătoare, îngîndurată. Contele, dîndu-și seama de nemulțumirea ei, îi făcu bucuros pe plac și îi reaminti lui Emily că făgăduise să-i viziteze. Numai că tăcerea lui Valancourt, prelungită acum cu mult peste timpul cît i-ar fi trebuit unei scrisori să ajungă de la Estuvière, o apăsa pe Emily ; frămîntată de grijă, nu mai dorea să vadă pe nimeni, astfel încît tare ar fi amînat invitația pînă cînd sufletul ei își va găsi liniștea. Totuși, deoarece contele și ai lui stăruiau ca ea să vină, și deoarece

împrejurările ce-o făceau să dorească singurătatea nu puteau fi explicate, refuzul ei ar fi părut un capriciu, și nu putea să-l prelungească fără a-și ofensa prietenii a căror stimă o prețuia. De aceea, în cele din urmă Emily veni pentru a doua oară la Château-le-Blanc. Aici, atitudinea prietenoasă a contelui de Villefort o încurajă să-i relateze despre situația proprietăților lăsate de răposata ei mătușă, cerîndu-i sfatul asupra mijloacelor de a le redobîndi. Contele era încredințat că legea va hotărî în favoarea ei ; și, sfătuind-o să recurgă la justiție, se oferi, în primul rînd, să-i scrie unui om al legii din Avignon, pe a cărui opinie socotea că se putea bizui. Bunăvoința lui fu primită cu multă recunoștință de Emily ; și, alinată de amabilitatea ce i se arăta zilnic, s-ar fi simțit din nou fericită, dacă ar fi avut știre că Valancourt era sănătos și nutrea pentru ea aceleași simțăminte. Se afla acum de peste o săptămînă la castel, și tot nu primise vreo veste de la el ; și, știind că, dacă el nu se găsea la reședința fratelui său, cu greu i-ar fi ajuns scrisoarea ei, nu se putea stăpîni să nu fie cuprinsă de îndoieli și temeri care îi tulburau liniștea. Se gîndea mereu la tot ce s-ar fi putut întîmpla de cînd ea fusese pentru prima dată dusă la Udolpho ; și gîndurile îi erau uneori atît de copleșite de teama că Valancourt nu mai era în viață, sau că nu se mai gîndea la ea, încît îi era greu să îndure chiar și tovărășia Blanchei ; și atunci ședea ore întregi, singură în odaia ei, cînd îndatoririle mondene i-o îngăduiau fără a părea lipsită de curtoazie.

Într-unul din aceste ceasuri de singurătate, deschise o cutie cu cîteva scrisori de la Valancourt, împreună cu cîteva desene făcute de ea în timpul șederii în Toscana ; acestea din urmă nu o mai interesau ; dar în scrisori căuta acum, lăsîndu-se pradă melancoliei, duioșia care o mîngîiase de atîtea ori, făcînd-o să uite o clipă depărtarea ce-o separa de autorul lor. Acum, însă, scrisorile avură alt efect : afecțiunea exprimată în ele o impresionă atît de tare încît,

gîndindu-se că poate timpul și absența o spulberase și fiind copleșită pînă și de vederea scrisului care îi readuse atîtea amintiri dureroase, nu izbuti s-o termine nici pe prima pe care o deschisese ; ședea dusă pe gînduri, cu obrazul rezemat de braț și cu ochii scăldați în lacrimi, cînd bătrîna Dorothée intră în odaie s-o anunțe că masa va fi servită cu o oră mai devreme decît de obicei. Emily tresări cînd o văzu și strînse în grabă scrisorile, dar nu mai înainte ca Dorothée să-i fi văzut tulburarea și ochii înlăcrimați.

— Ah, ma'mselle ! vorbi ea, sînteți atît de tînără și aveți totuși o pricină de întristare ! ?

Emily încercă să zîmbească, dar nu fu în stare să scoată o vorbă.

— Vai, domnișoară ! cînd o să ajungeți de vîrsta mea, n-o să mai plîngeți pentru orice fleac : — căci nu-mi vine să cred că aveți pricină adevărată de întristare !

— Nu, Dorothée ; nimic important, răspunse Emily.

Dorothée, aplecîndu-se să ridice ceva ce căzuse jos dintre hîrtii, exclamă deodată :

— Sfîntă Fecioară ! ce văd ?

Și apoi, tremurînd toată, se așeză pe un scaun lîngă masă.

— Ce-ai văzut ? o întrebă Emily uitîndu-se în jur, speriată de felul de a fi al femeii.

— E chiar ea ! zise Dorothée ; chiar ea ! întocmai cum arăta înainte de a muri !

Emily, și mai neliniștită, crezu că biata bătrînă vorbea aiurea ; o imploră totuși să-i explice despre ce era vorba.

— Chipul acesta ! zise ea ; unde l-ați găsit doamnă ? — E chiar binecuvîntata mea stăpînă !

Și așeză pe masă miniatura pe care Emily o găsise demult printre hîrtiile pe care tatăl ei o rugase să le distrugă și peste care îl văzuse cîndva vărsînd lacrimi pline de duioșie și afecțiune ; și amintindu-și cum purtarea lui de atunci o nedumerise, fu cuprinsă de o asemenea emoție,

încît se stăpîni să pună întrebări la care se temea să capete răspuns ; nu putu decît s-o întrebe dacă imaginea din portret semăna cu răposata marchiză.

— Oh, ma'mselle ! zise aceasta, cum vă închipuiţi că mi-a sărit inima în clipa cînd am văzut-o, dacă n-ar fi fost leit imaginea stăpînei mele ? Ah ! adăugă ea ridicînd miniatura, sînt ochii ei albaştri — atît de frumoşi de blînzi ! şi privirea ei cum am văzut-o adesea, cînd rămînea pe gînduri ; şi apoi lacrimile i se furişau pe obraji — dar nu se plîngea niciodată ! Privirea asta a ei, atît de blîndă şi resemnată, îmi rupea inima şi mă făcea s-o iubesc atît de tare !

— Dorothée, zise Emily cu glas solemn, aş vrea să ştiu pricina durerii ei — mai mult, poate, decît îţi pot închipui ; şi te rog să-mi îndeplineşti rugămintea, căci nu e doar curiozitate obişnuită.

Spunînd acestea, Emily îşi amintea de hîrtiile printre care fusese găsită miniatura, fiind aproape sigură că o privcau pe marchiza de Villeroi ; dar odată cu bănuiala, se întrebă dacă se cuvenea să cerceteze mai departe într-o chestiune ce s-ar putea dovedi aceeaşi cu împrejurarea pe care tatăl ei se străduise cu atîta grijă să i-o ascundă. Curiozitatea ei în legătură cu marchiza, oricît de mare ar fi fost, probabil că şi-ar fi înăbuşit-o, cum făcuse mai înainte cînd zărise fără voie cîteva cuvinte teribile în hîrtiile tatălui ei, ce i se întipăriseră în memorie, dacă ar fi fost încredinţată că povestea acestei doamne avea legătură cu hîrtiile acelea, sau dacă amănuntele, pe care probabil că le va povesti Dorothée, erau cuprinse în porunca dată de tatăl ei. Ceea ce era cunoscut de bătrîna menajeră nu putea fi o taină pentru multe alte persoane ; şi deoarece părea îndoielnic ca St. Aubert să încerce să-i ascundă ceea ce ea putea afla prin mijloace obişnuite, trase în cele din urmă concluzia că, dacă hîrtiile aveau legătură cu povestea marchizei, nu împrejurările pe care le putea dezvălui Dorothée erau acelea pe care el le socotise atît de importante, încît să

dorească a le ascunde ; de aceea, ea nu mai şovăi în încercările de a-şi domoli curiozitatea.

— Ah, ma'mselle ! zise Dorothée, e o poveste tare tristă şi nu poate fi spusă acum ; — dar ce zic eu ? — n-am s-o spun niciodată. Au trecut mulţi ani de cînd s-a întîmplat ; şi nu mi-a plăcut niciodată să flecăresc despre marchiză — doar cu bărbatul meu mai vorbeam. El trăia la castel pe atunci, ca şi mine, şi ştia de la mine o mulţime de amănunte pe care nu le bănuia nimeni ; căci am stat lîngă stăpîna mea cît a bolit ea înainte a se prăpădi şi am văzut şi am auzit cît şi stăpînul, ba chiar mai multe. A fost o sfîntă ! cîte a mai îndurat ! Cînd a murit, am crezut că mor şi eu odată cu ea.

— Dorothée, o întrerupse Emily, tot ce-mi vei spune, poţi să fii sigură că nu voi dezvălui niciodată. Îţi repet, am pricini serioase să aflu anumite amănunte despre ea şi mă leg să nu pomenesc nici un cuvînt din ce vei socoti că trebuie să rămînă o taină.

Dorothée păru suprinsă de seriozitatea cu care vorbea Emily şi, după ce o privi cîteva clipe în tăcere, începu :

— Domnişoară ! înfăţişarea pe care o aveţi vă susţine rugămintea — semănaţi atît de mult cu scumpa mea stăpînă, încît parcă o văd aievea în faţa ochilor ; de-aţi fi fiica ei, şi nu mi-aţi aminti mai mult de ea ! Dar masa va fi în curînd gata ; n-ar fi mai bine să coborîţi ?

— Întîi să-mi făgăduieşti că-mi vei îndeplini dorinţa, îi aminti Emily.

— Dar eu zic că ar trebui mai întîi, ma'mselle, să-mi destăinuiţi cum de-a ajuns portretul acesta în mîinile dumneavoastră ; şi de asemenea, ce pricină aveţi să aflaţi povestea stăpînei mele ?

— Oh, nu, Dorothée, răspunse Emily, conştientă că nu putea face aşa ceva ; am şi eu pricinile mele să păstrez tăcerea asupra acestor lucruri, cel puţin pînă voi afla mai mult ; dar, ţine seama, nu-ţi făgăduiesc că voi vorbi despre ele. Să nu crezi, **aşadar, că după ce îmi vei îndestula cu-**

riozitatea, la rîndul meu o voi mulţumi pe a ta. Ceea ce socot că se cuvine să ascund nu mă priveşte numai pe mine, căci altminteri n-aş pregeta atîta să dezvălui. Aşa că încrede-te în onoarea mea, şi numai ea să te îndemne să-mi dezvălui ceea ce-ţi cer.

— Ei bine, doamnă ! vorbi Dorothée după o lungă tăcere, în timpul căreia o cercetă cu privirea pe Emily, văd că ţineţi atît de mult — şi portretul acesta, şi chipul dumneavoastră, mă fac să cred că sînteţi îndreptăţită să aflaţi — încît am să mă încred în dumneavoastră şi am să vă spun lucruri pe care nu le-am spus nimănui, în afară de bărbatul meu, deşi mai sînt oameni care le bănuiau. Am să vă povestesc şi cum a murit stăpîna mea, şi cîteva din bănuielile mele ; dar mai întîi să-mi făgăduiţi, pe toţi sfinţii...

Emily, întrerupînd-o, îi făgădui solemn să nu dezvăluie niciodată, fără învoirea lui Dorothée, ceea ce îi va încredinţa.

— Dar iată, ma'mselle, că sună clopotul pentru masă, zise Dorothée ; trebuie să plec.

— Cînd am să te mai văd ? o întrebă Emily.

Dorothée rămase puţin pe gînduri şi apoi răspunse :

— Păi, doamnă, s-ar putea să trezesc bănuieli, dacă stau atîta timp în odaia dumneavoastră ; şi mi-ar părea rău ; aşa că am să vin atunci cînd socotesc că n-o să mă vadă nimeni. Peste zi nu prea am timp liber, iar eu am multe de povestit ; aşa că, dacă vreţi, am să vin după ce se culcă toţi ai casei.

— Îmi convine de minune, zise Emily ; atunci, să nu uiţi, diseară...

— Oh, bine că mi-am amintit, o întrerupse Dorothée. Mă tem că n-o să pot veni diseară, doamnă ; căci va fi serbarea culesului viilor şi o să se facă tîrziu pînă cînd slujitorii or să se ducă la culcare ; căci odată pornit dansul, oamenii or s-o tot ţină aşa, în răcoarea nopţii, pînă dimineaţa. Cel puţin, aşa era pe vremea mea.

— Ah ! e serbarea culesului ? zise Emily, oftînd adînc ; căci își amintise că tocmai în seara acestei serbări, cu un an în urmă, St. Aubert și cu ea sosiseră lîngă Château-le-Blanc ; tăcu o clipă, copleșită de această bruscă amintire, și apoi, revenindu-și, adăugă : Dar serbarea se va ține în pădure, în aer liber ; așa că nu va fi nevoie să iei parte și o să poți veni la mine cu ușurință.

Dorothée îi răspunse că se obișnuise să ia parte și ea la serbarea culesului și că n-ar fi vrut să lipsească nici de data asta.

— Dar dacă pot să scap, doamnă, am să vin, îi făgădui ea.

Emily se grăbi apoi spre sufragerie, unde contele se purtă cu acea curtoazie proprie adevăratei demnități, pe care rareori o împărtășea și contesa, deși cu Emily făcea o excepție față de atitudinea obișnuită. Dar dacă ea păstra prea puține din virtuțile decorative, cultiva alte calități socotite se pare de contesă neprețuite : renunțînd la grația modestiei, știa în schimb de minune cum să folosească privirea arogantă. În purtările ei exista prea puțin din blîndețea stăpînită care dă atîta farmec unei femei ; dar se pricepea uneori să se prefacă atît de plină de vioiciune, încît triumfa asupra oricărei persoane din preajmă. La țară, totuși, umbla de obicei cu o înfățișare de moliciune distinsă, fiind aproape gata să leșine cînd favorita ei îi citea vreo povestire mai tristă ; dar nu-și schimba cîtuși de puțin înfățișarea cînd vreo făptură vie în suferință îi cerșea mila, și inima nu-i tresărea de dorința de a dărui alinare. Era străină de cea mai nobilă bogăție a sufletului omenesc — bunăvoința ei nu a trezit niciodată un surîs pe chipul suferinței.

Pe seară, contele împreună cu toată familia sa, în afară de contesă și de domnișoara Bearn, se duseră în pădure să asiste la serbarea țăranilor. Locul ales era o poiană, unde copacii se dădeau în lături, încercuind cu un zid înalt luminișul pe care-l umbreau. Printre ramurile lor,

fusese atîrnată viţă încărcată cu ciorchini de struguri copţi, în ghirlande pitoreşti ; sub ele se înşirau mese pline cu tot felul de fructe, vin, brînză şi alte bucate ţărăneşti, şi scaune pentru conte şi familia sa. La o mică depărtare fuseseră puse laviţe pentru ţăranii mai bătrîni, deşi mulţi dintre ei se băgau în joc, căci imediat după apusul soarelui începu dansul ; şi iată o mulţime de bărbaţi de şaizeci de ani dănţuind cu tot focul şi cu mare voioşie, ca cei de şaisprezece.

Muzicanţii, care se aşezaseră pe iarbă la rădăcina unui copac, păreau să fie tot mai însufleţiţi de sunetul propriilor lor instrumente, mai cu seamă flaute şi un soi de ghitare lungi. În spatele lor stătea în picioare un băietan cu o tamburină, jucînd pe loc, iar din cînd în cînd, scuturînd cu mare veselie tamburina, se băga în joc printre ceilalţi dansatori ; şi mişcările lui caraghioase stîrneau hohote de rîs, scoţînd parcă şi mai mult în evidenţă spiritul rustic al scenei.

Contele era încîntat de veselia oamenilor, la care dărnicia sa contribuise într-o mare măsură ; cît despre Blanche, intră şi ea în joc, împreună cu un tînăr gentilom care făcea parte dintre invitaţii tatălui ei. Du Pont o invită şi el pe Emily ; dar prea îi era trist sufletul ca să poată lua parte la această serbare, care îi amintea de cea din anul trecut, cînd tatăl ei trăia, şi de toate întîmplările triste ce au urmat.

Copleşită de amintiri, Emily părăsi în cele din urmă poiana şi porni încet prin pădure ; sunetele înăbuşite ale muzicii, plutind în depărtare, îi alinară treptat gîndurile triste. Luna arunca o lumină blîndă printre ramurile copacilor ; aerul era înmiresmat şi răcoros ; iar Emily, dusă pe gînduri, păşea mai departe fără să ştie încotro, pînă cînd îşi dădu seama că sunetele se stinseră de mult în depărtare şi că o tăcere înfricoşătoare se aşternuse în jur, în afară de cîte o privighetoare, care uneori amăgea tăcerea cu

În cele din urmă, se pomeni chiar pe aleea pe care, în seara cînd sosise împreună cu tatăl ei, Michael încercase s-o străbată. pentru a găsi un adăpost, și care era tot atît de neîngrijită și pustie ca și atunci ; căci contele fusese prea absorbit de alte reparații, pentru a mai porunci să se cureţe și această alee ; și drumul era plin de hîrtoape, iar ramurile încîlcite ale copacilor astupau vederea.

Cum stătea astfel și se uita în jur, amintindu-și de emoţiile pe care le încercase cîndva aici, i se redeșteptă în minte imaginea acelei făpturi ce se furișase printre copaci și nu răspunsese chemărilor repetate ale lui Michael ; și simți ceva din teama care o cuprinsese atunci, căci nu era greu de crezut că această pădure adîncă adăpostea uneori tîlhari ; de aceea, se întoarse și o porni în grabă spre poiana unde îi lăsase pe dansatori, cînd deodată auzi niște pași apropiindu-se pe alee ; își dădu seama că era încă departe de ţăranii din poiană, căci nu le auzea glasurile și nici sunetul muzicii, și grăbi pasul ; dar cei ce o urmăreau păreau s-o ajungă repede din urmă ; în cele din urmă, deslușI glasul lui Henri, și încetini pasul pînă cînd acesta se apropie. El rămase tare mirat s-o întîlnească atît de departe de ceilalţi ; și cînd ea spuse că lumina dulce a lunii o ademenise mai departe decît avusese de gînd să meargă, o exclamaţie izbucni de pe buzele însoţitorului lui Henri. și lui Emily i se păru că-l aude pe Valancourt vorbind ! Era într-adevăr el ! și întîlnirea se petrecu astfel cum nu e greu de închipuit, între două fiinţe care ţineau atît de mult unul la altul și care fuseseră atîta vreme despărţite.

În desfătarea acestor clipe, Emily uită de toate suferinţele din trecut ; iar Valancourt părea să fi uitat că mai există altcineva pe lume în afară de Emily ; în timp ce Henri privea scena în tăcere și cu multă uimire.

Valancourt îi puse o mie de întrebări despre ea și despre Montoni, la care nu era vreme de dat răspuns ; dar ea află

că scrisoarea ei fusese trimisă la Paris, în timp ce el era în drum spre Gasconia ; unde, în cele din urmă, află de sosirea ei în Franţa ; şi o porni imediat spre Languedoc. Ajunsese prea tîrziu la mănăstirea de unde îi trimisese ea scrisoarea, căci spre marea lui dezamăgire, porţile se închiseseră pentru noapte ; şi socotind că nu o va putea vedea pe Emily pînă a doua zi, se întorcea spre micul han unde trăsese, cu gîndul de a-i scrie, cînd se întîlnise cu Henri, cu care fusese bun prieten la Paris şi care îl condusese la ea, deşi se resemnase în sinea sa că nu o va vedea pînă a doua zi.

Emily, împreună cu Valancourt şi Henri, se întoarse acum în poiană ; unde Henri îl prezentă pe Valancourt contelui ; şi Emily avu impresia că acesta nu îl primi cu amabilitatea sa obişnuită, deşi se părea că nu sînt străini unul de celălalt. Valancourt fu poftit, totuşi, să li se alăture la distracţiile din seara aceea ; şi după ce prezentă contelui omagiile sale, în timp ce dansatorii îşi continuau petrecerea, el se aşeză lîngă Emily şi putură să stea de vorbă în voie. Luminile atîrnate printre crengile copacilor sub care şedeau îi îngăduiau lui Emily să vadă mai bine chipul pe care de atîtea ori încercase să şi-l amintească în lipsă, şi îşi dădu seama cu părere de rău că era puţin diferit de cel pe care îl văzuse ultima dată. Avea în el aceeaşi sclipire a inteligenţei şi acelaşi foc ; dar pierduse mult din simplitatea şi ceva din bunăvoinţa sinceră care îl caracterizau de obicei. Rămînea, totuşi, un chip interesant ; dar Emily crezu că observă, uneori, cum neliniştea îi contracta trăsăturile şi tristeţea i le împietrea şi alteori cădea într-o stare de reverie, din care părea imediat dornic să fugă, izgonind cine ştie ce gînd ; în timp ce alteori, cînd îşi aţintea ochii spre Emily, un soi de groază părea să-i copleşească brusc trăsăturile. În ceea ce o privea pe ea, însă, Valancourt observa aceeaşi bunătate şi aceeaşi frumuseţe simplă care îl încîntaseră de cînd o cunoscuse. Culoarea din obraji mai pălise puţin, dar îi rămăsese întreaga dulceaţă ; şi devenise mai atrăgătoare ca oricînd, datorită

expresiei ușoare de melancolie care i se așternea uneori pe chip, luptîndu-se cu surîsul.

O rugă să-i povestească împrejurările mai importante care se petrecuseră după ce plecase din Franța ; și fu cuprins pe rînd de sentimente de milă și indignare cînd auzi cît suferise ea din pricina ticăloșiei lui Montoni. De mai multe ori, amintind de purtarea lui, dar mai curînd avînd grijă să atenueze decît să-i exagereze vina, îl vedea deodată că sare de pe locul lui și face cîțiva pași, de parcă s-ar fi învinuit sau ar fi fost copleșit de resentimente. În cele cîteva cuvinte pe care el i le adresă, vorbi doar de suferințele ei ; și nu dădu deloc atenție împrejurărilor, pe care Emily avu grijă să le facă cît mai deslușite, în care pierduse proprietățile doamnei Montoni și ce puține șanse avea să le redobîndească. În cele din urmă, Valancourt căzu pe gînduri ; dar apoi păru să fie cuprins de un chin lăuntric ; și se îndepărtă iarăși de lîngă ea. Cînd se întoarse, ea își dădu seama că era palid și cu ochii în lacrimi și îl rugă drăgăstos să se liniștească.

— Suferințele mele au trecut acum, zise ea, căci am scăpat de tirania lui Montoni ; și te văd sănătos — lasă-mă de asemenea să te văd fericit.

Valancourt era mai frămîntat ca oricînd.

— Nu sînt demn de tine, Emily, zise el pînă la urmă. Nu sînt demn de tine.

Emily rămase mai impresionată de felul cum rostise el aceste cuvinte, decît de înțelesul lor. Își pironi asupra lui privirea, îndurerată și întrebătoare.

— Nu te uita așa la mine, urmă el, întorcînd capul și strîngînd-o de mînă. Nu pot să îndur privirea ta.

— Aș fi vrut să te întreb, vorbi Emily pe un ton blînd dar care-i trăda neliniștea, ce vor să spună vorbele tale, dar văd că întrebarea te-ar tulbura prea tare acum. Să vorbim despre altceva. Mîine, poate, ai să te mai liniștești. Acum, privește pădurea în lumina lunii și turnurile care se deslușesc în depărtare. Pe vremuri îți plăcea să admiri

priveliştile frumoase ale naturii ; şi te-am auzit adesea spunînd că darul celor nefericiţi de a găsi mîngîiere în priveliştile sublime, pe care nu ni le pot interzice nici oprimarea şi nici sărăcia, este binecuvîntarea inocenţilor.

Valancourt păru profund impresionat.

— Da, spuse el, aveam cîndva gustul plăcerilor nevinovate şi alese — aveam cîndva o inimă neprihănită ! Apoi, oprindu-se o clipă, adăugă : Ţii minte călătoria pe care am făcut-o împreună în Pirinei ?

— Crezi că o pot uita ? exclamă Emily.

— Eu aş vrea să pot ! răspunse el ; — a fost cea mai fericită perioadă din viaţa mea ; pe atunci iubeam, cu entuziasm, tot ceea ce era într-adevăr măreţ şi bun.

Trecură cîteva clipe pînă cînd Emily putu să-şi înăbuşe lacrimile şi să-şi stăpînească emoţia.

— Dacă tu vrei să uiţi călătoria aceea, zise ea, ar trebui să vreau şi eu negreşit s-o uit. Se opri, şi apoi adăugă : Mă faci să mă simt tare nenorocită ; dar nu e timpul să întreb mai mult. Şi totuşi, cum aş putea să cred, chiar şi numai o clipă, că eşti mai puţin demn de stima mea decît înainte ? Am destulă încredere în sinceritatea ta ca să cred că, atunci cînd am să-ţi cer o explicaţie, o să mi-o dai.

— Da, grăi Valancourt ; da, Emily ; nu mi-am pierdut încă sinceritatea. Dacă aş fi pierdut-o, aş fi ştiut să-mi disimulez sentimentele cînd am aflat despre suferinţele tale — despre virtuţile tale ; pe cînd eu... dar n-am să spun mai mult. Nu aveam de gînd să spun nici atît — m-am pomenit fără voie învinuindu-mă. Spune-mi, Emily, că n-o să uiţi călătoria aceea — că nu vrei s-o uiţi — şi voi fi liniştit. N-aş vrea să pierd această amintire pentru nimic în lume.

— Cum spui acum una, şi pe urmă alta ! zise Emily ; dar mi-e teamă că am putea fi auziţi. Să ştii că amintirea mea va depinde de a ta : mă voi strădui s-o uit sau să mi-o amintesc, după cum vei face tu. Şi-acum, să mergem să-l regăsim pe conte.

— Spune-mi mai întîi, zise Valancourt, că mă ierți, pentru că te-am făcut o clipă să te simți nenorocită în seara aceasta, și că tot ai să mă mai iubești.

— Te iert din toată inima, îi răspunse Emily. Iar dacă voi continua sau nu să te iubesc, asta o știi singur mai bine, căci îți dai seama dacă meriți stima mea. Deocamdată, cred că o meriți. Nu e nevoie să-ți spun, adăugă ea observîndu-i întristarea, cît m-ar durea să cred altfel... — Tînăra aceasta care se apropie este fiica contelui.

Valancourt și Emily se duseră acum lîngă Blanche și în curînd tot grupul, căci li se alăturase contele, fiul său și cavalerul Du Pont, se așeză la un ospăț, sub frunzișul plăcut al arborilor. La o altă masă, ședeau cîțiva dintre arendașii mai venerabili ai contelui. Era o masă sărbătorească — pentru toți, în afară de Valancourt și Emily. Cînd contele se retrase la castel, nu-l porti și pe Valancourt să-i însoțească, așa că acesta își luă rămas bun de la Emily și se îndreptă spre hanul său solitar. La rîndul ei, se retrase și ea curînd în odaie, unde rămase să chibzuiască, neliniștită și îngrijorată, la atitudinea lui și la felul cum se purtase contele cu el. Era atît de îngîndurată, încît uită de Dorothée și de întîlnirea lor, pînă spre dimineață ; cînd, dîndu-și seama că bătrîna nu va mai veni, își îngădui cîteva ceasuri de odihnă.

A doua zi, se întîlni întîmplător cu contele, într-una din plimbările lui, și începură să vorbească despre serbarea din seara trecută, discuție care le oferi prilejul să pomenească despre Valancourt.

— Este un tînăr talentat, zise contele ; l-ai cunoscut dinainte, după cîte văd ? Iar cînd Emily adeveri, el urmă : Mi-a fost prezentat la Paris și mi-a plăcut foarte mult la prima noastră întîlnire.

Se opri, iar Emily prinse să tremure, între dorința de a afla mai multe și teama de a nu-i arăta contelui cît de interesată este de acest subiect.

— Aș putea să te întreb, zise el în cele din urmă, de cînd îl cunoști pe domnul Valancourt ?

— Îmi permiteți să aflu și eu pricina acestei întrebări, domnule ? zise ea ; și atunci vă voi răspunde imediat.

— Firește, zise contele ; și e un lucru drept. Am să-ți spun. Nu pot să nu constat că domnul Valancourt te admiră. Bineînțeles, lucrul nu are nimic extraordinar : oricine te vede nu poate să facă altfel. Să nu crezi că acestea sînt doar laude obișnuite : vorbesc sincer. De ceea ce mă tem, însă, este că-l socotești un admirator privilegiat !

— De ce vă temeți de asta, domnule ? îl întrebă Emily, căutînd să-și ascundă emoția.

— Pentru că, răspunse contele, nu-l socotesc demn de favoarea dumitale.

Emily, profund răscolită, îl rugă să-i explice mai lămurit.

— Am să-ți explic, zise el, dacă ai să mă crezi că nimic altceva decît interesul puternic pentru binele dumitale m-a putut îndemna la această afirmație.

— Se cuvine s-o cred, domnule, replică Emily.

— Dar hai să ne așezăm sub copacii aceștia, continuă contele, văzîndu-i paloarea chipului. Iată o bancă — stai și odihnește-te. Se așezară. și contele urmă : Multe tinere fete, în situația dumitale, ar putea socoti purtarea mea cu această ocazie, și cunoscîndu-te de atîta puțină vreme, mai degrabă insolentă, decît prietenoasă. Dar din cîte am observat, studiindu-ți firea și inteligența, nu mă tem că vei lua această atitudine. Cunoștința noastră este de scurtă durată, dar destul de lungă ca să te stimez și să simt un viu interes pentru fericirea dumitale. Meriți să fii foarte fericită, și sînt încredințat că vei fi.

Emily oftă ușor și se înclină, mulțumindu-i. După o scurtă pauză, contele urmă :

— Sînt într-o situație neplăcută ; dar întrucît îți vreau binele, prilejul de a-ți fi de folos mă face să nu țin seama de considerente mai neînsemnate. Vrei să-mi povestești cum

l-ai cunoscut pe cavalerul Valancourt, dacă subiectul nu e prea dureros ?

Emily îi povesti pe scurt întîmplarea, relatîndu-i că se cunoscuseră în prezența tatălui ei ; și apoi îl rugă stăruitor să nu șovăie în a-i împărtăși ceea ce știa ; contele își dădu seama de emoția intensă cu care se lupta ea și, privind-o cu compasiune și duioșie, se întrebă cum să-i comunice ceea ce avea de spus fără s-o îndurereze prea tare.

— Cavalerul Valancourt și cu fiul meu, zise el, s-au cunoscut în casa unui camarad ofițer, unde l-am cunoscut și eu, și l-am invitat la mine ori de cîte ori i-ar fi fost voia. Nu știam pe atunci că se împrietenise cu o ceată de pierdevară, o rușine a speciei umane, care trăiau din jafuri și își petreceau viața într-un desfrîu neîncetat. Întrucît cunoșteam pe cîțiva dintre membrii familiei cavalerului care trăiau la Paris, îmi închipuisem că era o garanție suficientă pentru a-l primi în casa mea. Dar văd că nu te simți bine ; mai degrabă aș renunța la acest subiect.

— Nu, domnule, zise Emily ; vă rog să continuați. Sînt doar profund întristată.

— *Doar !* sublinie contele, cu înțeles. În orice caz, am să continui. Curînd am aflat că părtașii lui la viața de stricăciune îl tîrîseră spre mari cheltuieli și că el nu avea nici puterea și nici intenția să se despartă de ei. Pierdea mari sume de bani la masa de joc ; a prins patima jocului ; și s-a ruinat. I-am căutat prietenii, și le-am vorbit cu blîndețe despre această situație, și ei mi-au destăinuit că l-au dojenit pînă s-au săturat. Mai tîrziu am aflat că, ținînd seama de talentele lui la jocurile de noroc, care îl făceau să cîștige cînd nu dădea peste vreun trișor iscusit, banda aceea l-a inițiat în tainele îndeletnicirilor lor, dîndu-i și o parte din profiturile lor.

— Cu neputință ! exclamă Emily ; dar, iertați-mă, domnule, nu știu ce spun ; puneți-o pe seama tulburării mele. Nu pot, nu pot crede că ați fost corect informat. Neîndoielnic, cavalerul are dușmani care l-au ponegrit.

— Aș fi fericit să pot crede astfel, răspunse contele : dar nu pot. Nimic, în afară de certitudine și de grija pentru binele dumitale, n-ar fi putut să mă îndemne la relatarea unor lucruri atît de neplăcute.

Emily tăcu. Își aduse aminte de ceea ce îi spusese Valancourt în seara trecută, dezvăluind mustrările lui de conștiință și părînd să adeverească istorisirea contelui. Totuși, nu avea destulă tărie să accepte această convingere ; inima îi era sfîșiată de chinuri doar la simpla bănuială a vinovăției lui și nu putea îndura s-a creadă. După o lungă tăcere, contele spuse :

— Îmi dau seama că nu ești convinsă și te înțeleg. E nevoie să aduc o dovadă în sprijinul celor afirmate ; dar n-o pot face, fără a primejdui pe cineva care mi-e foarte drag.

— Care e primejdia de care vă temeți, domnule ? zise Emily. Dacă îmi este în putere să o împiedic, vă puteți încrede fără grijă în onoarea mea.

— Pe onoarea dumitale știu că mă pot bizui, zise contele ; dar mă pot oare încrede în tăria dumitale ? Crezi că poți rezista stăruințelor unui admirator privilegiat cînd pledează distrus în fața cuiva care-i răpește fericirea ?

— Nu voi fi expusă unei astfel de ispite, domnule, zise Emily cu o mîndrie plină de modestie : căci nu pot să-l mai socot privilegiat pe cineva pe care nu-l mai stimez. Îmi dau, totuși, din toată inima, cuvîntul.

Lacrimile însă nu prea se potriveau cu prima afirmație : și ea simțea că doar trecerea timpului și strădanii mari vor putea șterge o afecțiune ce se formase pe temelia stimei virtuoase și crescuse ajutată de obișnuință și greutăți.

— Mă voi încrede atunci în dumneata, zise contele ; căci convingerea este neapărat trebuincioasă pentru liniștea dumitale viitoare, și nu poate fi dobîndită, după cîte văd, fără această încredere. Fiul meu a văzut de multe ori, cu propriii săi ochi, cît de greșită era purtarea cavalerului : și era foarte aproape să fie tîrît și el în greșeală. A fost,

de fapt, împins să săvîrşească multe fapte nesocotite, dar l-am salvat de la vinovăţie şi ruină. Judecă deci, domnişoară St. Aubert, dacă un tată, care era pe cale de a-şi pierde singurul fiu din pricina pildei cavalerului, nu are, din convingere, motiv să-i prevină pe cei pe care-i stimează, ca să nu-şi încredinţeze fericirea pe asemenea mîini. L-am văzut eu însumi pe cavaler luînd parte la jocuri de noroc pe mize mari, alături de oameni de care aproape mă înfioram cînd îi priveam. Şi dacă tot te mai îndoieşti, poţi să-l întrebi pe fiul meu.

— Nu mă pot îndoi de ceea ce aţi văzut cu ochii dumneavoastră, replică Emily, copleşită de durere ; sau de afirmaţiile pe care le faceţi. Dar poate că Valancourt a fost doar tîrît într-o nesăbuinţă trecătoare, care nu se va mai repeta niciodată. Dacă aţi fi cunoscut cît de corecte erau principiile lui mai înainte, aţi înţelege cît de greu îmi vine să cred acum că m-am înşelat.

— Din păcate, observă contele, ne este greu să credem ceea ce ne face să ne simţim nefericiţi. Dar n-am să te amăgesc cu linguşeli şi speranţe false. Ştim cu toţii cît de tare poate subjuga viciul jocurilor de noroc şi cît de greu poţi să scapi de această obişnuinţă. Cavalerul ar putea, eventual, să-şi revină pentru un timp ; dar va recădea curînd în rătăcire — căci teamă mi-e nu numai că lanţurile obişnuinţei vor fi mai puternice, dar şi că moralul său e depravat. Şi — de ce ţi-aş ascunde că jocul nu este singurul său viciu ? — cavalerul pare să aibă înclinare pentru orice plăcere vicioasă.

Contele şovăi şi se opri, în timp ce Emily se străduia să-şi ţină firea, aşteptînd cu şi mai mare tulburare ceea ce avea să urmeze. Tăcerea se prelungi, în timpul căreia contele păru să se frămînte foarte tare. În cele din urmă spuse :

— Ar fi doar o dovadă de cruzime din partea mea să am delicateţea de a păstra tăcerea — aşa că am să te înştiinţez că nesăbuinţa cavalerului l-a adus de două ori în închi-

soirile Parisului ; de unde a fost eliberat în cele din urmă, după cum mi s-a spus dintr-un izvor pe care nu-l pun la îndoială, de către o binecunoscută contesă din Paris, cu care continua să stea împreună atunci cînd am plecat eu din Paris.

Şi iarăşi se opri ; dar uitîndu-se la Emily, o văzu schimbată la faţă, gata să cadă de pe bancă. O prinse la timp, dar ea îşi pierduse cunoştinţa, şi contele începu să strige după ajutor. Se aflau însă prea departe pentru a fi auziţi de slujitorii de la castel, iar lui îi era teamă s-o lase singură şi să se ducă după ajutor, dar nu ştia cum l-ar putea obţine altminteri ; pînă cînd, zări o fîntînă în apropiere ; o rezemă atunci pe Emily de copacul sub care şezuse şi se duse după apă. Iarăşi se găsi în încurcătură, căci nu avea nimic prin preajmă în care să-i aducă apă ; dar în timp ce se uita la ea tot mai îngrijorat, i se păru că începea să revină la viaţă.

Trecu mult însă pînă să-şi revină cu totul, şi atunci se pomeni sprijinită — nu de conte — ci de însuşi Valancourt, care o privea cu teamă şi îngrijorare şi care îi vorbi cu glasul tremurînd de nelinişte. La auzul glasului său atît de binecunoscut, ea ridică ochii ; dar îi închise imediat şi iarăşi îşi pierdu cunoştinţa.

Contele, cu o privire întrucîtva severă, îi făcu semn să se retragă ; dar cavalerul nu făcea decît să ofteze adînc şi să rostească numele lui Emily, ducîndu-i iar apă la buze. Cînd contele îşi repetă gestul, însoţindu-l şi de cuvinte, Valancourt îi răspunse cu o privire de adîncă indignare, refuzînd s-o părăsească pe Emily pînă cînd nu-şi va reveni, sau s-o lase, măcar o clipă, în grija altuia. Imediat însă conştiinţa păru să-l înştiinţeze asupra discuţiei ce avusese loc între conte şi Emily, şi privirea îl fulgeră cu indignare ; dar, repede înăbuşită, ea fu urmată de expresia unui chin profund, la vederea căruia contele îl privi mai degrabă cu milă decît cu ostilitate, iar Emily, revenindu-şi, rămase atît de impresionată, încît izbucni în lacrimi ; dar

și le înăbuși repede și, străduindu-se să-și ascundă starea de slăbiciune, se ridică, îi mulțumi contelui și lui Henri, care intrase în grădină împreună cu Valancourt, pentru grija pe care i-o arătaseră și o porni spre castel fără să-l ia în seamă pe Valancourt ; care, cu inima strînsă văzîndu-i purtarea, exclamă cu glas slab :

— Doamne ! cum de-am meritat așa ceva ? Ce s-o fi spus oare despre mine încît să provoace această schimbare ?

Emily, fără să răspundă, dar cu o emoție crescîndă, grăbi pasul.

— Ce te-a tulburat astfel, Emily ? zise el, continuînd să meargă alături de ea. Stai cîteva clipe de vorbă cu mine, te implor ; mă faci să mă simt tare nenorocit !

Cu toate că aceste vorbe fură rostite cu glas scăzut, contele le auzi și îi răspunse imediat că domnișoara St. Aubert nu se simțea în stare în momentul acela să poarte o conversație, dar că îi făgăduia că ea îl va primi pe domnul Valancourt a doua zi, dacă se va simți mai bine.

Valancourt se făcu roșu la față ; îl privi cu aroganță pe conte, și apoi pe Emily cu o expresie întîi de uimire, apoi de durere și în fine implorînd-o, din ochi, și ea îl înțelese și nu-i putu rezista ; de aceea, spuse încet :

— Mîine am să mă simt mai bine și, dacă vrei să accepți permisiunea domnului conte, am să te primesc atunci.

— Să mă primești ! exclamă Valancourt, aruncînd contelui o privire în care se amesteca trufia cu indignarea ; dar apoi, părînd să-și vină în fire, adăugă : Dar am să vin, doamnă ; am să accept *permisiunea* domnului conte.

Cînd ajunseră la ușa castelului, el șovăi o clipă, căci indignarea îi trecuse ; și apoi, cu o privire de duioșie și durere atît de elocventă, încît îi frînse inima lui Emily, își luă rămas bun și, înclinîndu-se ușor spre conte, dispăru.

Emily se retrase în odaia ei, cu inima mai grea decît o simțise vreodată pînă atunci. Se strădui să-și amintească tot ce-i spusese contele, să chibzuiască în ce măsură puteau

fi adevărate faptele de care el era convins și să hotărască asupra atitudinii ei viitoare față de Valancourt. Dar cînd încercă să se gîndească, mintea refuză să i se mai supună, și nu putu face altceva decît să-și simtă nefericirea. O clipă crezu chiar că Valancourt nu era același cu omul pe care-l iubise cu atîta duioșie — încît doar gîndindu-se la el izbutise să reziste în vremurile de restriște, mîngîindu-se cu speranța unor zile mai fericite — ci un om de nimic, depravat, pe care trebuia să se obișnuiască a-l privi cu dispreț — dacă nu-l va putea uita. Apoi, neputînd îndura un asemenea gînd, îl respinse, căci nu-l putea crede capabil de o purtare ca cea pe care o descrisese contele ; își zise că el îi fusese descris nefavorabil de vreun dușman viclean ; și în unele momente punea la îndoială chiar și integritatea contelui, bănuindu-l de cine știe ce motive egoiste care-l împingea s-o despartă de Valancourt. Dar rătăcirea aceasta nu dură decît o clipă ; despre caracterul contelui îl auzise vorbind pe Du Pont și multe alte persoane, și avusese și ea prilejul să-l observe, și astfel judecata o ajută să alunge această bănuială. Chiar dacă n-ar fi avut încredere în conte, părea să nu existe nici un motiv care să-l determine la o purtare atît de perfidă și de crudă. Și gîndindu-se mai bine, i se spulberă și speranța că Valancourt îi fusese doar descris contelui în aceste culori negre — deoarece contele îi destăinuise că vorbea în primul rînd din propriile sale observații și din experiența fiului său. Așadar, trebuia să se despartă de Valancourt, pentru totdeauna ! — căci ce fericire sau tihnă ar putea ea aștepta de la un om ale cărui gusturi degenerează în înclinații josnice și căruia viciul îi devenise obișnuință ? un om pe care nu mai putea să-l stimeze, deși amintirea felului său de a fi de odinioară și obișnuința îndelungată de a-l iubi o vor împiedica multă vreme să-l disprețuiască !

„O, Valancourt ! ar fi vrut să exclame, după ce am fost despărțiți atîta vreme, ne revedem doar pentru a fi nenorociți ! — doar pentru a ne despărți pentru totdeauna !“

În tot tumultul din sufletul ei, cît de bine își amintea de aparenta candoare și simplitate a purtării lui din seara trecută ; și, dacă ar fi îndrăznit să se încreadă în inima ei, atitudinea lui i-ar fi trezit mari speranțe. Totuși, nu se putea hotărî să-l alunge pentru totdeauna, înainte de a avea și alte dovezi despre purtările sale nevrednice ; dar nu vedea cum ar fi cu putință să le obțină — în împrejurarea că existau într-adevăr și dovezi în favoarea lui. Asupra unui lucru însă trebuia să se hotărască ; și era aproape decisă să se călăuzească, în părerea pe care și-o va face, numai după felul cum va primi Valancourt aluziile ei cu privire la purtarea lui din ultimul timp.

Astfel trecură orele pînă la masa de prînz : cînd Emily, luptînd împotriva durerii ce-i sfîșia inima, își șterse lacrimile și coborî alături de ceilalți la masă ; în timpul căreia contele o trată cu cele mai gingașe atenții, pe cînd contesa și domnișoara Bearn, după ce se uitară o clipă surprinse la înfățișarea ei abătută, începură ca de obicei să flecărească ; iar Blanche o întrebă din ochi pe prietena ei, care nu putu decît să-i răspundă cu un surîs trist.

După prînz, Emily se retrase cît putu mai repede, urmată de Blanche ; și cînd aceasta o întrebă stăruitor ce se întîmplase, nu fu în stare să-i răspundă și o rugă s-o cruțe și să nu mai insiste în privința motivului deprimării ei. Îi venea greu acum să stea de vorbă despre orice, încît pînă la urmă renunță ; iar Blanche o lăsă în pace, îndurîndu-se de suferința pe care vedea că nu-i stă în putință s-o aline.

În sinea ei, Emily se hotărîse ca, într-o zi sau două, să se întoarcă la mănăstire ; căci în starea de spirit în care se afla acum, îi era greu să suporte tovărășia oricui, mai cu seamă a contesei și a domnișoarei Bearn. În singurătatea mănăstirii, susținută și de bunătatea stareței, nădăjduia să-și regăsească liniștea sufletească, putînd să primească astfel resemnată ceea ce, vedea ea limpede acum, se va întîmpla în curînd.

Dacă l-ar fi pierdut pe Valancourt prin moarte, sau dacă l-ar fi văzut căsătorindu-se cu o altă femeie, se gîndi ea, i-ar fi pricinuit mai puţină durere decît convingerea ticăloşiei lui, care-l va duce la pierzanie, răpindu-i pînă şi imaginea pe care de atîta timp şi-o făurise în inima ei. Aceste gînduri dureroase îi fură întrerupte o clipă de un bilet pe care i-l trimisese Valancourt, scris într-o evidentă tulburare sufletească, prin care o ruga să-i permită s-o vadă în seara aceea, şi nu în dimineaţa următoare — dar rugămintea lui îi pricinui o frămîntare atît de mare, încît nu fu în stare să-i răspundă. Ar fi vrut să-l vadă, ca să sfîrşească cu starea ei de nesiguranţă, dar se temea de întîlnire ; şi neputînd să hotărască singură, în cele din urmă îi ceru o întrevedere de cîteva clipe contelui în bibliotecă ; unde îi înmînă biletul şi îi ceru sfatul. După ce-l citi, contele o sfătui că, dacă se simţea destul de bine ca să suporte întrevederea, ar fi mai bine să aibă loc în seara aceea, întrucît le-ar aduce uşurare amîndurora.

— Afecţiunea lui pentru dumneata nu poate fi pusă la îndoială, adăugă contele ; pare atît de abătut, iar dumneata, buna mea prietenă, eşti atît de mîhnită — încît cu cît mai repede se lămuresc lucrurile, cu atît mai bine.

Emily îi răspunse aşadar lui Valancourt că îl va primi ; şi apoi făcu apel la toată tăria şi calmul ei ca să îndure scena ce se apropia — o scenă atît de dureros diferită de aceea la care se aşteptase !

CARTEA A IV-A

CAPITOLELE I — II

[În întrevederea pe care o are cu Valancourt, Emily îi comunică hotărîrea ei de a se despărți definitiv de el, hotărîre pe care acesta, cu toată disperarea și remușcările lui, nu poate să i-o zdruncine. A doua zi ei se mai întîlnesc încă o dată și își iau un ultim rămas bun.]

CAPITOLUL III

Dar nu-i lucru firesc, nici sunet
Ştiut pe-acest pămînt !...

SHAKESPEARE — *Furtuna*

Ne întoarcem acum la Montoni, a cărui furie şi a cărui dezamăgire se risipiră curînd în preocupări mai actuale decît cele pricinuite de nefericita Emily. Prădăciunile sale depăşind limitele obişnuite, şi atingînd proporţii pe care nici şovăiala senatului de negustori al Veneţiei de atunci şi nici speranţa că vor primi ajutorul lui nu le îngăduia să închidă ochii asupra lor — s-a luat hotărîrea să i se ia puterea şi în acelaşi timp să i se dea pedeapsa pentru fărădelegile săvîrşite. În timp ce trupele destul de numeroase aşteptau ordinul să pornească spre Udolpho, un tînăr ofiţer, îndemnat în parte de resentimentul pentru cine ştie ce prejudiciu adus de Montoni şi în parte de speranţa de a se distinge, ceru o întrevedere cu dregătorul care conducea această acţiune. Îi arătă acestuia că, prin poziţia sa; castelul Udolpho era prea puternic pentru a fi cucerit prin luptă deschisă, decît după operaţii deosebit de anevoioase ; că Montoni îşi dovedise în ultimul timp priceperea de a adăuga la întărirea fortificaţiilor toate avantajele unui comandant destoinic ; că

trupe atît de numeroase ca cele destinate expediţiei nu se puteau apropia de Udolpho fără ştirea lui ; şi că nu era spre cinstea republicii să folosească o parte atît de mare din forţele ei regulate, timp de o perioadă atît de lungă cît va dura asediul castelului Udolpho, pentru a ataca o mînă de bandiţi. Scopul expediţiei, socotea el, ar putea fi atins mult mai sigur şi mai repede îmbinînd şiretenia cu forţa. Exista posibilitatea de a da peste Montoni, împreună cu banda sa, în afara zidurilor castelului şi de a-i ataca atunci ; sau puteau să se apropie de fortăreaţă cu fereală, aşa cum se mişcă cetele mai mici şi să profite fie de trădarea, fie de neglijenţa vreunuia din bandă, năpustindu-se pe neaşteptate asupra tuturor, chiar în castelul Udolpho.

Sfatul a fost ascultat cu seriozitate, şi ofiţerul care îl dăduse primi comanda trupelor pe care le ceruse în acest scop. Primele lui eforturi se mărginiă deci la pregătirea uneltirilor. Aşteptă în apropiere de Udolpho pînă cînd îşi asigură sprijinul unor *condottieri*, dintre care nici unul nu şovăia la gîndul de a-l pedepsi pe tiranicul lor stăpîn şi de a-şi asigura iertarea din partea senatului republicii. Află de asemenea numărul trupelor lui Montoni, care sporise mult după ultimele succese repurtate. În curînd, planul fu închegat.

Apropiindu-se cu oamenii săi şi primind parola şi alte forme de sprijin de la prietenii pe care şi-i făcuseră în castel, izbuti pe de o parte să-l surprindă cu o ceată de ostaşi pe Montoni şi ofiţeri săi chiar în încăperile lor, iar pe de altă parte să cucerească cu alţi oameni întreaga garnizoană, după o luptă destul de uşoară. Printre cei capturaţi împreună cu Montoni se afla şi Orsino, ucigaşul, care i se alăturase de cînd venise prima dată la Udolpho ; locul unde se ascundea acesta fusese dezvăluit senatului de către contele Morano, după încercarea lui nereuşită de a o elibera de acolo pe Emily. De fapt, scopul expediţiei fusese în parte de a-l prinde pe Orsino, întrucît

ucisese un membru al senatului ; și succesul ei îi mulțumi într-atît pe senatori, încît Morano fu imediat eliberat, cu toate bănuielile politice pe care Montoni, prin învinuiri secrete, le stîrnise împotriva lui. Fapta de arme fusese săvîrșită atît de repede și de ușor încît nu atrase curiozitatea și nici măcar nu-și găsi loc în vreunul din documentele publicate ale epocii ; astfel încît Emily, care rămăsese în Languedoc, nu află nimic despre înfrîngerea și totala umilire a fostului ei prigonitor.

Toată ființa ei era acum preocupată de frămîntări pe care nici un efort de voință nu fusese în stare să le potolească. Iar contele de Villefort, care încercase din toată inima să i le aline prin tot felul de atenții, o lăsa uneori în singurătatea pe care și-o dorea ; alteori o ducea la petreceri în casele unor prieteni și o ferea cît putea mai mult de întrebările iscoditoare și de mustrările contesei. O invita adesea la plimbări împreună cu el și fiica sa, în timpul cărora purta numai discuții potrivite cu gustul ei, fără a avea aerul că o face dinadins, străduindu-se astfel să-i abată treptat gîndurile de la amărăciunea care o chinuia și să-i trezească alte preocupări. Emily, care vedea în el prietenul și ocrotitorul luminat al tinereții ei, începu curînd să nutrească pentru conte afecțiunea tandră a unei fiice, iar pentru tînăra ei prietenă Blanche, a cărei bunătate și simplitate compensa lipsa unor calități mai strălucite, să aibă simțăminte de soră.

Avea să mai treacă multă vreme pînă cînd își va abate destul gîndurile de la Valancourt, pentru a asculta povestirea făgăduită de bătrîna Dorothée, care-i trezise cîndva atît de tare curiozitatea ; dar, în cele din urmă, Dorothée îi aduse aminte și Emily o rugă să vină în noaptea aceea în odaia ei.

Dar mintea îi era atît de prinsă de alte gînduri, încît curiozitatea îi slăbi ; și bătaia în ușă a lui Dorothée, îndată după miezul nopții, o surprinse de parcă n-ar fi așteptat-o.

— Iată-mă, în sfîrșit, domnișoară, zise ea ; mă întreb de ce mi-or fi tremurînd atît de tare bățrînele mele picioare în noaptea asta. De vreo două ori era să cad jos.

Emily o așează pe un scaun și o lăsă să-și vină în fire înainte de a începe să-i spună povestea care o adusese acolo.

— Vai ! zise Dorothée, cred că gîndul ăsta m-a tulburat atît. Venind încoace, am trecut și pe lîngă odaia în care a murit scumpa mea stăpînă ; și era atîta tăcere și beznă în jurul meu, încît aproape mi s-a părut c-o văd, așa cum era ea pe patul de moarte.

Emily își trase un scaun lîngă Dorothée, care urmă :

— Sînt aproape douăzeci de ani de cînd doamna marchiză a venit ca mireasă la castel. Oh ! îmi aduc aminte ca acum cum arăta cînd a intrat în sala cea mare, unde noi, slujitorii, stăteam adunați ca să-i urăm bun venit ; și ce fericit părea domnul marchiz ! Ah ! cine-ar fi crezut atunci ? — Dar, cum spuneam, ma'mselle, mi s-a părut că marchiza, cu tot aerul ei dulce, nu părea fericită în sinea ei ; asta i-am și spus bărbatului meu, și el zicea că e doar o închipuire. Așa că n-am mai scos un cuvînt, dar am luat aminte. Doamna marchiză avea pe atunci vîrsta dumneavoastră și, după cum mi se pare, chiar semăna foarte mult. Ei, și domnul marchiz ținea pe atunci casa deschisă și dădea petreceri cum nu s-a mai văzut, și era atîta veselie, cum n-a mai fost niciodată de-atunci la castel. Eu eram mai tînără pe vremea aceea, ma'mselle, decît acum, și eram cea mai veselă dintre toți. Îmi aduc aminte cum am dansat odată cu Philip, majordomul, și aveam o rochie trandafirie cu panglici galbene și o bonetă, nu ca cele care se poartă acum, ci foarte plisată și cu panglicuțe de jur împrejur. Îmi ședea într-adevăr foarte bine : — domnul marchiz mi-a și spus-o. Ah ! pe atunci era un om atît de bun — cine ar fi crezut că el...

— Dar marchiza, Dorothée, zise Emily ; îmi vorbeai despre ea.

— Oh, da, despre doamna marchiză ; mi se părea că nu era prea fericită în sinea ei ; şi odată, curînd după căsătorie, am surprins-o plîngînd în odaia ei ; dar cînd m-a văzut, şi-a şters ochii şi s-a prefăcut că zîmbeşte. N-am îndrăznit atunci s-o întreb ce se întîmplase ; dar a doua oară cînd am văzut-o plîngînd, am întrebat-o, şi am văzut că nu i-a plăcut — aşa că n-am mai zis nimic. Am aflat, mai tîrziu cum stăteau lucrurile. Tatăl ei, se pare, o silise să se mărite cu domnul marchiz pentru banii lui ; dar exista un alt nobil, sau un cavaler, pe care ea îl plăcea şi care o iubea foarte mult ; şi ea se tot frămînta pentru că îl pierduse, aşa cred ; dar nu mi-a spus-o niciodată. Stăpîna mea încerca mereu să-şi ascundă lacrimile în faţa marchizului ; şi nu o dată am văzut-o, după ce stătuse tare mîhnită, cum faţa îi devenea liniştită şi dulce cînd intra el în odaie ! Dar stăpînului i se năzărea deodată, şi atunci se întuneca şi parcă-l rodea ceva, şi uneori era foarte pornit împotriva stăpînci mele. Asta o mîhnea tare mult, după cum vedeam, fiindcă ea nu s-ar fi plîns pentru nimic în lume ; şi încerca cu atîta blîndeţe să-i facă pe plac şi să-i descreţească fruntea, încît mi se rupea inima. Dar el era om aprig şi uneori o cam repezea ; şi atunci, cînd vedea că totul e zadarnic, buna mea stăpînă se ducea în odaia ei şi plîngea ! — o auzeam din anticameră, sărmana de ea ! dar rareori mă încumetam să mă duc la ea. Îmi ziceam uneori că stăpînul era gelos. Firește, stăpîna mea era foarte admirată, dar avea sufletul prea curat ca să merite să fie bănuită. Printre atîţia şi atîţia cavaleri care veneau pe la castel, era unul pe care întotdeauna l-am socotit potrivit pentru stăpîna mea ; era nespus de curtenitor şi foarte inimos ; şi părea să aibă atîta gingăşie în tot ce făcea sau spunea. Îmi dădeam seama că, de cîte ori era de faţă, marchizul părea mai întunecat şi stăpîna mea mai gînditoare ; şi

mi-a intrat în cap că acesta era cavalerul cu care ar fi trebuit să se căsătorească, dar n-am putut afla cu siguranţă.

— Care era numele cavalerului, Dorothée ? întrebă Emily.

— Oh, asta n-am să v-o destăinuiesc, ma'mselle, căci s-ar putea să ne ajungă o mare năpastă. Am auzit odată de la cineva, care între timp a murit, că marchiza nu era după lege soţia marchizului, fiindcă se căsătorise mai înainte în taină cu gentilomul la care ţinea atît de mult, şi i-a fost teamă să-i mărturisească tatălui ei, care era un om cu inima de piatră ; dar nu cred că e adevărat şi pot să vă spun că n-am dat niciodată crezare vorbelor ăstora. După cum vă spuneam, marchizul umbla tot timpul întunecat cînd cavalerul de care vorbeam era la castel ; şi pînă la urmă, tare nefericită era stăpîna mea din pricina purtării lui aspre. Cu vremea, el n-a mai chemat oaspeţi la castel şi a silit-o să trăiască aproape fără nici un suflet de om lîngă ea. Eu eram singura ei slujitoare şi vedeam cît suferă ; dar nu se plîngea niciodată. După ce a trecut aşa aproape un an, stăpîna mea s-a îmbolnăvit, şi am crezut că din pricina supărării îndelungate — dar vai ! mă tem că era ceva mult mai rău.

— Mai rău, Dorothée ? se minună Emily. Este oare cu putinţă ?

— Mă tem că da, domnişoară ; au fost lucruri ciudate. Dar am să spun doar ce s-a întîmplat. Domnul marchiz...

— Ssst, Dorothée, ce sunete sînt astea ? întrebă Emily.

Dorothée se schimbă la faţă ; şi pe cînd amîndouă tăcură ca să asculte, auziră în liniştea nopţii o muzică de o neobişnuită dulceaţă.

— Sînt sigură că am mai auzit glasul acesta ! zise în cele din urmă Emily.

— Eu l-am auzit adesea și la aceeași oră, vorbi Dorothée cu glas solemn ; și dacă duhurile cîntă — atunci nu mă îndoiesc că este muzica unuia dintre duhuri !

Pe măsură ce sunetele se auzeau mai aproape, Emily le recunoscu, fiind aceleași pe care le auzise la moartea tatălui ei ; și fie din pricină că-i aminteau de acel eveniment trist, fie că o cuprinse o spaimă superstițioasă, oricum se simți atît de impresionată, încît aproape că-și pierdu cunoștința.

— Cred că v-am mai spus, domnișoară, urmă Dorothée, că prima dată cînd am auzit muzica asta a fost curînd după moartea stăpînei mele. Ce bine îmi amintesc de noaptea aceea !

— Ia aminte ! începe iar ! zise Emily ; să deschidem fereastra și să ascultăm.

O deschiseră ; dar sunetele se pierdură treptat în depărtare, și totul rămase din nou învăluit în tăcere ; de parcă le-ar fi absorbit pădurea ; și coroanele copacilor se deslușeau pe cerul senin, în timp ce restul priveliștii era învăluit de întunericul nopții, îngăduind totuși ochiului să zărească vag cîte ceva în grădina de dedesubt.

Emily se rezemă de fereastră, privind cu spaimă și neliniște la bezna de dedesubt, și apoi la bolta senină de deasupra, luminată doar de stele, iar Dorothée, cu glas scăzut, își depănă mai departe povestea.

— Așa cum ziceam, ma'mselle, îmi aduc bine aminte cînd am auzit prima dată muzica asta. Era într-o noapte, la puțină vreme după moartea stăpînei mele, și rămăsesem trează mai tîrziu ca de obicei ; și nu știu cum s-a făcut, dar mă gîndisem mult la biata mea stăpînă și la noaptea de jale cînd se prăpădise. Castelul era cufundat în tăcere, și, cum odaia în care mă aflam era destul de departe de ceilalți slujitori și mă tot gîndisem numai la lucruri triste, tare abătută mai eram, și mă simțeam singură și părăsită, și trăgeam întruna cu urechea doar-doar oi auzi vreun sunet în castel ; căci după cum bine știți,

ma'mselle, cînd îi auzi pe alţii mişcîndu-se prin jur, parcă nu mai ţi-e aşa de frică. Dar toţi slujitorii se culcaseră, şi eu stăteam şi mă tot gîndeam, pînă cînd mi s-a făcut frică şi să mă uit în jur prin odaie, şi chipul sărmanei mele stăpîne îmi venea mereu în minte, cum am văzut-o pe patul de moarte ; şi de cîteva ori mi s-a părut chiar că o văd în faţa mea — cînd deodată am auzit muzica aceea dulce ! Părea să vină chiar de sub fereastra mea, şi n-am să uit niciodată ce-am simţit. Nu aveam putere să mă mişc de pe scaun. Şi-apoi, mi s-a părut că era chiar glasul scumpei mele stăpîne, şi mi-au dat lacrimile. O auzisem adesea cîntînd pe cînd mai trăia, şi avea un glas cu adevărat frumos ; mă năpădise de multe ori plînsul auzind-o, cînd şedea în cîte o seară în balcon şi cînta la lăută şi din voce cîntece atît de triste — oh ! că-ţi mergeau la inimă ! Ascultam în anticameră cîte o oră întreagă ; uneori, vara, şedea şi cînta cu fereastra deschisă, pînă se întuneca de-a binelea ; şi cînd intram s-o închid, părea că nici nu-şi dă seama cît de tîrziu se făcuse. Dar cum spuneam, domnişoară, urmă Dorothée, cînd am auzit prima dată cîntecul pe care l-am auzit noi acum, am crezut că e glasul răposatei mele stăpîne, şi tot aşa m-am gîndit ori de cîte ori l-am auzit de atunci încoace. Uneori nu se mai auzea cîteva luni la rînd, dar apoi revenea iarăşi.

— Mi se pare lucru de mirare, vorbi Emily, că nimeni nu a descoperit încă cine cîntă.

— Vai, ma'mselle, de-ar fi fost glas de pămîntean, ar fi fost de mult descoperit, dar cine poate avea curajul să urmărească un duh ? Şi chiar dacă avea curajul, la ce bun ? — căci duhurile, cum ştiţi, domnioşară, pot lua orice formă, sau nici o formă ; pot fi cînd aici, cînd în cu totul altă parte !

— Te rog să-mi spui mai departe povestea marchizei, zise Emily ; şi spune-mi cum a murit.

— Așa o să fac, domnișoară, zise Dorothée, dar n-ar fi mai bine să plecăm de lîngă fereastră ?

— Aerul de afară mă răcorește, răspunse Emily ; și îmi place să aud vîntul furișîndu-se printre copaci și să mă uit la priveliștea asta învăluită în întuneric. Vorbeai despre domnul marchiz, cînd ne-a întrerupt muzica.

— Da, și cum vă spuneam, domnul marchiz devenea pe zi ce trece mai posomorît ; și stăpîna mea era tot mai bolnavă, pînă cînd într-o noapte i-a fost rău de tot. Am fost chemată, și cînd am ajuns la căpătîiul ei, m-am speriat văzînd-o cum arăta — era atît de schimbată ! Mi-a aruncat o privire jalnică și mi-a spus să-l chem din nou pe marchiz, căci încă nu venise, și să-i spun că voia ceva anume să-i vorbească. În cele din urmă a venit și el ; părea, într-adevăr, foarte mîhnit s-o vadă așa, dar n-a scos un cuvînt. Stăpîna mea i-a spus că se simțea pe moarte și că dorea să-i vorbească între patru ochi ; și atunci am ieșit din odaie, dar n-am să uit niciodată privirea lui cînd am ieșit. Cînd m-am întors, m-am încumetat să-l rog pe stăpînul meu să trimită după un doctor, bănuind că în durerea lui uitase să cheme unul ; dar stăpîna mea a zis că era prea tîrziu. Iar stăpînul, departe de a gîndi la fel ca ea, părea să nu fie prea îngrijorat de suferința ei — pînă cînd biata de ea a fost apucată de dureri cumplite ! Oh, n-am să uit niciodată cum mai țipa ! Atunci stăpînul a trimis un om călare după doctor și nu-și mai găsea locul, umblînd prin odaie și prin tot castelul, cuprins de deznădejde ; iar eu stăteam lîngă scumpa mea stăpînă și făceam tot ce puteam ca să-i mai alin suferințele. Uneori se mai liniștea puțin ; și într-unul din aceste momente a trimis din nou după domnul marchiz ; cînd el a venit, am vrut să ies din odaie, dar ea mi-a spus să n-o părăsesc. Oh ! n-am să uit niciodată ce-a urmat — abia dacă pot îndura să mă gîndesc. Stăpînul parcă se mai liniștise puțin, căci stăpîna se purta cu atîta bunătate și avea atîta grijă să-l mîngîie, încît dacă

avusese la început o bănuială, acum era încredințat că greșise. Și părea copleșit la gîndul că se purtase rău cu ea, ceea ce o mișcă atît de mult încît își pierdu cunoștința. Atunci l-am scos din odaie ; și s-a dus în bibliotecă, unde s-a trîntit pe jos și a rămas acolo, nevrînd să mai audă de nimic. Cînd stăpîna mea și-a revenit, a întrebat de el ; dar apoi a spus că n-ar putea răbda să-l vadă suferind și ne-a cerut s-o lăsăm să moară în liniște. A murit în brațele mele, ma'mselle, și s-a stins liniștit, ca un copil, căci durerile cele mari trecuseră.

Dorothée se întrerupse și începu să plîngă, și Emily plînse odată cu ea ; căci era nespus de mișcată de bunătatea răposatei marchize și de răbdarea plină de blîndețe cu care îndurase totul.

— Cînd a venit doctorul, reluă Dorothée, — vai ! a fost prea tîrziu — a părut foarte mirat s-o vadă, căci curînd după moarte toată fața i s-a înnegrit de te apuca groaza văzînd-o. După ce i-a trimis pe slujitori afară din odaie, mi-a pus cîteva întrebări ciudate despre marchiză ; voia mai ales să știe cum se îmbolnăvise ; și l-am văzut cum clătina din cap la răspunsurile mele și părea gata să spună mai mult. L-am înțeles foarte bine, dar am păstrat totul în sinea mea și nu i-am povestit decît bărbatului meu, care mi-a poruncit să-mi țin gura. Cîțiva slujitori au bănuit și ei ceva, la fel ca și mine, și zvonuri ciudate au început să umble prin vecinătate, dar nimeni n-a îndrăznit să spună cu glas tare. Cînd stăpînul a aflat că stăpîna s-a stins, s-a încuiat în odaie și n-a vrut să mai vadă pe nimeni, în afară de doctor, care rămînea cu el uneori cîte un ceas întreg ; și după aceea doctorul n-a mai vorbit niciodată cu mine despre marchiză. Cînd a fost îngropată în cimitirul mănăstirii, care nu e prea departe de-aici (dacă ar fi lună, ați putea vedea turlele de aici, ma'mselle), toți vasalii stăpînului meu au venit la înmormîntare ; și nu găseai pe nimeni care să n-aibă ochii înlăcrimați, căci mult bine le făcuse ea săracilor. Și n-am

mai văzut niciodată pe cineva atît de trist cum era domnul marchiz după aceea, și erau zile cînd avea asemenea izbucniri de furie, că ziceam cu toții că-și pierduse mințile. N-a mai stat mult la castel, ci a plecat la regimentul lui ; n-a trecut mult și toți slujitorii de la castel, în afară de bărbatul meu și de mine, au primit înștiințare să plece, căci stăpînul se ducea la război. Nu l-am mai văzut de atunci ; căci nu mai vrea pentru nimic în lume să se întoarcă la castel, cu toate că e un loc atît de frumos ; și n-a mai isprăvit odăile acelea frumoase pe care a pus să le clădească în aripa de apus ; și castelul a fost, ca să spun așa, închis de atunci, pînă la sosirea domnului conte.

— Moartea marchizei mi se pare într-adevăr cu totul neobișnuită, zise Emily, care era dornică să afle mai mult decît îndrăznea să mărturisească.

— Da, domnișoară, adeveri Dorothée, a fost neobișnuită. V-am spus tot ce-am văzut, și vă puteți închipui singură ceea ce cred. Nu pot spune mai mult, pentru că nu vreau să răspîndesc zvonuri care ar putea să-l supere pe domnul conte.

— Ai foarte multă dreptate, zise Emily. Dar, unde a murit marchizul ?

— În nordul Franței, după cîte cred, ma'mselle, răspunse Dorothée. Tare bucuroasă am fost cînd am auzit că vine domnul conte, să stea aici, fiindcă a fost pustiu și trist în ultimii ani la castel ; și se auzeau atîtea zgomote ciudate după moartea stăpînei mele, încît bărbatul meu și cu mine l-am părăsit și ne-am dus să stăm într-o căsuță din apropiere. Și acum, că v-am spus toată povestea asta tristă și tot ce cred eu despre ea, să nu uitați ce mi-ați făgăduit, că n-o să pomeniți nimic despre ea.

— Așa e cum spui, zise Emily ; și am să-mi țin făgăduiala, Dorothée. Am ascultat cu luare-aminte tot ce mi-ai spus și să știi că mă interesează mai mult decît îți închipui. Aș vrea doar să te pot convinge să-mi spui

numele cavalerului pe care-l socoteai atît de demn de marchiză.

Dar Dorothée nu putu să fie înduplecată, şi apoi începu iarăşi să-i spună lui Emily cît de mult semăna cu răposata marchiză.

— Mai există un tablou al ei, adăugă ea, atîrnat într-o odaie din aripa care a fost închisă. A fost pictat, după cum am auzit, înainte de a se mărita, şi seamănă mult mai mult cu dumneavoastră decît miniatura.

Cînd Emily se arătă tare dornică să vadă tabloul, Dorothée răspunse că nu avea încuviinţare să deschidă acele încăperi ; dar atunci Emily îi aminti că mai deunăzi contele spusese că va da poruncă să fie deschise ; lucrul acesta o puse pe gînduri pe Dorothée, şi apoi îi mărturisi că îi va veni mai uşor dacă va intra în acele încăperi împreună cu Emily ; şi în cele din urmă îi făgădui să-i arate tabloul.

Noaptea era prea înaintată şi Emily era prea tulburată de relatarea întîmplărilor ce se petrecuseră în acele încăperi, pentru a le mai vizita atunci ; dar îi ceru lui Dorothée să vină iarăşi în noaptea următoare, cînd nu le va vedea nimeni, şi să meargă împreună acolo. Pe lîngă dorinţa de a cerceta portretul, se simţea tare curioasă să vadă camera în care murise marchiza şi despre care Dorothée îi spusese că era întocmai, cu patul şi mobilierul, ca în ziua cînd marchiza fusese dusă la groapă. Gravitatea simţămintelor pe care i le trezea gîndul de a vedea locurile acelea se potrivea cu starea ei de deprimare datorită dezamăgirii suferite. Lucrurile vesele mai curînd îi sporeau decît îi înlăturau deprimarea ; dar poate că se lăsa prea mult pradă tendinţelor ei melancolice şi îşi deplîngea cu nesăbuinţă nenorocul, pe care nici o virtute de-a ei n-ar fi ajutat-o să-l evite, deşi nici un efort de voinţă nu o putea face să privească cu detaşare cum se distruge acela pe care cîndva îl stimase şi îl iubise.

Dorothée îi făgădui să vină în noaptea următoare cu cheile camerelor ; și apoi îi ură noapte bună și plecă. Emily rămase, totuși, la fereastră, meditînd la soarta tristă a marchizei și așteptînd, înfiorată, să răsune din nou muzica aceea. Dar liniștea nopții rămase netulburată, în afară doar de șoaptele pădurii legănate de vînt, și apoi de clopotul îndepărtat al mănăstirii, bătînd ora unu. Atunci se retrase de la fereastră ; și cum ședea pe marginea patului, lăsîndu-se în voia tristelor ei visări în singurătatea acestei ore prielnice, liniștea fu deodată întreruptă, dar nu de un cîntec, ci de sunete cu totul neobișnuite, care păreau să vină fie din odaia alăturată, fie dintr-una de dedesubt. Cumplita nenorocire care-i fusese povestită, împreună cu împrejurările misterioase despre care se spunea că se petrecuseră după aceea la castel, o impresionaseră atît de tare, încît o clipă fu pradă slăbiciunii superstițioase. Sunetele, totuși, nu reveniră ; și ea se culcă, pentru a uita în somn nefericita poveste pe care o auzise.

CAPITOLUL IV

E ceasul din noapte tîrzie
In care se cască morminte,
Şi duhuri, ce parcă învie,
Păşesc pe aleile sfinte.

SHAKESPEARE — *Visul unei nopţi de vară*

În noaptea următoare, cam pe la aceeaşi oră, Dorothée veni la Emily în odaie cu cheile de la încăperile ce fuseseră ale răposatei marchize. Acestea se înşirau de-a lungul laturii de nord a castelului, făcînd parte din vechea clădire ; şi cum odaia lui Emily se afla spre miazăzi, au fost nevoite să străbată o mare parte a castelului, trecînd pe lîngă camerele mai multor membri ai familiei ; şi Dorothée se ferea să fie observată, căci ar fi putut trezi curiozitatea lor şi s-ar fi iscat zvonuri, ceea ce nu ar fi fost pe placul contelui. Îi ceru de aceea lui Emily să mai aştepte jumătate de oră înainte de a porni, ca să fie sigură să slujitorii se duseseră la culcare. Era aproape ora unu cînd castelul se cufundă în sfîrşit în tăcere şi Dorothée socoti că puteau să pornească. În răstimp, ea păru tot mai tulburată de întîmplările din trecut de care-şi amintea, şi gîndul de a intra din nou în încăperile unde se petrecuseră şi unde nu mai fusese de atîţia ani o impre-

siona. Emily era și ea cuprinsă de neliniște ; dar avea mai degrabă o senzație de gravitate și mai puțină teamă. În cele din urmă se scuturară de tăcerea în care le cufundaseră gîndurile și așteptarea și părăsiră odaia. La început, Dorothée era aceea care ducea lumînarea, dar mîna îi tremura atît de tare, de slăbiciunea vîrstei și de spaimă, încît Emily i-o luă din mînă și-i dădu brațul să-și sprijine de el pașii șubrezi.

Fură nevoite să coboare scara cea mare și, după ce străbătură o mare parte a castelului, urcară altă scară, care ducea spre încăperile căutate. Păşiră cu grijă de-a lungul galeriei deschise ce înconjura sala cea mare, în care dădeau camerele contelui, contesei și domnișoarei Blanche ; și de acolo, coborînd pe scara principală, trecură chiar prin sala cea mare. O luară apoi prin sala slujitorilor, unde cîțiva tăciuni de la focul ce fusese aprins mai licăreau încă în cămin și unde masa pe care cinaseră avea în jur o mulțime de scaune ce le împiedicau drumul, și ajunseră la picioarele scării din dos. Aici bătrîna Dorothée se opri și se uită în jur.

— Hai să tragem cu urechea, zise ea, dacă nu se aude nimic ; ma'mselle, nu auziți vreun glas ?

— Nimic, zise Emily ; și nu cred că cineva mai e treaz în castel, în afară de noi.

— Aveți dreptate, ma'mselle, zise Dorothée, dar n-am mai fost pe-aici atît de tîrziu și, după cîte știu, temerile nu-mi sînt neîntemeiate.

— Dar ce anume știi ? vru să afle Emily.

— Oh, ma'mselle, n-avem timp de vorbă acum ; mai bine să ne grăbim. Ușa aceea, din stînga, este cea pe care trebuie s-o deschidem.

Își urmară drumul și, după ce ajunseră în capul scării, Dorothée vîrî cheia în broască.

— Ah, se văită ea, căznindu-se s-o răsucească, au trecut atîţia ani de cînd n-a mai fost deschisă, încît mi-e teamă că e înţepenită.

Emily avu mai mult noroc, şi iată-le intrînd într-o încăpere spaţioasă, care părea foarte veche.

— Vai ! exclamă Dorothée intrînd, ultima dată cînd am trecut prin uşa asta — urmam trupul neînsufleţit al stăpînei mele !

Emily, impresionată de spusele ei şi de înfăţişarea întunecoasă şi solemnă a încăperii, rămase tăcută ; străbătură un lung şir de camere, pînă ajunseră într-una mai mare decît celelalte, bogată în vestigii ale unei măreţii apuse.

— Să ne odihnim o clipă, domnişoară, vorbi Dorothée cu glas stins, căci acum o să intrăm în odaia în care a murit stăpîna mea ! Uşa aceea dă într-acolo. Ah, ma'mselle, de ce m-aţi îndemnat să vin ?

Emily trase unul din fotoliile uriaşe cu care era mobilată încăperea şi o rugă pe Dorothée să se aşeze şi să-şi vină în fire.

— Cît de bine îmi aduce în minte locul acesta toate întîmplările de atunci ! zise Dorothée. Parcă ieri s-au petrecut toate acele nenorociri !

— Ascultă ! ce zgomot se aude ? o întrerupse Emily.

Dorothée aproape că sări de pe fotoliu şi începu să se uite în jurul odăii, ascultînd amîndouă cu mare luare-aminte ; dar, cum totul rămase tăcut, bătrîna se apucă iarăşi să depene amintirile sale triste :

— Salonul acesta, ma'mselle, era pe vremea stăpînei mele cea mai frumoasă încăpere din tot castelul, şi totul era aici rînduit după gustul ei. Toate mobilele astea măreţe — dar acum nu puteţi vedea aproape nimic din pricina prafului, şi lumina e atît de slabă — ah ! cum mai era luminată odaia asta pe vremea cînd trăia stăpîna mea ! Toate mobilele astea minunate au fost aduse de la Paris şi au fost făcute după modelul celor de la palatul

Luvru de acolo, în afară de oglinzile acelea mari, care au fost aduse dintr-o ţară străină, ca şi tapiseria aceea fără seamăn de frumoasă. Cum i s-au mai şters culorile de cînd am văzut-o ultima dată !

— După cîte am înţeles, toate astea se întîmplau acum douăzeci de ani, zise Emily.

— Cam aşa, domnişoară, adeveri Dorothée, ani pe care nu i-am uitat, dar tot răstimpul de atunci şi pînă acum a trecut ca o clipă. Tapiseria aceea îi fermeca pe toţi ; ea înfăţişează povestirile din nu ştiu ce carte vestită, dar i-am uitat numele.

Emily se ridică să cerceteze figurile din tapiserie şi descoperi, datorită versurilor scrise în limba provensală, cusute sub fiecare scenă, că înfăţişau întîmplări din cîteva dintre cele mai vestite şi mai vechi romane cavalereşti.

Acum, după ce-şi mai venise în fire, Dorothée se ridică şi descuie uşa care dădea spre odaia răposatei marchize, şi Emily pătrunse într-o cameră înaltă, în care atîrnau de jur împrejur draperii întunecate, şi atît de spaţioasă încît lumînarea pe care o ţinu ridicată nu-i putea lumina toată întinderea ; iar Dorothée, după ce intră, se lăsă să cadă într-un scaun şi, suspinînd adînc, abia cuteza să privească în jur la scena ce-i trezea amintiri atît de dureroase. Mai trecu cîtăva vreme, şi Emily putu să zărească în penumbră patul pe care se spunea că murise marchiza. Apoi, înaintînd spre celălalt capăt al odăii, descoperi baldachinul înalt, acoperit cu damasc de un verde închis, cu perdele coborînd pînă la podea ; aveau forma unui cort şi erau pe jumătate trase, aşa cum fuseseră lăsate cu douăzeci de ani în urmă ; şi peste pat era aruncată o cuvertură, ca un linţoliu de catifea neagră, care atîrna pînă la podea. Ţinînd lumînarea deasupra, Emily se înfioră şi privi printre perdelele întunecate, aşteptîndu-se aproape să vadă un chip omenesc ; şi deo-

dată, amintindu-şi de groaza pe care o simţise cînd o descoperise pe doamna Montoni muribundă în turnul din Udolpho, curajul o păsări ; tocmai se întorcea de la pat, cînd Dorothée, care ajunsese lîngă el, exclamă :

— Sfîntă Fecioară ! mi se pare c-o văd pe stăpîna mea întinsă pe linţoliu — aşa cum am văzut-o ultima dată !

Emily, pe care vorbele bătrînei o speriară, se uită din nou fără voie printre perdele, dar nu văzu decît linţoliul negru ; în vremea asta Dorothée se sprijinea de marginea patului, domolindu-şi emoţia cu lacrimi îmbelşugate.

— Ah ! vorbi ea după ce plînse puţin, aici am stat în noaptea cumplită, ţinînd mîna stăpînei mele. ascultîndu-i ultimele cuvinte, şi urmărindu-i toată suferinţa — *aici* a murit în braţele mele !

— Nu te lăsa pradă amintirilor dureroase, zise Emily ; hai să mergem. Arată-mi tabloul despre care mi-ai pomenit, dacă crezi că poţi îndura să-l vezi.

— Este atîrnat în alcov, zise Dorothée, ridicîndu-se şi îndreptîndu-se spre o uşiţă de la capul patului, pe care o deschise ; şi Emily o urmă cu lumînarea în alcovul răposatei marchize.

— Iată-l colo, ma'mselle, grăi Dorothée, arătînd spre portretul unei femei ; este chiar ea ! întocmai cum arăta cînd a venit prima dată la castel. Vedeţi, era ca o floare îmbobocită atunci, aşa cum sînteţi dumneavoastră acum — şi să se prăpădească atît de repede !

Pe cînd Dorothée vorbea, Emily se apucă să cerceteze cu atenţie tabloul ; găsi că avea o mare asemănare cu miniatura, deşi expresia feţei era oarecum diferită, dar i se păru că observă întrucîtva aerul melancolic din miniatură.

— Vă rog, ma'mselle, staţi lîngă tablou, ca să vă privesc pe amîndouă, o rugă Dorothée.

Şi, după ce dorinţa îi fu îndeplinită, se arătă uimită de marea asemănare dintre ele. Emily, la rîndul ei, privindu-l, se gîndi că văzuse cîndva o persoană care semăna cu cea din tablou, dar nu-şi putu aduce aminte cine era.

În alcov se găseau multe mărturii ale fostei marchize : o rochie de casă şi cîteva piese de îmbrăcăminte erau risipite pe scaune, ca şi cum tocmai le-ar fi dezbrăcat. Pe jos era o pereche de papuci negri de satin ; şi pe măsuţa de toaletă, o pereche de mănuşi şi un văl negru, lung, dar cînd Emily îl luă să-l vadă mai bine, i se destrămă în mînă de vechi ce era.

— Ah ! exclamă Dorothée, văzînd vălul, stăpîna mea l-a aşezat cu mîna ei acolo ; de atunci n-a mai fost mişcat din loc !

Emily, înfiorată, îl lăsă pe dată să cadă la loc.

— Ce bine îmi aduc aminte cînd şi l-a scos, urmă Dorothée ; era în seara dinainte de a se prăpădi ; tocmai se întorsese dintr-o mică plimbare în grădină, pe care am îndemnat-o s-o facă, şi părea puţin mai înviorată. I-am spus că arăta mai bine şi îmi amintesc de zîmbetul istovit ce i-a apărut pe faţă ; dar, vai ! nu-şi închipuia, şi nici eu, că va muri în noaptea aceea.

Dorothée începu din nou să plîngă, luînd vălul, îl puse deodată peste Emily, care se înfioră toată cînd se pomeni înfăşurată în el ; îi ajungea pînă la călcîie şi pe cînd se străduia să-l scoată, Dorothée o rugă să-l mai lase o clipă.

— Mi-am zis, adăugă ea, că aşa o să semănaţi tare mult cu scumpa mea stăpînă ; — fie ca viaţa dumneavoastră, ma'mselle, să fie mai fericită decît a ei !

Emily, după ce-şi scoase vălul, îl aşeză la loc pe măsuţa de toaletă şi se apucă să cerceteze odăiţa, unde fiecare obiect pe care îşi punea ochii părea să-i vorbească de marchiză. Într-un mare bovindou cu vitralii se afla o măsuţă cu un crucifix de argint şi o carte de rugăciuni deschisă ; şi Emily îşi aminti cu emoţie de obiceiul ei, de

care-i pomenise Dorothée, de a cînta la lăută lîngă fereastră, cînd deodată văzu chiar lăuta așezată pe un colț al mesei, ca și cum ar fi fost pusă acolo într-o doară de mîna care de atîtea ori o însuflețise.

— Ce loc trist și părăsit e acum ! oftă Dorothée ; după ce scumpa mea stăpînă a murit, n-am mai fost în stare să rînduiesc alcovul, și nici camera ; iar stăpînul meu n-a mai intrat niciodată în aceste odăi ; așa că au rămas întocmai cum au fost în ziua cînd au luat-o pe stăpîna mea s-o ducă la groapă.

Pe cînd Dorothée vorbea, Emily nu-și lua ochii de la lăută : era o lăută spaniolă, neobișnuit de mare ; și apoi. cu o mînă care șovăia, o apucă și își trecu degetele peste strune. Erau dezacordate, dar instrumentul scoase totuși un sunet grav și prelung. Dorothée tresări auzind sunetul binecunoscut și, văzînd lăuta în mîna lui Emily, zise :

— Tare mai ținea doamna marchiză la lăuta asta ! Îmi amintesc cînd a cîntat ultima dată la ea — era în noaptea cînd a murit. Venisem ca de obicei s-o dezbrac ; și, cînd am intrat în odaia de culcare, am auzit din alcov sunetele atît de dulci și, văzînd-o pe stăpîna mea cîntînd, așezată acolo, m-am apropiat ușor de ușă, care era întredeschisă, ca să ascult ; căci deși tristă, tare mai era duioasă muzica ! O vedeam acolo, cu lăuta în mînă, privind în sus ; lacrimile i se prelingeau pe obraji, iar cîntecul era un imn de seară, atît de dulce și atît de solemn ! Glasul parcă îi tremura ; și apoi se oprea o clipă, își ștergea lacrimile și începea din nou, tot mai încet. Oh ! am ascultat-o de multe ori pe stăpîna mea. dar niciodată n-am auzit ceva atît de duios ca acel cîntec ; abia mă puteam stăpîni să nu plîng. Cred că mai înainte își citise rugăciunile, căci cartea de rugăciuni era deschisă pe masă lîngă ea — da, uite-o că e tot acolo, deschisă ! Hai să plecăm de aici, ma'mselle, vă rog, adăugă Dorothée, căci e un loc care îmi rupe inima.

După ce se întoarseră în camera de culcare, Emily ţinu să mai arunce o privire pe pat ; şi cînd ajunseră în capătul celălalt, lîngă uşa deschisă ce dădea spre salon, Emily, în licărirea slabă a lumînării, păru să vadă ceva furişîndu-se în colţul mai întunecat al odăii. Fusese tare impresionată de tot ce văzuse în jur, căci altminteri împrejurarea, fie ea reală sau imaginară, n-ar fi afectat-o în asemenea măsură ; se strădui să ascundă de Dorothée emoţia ce-o încerca, dar femeia îşi dădu seama că se schimbase la faţă şi o întrebă dacă nu cumva se simţea rău.

— Hai să mergem, vorbi Emily cu glas slab ; aerul din aceste odăi e nesănătos.

Dar cînd încercă să plece, numai gîndul de a trece prin încăperea unde apăruse năluca făcu ca spaima să-i sporească ; şi, prea slăbită ca să se mai poată ţine pe picioare, se aşeză pe marginea patului.

Dorothée, închipuindu-şi că o mişcase trista poveste şi nenorocirea care se întîmplase în acest loc, căuta s-o îmbărbăteze ; şi apoi, aşezîndu-se lîngă ea pe pat, se apucă să-i destăinuie şi alte amănunte, fără să-şi dea seama că ar putea astfel să-i sporească emoţia, preocupată doar de întîmplare.

— Cu puţin înainte de a se prăpădi stăpîna, zise ea, cînd durerile i se mai potoliseră, m-a chemat la ea ; a întins mîna spre mine şi m-am aşezat chiar aici — aici unde draperia cade pe pat. Ce bine mi-aduc aminte de privirea ei din clipa aceea — moartea era în ochii ei ! — parc-aş vedea-o acum. Acolo zăcea, ma'mselle — cu faţa pe perna de colo ! Cuvertura asta neagră nu era atunci pe pat ; a fost pusă după moartea ei, iar ea a fost aşezată deasupra.

Emily se întoarse să privească printre draperiile întunecate, ca şi cum ar fi putut să-i vadă chipul. Marginea pernei albe abia se zărea pe linţoliul cel negru ; dar, cînd ochii i se îndreptară spre linţoliu, i se păru că-l vede

mișcîndu-se. Fără să poată scoate o vorbă, o apucă de braț pe Dorothée care, surprinsă de gestul ei și de privirea îngrozită, își întoarse ochii de la Emily spre pat ; și într-adevăr, în clipa următoare, văzu și ea lințoliul ridicîndu-se și căzînd din nou la loc.

Emily se ridică vrînd să fugă, dar Dorothée rămase țintuită locului, cu privirea ațintită pe pat ; în cele din urmă spuse :

— E doar vîntul care-l mișcă, ma'mselle ! Am lăsat toate ușile deschise ; uite cum pîlpîie și lumînarea — e doar vîntul.

Dar abia rostise aceste cuvinte, cînd lințoliul se mișcă mai mult ca înainte ; și Emily, oarecum rușinată de spaimele ei, se întoarse spre pat. vrînd să se convingă că doar vîntul era pricina spaimei, cînd, în timp ce privea printre draperii, lințoliul se mișcă din nou și, în clipa următoare, o figură omenească se ivi de sub el.

Țipînd de groază, o luară amîndouă la fugă și ieșiră din odaie cît de repede le duceau picioarele tremurînde, lăsînd deschise toate ușile odăilor prin care treceau. Cînd ajunseră în capul scării, Dorothée deschise ușa unei odăi unde dormeau cîteva slujnice și se prăbuși pe pat cu răsuflarea tăiată ; iar Emily, nemaiștiind ce face, nu izbutea aproape deloc să-și ascundă pricina spaimei în fața slujnicelor uimite. Și deși Dorothée, cînd putu să vorbească, încercă să-și rîdă de propria-i spaimă, iar Emily îi urmă pilda, slujnicele se molipsiră repede de spaima lor, și nici în ruptul capului nu putură să fie convinse să mai rămînă peste noapte într-o odaie de lîngă acele încăperi de groază.

După ce Dorothée o conduse pe Emily în odaia ei, începură amîndouă să discute, ceva mai liniștite, despre strania întîmplare la care asistaseră ; Emily aproape că s-ar fi îndoit de simțurile ei, dacă Dorothée nu i-ar fi adeverit cele văzute. Acum îi povesti și de ceea ce văzuse în camera exterioară și o întrebă dacă era sigură

că nici o uşă nu fusese lăsată descuiată, pe unde cineva din afară ar fi putut pătrunde înăuntru. Dorothée îi răspunse că ţinea tot timpul cheile tuturor încăperilor la ea ; şi cînd îşi făcuse rondul prin castel, ca de obicei, ca să vadă dacă totul era în ordine, încercase şi aceste uşi împreună cu celelalte, şi le găsise încuiate. De aceea, era cu neputinţă; adăugă ea, ca cineva să fi putut intra în odăi ; şi chiar dacă ar fi intrat, ea nu credea că se putuse culca şi dormi într-un loc atît de rece şi de singuratic.

Emily socoti atunci că cineva le pîndise cînd se îndreptaseră într-acolo şi, din joacă, le urmărise prin odăi cu gîndul să le sperie ; şi în timp ce ele erau în alcov, avusese prilejul să se vîre în pat.

Dorothée adeveri că s-ar fi putut întîmpla aşa, dar apoi îşi aminti că, intrînd în odaie, răsucise cheia uşii de afară, ca să împiedice pe oricine din familie să-şi dea seama unde se duseseră ; în felul acesta, negreşit nici o altă persoană, în afară de ele, nu se putea afla în cameră ; şi se apucă să susţină că figura fantomatică pe care o văzuse nu avea nimic omenesc, ci era o apariţie înspăimîntătoare.

Emily era nespus de impresionată. De orice natură ar fi fost apariţia pe care o văzuse, omenească sau supranaturală, soarta răposatei marchize era o realitate neîndoielnică ; şi această întîmplare neobişnuită, petrecută chiar în locul suferinţelor ei, o tulbură profund pe Emily ; o năpădi o spaimă superstiţioasă, căreia i-ar fi rezistat după descoperirea înşelăciunilor de la Udolpho, dacă n-ar fi aflat de nefericita poveste spusă de Dorothée. Şi chiar o conjură solemn să ascundă întîmplarea din noaptea aceasta şi să nu dea însemnătate spaimei pe care şi-o trădase mai înainte, aşa încît contele să nu fie sîcîit de zvonuri, care neîndoielnic vor stîrni nelinişte şi nedumerire printre ai casei.

— Timpul, adăugă ea, poate că va lămuri toate aceste mistere ; pînă atunci, să aşteptăm în tăcere.

Dorothée se învoi cu dragă inimă. Dar îşi aminti deodată că lăsase deschise toate uşile odăilor din aripa de nord ; şi nu avea curajul să se întoarcă singură ca s-o încuie cel puţin pe cea exterioară. Emily, făcînd un efort, îşi stăpîni frica şi se oferi s-o însoţească pînă la piciorul scării din spate, şi s-o aştepte acolo pînă cînd Dorothée va urca ; iar aceasta, prinzînd astfel curaj, consimţi să meargă. Aşa că părăsiră amndouă odaia lui Emily.

Nici un zgomot nu tulbura liniştea cît trecură prin săli şi galerii ; dar ajungînd la piciorul scării din spate, curajul o părăsi iar pe Dorothée. Totuşi, după ce se opriră o clipă să asculte, şi nu auziră nici un zgomot de sus, femeia urcă scara, lăsînd-o pe Emily jos ; abia dacă-şi aruncă ochii în prima cameră, încuie uşa care închidea întregul şir de odăi şi se întoarse la Emily.

Pe cînd păşea prin coridorul care ducea spre sala cea mare, se auzi un fel de vaiet, care părea să vină chiar din sală, şi amîndouă se opriră să asculte, cuprinse de o nouă nelinişte ; dar Emily desluşi îndată glasul Annettei, pe care o găsi străbătînd sala, cu încă o slujnică ; Annette era atît de înspăimîntată de zvonul pe care celelalte slujnice îl răspîndiseră, încît, socotind că nu putea să se afle în siguranţă decît lîngă stăpîna ei, se grăbea să se refugieze în camera acesteia. Emily încercă să rîdă şi să-i alunge spaima, dar în zadar ; şi, înduioşată de temerile ei, se învoi s-o lase peste noapte în odaia ei.

CAPITOLUL V

[La castel sosește un grup de oaspeți, printre care și baronul St. Foix, un vechi prieten al contelui, împreună cu fiul său, cavalerul St. Foix, pretendent la mîna lui Blanche. Printre servitori se răspîndește zvonul că în castel ar bîntui fantome, și Ludovico se hotărăște să risipească temerile acestea, rugîndu-l pe conte să-i îngăduie să-și petreacă o noapte stînd de veghe singur în încăperile din aripa de nord, de unde se auzeau uneori sunete ciudate.]

CAPITOLUL VI

Voi, zei ai liniştii şi-ai somnului adînc !
Ce-aţi luat în blîndă stăpînire-acest castel
Şi toată pacea ce domneşte împrejur,
Iertaţi-mi pana şovăielnică ce-ncearcă
Să cînte ce n-a fost nicicînd cîntat de oameni.

THOMSON

Contele dădu poruncă să fie deschise încăperile din aripa de nord şi pregătite pentru a-l primi pe Ludovico ; dar Dorothée, amintindu-şi ce văzuse de curînd acolo, se temu să-i dea ascultare ; şi cum nici una dintre celelalte slujnice nu se încumeta să meargă într-acolo, odăile rămaseră închise pînă în momentul cînd Ludovico urma să se retragă acolo pentru noapte, oră pe care toţi ai casei o aşteptau cu nerăbdare.

După cină, Ludovico, chemat de conte, veni în cabinetul acestuia, unde rămaseră împreună aproape jumătate de oră ; şi cînd plecă de acolo, conteie îi dădu o sabie.

— Sabia asta a slujit pînă acum în încăierări ale muritorilor, zise contele pe un ton glumeţ ; tu o vei folosi cu cinste, fără îndoială, într-una spirituală. Mîine să nu mai aud că a mai rămas vreo fantomă în castel.

Ludovico o primi cu o plecăciune respectuoasă.

— Porunca vi se va îndeplini, domnule conte, zise el ; mă voi sili ca, după această noapte, nici o stafie să nu mai tulbure pacea castelului.

Se întoarseră apoi în sufragerie, unde oaspeţii contelui aşteptau să-i însoţească, pe el şi pe Ludovico, pînă la uşa încăperilor din aripa de nord ; Dorothée fu chemată să aducă cheile, şi i le înmînă lui Ludovico, care porni apoi în frunte, urmat de cei mai mulţi dintre cei ce se aflau la castel. Cînd ajunseră la scara din spate, cîteva slujnice se retraseră, neînvoindu-se să meargă mai departe ; ceilalţi însă îl urmară pînă în capul scării, unde palierul cel larg le îngădui să se strîngă în jurul său ; Ludovico vîrî atunci cheia în broască, fiind urmărit din priviri cu o curiozitate atît de mare, de parcă ar fi îndeplinit un ritual magic.

Ludovico, neobişnuit cu broasca, nu izbutea să răsucească cheia ; Dorothée, care rămăsese mult în urmă, fu chemată să se apropie şi, luînd cheia, descuie imediat uşa şi o deschise încet ; dar, după ce aruncă o privire fugară prin odaia întunecoasă, scoase un ţipăt şi se dădu înapoi. Auzind acest semnal de alarmă, cei mai mulţi din ceată se repeziră în jos pe scară ; contele, Henri şi Ludovico, lăsaţi singuri să continue cercetările, intrară în odaie — Ludovico cu sabia trasă, căci se grăbise s-o scoată din teacă ; contele cu lumînarea în mînă ; şi Henri cu un coşuleţ cu merinde pentru curajosul ce urma să înfrunte taina încăperii.

După ce aruncară în grabă o privire prin prima odaie, unde nimic nu părea să îndrituiască sperietura, trecură în cea de-a doua ; şi văzînd şi acolo totul în bună rînduială, intrară în a treia încăpere, cu un pas mai domolit. Contele avu acum răgazul să zîmbească de felul cum fusese luat prin surprindere şi îl întrebă pe Ludovico în care odaie hotărîse să-şi petreacă noaptea.

— Mai sînt cîteva camere, în afară de acestea, excelenţă, zise Ludovico, arătînd spre o uşă ; şi într-una din

ele se pare că se află un pat. Am să-mi petrec noaptea acolo ; și cînd obosesc cu veghea, pot să mă întind puțin.

— Bine, zise contele ; acum, hai să mergem. După cum vezi, în odăile acestea nu e nimic altceva în afară de ziduri mucegăite și mobile hodorogite. Am fost atît de prins cu alte treburi de cînd am venit la castel, încît nu m-am uitat prin ele pînă acum. Ține minte, Ludovico, să-i spui mîine lui Dorothée să deschidă ferestrele acestea. Draperiile de damasc sînt zdrențuite. Am să pun să fie date jos și mobilele acestea vechi îndepărtate.

— Dragă tată, zise Henri, iată un fotoliu cu aurării atît de masive, de parcă e unul din scaunele de ceremonie de la Luvru.

— Da, adeveri contele, oprindu-se o clipă să-l cerceteze, e o poveste cu scaunul acesta, dar n-am timp acum s-o spun — să mergem mai departe. Încăperile acestea sînt mai vaste decît îmi închipuiam ; de mulți ani n-am mai fost pe-aici. Dar unde-i dormitorul de care vorbeai, Ludovico ? — acestea nu sînt decît anticamere la salonul cel mare. Mi le amintesc în toată splendoarea lor.

— Mi s-a spus, domnule conte, răspunse Ludovico, că patul se află într-o odaie care dă în salon, și cu el se termină aceste încăperi.

— Oh, iată și salonul, zise contele, pe cînd intrau în încăperea spațioasă în care se odihniseră Emily și Dorothée.

Rămase aici o clipă, cercetînd relicvele măreției de altădată — tapiseria somptuoasă, canapelele lungi și scunde îmbrăcate în catifea, cu lemnăria bogat sculptată și aurită, podeaua încrustată cu pătrățele mici de marmură fină și acoperită în mijloc cu o piesă de tapiserie foarte bogată, ferestrele cu vitralii și marile oglinzi venețiene, de o mărime și calitate neîntîlnite pe vremea aceea în Franța, care reflectau din toate părțile spațioasa încăpere. Cîndva ele reflectaseră și scene vesele și strălucitoare, căci aceasta fusese sala de gală a castelului și aici marchiza își ținuse

reuniunile care făceau parte din petrecerile ei de nuntă. Dacă bagheta unui magician ar fi putut readuce mulţimile dispărute — numeroşi dintre participanţi dispăruseră chiar de pe faţa pămîntului — care trecuseră cîndva pe dinaintea acestor oglinzi lucioase, ce imagine diferită faţă de cea de azi ar fi înfăţişat ! Acum, în loc de străluciri de lumini orbitoare şi mulţimi elegante şi aferate, ele reflectau doar razele unei lumînări pîlpîitoare, pe care contele o ţinea în sus şi care abia izbutea să arate imaginea a trei siluete solitare cercetînd încăperea şi pereţii înalţi şi întunecoşi din jurul lor.

— Ah ! exclamă contele către Henri, trezindu-se din reverie, cît de mult s-a schimbat scena aceasta de cînd am văzut-o ultima dată ! Pe atunci eram tînăr ; şi marchiza era în viaţă, în plină înflorire ; şi mai erau mulţi alţii, care azi nu mai sînt ! Acolo se afla orchestra ; iar aici noi dănţuiam într-o vîltoare plină de vioiciune — încît pînă şi zidurile răsunau de atîta dans ! Acum ele trimit doar ecoul unui glas slăbit — şi chiar şi acesta nu peste mult timp nu se va mai auzi ! Fiule, ţine minte că am fost cîndva tînăr ca şi tine, şi că vei dispărea şi tu ca şi înaintaşii tăi — ca cei care, cînd cîntau şi dansau în această încăpere cîndva veselă, uitau că anii sînt făcuţi din clipe şi că fiecare pas pe care-l făceau îi ducea tot mai aproape de mormînt. Dar asemenea cugetări sînt zadarnice, aş spune aproape dăunătoare, dacă nu ne învaţă să ne pregătim pentru veşnicie ; căci altminteri nu fac decît să ne întunece fericirea prezentă, fără să ne călăuzească spre una viitoare. Dar destul cu asta — să mergem mai departe.

Ludovico deschise acum uşa dormitorului, iar contele, intrînd, fu izbit de înfăţişarea funebră a draperiilor de culoare închisă. Se apropie de pat cu o emoţie gravă şi, văzîndu-l acoperit cu linţoliul de catifea neagră, se opri.

— Ce poate să însemne asta ? întrebă el.

— Am auzit, domnule conte, vorbi Ludovico, stînd la picioarele patului şi privind printre draperiile baldachi-

nului, că doamna marchiză de Villeroi a murit în camera asta şi că a rămas aici pînă a fost dusă în mormînt ; poate că de asta, signor, a rămas linţoliul aici.

Contele nu răspunse nimic, dar rămase cîteva clipe cufundat în gînduri, vădit tulburat. Apoi, întorcîndu-se spre Ludovico, îl întrebă cu un aer grav dacă tot se mai încumeta să rămînă acolo peste noapte.

— Dacă ai vreo îndoială, adăugă contele, nu te sfii să mărturiseşti ; am să te dezleg de făgăduiala făcută şi n-o să fii în primejdie de a fi luat în zeflemea de ceilalţi slujitori.

Ludovico tăcea ; mîndria şi ceva foarte asemănător cu teama păreau că se luptă în sufletul său. Totuşi, mîndria învinse pînă la urmă ; roşi, şi şovăiala i se risipi.

— Nu, domnule conte, zise el, am să duc la bun sfîrşit ceea ce am început ; vă sînt recunoscător pentru grija ce mi-o arătaţi. Am să aprind focul în cămin şi, cu bunătăţile din coşuleţ, cred că am să mă simt bine.

— Fie cum spui, zise contele ; dar cum ai să amăgeşti oboseala nopţii, dacă n-ai să dormi ?

— Cînd o să mă simt obosit, domnule conte, răspunse Ludovico, n-o să-mi fie teamă să adorm ; între timp, am o carte cu care să-mi trec vremea.

— Prea bine, zise contele ; nădăjduiesc să nu te tulbure nimic ; dar dacă peste noapte ai pricină de alarmă, vino în odaia mea. Am prea multă încredere în bunul simţ şi curajul tău ca să cred că te vei speria din nimic, sau că te vei lăsa năpădit de închipuiri din cauza întunericului din cameră sau a singurătăţii ei. Mîine o să-ţi mulţumesc pentru a fi îndeplinit această însărcinare importantă ; odăile acestea vor fi atunci deschise, şi oamenii mei se vor lămuri că au făcut o greşeală. Noapte bună, Ludovico ; aştept să te văd mîine dimineaţă devreme, şi adu-ţi aminte ce ţi-am spus.

— Aşa voi face, domnule conte ; noapte bună excelenţei voastre ; — îngăduiţi-mi să vă conduc cu lumina.

Și, într-adevăr, lumină contelui și lui Henri drumul prin camere pînă la ușa exterioară. Pe palier se afla o lumînare, lăsată de unul dintre slujitorii care o luaseră la fugă înspăimîntaţi ; Henri, luînd-o în mînă, îi ură din nou noapte bună lui Ludovico, iar acesta îi întoarse respectuos urarea, după care închise ușa în urma lor și o încuie. Apoi, retrăgîndu-se în dormitor, cercetă cu de-amănuntul odăile prin care trecea, cu mai multă grijă 'decît o făcuse mai înainte, căci se temea ca nu cumva unul din oameni să se fi ascuns acolo, ca să-l sperie la noapte. Dar nu era nimeni, în afară de el, în aceste odăi ; și, lăsînd deschise uşile prin care trecea, intră iar în salonul cel mare, care îl cam înspăimîntă datorită imensităţii și întunecimii tăcute. O clipă rămase în loc, uitîndu-se îndărăt prin lungul șir de odăi prin care trecuse ; și pe cînd se întorcea, văzu o lumină și propriul său chip care se răsfrîngea într-una din oglinzile cele mari, și tresări. Pe luciul ei întunecat mai zări nedesluşit și alte obiecte ; dar nu se opri să le cerceteze, ci se intoarse în grabă în dormitor ; se apucă să se uite cu luare-aminte peste tot și văzînd ușa ce da în alcov, o deschise. Totul era liniştit înăuntru. Privind în jur, ochii îi fură atrași de portretul răposatei marchize, și rămase multă vreme cu privirea aţintită asupra tabloului, cuprins de oarecare uimire ; și apoi, după ce mai cercetă odăiţa, se întoarse în dormitor, unde aprinse focul în cămin ; flăcările strălucitoare îl mai îmbărbătară, căci întunericul și tăcerea întreruptă doar de rafalele de vînt îi cam slăbiseră curajul. Își trase lîngă foc o măsuţă și un scaun, luă o sticlă de vin și ceva de îmbucat din coşuleţ și se ospătă. După ce termină de mîncat, așeză sabia pe masă și, cum nu îi era somn, scoase din buzunar cartea despre care vorbise — niște vechi povești provensale. După ce mai aţîţă focul ca să ardă mai bine, potrivi flacăra lumînării și își trase scaunul lîngă cămin, începu să citească, și atenţia îi fu curînd absorbită cu totul de întîmplările din carte.

Între timp, contele se întorsese în sufragerie, unde se adunaseră toţi acei care-l însoţiseră în aripa de nord, cînd o auziseră pe Dorothée ţipînd ; şi începură să-i pună acum tot felul de întrebări despre încăperile cu pricina. Contele îi cam luă peste picior pe oaspeţii săi că fugiseră în mare grabă şi că se lăsau stăpîniţi de o teamă superstiţioasă ; şi aceasta duse la întrebarea : oare după ce a părăsit trupul, îi mai este îngăduit vreodată spiritului să se întoarcă pe pămînt ; şi dacă da, este oare cu putinţă ca spiritele să devină vizibile ochilor ? Baronul fu de părere că prima întrebare era probabilă şi cea de-a doua posibilă ; şi se strădui să justifice această părere, citînd surse respectabile, atît din antichitate cît şi din vremuri mai apropiate. Contele, însă, avea în mod hotărît o părere contrară ; de aici, se iscă o lungă discuţie, în care obişnuitele argumente asupra acestui subiect fură prezentate de ambele părţi cu dibăcie, şi discutate cu sinceritate, dar fără ca vreunul din ei să-l convingă pe celălalt. Discuţia aceasta produse efecte variate asupra auditoriului. Astfel, deşi contele se arăta mult superior baronului în ceea ce priveşte argumentaţia, avea mult mai puţini adepţi ; căci tendinţa atît de firească minţii omeneşti de a fi atrasă de tot ceea ce ar putea să-i extindă facultăţile spre perceperea lucrurilor uimitoare şi miraculoase, îi împingea pe cei mai mulţi din cei de faţă de partea baronului ; şi deşi multe din argumentele contelui erau de netăgăduit, oponenţii săi credeau că aceasta se datora lipsei lor de cunoştinţe într-un domeniu atît de abstract, mai degrabă decît inexistenţei unor argumente care să le doboare pe ale lui.

Blanche asculta cu luare aminte, palidă şi speriată, pînă cînd privirea zeflemitoare a tatălui ei o făcu să roşească, şi atunci căută să nu se gîndească la poveştile superstiţioase auzite la mănăstire. În acelaşi timp, Emily urmărise cu adîncă atenţie discuţia asupra acestui subiect, care i se părea foarte interesant ; iar cînd îşi aminti de apariţia ce i se arătase în odaia răposatei marchize, o trecură fiori

de spaimă. De mai multe ori a fost pe punctul să pomenească ceea ce văzuse ; dar teama de a nu-l supăra pe conte şi de a nu fi luată în zeflemea, o făcu să se stăpînească ; aştepta cu nerăbdare rezultatul faptei cutezătoare a lui Ludovico, hotărîtă ca în viitor tăcerea ei să depindă de acest rezultat.

Cînd oaspeţii se retraseră pentru a se odihni, şi contele se duse să se pregătească şi el de culcare, amintirea locurilor pustii pe care le vizitase în propriul său castel îl cufundă într-o profundă reverie, dar în cele din urmă o muzică îl trezi din îngîndurarea lui.

— Ce muzică se aude ? îl întrebă pe valetul său. Cine cîntă la ora asta tîrzie ?

Slujitorul nu răspunse nimic ; contele continuă să asculte, şi apoi adăugă :

— Văd că nu-i un muzician obişnuit ; atinge instrumentul cu multă gingăşie — cine e, Pierre ?

— Domnule conte, începu omul, şovăitor.

— Cine cîntă la acest instrument ? repetă contele.

— Cum, înălţimea voastră nu ştie ? zise valetul.

— Ce vrei să spui ? se întoarse spre el contele, cu o înfăţişare severă.

— Nimic, domnule conte, n-am vrut să spun nimic, răspunse omul cu supunere în glas — numai că... muzica asta... se aude adesea la castel cînd bate miezul nopţii, şi credeam că înălţimea voastră a mai auzit-o şi altă dată.

— Muzică ce se aude la castel cînd bate miezul nopţii ! Sărmane om ! — şi poate că se şi dansează după muzica asta, aşa-i ?

— Cine cîntă, nu cîntă în castel, aşa cred, domnule conte ; sunetele vin din pădure, se spune, deşi par atît de aproape ; — dar, la urma urmei, duhurile pot face orice.

— Ah, sărmanul de tine ! zise contele, văd că eşti la fel de nătărău ca şi ceilalţi ; mîine ai să-ţi dai seama ce vorbe lipsite de noimă spui. Dar ascultă ! — ce voce-i asta ?

— Oh, domnule conte ! aceasta-i vocea pe care o auzim adesea odată cu muzica.

— Adesea ! exclamă contele. Cît de adesea, mă rog ? E o voce foarte frumoasă.

— Păi, domnule conte, ca să spun drept, eu n-am auzit-o mai mult de două sau trei ori ; dar cei care trăiesc aici mai de mult, au auzit-o destul de des.

— Ce modulaţie frumoasă ! exclamă contele, continuînd să asculte — şi acum, ce dulce se stinge cadenţa. Cu siguranţă că nu-i un muritor de rînd !

— Tocmai aşa se şi spune, domnule conte, zise valetul ; se spune că nu-i cîntată de un muritor ; şi dacă ar fi să-mi destăinui gîndul...

— Linişte ! îi porunci contele, şi rămase să asculte pînă cînd melodia se stinse. Foarte ciudat ! adăugă apoi, întorcîndu-se de la fereastră. Închide ferestrele, Pierre.

Pierre se supuse, şi curînd după aceea contele îl trimise afară din odaie ; dar muzica îi sărui mult timp în minte, vibrînd îndelung în închipuire, cu tonurile-i dulci şi melodioase, în timp ce gîndurile îi erau cuprinse de uimire şi nedumerire.

CAPITOLUL VII

Din plin te bucură de somnul dulce ;
Tu n-ai vedenii, nici închipuiri,
Cum au în minte cei munciți de griji ;
De-aceea dormi atît de-adinc.

SHAKESPEARE — *Iuliu Cezar*

Contele, care dormise puțin în cursul nopții, se trezi devreme și, dornic să stea de vorbă cu Ludovico, se grăbi să ajungă în aripa de nord ; dar ușa care dădea într-acolo fiind încuiată în seara trecută, se văzu nevoit să bată cu putere pentru a i se deschide. Dar nici bătaia și nici glasul său nu păreau să fie auzite ; ținînd seama de depărtarea de la ușă pînă în dormitor, și de faptul că Ludovico, obosit de veghe, fusese după cît se pare furat de un somn adînc, contele nu fu surprins neprimind nici un răspuns ; și plecînd de la ușă, coborî să se preumble prin parc.

Era o dimineață cenușie de toamnă. Soarele, răsărind peste Provența, își trimitea lumina palidă, căci razele își croiau cu greu drum prin negura ce se ridica din mare, plutind peste vîrfurile copacilor al căror frunziș avea acum culorile gingașe ale toamnei. Furtuna trecuse, dar valurile tot se mai învolburau, cu creste lungi, înspumate, în

timp ce nici o adiere nu clintea pînzele corăbiilor de lîngă ţărm ce ridicau ancora să plece în larg. Liniştea melancolică a acestei ore era pe placul contelui, care îşi urmă drumul prin pădure, adîncit în gînduri.

Emily se trezi şi ea devreme şi îşi făcu plimbarea obişnuită pe marginea promontoriului ce se înălţa deasupra Mediteranei. Nu era preocupată acum de întîmplările de la castel, căci gîndurile ei se îndreptau spre Valancourt ; pe care încă nu ajunsese să-l privească cu nepăsare; deşi judecata o mustra mereu pentru afecţiunea ce-i stăruia încă în inimă, după ce stima faţă de el se risipise. În amintire îi stăruia mereu privirea lui cînd se despărţiseră şi glasul său cum răsunase cînd îşi luase ultimul rămas bun ; şi cum prin cine ştie ce asociaţie îi veni iarăşi în gînd, cu o forţă deosebită, această împrejurare, vărsă lacrimi amare, tulburată de amintiri.

Cînd ajunse la foişor, se aşeză pe treptele în ruină, urmărind cu o tristă descurajare valurile, pe jumătate ascunse de pîclă, cum se rostogoleau spre ţărm, împrăştiind stropii uşori în jurul stîncilor de jos. Murmurul lor surd şi pîcla tot mai groasă ce urca în rotocoale pe faleză dădeau întregii scene o solemnitate în armonie cu starea ei sufletească ; şi rămase aşa, pierdută în amintiri, pînă cînd acestea deveniră prea dureroase, şi atunci se ridică şi părăsi locurile. Trecînd pe lîngă portiţa ce dădea spre foişor, văzu nişte litere gravate pe piatra intrării dosnice, şi se opri să le examineze ; şi cu toate că păreau să fi fost zgîriate grosolan cu un briceag, caracterele îi erau familiare. În cele din urmă, recunoscînd scrisul lui Valancourt, citi cu emoţie următoarele stihuri, intitulate :

EPAVA

E noapte-adîncă ! Pe-acest mal pustiu,
Sub zidul foişorului înalt,
Cu tainice-arătări gonind drumeţii,
Mă odihnesc ; şi văd jos, în adîncuri,

Ca printre nori, lumina rece-a lunii
Lucind pe valuri. Nevăzut, şi vîntul
Cu forţă misterioasă umflă unda,
Şi mînios mugeşte jos talazul.
În liniştea dintre rafalè-aud
Un glas de duhuri îngînînd încet,
Şi-adesea, printre nori, le văd şi chipul.
Dar vai ! ce strigăt trist aduce vîntul,
Şi-n depărtări ce pînză de corabie
Se-apleacă ? — Se stinge-acum chemarea !
Ah ! marinari sărmani ! — lumina zilei
Nicicînd de-acum n-o veţi vedea pe lume !

Aceste versuri dovedeau că Valancourt venise în turnul foişorului ; că fusese aici, după cît se pare, chiar în noaptea trecută, întrucît era asemenea celei zugrăvite în versuri, şi că părăsise de curînd clădirea, căci abia de puţin timp se luminase, şi pe întuneric ar fi fost cu neputinţă să sape aceste litere. Aşa încît se putea să fie încă prin grădină.

Pe cînd gîndurile acestea îi treceau repede prin minte, ele stîrneau o mulţime de simţăminte contradictorii, care aproape o copleşiră pe Emily. Dar primul ei imbold o sfătui să-l ocolească, aşa că se îndepărtă de turn şi se întoarse cu paşi grăbiţi spre castel. În drum, îşi aminti de muzica pe care o auzise mai înainte de lîngă turn şi de silueta care apăruse acolo ; şi era atît de tulburată, încît înclină să creadă că atunci îl auzise şi îl văzuse pe Valancourt ; dar alte amănunte de care îşi aminti o convinseră în curînd că se înşela. Ajungînd într-un colţ al pădurii cu copaci mai deşi, zări un om, care mergea încet prin umbră, la oarecare depărtare ; şi, cu gîndul la Valancourt, tresări şi se opri, închipuindu-şi că era el. Omul se apropia acum cu paşi repezi ; şi înainte de a putea să-l evite, acesta îi vorbi, şi atunci îşi dădu seama că era contele, care se arătă oarecum surprins s-o găsească plimbîndu-se atît de de-

vreme, şi chiar o zeflemisi puţin pentru singurătatea pe care o căuta. Dar dîndu-şi seama curînd că era vorba de o situaţie care reclama îngrijorare şi nu ironie, îşi schimbă atitudinea şi o dojeni cu afecţiune că se lăsa astfel pradă regretelor zadarnice ; iar ea, deşi recunoştea că avea dreptate în tot ce-i spunea, nu-şi putu reţine lacrimile. şi contele schimbă de îndată vorba. Arătîndu-se uimit că nu primise încă răspuns de la prietenul său, avocatul din Avignon, în legătură cu proprietăţile răposatei doamne Montoni, se strădui cu un zel prietenos să o înveselească pe Emily, vorbindu-i de speranţele de a-şi cîştiga dreptul asupra lor ; dar vai ! ea simţea că proprietăţile acelea ar putea contribui prea puţin acum la o viaţă care pe Valancourt nu-l mai atrăgea.

Cînd reveniră la castel, Emily se retrase în camera ei, iar contele de Villefort se duse la uşa ce dădea spre aripa de nord. Aceasta era tot încuiată ; dar acum, fiind hotărît să-l trezească pe Ludovico, începu să strige mai tare decît înainte ; dar nu-i răspunse decît o tăcere totală ; iar contele, văzînd că toate sforţările de a se face auzit rămîneau zadarnice, în cele din urmă începu să se teamă să nu i se fi întîmplat ceva lui Ludovico, pe care spaima de vreo nălucă să nu-l fi făcut să-şi piardă simţurile. Aşa că plecă de lîngă uşă, gîndindu-se să cheme slujitorii s-o deschidă cu forţa, mai cu seamă că auzea pe unii dintre ei mişcîndu-se prin odăile de jos ale castelului.

La întrebările contelui, dacă îl văzuseră sau îl auziseră pe Ludovico, ei răspunseră, înfricoşaţi, că nimeni nu se încumetase, din seara trecută, în aripa de nord a castelului.

— Înseamnă că doarme buştean, zise contele ; şi se află la asemenea depărtare de uşa exterioară, care este încuiată, încît ca să putem intra acolo, va fi nevoie s-o forţăm. Aduceţi nişte unelte şi urmaţi-mă.

Oamenii rămaseră însă tăcuţi şi descumpăniţi ; abia cînd se adunară toţi slujitorii castelului, poruncile contelui fură îndeplinite. Între timp, Dorothée îşi aminti de o uşă

care dădea într-o galerie ce ducea de la scara principală la ultima anticameră a salonului ; dacă s-ar fi încercat deschiderea ei, s-ar fi ajuns astfel mult mai aproape de dormitor, și Ludovico ar fi putut fi trezit cu ușurință. Așa încît contele se îndreptă într-acolo ; dar strigătele sale la această ușă se dovediră tot atît de zadarnice ca și la ușa mai îndepărtată. Îngrijorat cu adevărat de soarta lui Ludovico, contele era pe cale să izbească el însuși cu unealta adusă în ușă, cînd privirea îi căzu pe neobișnuita lucrătură a acestei uși și se opri înainte de a lovi. La prima vedere, părea să fie de abanos, atît de neagră și de densă îi era fibra și atît de mare luciul ; dar se dovedi a fi doar din lemn de zadă, din aceea care creștea în Provența, pe atunci faimoasă pentru pădurile ei de zadă. Culoarea minunată, și luciul, și lucrătura plină de gingășie a ușii îl hotărîră pe conte să o cruțe, și se întoarse iarăși la ușa ce dădea spre scara din spate ; și după ce o sparseră, contele pătrunse în prima anticameră, urmat de Henri și cîțiva dintre slujitorii mai curajoși, ceilalți așteptînd pe scări și pe palier să vadă ce se va întîmpla.

Liniștea domnea în camerele prin care trecu contele ; și, cînd ajunse în salon, îl strigă cu glas tare pe Ludovico ; după care, neprimind nici un răspuns, deschise ușa dormitorului și intră înăuntru.

Tăcerea adîncă adeveri temerile sale în legătură cu Ludovico, căci nu se auzea nici măcar răsuflarea unui om adormit ; și obloanele fiind închise, încăperea era prea întunecoasă ca să se poată deslușì ceva.

Contele îi ceru unui slujitor să le deschidă, și acesta, străbătînd odaia ca să-i îndeplinească porunca, se împiedică de ceva și căzu pe podea ; strigătul său pricinui atîta spaimă printre cei cîțiva slujitori ce se încumetaseră să intre în odaie, încît o luară cu toții la goană, iar contele și Henri rămaseră singuri.

Atunci Henri străbătu odaia și, deschizînd oblonul unei ferestre, văzu că slujitorul se împiedicase de un scaun de

lîngă cămin, pe care şezuse Ludovico ; — dar Ludovico însuşi nu mai era aşezat acolo, şi nici nu putea fi văzut nicăieri, în lumina destul de slabă ce pătrundea în încăpere. Contele, acum serios îngrijorat, deschise alte obloane, ca să poată cerceta mai bine ; dar Ludovico nu era de găsit nicăieri, şi el rămase cîteva clipe descumpănit, abia venindu-i să-şi creadă ochilor, pînă cînd, aruncîndu-şi privirea spre pat, făcu cîţiva paşi într-acolo, să vadă dacă nu cumva era acolo adormit. Dar nu era nimeni în pat ; contele intră apoi în alcov, unde totul rămăsese ca în seara trecută, dar Ludovico nu era nici acolo !

Contele se strădui să-şi reţină uimirea, gîndindu-se că Ludovico ar fi putut părăsi camerele în timpul nopţii, îngrozit de pustietatea şi izolarea lor, ca şi de zvonurile ce-i ajunseseră la urechi. Dar, dacă s-ar fi întîmplat aşa, omul ar fi căutat în mod firesc să se alăture celorlalţi ; însă slujitorii se jurau cu toţii că nu-l văzuseră ; iar uşa odăii care dădea în afară fusese găsită încuiată, cu cheia pe dinăuntru. Era limpede deci că nu putuse ieşi pe acolo ; şi, la o cercetare atentă, toate uşile acelor încăperi care comunicau în afară au fost găsite zăvorîte şi încuiate, cu cheile în broască, pe dinăuntru. Contele se gîndi atunci că Ludovico plecase pe fereastră, şi le cercetă şi pe acestea ; dar cele care se deschideau destul ca să poată trece prin ele un trup de om aveau drugi de fier sau obloane, şi nu se găsi nici o urmă care să arate că cineva încercase să treacă prin ele ; şi nici nu se putea crede că Ludovico ar fi riscat să-şi frîngă gîtul sărind de la o fereastră, cînd putea ieşi liniştit pe uşă.

Uluiala contelui nu cunoştea margini ; dar se mai întoarse o dată să cerceteze camera, unde nu se vedea nimic lăsat în neorînduială, în afară de scaunul răsturnat, lîngă care se afla o măsuţă ; pe aceasta mai era sabia lui Ludovico, lumînarea, cartea pe care o citise şi puţin vin rămas în sticlă. La piciorul mesei se vedea coşuleţul cu ceva merinde şi cîteva lemne.

Henri şi slujitorul îşi arătau pe faţă uimirea ; şi deşi contele nu zicea nimic, era o gravitate în purtarea sa care spunea multe. Părea că Ludovico părăsise aceste odăi prin vreun coridor secret, căci contele nu putea crede că era vorba de vreo forţă supranaturală ; totuşi, dacă exista un asemenea coridor, rămînea de neînţeles de ce să fi ieşit pe acolo ; şi la fel de surprinzător era că nu se găsea nici o urmă a trecerii lui. În odăi totul rămăsese în bună orînduială, de parcă ar fi ieşit pe uşă, în felul cel mai obişnuit.

Contele însuşi se alătură celor care îndepărtau draperiile atîrnate în dormitor, salon şi una dintre anticamere, pentru a căuta vreo uşă ascunsă în dosul lor ; dar, după o cercetare amănunţită, nu se găsi nici una. În cele din urmă, contele părăsi încăperile, încuind uşa ultimei anticamere şi luînd cheia la el, în buzunar. Dădu apoi poruncă să se facă cercetări pentru găsirea lui Ludovico, nu numai în castel, dar şi prin împrejurimi ; şi retrăgîndu-se împreună cu Henri în cabinetul său, stătură de vorbă multă vreme : care să fi fost subiectul discuţiei lor nu se ştie, dar din clipa aceea Henri îşi pierdu mult din voioşie, purtîndu-se deosebit de grav şi rezervat ori de cîte ori venea vorba, cu uimire şi teamă, de subiectul care tulbura acum întreaga familie a contelui.

Dispariţia lui Ludovico păru să întărească convingerile anterioare ale baronului Saint Foix cu privire la posibilitatea apariţiilor, deşi era greu să se descopere legătura dintre cele două subiecte, sau să se explice acest lucru altfel decît presupunînd că misterul dispariţiei lui Ludovico, producînd spaimă şi trezind curiozitate, făcea minţile mai sensibile şi mai uşor de influenţat de superstiţii, în general. Este însă lucru sigur că de atunci baronul şi adepţii săi deveniră mai fanatici în credinţa lor decît înainte, iar groaza slujitorilor de la castel era atît de mare, încît mulţi dintre ei îl părăsiră imediat, ceilalţi rămînînd doar pînă cînd aveau să fie găsiţi alţii să-i înlocuiască.

Cercetările cele mai amănunțite făcute pentru găsirea lui Ludovico se dovediră zadarnice ; și după cîteva zile de căutări neobosite, sărmana Annette se lăsă copleșită de disperare, iar ceilalți rămaseră nespus de impresionați și uluiți.

Emily, pe care soarta nefericită a răposatei marchize, precum și legătura misterioară ce părea să existe între ea și St. Aubert o mișcase profund, fu nemaipomenit de tulburată de această întîmplare neobișnuită ; o îngrijora foarte tare și soarta lui Ludovic, a cărui cinste și a cărui credință meritau atît stima cît și recunoștința ei. Se gîndea tot mai mult să se întoarcă la mănăstire, unde să-și găsească alinarea ; dar de cîte ori aducea vorba o vedea întristîndu-se cu adevărat pe Blanche, iar contele, pentru care simțea aproape dragostea respectuoasă și admirația unei fiice, îndepărtă cu blîndețe această posibilitate. În cele din urmă, ea îi pomeni cu consimțămîntul lui Dorothée, de apariția pe care o zăriseră în camera răposatei marchize. În orice alt moment, contele ar fi zîmbit auzind asemenea poveste, socotind că era doar plăsmuită în imaginația bolnavă a povestitorului ; dar acum o ascultă pe Emily cu seriozitate ; și, cînd ea sfîrși, îi ceru să-i făgăduiască pe dată că va păstra totul sub tăcere.

— Oricare ar fi pricina și înțelesul acestor întîmplări neobișnuite, adăugă contele, numai timpul, singur, le va putea lămuri. Am să privesc cu multă luare-aminte la tot ce se petrece în castel, și am să fac tot ce este cu putință pentru a descoperi ce s-a întîmplat cu Ludovico. Între timp, trebuie să fim cu mare băgare de seamă și să păstrăm tăcerea. Am să veghez eu însumi într-o noapte în camerele acelea din aripa de nord ; dar despre aceasta nu vom spune nimic pînă în noaptea cînd am de gînd s-o fac.

Apoi contele o chemă pe Dorothèe și îi ceru și ei să păstreze tăcerea cu privire la ceea ce văzuse sau avea să mai vadă de o natură neobișnuită ; și bătrîna slujnică îi povesti acum amănuntele morții marchizei de Villeroi,

dintre care pe unele el părea să le cunoască de mai înainte, în timp ce de altele se vedea limpede că era surprins şi neliniştit. După ce ascultă ce-i povesti Dorothée, contele se retrase în cabinetul său de lucru, unde rămase cîteva ceasuri în singurătate ; cînd apăru din nou, gravitatea purtării lui o surprinse şi o alarmă pe Emily, care îşi păstră însă pentru sine gîndurile.

În săptămîna ce urmă după dispariţia lui Ludovico, toţi oaspeţii contelui îşi luară rămas bun, în afară de baron, de fiul său, domnul Saint Foix, şi de Emily ; aceasta din urmă se văzu curînd pusă în încurcătură şi deprimată de sosirea unui alt oaspete, domnul Du Pont, care îi întări hotărîrea de a se retrage cît mai degrabă la mănăstire. Încîntarea care se citea pe chipul lui cînd dădu cu ochii de Emily dovedea că nutrea pentru ea aceeaşi pasiune arzătoare care îl făcuse mai înainte să plece de la Château-le-Blanc. Fu primit cu rezervă de Emily şi cu plăcere de conte, care îi adresă un zîmbet ce părea să pledeze în favoarea lui ; şi văzînd fîstîceala ei, el păru plin de nădejde pentru prietenul său.

Dar domnul Du Pont, cu o mai mare pătrundere, păru să-i înţeleagă atitudinea, şi chipul îşi pierdu repede vioiciunea, cuprins de melancolie şi descurajare.

A doua zi, totuşi, el căută un prilej pentru a-i declara cu ce scop venise şi a-şi reînnoi atenţiile curtenitoare ; declaraţie primită cu destulă îngrijorare de Emily, care căută să-i aline suferinţa de a fi respins a doua oară, asigurîndu-l de stima şi prietenia ei ; dar văzînd în ce stare îl lăsase, se grăbi să-i arate o compasiune plină de afecţiune. Îşi dădea acum seama, mai mult decît oricînd, că nu mai putea rămîne la castel, aşa încît îl căută imediat pe conte şi îl înştiinţă de intenţia ei de a se întoarce la mănăstire.

— Scumpa mea Emily, zise acesta, observ cu multă îngrijorare iluzia pe care o încurajezi — o iluzie firească la cei tineri şi simţitori. Inima dumitale a primit o grea

lovitură ; eşti încredinţată că nu-ţi vei reveni niciodată pe de-a întregul ; şi vrei să-ţi încurajezi această convingere, pînă cînd te vei obişnui cu suferinţa ; iar această obişnuinţă îţi va subjuga voinţa şi va face ca părerile pe care le vei avea să fie pline de regret şi de tristeţe. Îngăduie-mi să-ţi răpesc această iluzie şi să te trezesc arătîndu-ţi primejdia în care te afli.

Emily zîmbi trist.

— Ştiu ce vreţi să spuneţi, stimate domn, zise ea, şi sînt pregătită să vă răspund. Simt că în inima mea nu va mai fi vreodată loc pentru o altă afecţiune ; şi că nu-şi va găsi niciodată liniştea — dacă mi-aş îngădui să mă ataşez din nou de cineva.

— Ştiu că simţi toate acestea, vorbi contele ; şi mai ştiu că timpul va vindeca toate acestea, dacă nu te vei complăcea să le păstrezi în singurătate şi, iartă-mă, într-o romantică înduioşare — atunci, într-adevăr, timpul nu va face decît să întărească obişnuinţa. Sînt în mod deosebit îndreptăţit să vorbesc despre acest subiect şi să-ţi înţeleg suferinţele, adăugă contele cu un aer solemn, căci am cunoscut ce înseamnă să iubeşti şi să plîngi fiinţa iubită. Da, urmă el, în timp ce ochii i se umpleau de lacrimi, am suferit ! — dar timpurile acelea au trecut — au trecut de mult ! — şi pot să mă gîndesc acum la ele fără emoţie.

— Stimate domn, grăi Emily cu sfială, oare ce înseamnă aceste lacrimi ? — mă tem că ele vorbesc o altă limbă şi că pledează în favoarea mea.

— Sînt lacrimi de slăbiciune, căci sînt zadarnice, răspunse contele, ştergîndu-şi-le ; şi aş vrea să te înalţi şi să fii mai presus de asemenea slăbiciune. Dar ele sînt doar urmele slabe ale unei dureri care, dacă n-ar fi fost înăbuşită printr-un efort neîncetat, m-ar fi dus pe marginea nebuniei ! Gîndeşte-te deci, dacă n-am motive să te previn să nu te laşi dusă de îngăduinţă, care poate avea urmări atît de cumplite şi care cu siguranţă, dacă nu vei lupta împotriva ei, va întuneca anii care altfel ar putea fi

fericiţi. Domnul Du Pont este un om simţitor şi plin de gentileţe, care te iubeşte de multă vreme ; familia şi averea sa sînt ireproşabile. După tot ce am spus, nu mai este nevoie să adaug că m-aş bucura să te ştiu fericită şi că domnul Du Pont poate să te facă. Nu plînge, Emily, continuă contele, luînd-o de mînă, căci fericirea îţi *este* hărăzită.

Tăcu o clipă, şi apoi adăugă cu glasul ceva mai ferm :

— Nu vreau să te străduieşti peste măsură să-ţi stăpînești simțămintele ; tot ce-ţi cer deocamdată este să nu-ţi laşi gîndurile să se întoarcă spre trecut ; străduieşte-te să fii preocupată de lucruri prezente ; să cauţi să-ţi spui că este cu putinţă să mai fii fericită ; şi să te gîndeşti uneori cu îngăduinţă la sărmanul domn Du Pont, şi să nu-l osîndeşti la deznădejdea din care, draga mea Emily, încerc să te scot acum pe tine.

— Oh ! dragă domnule conte, zise Emily, în timp ce lacrimile continuau să-i curgă din ochi, nu e bine ca bunăvoinţa şi dorinţele dumneavoastră să-l amăgească pe domnul Du Pont cu speranţa că-i voi putea accepta vreodată mîna. După cîte îmi cunosc eu inima, aceasta nu se va întîmpla niciodată ; dar voi da ascultare îndrumărilor dumneavoastră în toate celelalte privinţe şi mă voi feri să adopt o părere contrară.

— Lasă în seama mea să-ţi înţeleg inima, răspunse contele cu un uşor zîmbet. Dacă îmi faci cinstea să te laşi călăuzită de mine în alte privinţe, am să-ţi iert neîncrederea în ceea ce priveşte viitoarea dumitale atitudine faţă de domnul Du Pont. N-am să stărui nici chiar să rămîi la castel, mai mult decît îţi e voia ; dar deşi mă stăpînesc acum ca să nu mă opun la retragerea dumitale la mănăstire, am să-ţi amintesc că prietenia îţi impune să nu ne uiţi în viitor şi să ne vizitezi.

Lacrimi de recunoştinţă se amestecară cu cele de duioase păreri de rău, în timp ce Emily îi mulţumea contelui pentru numeroasele dovezi de prietenie pe care i le

dăduse : îi făgădui că îi va urma sfaturile în toate privinţele, în afară de una singură ; şi îl încredinţă de plăcerea cu care va accepta, cîndva în viitor, invitaţia contesei şi a lui — dacă domnul Du Pont nu va fi la castel.

Contele zîmbi auzindu-i condiţia.

— Fie şi aşa, se învoi el ; dar cum mănăstirea e atît de aproape de castel, fiica mea şi cu mine te vom vizita adesea ; şi dacă, uneori, vom îndrăzni să aducem cu noi încă un vizitator — ne vei ierta ?

Emily rămase însă abătută şi nu spuse nimic.

— Ei bine, reluă contele, n-am să mai reiau discuţia şi trebuie să-ţi cer iertare pentru că am stăruit atit de mult. Te rog însă să mă crezi că am fost îndemnat doar de grija sinceră pentru fericirea dumitale şi aceea a bunului meu prieten, domnul Du Pont.

După ce se despărţi de conte, Emily se duse să comunice intenţia ei de a pleca şi contesei, care îşi exprimă politicos regretul ; după care, trimise o scrisoare maicii stareţe, înştiinţînd-o că se întoarce la mănăstire ; şi chiar în seara zilei următoare plecă într-acolo. Domnul Du Pont îşi arătă marea părere de rău şi o conduse la plecare, iar contele se strădui să-l mîngîie cu speranţa că Emily îl va privi cîndva cu ochi mai binevoitori.

Emily se simţea mulţumită să se afle din nou în refugiul liniştit al mănăstirii, unde avu parte iarăşi de toată bunătatea maternă a stareţei şi de atenţiile călugăriţelor, care se purtau cu ea ca nişte surori. Ajunsese pînă la ele vestea ultimei întîmplări neobişnuite de la castel ; şi după cină, în seara sosirii lui Emily, se discută doar despre asta în salonul mănăstirii, unde i se cerură amănunte despre acea neasemuită faptă. Emily vorbi cu multă rezervă despre acest subiect şi povesti scurt cîteva împrejurări în legătură cu Ludovico ; dar după părerea aproape a tuturor călugăriţelor, dispariţia nu putea fi explicată decît prin mijloace supranaturale.

— De atîta timp se crede că e bîntuit castelul, zise o călugăriţă cu numele de sora Frances, încît am rămas uimită cînd am auzit de curajul contelui de a locui în el. Fostul stăpîn al castelului, mă tem, a avut anumite păcate de ispăşit. Să nădăjduim că virtuţile actualului stăpîn îl vor scăpa de pedeapsa datorată greşelilor săvîrşite de cel de dinainte, dacă, într-adevăr, a fost un mare nelegiuit.

— Dar de ce fărădelege a fost bănuit ? întrebă o domnişoară pe nume Feydeau, care stătea în pensiune la mănăstire.

— Să ne rugăm pentru sufletul său ! zise o altă călugăriţă, care stătuse pînă acum tăcută şi ascultase cu luare-aminte. Dacă a fost un om nelegiuit, pedeapsa primită pe lumea aceasta i-a fost de ajuns.

Rostise aceste cuvinte cu un amestec de înflăcărare şi gravitate care o izbi nespus de mult pe Emily ; dar domnişoara Feydeau îşi repetă întrebarea, fără să ia în seamă ardoarea plină de gravitate a călugăriţei.

— N-aş putea spune care a fost nelegiuirea, răspunse sora Frances ; dar am auzit multe zvonuri neobişnuite despre răposatul marchiz de Villeroi ; printre altele, se zice că la scurtă vreme după moartea soţiei sale, a plecat de la Château-le-Blanc şi nu s-a mai întors niciodată. Nu eram aici pe vremea aceea, aşa încît nu pot vorbi decît din auzite ; şi au trecut atîţia ani de cînd a murit marchiza, încît puţine călugăriţe de aici pot spune mai mult.

— Ba eu pot, grăi călugăriţa care vorbise mai înainte şi căreia i se spunea sora Agnes.

— Înseamnă că dumneata, zise mademoiselle Feydeau, cunoşti după cît se pare anumite împrejurări, care îţi îngăduie să judeci dacă a fost sau nu un nelegiuit şi ce fărădelege anume a săvîrşit.

— Da, adeveri călugăriţa. Dar cine oare s-ar încumeta să-mi cerceteze gîndurile — şi cine s-ar încumeta să-mi smulgă părerea ? Singurul lui judecător e Dumnezeu, şi la acest judecător s-a dus el.

Emily se uită surprinsă la sora Frances, care-i întoarse o privire plină de înțeles.

— N-am făcut decît să-ți cer părerea, zise cu blîndețe domnișoara Feydeau ; dacă subiectul este neplăcut pentru dumneata, atunci renunț.

— Neplăcut ! repetă călugărița cu glas apăsat. Vorbim într-o doară ; nu cîntărim cuvintele pe care le folosim ; *neplăcut* este un cuvînt prea slab. Mă duc să mă rog.

Zicînd acestea, se ridică de pe scaun și, oftînd adînc, părăsi încăperea.

— Ce poate să însemne asta ? întrebă Emily, după plecarea ei.

— Nu înseamnă nimic neobișnuit, îi răspunse sora Frances ; se poartă adesea așa. Dar nu e nici o noimă în tot ce spune. Mintea i-e uneori rătăcită. N-ai mai văzut-o niciodată astfel ?

— Niciodată, zise Emily. Uneori, într-adevăr, mi s-a părut că zăresc în privirile ei tristețea smintelii, dar în vorbele ei n-am găsit niciodată lipsă de noimă. Biata de ea, am să mă rog pentru ea !

— Rugăciunile tale, fiica mea, se vor uni cu ale noastre, zise maica stareță ; căci are nevoie de ele.

— Maică stareță, vorbi domnișoara Feydeau, ce credeți despre răposatul marchiz ? Întîmplările ciudate ce s-au petrecut la castel mi-au trezit în asemenea măsură curiozitatea, încît rog să-mi fie iertată întrebarea. Care era nelegiuirea pe care a săvîrșit-o și despre ce pedeapsă vorbea sora Agnes ?

— Trebuie să ne arătăm prevăzători cînd ne spunem părerea, zise stareța cu un aer de rezervă și gravitate — trebuie să ne arătăm prevăzători cînd ne spunem părerea într-o problemă atît de gingașă. Eu nu m-aș încumeta să afirm că răposatul marchiz a fost un nelegiuit, sau să vorbesc despre fărădelegea de care era bănuit ; cît despre pedeapsa de care a pomenit sora Agnes, nu știu să fi sufe-

rit vreuna. Probabil că se gîndea la pedeapsa grea pe care ţi-o poate da o conştiinţă încărcată. Feriţi-vă, copilele mele, de a suferi o asemenea pedeapsă — este o adevărată caznă ! Pe răposata marchiză am cunoscut-o bine ; era o pildă vie pentru oricine, ba chiar şi sfîntul nostru ordin n-ar roşi să-i copieze virtuţile. Sfînta noastră mănăstire i-a primit rămăşiţele pămînteşti ; iar sufletul i s-a înălţat, nu mă îndoiesc, la ceruri !

Pe cînd stareţa rostea aceste cuvinte, se auzi ultima bătaie a clopotului de vecernie, şi ea se ridică.

— Să mergem, copilele mele, zise ea, şi să ne rugăm pentru cei păcătoşi ; să mergem şi să ne mărturisim păcatele, şi să ne străduim să ne purificăm sufletele, ca să ajungem în cer, unde s-a dus şi *ea !*

Emily, impresionată de solemnitatea acestui îndemn, îşi aminti de tatăl ei.

— Cerul unde s-a dus şi *el* ! adăugă ea în şoaptă, înăbuşindu-şi un suspin şi pornind în urma stareţei şi a călugăriţelor spre capelă.

CAPITOLUL VIII

[Dintr-o scrisoare primită de la domnul Quesnel, Emily află că Montoni a murit în închisoare la Veneţia şi deci că proprietăţile pe care acesta i le luase prin înşelăciune îi reveneau din nou ei în mod firesc.

Contele de Villefort, contrariat de dispariţia lui Ludovico, se hotărăşte să stea de veghe el însuşi, împreună cu fiul său, în aripa de nord a castelului, pentru a risipi zvonurile superstiţioase şi a-l înfrunta pe eventualul răufăcător care le întreţinea.]

CAPITOLUL IX

Și gîndului glas să nu dai.

SHAKESPEARE — *Hamlet*

Baronul Saint Foix, pe care grija pentru prietenul său îl ținuse treaz, se sculă devreme, ca să afle ce se întîmplase în timpul nopții ; și cînd trecu pe lîngă cabinetul de lucru al contelui, auzi pași înăuntru și bătu la ușă, care îi fu deschisă chiar de prietenul său. Bucurîndu-se să-l vadă sănătos și curios să afle ce se petrecuse în timpul nopții, nu observă la început gravitatea neobișnuită care se întipărise pe trăsăturile contelui, și abia după primele răspunsuri rezervate ale acestuia își dădu seama. Contele, zîmbind, se strădui să trateze cu ușurință subiectul curiozității lui ; dar baronul rămînea serios și continua să-l întrebe cu atîta stăruință, încît contele, redevenind grav, vorbi :

— Te rog, prietene, să nu mai stărui asupra acestui subiect ; și o să-ți mai cer încă să păstrezi de acum înainte tăcerea asupra oricărui fapt care ți se va părea neobișnuit în comportarea mea viitoare. Nu preget să-ți spun că sînt necăjit și că veghea mea de azi-noapte nu m-a ajutat să-l descopăr pe Ludovico ; cît despre întîmplările din cursul nopții, trebuie să-mi ierți rezerva.

— Dar unde-i Henri ? întrebă baronul, surprins și dezamăgit de acest refuz.

— Se simte bine şi e în odaia lui, răspunse contele. Şi te rog să nu-l întrebi nimic în legătură cu acest subiect, căci îmi cunoşti dorinţa.

— Firește, se învoi baronul, oarecum mîhnit, dacă asta te supără ; dar cred, prietene, că ai putea să te bizui pe discreţia mea şi să renunţi la această rezervă neobişnuită. În orice caz, îngăduie-mi să cred că ai pricină să fii de acord cu teoria mea și că nu o mai privești cu atîta neîncredere ca mai înainte.

— Să nu mai vorbim despre asta, zise contele ; dar fii încredinţat că nu o împrejurare obișnuită m-a silit la tăcere faţă de un prieten pe care-l socotesc astfel de aproape treizeci de ani ; şi rezerva mea de acum să nu te facă să pui la îndoială stima, sinceritatea sau prietenia mea.

— Nu mă îndoiesc de nici una, zise baronul, deşi va trebui să-mi îngădui să-mi exprim nedumerirea pentru această tăcere.

— Faţă de mine îţi îngădui, replică contele ; dar te rog stăruitor să te stăpîneşti de a o aduce la cunoştinţă alor mei şi de a le vorbi de orice altceva neobişnuit ai observa în purtarea mea faţă de ei.

Baronul îi făgădui de îndată ; şi, după ce mai discutară cîtăva vreme despre tot felul de lucruri, coborîră la micul dejun ; contele se arătă plin de voioșie faţă de ai săi, ocolind sau luînd în zeflemea întrebările şi, cu un aer de veselie neobișnuită, îi încredinţă pe toţi că nu există pricină de teamă în privinţa odăilor din aripa de nord, ţinînd seama că el și Henri se putuseră întoarce nevătămaţi de acolo.

Totuși, Henri izbuti mai greu să-şi ascundă emoţiile. Expresia de spaimă nu i se ştersese cu totul de pe chip ; tăcea tot timpul și rămînea dus pe gînduri ; și cînd încercă să rîdă de întrebările îngrijorate ale domnișoarei Bearn, nu izbuti defel.

Seara, după cum făgăduise, contele veni la mănăstire, şi Emily rămase surprinsă cînd îl auzi vorbind de încăpe-

rile din aripa de nord pe un ton de zeflemea și de rezervă. Despre ceea ce se întîmplase acolo nu-i pomeni însă nimic ; și cînd ea îndrăzni să-i aducă aminte că-i făgăduise să-i spună la ce rezultat ajunseseră cercetările și să-l întrebe dacă se găsise vreo dovadă că încăperile acelea erau bîntuite de stafii, el păru o clipă s-o privească cu gravitate, dar parcă venindu-și repede în fire, zîmbi și spuse :

— Scumpa mea Emily, n-o lăsa pe maica stareță să te învețe cu astfel de fantasmagorii ; ar fi în stare să-ți spună că se poate găsi o fantomă în orice odaie întunecoasă. Dar crede-mă, adăugă el cu un oftat adînc, cel ce a murit nu apare pentru orice fleac, ca să-i înspăimînte sau să-i uimească pe fricoși. — Se întrerupse, căzu puțin pe gînduri și apoi adăugă : — Să nu mai vorbim despre asta.

Curînd după aceea, își luă rămas bun ; mai tîrziu, cînd Emily se alătură cîtorva călugărițe, rămase uimită dîndu-și seama că știau despre împrejurarea pe care ea se ferise cu grijă să le-o împărtășească și se arătau pline de admirație pentru curajul contelui de a fi petrecut o noapte în odaia de unde dispăruse Ludovico ; căci Emily nu ținuse seama de iuțeala cu care se răspîndește o poveste uimitoare. Călugărițele aflaseră ce se petrecuse de la țăranii care aduceau fructe la mănăstire și care, de cînd dispăruse Ludovico, priveau cu întreaga luare-aminte tot ce se întîmpla la castel.

Acum ea asculta în tăcere diferitele păreri ale călugărițelor în legătură cu purtarea contelui și înțelese că unele o osîndeau, socotind-o nesăbuită și înfumurată, căci, ziceau ele, cine se amesteca în faptele unui spirit hain trebuia să se teamă de răzbunarea lui.

După părerea sorei Frances, contele dăduse dovadă de curajul unui om plin de virtute. Știindu-se fără vreo vină care să stîrnească mînia unui spirit bun, de vrăjile spiritelor rele nu se temea, căci putea cere ocrotire de la Cel ce-i înfrînează pe păcătoși și îi apără pe neprihăniți.

— Cei care au pe suflet o vină nu pot cere ocrotire, zise sora Agnes. Contele ar trebui să-şi cerceteze temeinic purtarea, ca să nu piardă ocrotirea ! Căci cine oare se poate încumeta să se socoată neprihănit ? — cînd neprihănirea pe pămînt e greu de găsit. Şi totuşi cît de departe se întind hotarele păcatului şi cît de adînc putem cădea în el ! Oh !...

Spunînd aceste cuvinte, călugăriţa oftă din greu, uimind-o nespus pe Emily ; şi ridicînd privirea, ea văzu că ochii sorei Agnes erau aţintiţi spre ea ; după care călugăriţa se ridică, îi luă mîna, o privi cîteva clipe cu seriozitate în faţă şi apoi zise :

— Eşti tînără — şi eşti nevinovată ! Vreau să spun, nu eşti împovărată încă de nici un păcat mai mare ! — Dar în inimă îţi clocotesc patimi, — adevăraţi scorpioni : acum sînt adormiţi — fereşte-te să-i trezeşti ! — te vor înţepa, de moarte !

Emily, impresionată de aceste vorbe şi de felul solemn în care fuseseră rostite, nu-şi putu reţine lacrimile.

— Ah ! Va să zică, aşa e ? exclamă sora Agnes, cu trăsăturile mai blinde ; atît de tînără şi atît de nefericită ! Sîntem surori, deci, cu adevărat. Dar nu există un legămînt al bunătăţii între vinovaţi, adăugă ea, în timp ce în ochi îi apărea din nou acea expresie neîndurătoare ; nu există nici bunătate — nici pace, nici speranţă ! Le-am cunoscut cîndva — ochii mei mai puteau să plîngă — dar acum îmi ard ; căci sufletul mi-e neclintit şi neînfricat ! — nu mă mai jeluiesc !

— Mai bine să ne pocăim şi să ne rugăm, zise o altă călugăriţă. Am învăţat că rugăciunile şi pocăinţa ne aduc mîntuirea. Speranţa este hărăzită tuturor celor care se pocăiesc !

— Care se pocăiesc şi se întorc spre dreapta credinţă, adăugă sora Frances.

— Tuturor, în afară de mine ! grăi solemn sora Agnes ; şi după o pauză adăugă : Capul îmi arde ; cred că nu mă

simt bine. Oh ! de-aș putea să-mi șterg din minte tot ce a fost cîndva — chipurile care se ridică, întocmai ca niște furii, ca să mă chinuiască ! — le văd cînd dorm, și le văd și cînd sînt trează ; se află în fața ochilor și acum — și acum !

Rămase locului încremenită de groază, cu privirea încordată rotindu-se încet în jurul odăii, ca și cum ar fi urmărit ceva. Una dintre călugărițe o luă cu blîndețe de mînă, vrînd s-o scoată afară din odaie. Sora Agnes se liniști ; își trecu cealaltă mînă peste ochi, privi din nou și, cu un suspin adînc, zise :

— S-au dus — s-au dus ! Am fierbințeală, nu știu ce spun. Mă simt adesea așa, dar îmi trece ; în curînd o să mă simt mai bine... Nu cumva s-a auzit clopotul de vecernie ?

— Nu, răspunse Frances, slujba de vecernie s-a terminat. Margaret o să te conducă în chilia dumitale.

— Că bine zici, se învoi sora Agnes, am să mă simt mai bine acolo. Noapte bună, dragele mele surori, să mă pomeniți în rugăciunile voastre.

După plecarea lor, Frances, văzînd cît de impresionată rămăsese Emily, zise :

— Nu te speria, sora Agnes are mereu asemenea tulburări, deși în ultimul timp n-am mai văzut-o atît de tulburată ; de obicei este doar melancolică. Simțeam de cîteva zile că o să izbucnească ; dar singurătatea și tratamentul obișnuit o vor ajuta să-și revină.

— Dar cu cîtă judecată vorbea la început ! remarcă Emily ; ideile i se înșiruiau în perfectă ordine.

— Da, adeveri călugărița, asta nu-i ceva nou ; ba, uneori, am auzit-o spunînd nu numai vorbe chibzuite, dar și pline de tîlc, ca apoi, după o clipă, să o vezi din nou cu mintea rătăcită.

— Conștiința pare să-i fie chinuită de ceva, zise Emily ; n-ați aflat ce împrejurare anume a adus-o în starea asta jalnică ?

— Ba am aflat, spuse călugăriţa, dar apoi nu mai adăugă nimic ; şi doar cînd Emily îşi repetă întrebarea, vorbi cu glas scăzut, privind plină de înţeles către celelalte călugăriţe : Nu pot să-ţi povestesc acum ; dar dacă crezi că meritä osteneala, vino la noapte în chilia mea, cînd toată lumea se odihneşte, şi vei afla mai multe ; dar să nu uiţi că trebuie să mergem la rugăciunile de la miezul nopţii, aşa că vino fie înainte, fie după miezul nopţii.

Emily îi făgădui că aşa va face ; şi întrucît apăru imediat stareţa, nu mai vorbiră despre nefericita călugăriţă.

Cît despre conte, întorcîndu-se acasă îl găsise pe domnul Du Pont într-unul din momentele de deznădejde în care îl aducea adesea afecţiunea ce i-o purta lui Emily şi care dura de prea multă vreme ca să poată fi stăpînită cu uşurinţă, învingînd chiar şi împotrivirea prietenilor lui. Domnul Du Pont o văzuse pentru prima dată pe Emily în Gasconia, pe vremea cînd trăia încă tatăl lui ; acesta descoperi slăbiciunea fiului său faţă de domnişoara St. Aubert şi, cum averea ei era mult mai mică, îl oprise pe fiul său să-şi declare dragostea, sau măcar să se mai gîndească la ea. Cît timp trăise tatăl lui, Du Pont respectase prima poruncă, dar socotise cu neputinţă să se supună celei de-a doua şi îşi alinase uneori pasiunea vizitînd locurile pe unde îi plăcea ei să se plimbe ; printre acestea era şi cabana de pescuit unde, de cîteva ori, îi dedicase stihuri, ascunzîndu-şi însă numele, ca să-şi ţină astfel făgăduiala făcută tatălui său. Tot acolo cîntase Du Pont aria aceea patetică pe care ea o ascultase cu atîta uimire şi admiraţie ; şi tot acolo găsise el miniatura care de atunci îi hrănise pasiunea, atît de fatală pentru pacea inimii sale. În timpul expediţiei în Italia, tatăl lui murise ; dar libertatea şi-o dobîndise într-un moment cînd nu putea profita de ea, căci aceea care o făcea nepreţuită nu se mai afla pe aproape. S-a văzut mai înainte prin ce întîmplare o descoperise el pe Emily şi o ajutase să scape din locul unde era întemniţată, precum şi prin ce speranţe zadarnice

își încurajase el iubirea, ca și eforturile infructuoase pe care le făcuse de atunci ca să și-o domine.

Cît despre conte, cu un zel prietenos, încă se mai străduia să-l consoleze, arătîndu-i că răbdarea, perseverența și prudența îl vor ajuta în cele din urmă să dobîndească fericirea și pe Emily.

— Timpul, zicea el, va înlătura tristețea pe care i-a lăsat-o în suflet dezamăgirea, și ea va începe să-ți vadă meritele. Serviciile pe care i le-ai făcut i-au și trezit recunoștința, iar suferințele pe care le înduri — mila ; crede-mă, prietene, într-o inimă atît de simțitoare ca a ei, recunoștința și mila vor duce la iubire. Cînd gîndurile i se vor fi scuturat de dezamăgirea de acum, va accepta cu dragă inimă omagiile unei ființe ca dumneata.

Du Pont ofta ascultînd aceste cuvinte ; și încercînd să spere că prietenul său avea dreptate, primi cu dragă inimă invitația de a-și prelungi șederea la castel.

Acum însă vom părăsi castelul, și ne vom îndrepta atenția spre mănăstirea St. Claire. După ce călugărițele se retraseră să se odihnească, Emily se furișă spre întîlnirea ei cu sora Frances, pe care o găsi în chilia ei ; călugărița se ruga îngenuncheată în fața unei măsuțe, pe care se afla icoana, iar deasupra o lumînare ce abia lumina încăperea. Cînd ușa se deschise, sora Frances se întoarse și îi făcu semn să intre ; și Emily, după ce intră, se așeză în tăcere pe salteaua de paie a călugăriței, așteptînd-o să-și termine rugăciunea. În curînd călugărița se ridică din genunchi și luă lumînarea, așezînd-o pe măsuță ; și atunci Emily văzu acolo o țeastă omenească și cîteva oase așezate lîngă o clepsidră ; dar sora Frances, fără să bage de seamă emoția ei, se așeză pe saltea lîngă ea și spuse :

— Ai venit la timp, soră, mînată de curiozitate ; dar nu vei auzi nimic deosebit în povestea sărmanei Agnes ; m-am ferit să vorbesc despre ea în prezența surorilor mele laice, numai pentru că n-am vrut să fac cunoscut păcatul ei.

— Socot că-i o adevărată favoare încrederea pe care mi-o arăţi, zise Emily, şi te asigur că voi şti să fiu demnă de ea.

— Sora Agnes, reluă călugăriţa, provine dintr-o familie nobilă, după cum poate că ţi-ai dat seama şi singură după înfăţişarea ei plină de demnitate ; dar n-am să le dezonorez familia dezvăluindu-ţi numele ei. Dragostea a fost aceea care a dus la păcat şi la nebunie. Era iubită de un gentilom cu o situaţie mai modestă ; şi tatăl ei, după cum am auzit, hărăzind-o unui nobil pe care ea nu îl putea suferi, patima nestăpînită a dus-o la pieire. Uitînd de răspunderile la care o sileau virtutea şi datoria, a încălcat legămîntul căsătoriei ; dar vina i-a fost în curînd descoperită, şi ar fi căzut pradă răzbunării soţului ei, dacă tatăl ei n-ar fi izbutit s-o scoată de sub autoritatea lui. Prin ce mijloace a făcut-o, n-am putut afla ; dar a ascuns-o în această mănăstire, şi mai tîrziu a convins-o să se călugărească, lăsînd să se ştie în afară că ea murise ; şi tatăl, ca să-şi salveze fiica, a întărit aceste zvonuri ; ba chiar, prin tot felul de mijloace, l-a convins pe soţul ei că ea căzuse victimă geloziei lui. Pari surprinsă, adăugă călugăriţa, observînd expresia de pe chipul lui Emily ; recunosc că povestea este neobişnuită, dar cred că nu este nemaiîntîlnită.

— Te rog, povesteşte mai departe, o rugă Emily, căci mă interesează.

— Cam asta e toată povestea, zise călugăriţa ; o să mai adaug doar că zbuciumul ei îndelungat între dragoste, remuşcare şi sentimentul îndatoririlor pe care le avea intrînd în ordinul nostru călugăresc i-a tulburat, în cele din urmă judecata. O vreme, trecea mereu de la deznădejde la melancolie ; apoi a căzut într-o tristeţe adîncă, neîncetată, rareori întreruptă de cîte un acces de rătăcire, pentru ca în ultimul timp rătăcirile acestea să fie tot mai dese.

Emily rămase nespus de tulburată de povestea călugăriței, mai ales că unele părți îi aminteau de soarta marchizei de Villeroi, silită și ea de tatăl ei să-și părăsească iubitul pentru un soț nobil, ales de el ; dar, din ceea ce îi povestise Dorothée, nu avea motiv de a bănui că marchiza se temuse de răzbunarea unui soț, gelos, nici nu se îndoi o clipă de nevinovăția ei. Dar tot compătimind-o pe biata călugăriță, Emily nu se putu împiedica să nu verse cîteva lacrimi și pentru nefericirea marchizei ; și cînd reîncepură să discute despre sora Agnes, o întrebă pe Frances dacă și-o amintea pe cînd era tînără și dacă fusese frumoasă pe vremea aceea.

— Nu eram aici atunci cînd s-a călugărit, răspunse Frances ; toate acestea s-au petrecut atît de mult, încît puține dintre călugărițele de azi, cred, au fost martore la acea ceremonie ; ba nici chiar maica stareță nu se afla pe atunci la conducerea mănăstirii ; dar îmi pot aminti de sora Agnes pe cînd mai era încă o femeie foarte frumoasă. Are și acum înfățișarea aceea mîndră prin care se deosebește întotdeauna, dar frumusețea, după cum vezi, i s-a dus ; nu se poate vedea nici măcar o urmă din drăgălășenia care îi însuflețea cîndva trăsăturile.

— Lucru ciudat, vorbi Emily, dar în unele clipe chipul ei mi se pare cunoscut ! Ai să crezi că mă las dusă de închipuire ; și cred și eu la fel, căci e neîndoielnic că n-am văzut-o niciodată pe sora Agnes pînă am venit aici ; după cît se pare, am văzut pe cineva cu care seamănă foarte mult, deși nici de asta nu-mi amintesc.

— Ai fost impresionată de tristețea adîncă de pe chipul ei, zise Frances, și asta probabil că ți-a aprins imaginația ; și drept să-ți spun, mie mi se pare că văd o asemănare între dumneata și Agnes, la fel cum ți se pare și dumitale că ai văzut-o altundeva în afara mănăstirii, locul în care se adăpostește ea de aproape tot atîția ani cîți ai dumneata.

— De necrezut ! exclamă Emily.

— Da, adeveri Frances ; și de ce te surprinde acest lucru ?

Emily păru să nu ia în seamă întrebarea, ci rămase cîteva clipe dusă pe gînduri, ca apoi să spună :

— Cam prin aceeași vreme a murit și marchiza Villeroi.

— Aceasta e o remarcă ciudată, zise Frances.

Emily, trezită din reverie, zîmbi și schimbă vorba ; dar curînd se întoarse la subiectul nefericitei călugărițe și rămase în chilia sorei Frances pînă cînd auzi clopotul care chema la rugăciunea de la miezul nopții ; atunci își ceru iertare pentru că nu o lăsase să se odihnească pînă la acea oră tîrzie și părăsiră împreună chilia. Emily se întoarse în odaia ei, iar călugărița, în mînă cu o luminare ce pîlpîia, se îndreptă spre capelă.

Trecură mai multe zile, în timpul cărora Emily nu-l văzu nici pe conte și nici pe altcineva din familia lui ; și cînd, în cele din urmă, acesta își făcu apariția, ea își dădu seama că avea un aer foarte tulburat și își arătă îngrijorarea.

— Mă simt hărțuit, răspunse el la întrebările ei neliniștite, și am de gînd să-mi schimb pentru cîtăva vreme reședința, lucru care cred că-mi va aduce din nou liniștea sufletească. Fiica mea și cu mine îl vom însoți pe baronul Saint Foix la castelul său. Acesta se află într-o vale a Pirineilor care se deschide spre Gasconia, și m-am gîndit, Emily, că atunci cînd ai să pornești spre La Vallée, am putea să mergem o parte din drum împreună ; ar fi o plăcere pentru mine să te conduc spre casă.

Emily îi mulțumi contelui pentru grija sa prietenească, dar din păcate trebuia să se ducă mai întîi la Toulouse, astfel încît nu-i putea primi invitația.

— Dar cînd veți fi la reședința baronului Saint Foix, adăuga ea, vă veți afla doar la o mică depărtare de La Vallée și, nădăjduiesc, domnule conte, că nu veți părăsi ținutul fără să-mi faceți o vizită ; nu mai este nevoie să

vă spun cu cîtă plăcere vă voi primi, pe dumneavoastră şi pe Blanche.

— Nu mă îndoiesc, răspunse contele, şi nu vom şovăi, nici eu şi nici Blanche, să-ţi facem o vizită dacă îţi vei termina treburile şi te vei afla la La Vallée cam în perioada cînd vom fi noi pe acolo.

Cînd Emily îşi exprimă speranţa de a o vedea şi pe contesă, fu bucuroasă în sinea ei să afle că această doamnă se ducea, însoţită de domnişoara Bearn, într-o vizită de cîteva săptămîni la o familie din Languedoc-ul de jos.

După ce mai discutară puţin despre proiectata călătorie a contelui şi despre pregătirea călătoriei lui Emily, contele îşi luă rămas bun. Şi nu trecură multe zile, cînd o a doua scrisoare din partea domnului Quesnel o informă pe Emily că el se afla la Toulouse, că La Vallée era liberă şi că o sfătuia să pornească spre Toulouse, unde o aştepta să vină degrabă, deoarece propriile lui afaceri îl constrîngeau să se întoarcă în Gasconia. Emily nu şovăi să-i dea ascultare : şi, după ce îşi luă un călduros rămas bun de la familia contelui, din care domnul Du Pont era încă socotit a face parte, şi de la prietenele ei din mănăstire, o porni spre Toulouse însoţită de nefericita Annette şi escortată de un slujitor credincios al contelui.

CAPITOLELE X—XI

[La Toulouse, în fostul castel al doamnei Montoni, care acum îi revenise ei, Emily rămîne o bucată de timp, evocînd momentele fericite pe care le petrecuse aici cu Valancourt. Într-o seară, plimbîndu-se prin grădină, i se pare că-l zăreşte pentru o clipă printre copaci, iar după o săptămînă, Annette îi povesteşte că în seara precedentă grădinarul văzuse un necunoscut dînd tîrcoale prin parc şi trăsese cu puşca în el, după care acesta dispăruse. Probabil însă că fusese rănit, căci rămăseseră cîteva urme de sînge. Emily este înspăimîntată în sinea ei, gîndidu-se că poate necunoscutul era Valancourt, şi acum poate că era mort.

După cîteva zile, pleacă spre La Vallée, casa ei părintească, unde urmează să primească vizita contelui Villefort împreună cu fiica sa Blanche. Acolo o găseşte pe bătrîna slujnică a tatălui ei, Theresa, şi află că cel care s-a îngrijit de soarta şi bunăstarea ei este tocmai Valancourt.]

CAPITOLUL XII

...Lumina scade, corbul
Tîrcoale dă pădurii-nșelătoare ;
Orice făptură-a zilei stă s-adoarmă,
Iar fiara neagră-a nopții-și cată prada.

SHAKESPEARE — *Macbeth*

În răstimp, contele de Villefort și Blanche petrecuseră două săptămîni plăcute la castelul Saint Foix, împreună cu baronul și baroneasa, făcînd dese plimbări prin munți și bucurîndu-se de sălbăticia romantică a peisajului din Pirinei. Contele își luă cu părere de rău rămas bun de la vechii săi prieteni, nădăjduind însă că în curînd vor face parte din aceeași familie ; căci se hotărîse ca domnului Saint Foix, care acum îi însoțea în Gasconia, să-i fie dată mîna lui Blanche cînd vor sosi la Château-le-Blanc. Deoarece drumul de la reședința baronului pînă în La Valiée străbătea cîteva dintre cele mai sălbatice locuri din Pirinei, pe unde nu trecuse niciodată vreo trăsură, contele tocmi catîri pentru el și ai săi, precum și două călăuze — doi bărbați voinici înarmați pînă în dinți, care cunoșteau toate trecătorile din munți și se lăudau că nici un tufiș și nici o rîpă din drum nu le erau necunoscute, că puteau spune numele tuturor piscurilor mai înalte din lanțul

munţilor, că ştiau fiecare pădure ce se întindea de-a lungul văilor înguste, cele mai bune vaduri ale torenţilor pe unde urmau să treacă şi cît aveau de străbătut pînă la fiecare cabană de păstor sau vînător pe lîngă care şerpuia drumul — pentru acestea din urmă ei neavînd nevoie de prea mare ţinere de minte, căci prea puţine cabane erau răspîndite prin aceste pustietăţi.

Contele părăsi castelul Saint Foix dis-de-dimineaţă, cu gîndul să mîie peste noapte la un mic han din munţi, cam la jumătatea drumului spre La Vallée, despre care îi vorbiseră călăuzele ; şi cum nu se opreau acolo decît catîrgiii din Spania venind spre Franţa, firește că nu le putea oferi decît o găzduire sărăcăcioasă ; dar contele nu avea de ales, căci era singurul han din drum.

După o zi în care avuseseră parte de priveliști admirabile şi de mare oboseală, călătorii se pomeniră, pe înserat, într-o vale împădurită, înconjurată din toate părţile de culmi povîrnite. Străbătuseră multe leghe fără să zărească nici o casă de om şi nu auziseră decît, cînd şi cînd, din depărtare, dangătul jalnic al unor turme de oi ; dar iată că răsună deodată o muzică veselă şi în curînd zăriră, într-un adăpost înverzit între stînci, o ceată de munteni prinşi în joc. Contele, care nu putea privi niciodată cu nepăsare fie că era vorba de fericirea sau de nenorocirea altora, se opri să se bucure de această scenă plină de prospeţime. Avea în faţă ţărani francezi şi spanioli, din cătunul din apropiere ; cîţiva dintre ei jucau cu mare foc un dans vioi, femeile cu castaniete în mîini, după o melodie cîntată la lăută şi tamburină, ca apoi, de la acest dans francez sprinţar, muzica să se domolească într-o mişcare mai lentă, iar două dintre ţărănci dansară o pavană spaniolă.

Contele, asemănînd scena din faţa lui cu distracţiile pe care le văzuse la Paris. unde prostul gust sulemenea trăsăturile şi, încercînd zadarnic să înlocuiască strălucirea naturii, ascundea doar farmecul vieţii însufleţite, unde prefăcătoria schimonosea adesea înfăţişarea, iar viciul

pervertea manicrele — suspină la gîndul că grațiile firești și plăcerile nevinovate înfloreau în pustietăți sălbatice, vestejindu-se în îmbulzeala din societatea rafinată. Dar umbrele ce se lungeau tot mai mult le reamintiră călătorilor că nu aveau timp de pierdut ; părăsind ceata veselă de dansatori, își continuară drumul spre micul han care avea să le ofere adăpost pentru la noapte.

Razele în amurg poleiau acum pădurile de pini și castani, ce îmbrăcau coastele munților și făceau să strălucească crestele înzăpezite. Dar curînd ultimele raze se stinseră, și privelistea, învăluită în umbrele înserării, căpătă o înfățișare mai înfricoșătoare. Acolo unde văzuseră torentul, nu se mai auzea decît apa prăvălindu-se ; acolo unde stîncile se sumețiseră în forme și atitudini diferite, acum apărea doar pata întunecată a munților ; și privirea nu mai putea străbate valea care jos, jos de tot, își deschidea abisul înfricoșător. O licărire slabă mai zăbovea încă pe vîrfurile cele mai înalte ale piscurilor, dominînd tihna adîncă a serii și părînd să sporească liniștea impresionantă a ceasului.

Blanche privea în tăcere această scenă și asculta cu încîntare foșnetul pinilor ce se înșiruiau, întunecați, pe crestele munților ; din cînd în cînd răsuna în văzduh chemarea caprei negre, printre stînci în aer. Dar încîntarea ei se prefăcu în neliniște cînd, odată cu întunericul tot mai des, privirea i se oprea asupra prăpăstiei ce mărginea drumul, părîndu-i-se că zărește în obscuritate tot felul de primejdii fără nume ; și îl întrebă pe tatăl ei cît mai era pînă la han și dacă drumul nu era de temut la această oră tîrzie. Prima întrebare, contele o puse și el călăuzelor, care îi dădură un răspuns îndoielnic, adăugînd că, după ce se va mai întuneca, ar fi mai prudent să se odihnească pînă va răsări luna.

— Nici acum nu cred că e prudent să ne continuăm drumul, spuse contele.

Dar cum călăuzele îl asigurară că nu era nici o primejdie, își continuară drumul. Blanche, căreia îi veni inima la loc auzind vorbele lor, se lăsă din nou cuprinsă de gînduri plăcute, urmărind amurgul ce își întindea mantia-i colorată peste păduri și munți, și ascundea privirii amănuntele priveliștii, pînă cînd nu mai rămase decît conturul reliefului. Roua nopții se așternu, și fiecare floare sălbatică și ierburile mirositoare ce înfloreau printre stînci îi răspîndiră dulceața ; și după ce albina sălbatică își căută culcușul printre flori și se stinse și zumzetul gîzelor ce plutiseră vesele pe razele de soare, se auzi din depărtare și murmurul izvoarelor, acoperit pînă atunci de alte zgomote. Doar liliecii, dintre toate viețuitoarele păreau să se fi trezit ; și, văzîndu-i cum zboară deasupra drumului tăcut pe care mergea, Blanche își aminti de versurile pe care i le dăduse Emily :

CĂTRE LILIAC

Fugind de om și de lumina zilei,
Te-nvălui printre turle și ruine,
Sau prin umbroase văi și văgăuni,
În care lumi de vrajă-și țes misterul,
Și unde groaza stă la pîndă prin unghere.
Dar, în tăcerea ceasului de seară,
Cînd floarea-și pleacă fruntea să se culce,
Tu zborul ți-l pornești prin întuneric,
Rîzînd de cel ce vrea să te-urmărească,
Cotind întruna ; mlădios și sprinten,
Tai calea trecătorului romantic,
Ce calcă pe poteci mustind de rouă,
Din Indii ai venit, cu carul verii ;
Iubită ți-este noaptea, iar steaua, călăuză !

Pentru o imaginație aprinsă, formele vagi ce plutesc ascunse de întuneric încîntă mai mult decît scenele limpezi, dezvăluite de lumina soarelui. În timp ce închipuirea hoi-

năreşte astfel peste privelişti în parte făurite de ea, mintea e cuprinsă de o dulce mulţumire, şi

Transformă totul în simţiri gingaşe,
Şi lacrimi curg din ochi, de fericire.

Vuietul îndepărtat al unui torent, susurul brizei printre copaci, sau un glas omenesc răsunînd departe sînt lucruri care înalţă într-un mod surprinzător o stare de spirit şi aşa înflăcărată. Tînărul Saint Foix, înfierbîntat de o imaginaţie aprinsă şi simţitor la izbucnirile de entuziasm, întrerupea uneori tăcerea pe care o păstrau ceilalţi, arătîndu-i lui Blanche cele mai izbitoare înfăţişări ale amurgului asupra peisajului ; iar Blanche, căreia temerile îi erau astfel alungate de iubitul ei, se lăsă purtată de înclinaţii atît de asemănătoare cu ale lui, şi începură să vorbească pe un ton scăzut şi stăpînit, mai degrabă în spiritul liniştii inspirate de amurg şi de peisaj, decît de teamă de a nu fi auziţi. Şi, cum inima era astfel predispusă la tandreţe, Saint Foix găsi prilejul să adauge, pe lîngă admiraţia faţă de ţinut, şi cîte o aluzie la afecţiunea lui ; şi continuă să-i vorbească, şi Blanche să-l asculte, pînă ce munţii, pădurile şi iluziile fermecate ale amurgului fură cu totul uitate.

Umbrelor înserării le luă în curînd locul întunericul nopţii, pe care îl precedară negurile care, adunîndu-se cu iuţeală în jurul munţilor, se rostogoleau întunecate pe pantele lor. Călăuzele stăruiră din nou să se oprească cu toţii pînă cînd avea să răsară luna, adăugînd că s-ar putea să se apropie furtuna. Pe cînd cercetau în jur, căutînd un loc unde s-ar fi putut adăposti, zăriră prin umbrele serii o pată mai întunecată pe vîrful unei stînci, puţin mai la vale, şi îşi ziseră că ar putea fi cabana unui vînător sau a unui păstor ; aşa încît o porniră cu mare grijă într-acolo. Străduinţa nu le fu însă răsplătită, nici temerile liniştite ; căci, ajungînd lîngă stînca pe care o zăriseră, văzură că

era o cruce uriaşă, arătînd că locul fusese pîngărit de crime.

Întunericul nu le îngăduia să citească inscripţia de pe cruce ; dar călăuzele ştiau că exista o cruce ridicată în amintirea unui conte de Beliard, ucis de o ceată de tîlhari ce-şi făceau veacul prin acea parte a Pirineilor cu cîţiva ani înainte ; şi mărimea neobişnuită a crucii părea să îndreptăţească presupunerea că fusese ridicată pentru a cinsti amintirea unei persoane de rang înalt. Blanche se cutremură auzind amănuntele cumplite ale soartei contelui, căci o călăuză se apucase să le povestească pe un ton scăzut şi reţinut, de parcă propria sa voce l-ar fi înspăimîntat. Pe cînd zăboveau lîngă cruce, ascultîndu-i povestirea, un fulger brăzdă cerul, tunetul bubui în depărtare, iar călăreii, alarmaţi acum, părăsiră această scenă izolată a groazei, în căutarea unui adăpost.

Ajungînd iarăşi pe drum, călăuzele se străduiră, în timp ce îşi continuau drumul, să stîrnească interesul contelui cu diferite povestiri despre jafuri, şi chiar şi crime, săvîrşite în locurile pe unde trebuiau neapărat să treacă, neuitînd să amintească de curajul lor neînfricat şi de oamenii pe care-i salvaseră într-un mod miraculos. Şeful călăuzelor, sau, mai degrabă, acela dintre ei care era cel mai înarmat, smulgînd unul dintre cele patru pistoale pe care le avea la brîu, se jură că împuşcase cu el trei tîlhari numai în cursul acelui an. Scoase apoi un cuţit cu prăsele de o mărime neobişnuită şi tocmai se pregătea să le povestească în ce fel ucisese tîlharii cu ajutorul lui, cînd Saint Foix îl întrerupse, întrucît văzuse cît de îngrozită era Blanche. Între timp contele, care rîdea pe ascuns de povestirile înfricoşătoare şi de lăudăroşenia fără măsură a omului, se hotărî să îi cînte în strună şi, şoptindu-i lui Blanche planul său, se apucă să povestească tot felul de isprăvi de-ale sale, care le întreceau cu mult pe cele relatate de călăuză.

Şi izbutea să zugrăvească atît de adevărat acele împrejurări uimitoare, încît curajul călăuzelor slăbi şi îşi continuară în tăcere drumul multă vreme după ce contele încetase să mai vorbească. Limbuţia principalului erou fiind astfel redusă la tăcere, privirea şi auzul părură să i se ascută, şi acum asculta, foarte neliniştit, tunetul care bubuia din cînd în cînd ; de asemenea, se oprea adesea, atunci cînd vîntul ce se stîrnise se năpustea printre pini. Dar cînd încremeni în faţa unui pîlc de arbori de plută ce le apărură în faţă şi scoase un pistol, înainte de a se învrednici să îi înfrunte pe tîlharii care ar fi putut sta la pîndă în dosul copacilor, contele nu se mai putu stăpîni şi izbucni în rîs.

Ajungînd în cele din urmă într-un loc adăpostit întrucîtva de nişte stînci înalte şi de o pădure de zadă, ce se ridica deasupra unei prăpăstii aflate în stînga lor, iar călăuzele neştiind la ce depărtare era hanul, călătorii se hotărîră să se odihnească acolo pînă la răsăritul lunii, sau pînă cînd furtuna se va mai domoli. Blanche, readusă la clipa prezentă, privi îngrozită întunericul ce îi înconjura ; dar, dîndu-i mîna lui Saint Foix, descălecă, şi întregul grup intră într-un fel de grotă, dacă se putea numi astfel, fiind de fapt doar o adîncitură între nişte stînci ce se arcuiau ameninţătoare. După ce scăpărară o lumină, aprinseră un foc şi flăcările îi înveseliră şi chiar le aduseră puţină mîngîiere, căci, cu toate că ziua fusese călduroasă, aerul nopţii era rece în această regiune muntoasă ; şi tot focul avea să-i împiedice să se apropie pe lupii ce mişunau prin acele locuri sălbatice.

Merindele luate fură aşezate pe o ieşitură a stîncii, şi contele împreună cu tot grupul se ospătară cu o cină care, într-un loc nu atît de sălbatic, cu siguranţă că nu li s-ar fi părut atît de grozavă. După ce cinară, Saint Foix, nerăbdător să vadă răsărind luna, o luă de-a lungul prăpastiei, pînă ajunse într-un loc îndreptat spre răsărit ; dar totul

mai era cufundat în întuneric, iar liniştea nopţii n-o destrăma decît foşnetul pădurii fremătînd undeva dedesubt, sau tunetul îndepărtat şi, din cînd în cînd, glasurile nedeslușite ale grupului de care se îndepărtase. Privea, mișcat de priveliștea sublimă formele lungi ale norilor albicioși, ce pluteau în zonele mai înalte și cele mijlocii ale văzduhului, și fulgerele care izbucneau din ei, uneori tăcute și alteori urmate de bubuiturile neașteptate ale tunetului, repetate de ecouri tot mai slabe în munți, în timp ce tot cerul împreună cu abisul peste care se boltea, i se înfățișau într-o fulgerare de o clipă. Focul pe care-l aprinseseră în peșteră lumina întrucîtva bezna din jur, aruncînd cîte un licăr pe stîncile din față și pe vîrfurile pinilor ce atîrnau daesupra stîncilor de dedesubt, în timp ce în adînciturі întunericul se aduna tot mai amenințător.

Saint Foix se opri să privească tabloul pe care-l forma grupul din grotă : silueta elegantă a lui Blanche, în contrast plăcut cu figura impunătoare a contelui, care se așezase lîngă ea pe o bucată de stîncă, făcînd împreună o impresie și mai profundă în comparație cu vestmintele grotești și cu trăsăturile aspre ale călăuzelor și celorlalți însoțitori, din fundalul scenei. Focul îi lumină de asemenea într-un fel interesant ; arunca o strălucire puternică, dar destul de palidă, pe siluetele din jur, și sclipea pe armele lor lucitoare ; în timp ce, pe frunzișul unei zade uriașe ce își întindea umbra pe stînca de deasupra, lăsa o pată roșie, întunecată, care se pierdea imperceptibil în bezna nopții.

În timp ce Saint Foix contempla această scenă, luna răsări, mare și galbenă, deasupra piscurilor de la răsărit, printre norii zdrențuiți ; înfățișa privirilor, într-o lumină difuză, grandoarea cerului, negurile ce se rostogoleau pînă în mijlocul prăpastiei de dedesubt și conturul nedeslușit al munților.

Cumplită bucurie, să privești,
Ca un naufragiat pe-un țărm pustiu,
Nețărmurita mare fremătînd
De valuri, ce-orizontul îl cuprind !

Menestrelul

Din această romantică visare, îl treziră glasurile călăuzelor, care îl strigau repetîndu-i întruna numele, ce răsuna din stîncă în stîncă, pînă cînd părură să-l cheme o sută de voci ; și se grăbi să liniștească spaimele contelui și ale lui Blanche, întorcîndu-se degrabă în peșteră. Dar furtuna părea totuși că se apropie, așa că nu își părăsiră adăpostul ; iar contele, care se așezase între Blanche și Saint Foix, se strădui să abată temerile fiicei sale, prin discuții legate de istoria naturală a locurilor pe unde călătoreau. Vorbi despre substanțele minerale și fosile găsite în adîncurile acestor munți — filoane de marmură și granit în care abundau, straturi de cochilii descoperite aproape de vîrf, la mii de stînjeni deasupra nivelului mării și la mare depărtare de țărmul ei actual ; — de înspăimîntătoarele abisuri și caverne aflate dedesubtul stîncilor, de formele ciudate ale munților și de diferitele fenomene ce par să fi întipărit asupra lumii istoria potopului. De la științele naturale, trecu la evenimente și situații legate de istoria Pirineilor ; numi cîteva dintre cele mai remarcabile fortărețe ridicate de Franța și Spania în trecătorile din munți ; și povesti pe scurt cîteva asedii și conflicte celebre din vremurile de demult, cînd Ambiția vîrîse pentru prima dată spaima în Singurătate, alungînd-o din aceste cotloane ascunse, făcînd ca munții care răsunaseră pînă atunci doar de vuietul torentului să se cutremure de zăngănitul armelor, și cînd primii pași ai omului prin vizuinile ei sacre lăsaseră urme de sînge !

În timp ce Blanche urmărea cu luare-aminte povestirea, în care întîmplările trăiau de două ori mai însuflețite, și se lăsa copleșită de o emoție solemnă, zicîndu-și

că se află chiar în locurile pîngărite cîndva de acele evenimente, reveria îi fu brusc întreruptă de un sunet adus de vînt. Era lătratul îndepărtat al unui cîine de pază. Călătorii ascultară plini de speranţă şi, cum vîntul se înteţea, îşi ziseră că sunetul nu vena de la mare depărtare ; călăuzele nu se mai îndoiau acum că era un cîine de la hanul pe care îl căutau, şi atunci contele hotărî să-şi continue cu toţii drumul. Prin spărturile norilor, luna lumina împrejurimile, deşi destul de nesigur ; şi călătorii, luîndu-se după lătratul cîinelui, o porniră pe marginea prăpastiei ; unul dintre oameni mergea în frunte cu o torţă, ce se lua la întrecere cu lumina lunii ; din păcate, călăuzele, care crezuseră că vor ajunge la han curînd după apusul soarelui, nu luaseră mai multe torţe. Păstrînd o tăcere prudentă, înaintau ascultînd lătratul cîinelui, care nu se auzea decît din cînd în cînd şi care, după un timp, încetă cu totul. Călăuzele se străduiră să păstreze direcţia de unde se auzise sunetul, dar curînd nu se auzi decît vuietul puternic al unui torent şi, după puţin timp, ajunseră în faţa unei genuni înspăimîntătoare, ce părea să nu mai îngăduie nici un pas înainte. Blanche coborî de pe catîr, ca şi contele şi Saint Foix, în timp ce călăuzele păşeau pe creastă, în căutarea unei punţi oricît de rudimentare, care le-ar fi îngăduit să treacă în partea cealaltă ; după o vreme, însă, mărturisiră ceea ce contele începuse să bănuiască, şi anume că începuseră să aibă îndoieli în privinţa drumului, ba chiar erau siguri acum că s-au rătăcit.

La o mică depărtare, dădură peste un pin uriaş căzut peste genune, care unea cele două părţi ; trunchiul fusese doborît după cît se pare de vreun vînător, ca să poată vîna mai lesne capre negre ori lupi, dar trecerea era destul de rudimentară, şi plină de primejdie. În afară de călăuze, se înfiorară cu toţii la gîndul de a trece peste o asemenea punte, fără nici un parapet ; alunecarea ar fi însemnat moartea. Cu toate acestea, călăuzele se pregătiră să treacă cu catîrii dincolo, în timp ce Blanche stătea tre-

murînd pe margine, ascultînd vîjîitul torentului ce se prăvălea de pe stîncile încununate cu pini de deasupra, pînă în genunile adînci, unde valurile înspumate luceau în lumina lunii. Bieţii catîri porniră pe puntea atît de primejdioasă cu o prudenţă instinctivă, fără să se teamă de vuietul cascadei, sau să se lase înşelaţi de umbrele frunzişului ameninţător ce cădeau de-a curmezişul drumului. Şi iată cum singura lor torţă, de prea puţin folos pînă atunci, deveni o comoară nepreţuită ; speriată, codindu-se, dar încercînd să-şi adune tot curajul şi tăria de caracter, Blanche o porni şi ea, păşind după Saint Foix, susţinută de braţul tatălui ei şi privind ţintă lumina roşcată a torţei, pînă cînd ajunseră la adăpostul stîncii din faţa lor.

Acum, pe măsură ce înaintau, piscurile se apropiau, formînd o trecătoare îngustă, la poalele căreia vuia torentul peste care tocmai trecuseră. Dar le veni inima la loc căci auziră lătratul unui cîine, care după cît se pare păzea turmele de pe munte, apărîndu-le de lupii ce dădeau năvală noaptea. Lătratul se auzea mult mai aproape decît înainte şi, tot bucurîndu-se că vor ajunge curînd într-un loc unde să se poată odihni, zăriră într-adevăr o lumină licărind în depărtare. Lumina licărea mult mai sus decît drumul pe care mergeau ei, şi dispărea şi apărea mereu, ca şi cînd ramurile unduitoare ale copacilor ba i-ar fi împidiecat, ba ar fi lăsat lumina să răzbată pînă la ei. Călăuzele dădură glas, strigînd tare, dar nu le răspunse nici o voce omenească ; şi, după o vreme, ca să-şi anunţe prezenţa într-un mod mai eficace, traseră un foc de armă. Ascultară cuprinşi de o aşteptare plină de nelinişte, dar nu auziră decît focul de armă cum stîrnea ecouri printre stînci, stingîndu-se treptat, fără ca liniştea ce se înstăpîni să fie curmată de vreun glas omenesc. Totuşi, lumină pe care o zăriseră mai înainte se vedea acum bine şi, curînd, se auziră chiar glasuri nedesluşite aduse de vînt ; dar cum călăuzele îşi repetară chemarea, vocile încetară brusc şi lumina dispăru.

Sărmana Blanche aproape că nu mai putea îndura apăsarea neliniștii, a oboselii și temerilor, iar datorită eforturilor unite ale contelui și ale lui Saint Foix, de-abia izbutea să nu-și piardă de tot curajul. Tot înaintînd ei așa pe drum, zăriră în vîrful unei stînci de deasupra lor o pată mai întunecată ; și cînd razele luminoase ale lunii căzură asupra ei, se dovedi a fi un turn de pază. Ținînd seama de așezarea sa și de alte împrejurări, contele nu se mai îndoia că era chiar un turn de pază și, încredințat că acolo licărise lumina, căută să-și încurajeze fiica cu făgăduiala unui adăpost unde se vor putea odihni, căci deși nu era decît un turn de pază ruinat, nu vor dormi sub cerul liber.

— În Pirinei au fost înălțate numeroase asemenea turnuri de pază, spuse contele, străduindu-se să-i abată atenția fiicei sale de la temerile care o neliniștеau. După cum știi, de aici se vestea apropierea dușmanului prin focuri aprinse în vîrful turnului. Uneori, asemenea semnale au fost transmise din post în post, de-a lungul unei granițe de sute de leghe. Apoi, dacă e nevoie, apar din fortărețe și păduri armate, care stătuseră la pîndă, și se grăbesc să apere, poate, o trecătoare importantă ; se cațără pe culmea munților și atacă dușmanul surprins care se află în valea de dedesubt, aruncînd bucăți de stîncă, revărsînd asupră-i moartea și înfrîngerea. Vechile forturi și turnuri de pază ce domină trecătorile mai importante din Pirinei sînt păstrate cu grijă ; dar unele dintre cele aflate în locuri mai puțin însemnate au fost lăsate să cadă în ruină ; și acum adesea stau în ele vînători sau păstori, care, după o zi de trudă, se retrag acolo și, împreună cu cîinii lor credincioși, uită, lîngă un foc vesel, de oboseala vînătorii sau de grija de a-și aduna turmele rătăcitoare, găsind astfel adăpost de furtuna nopții.

— Dar oare întotdeauna sînt locuite de oameni pașnici ? întrebă Blanche.

— Nu, răspunse contele, uneori se refugiază acolo contrabandiști francezi sau spanioli, care trec peste munți cu tot felul de lucruri din țările lor ; sînt mulți asemenea contrabandiști, și împotriva lor se trimit uneori potere mari din armata regelui. Dar în fața hotărîrii disperate a acestor aventurieri, care, știind că odată prinși, vor ispăși fărădelegile lor printr-o moarte plină de cruzime, se strîng în cete mari și umblă înarmați pînă-n dinți, adesea soldații își pierd curajul. Contrabandiștii doresc să fie în siguranță și nu atacă niciodată, dacă pot să evite lupta ; cît despre ostași, ei știu că în aceste ciocniri primejdia e sigură, iar gloria aproape de neatins, așa că nu țin nici ei să pornească lupta ; de aceea, ciocnirile sînt foarte rare ; dar atunci cînd izbucnesc, nu se termină decît după lupte disperate și sîngeroase. Nu prea ești atentă, Blanche, adăugă contele, te-am obosit cu un subiect plicticos ; dar iată acolo, în lumina lunii, clădirea pe care o căutăm ; și avem noroc că am ajuns aici, căci furtuna stă gata să izbucnească.

Ridicînd privirea, Blanche văzu că se aflau la poalele stîncii în vîrful căreia se înălța clădirea, numai că acum nu se mai zărea nici o lumină ; și de cîtăva vreme încetase și lătratul cîinelui, iar călăuzele se cam îndoiau că ajunseseră într-adevăr lîngă turnul pe care-l căutau. De la depărtarea unde se aflau ei, și cum luna se ascundea mereu printre nori, părea să fie ceva mai mare decît un simplu turn de pază ; dar părea să fie foarte greu să urci pînă acolo, iar pe povîrnișul abrupt nu părea să șerpuiască vreo cărare.

În timp ce călăuzele începură să cerceteze povîrnișul stîncii cu ajutorul torței, contele, care rămăsese la poalele ei, în umbra pădurii, împreună cu Blanche și cu Saint Foix, începu să discute în fel și chip, ca să treacă timpul mai repede ; dar cum neliniștea părea să o copleșească pe Blanche, el îl luă deoparte pe Saint Foix și se sfătui cu el dacă ar fi prudent, în cazul cînd găseau o cărare, să se

încumete a intra într-o clădire care putea adăposti niște tîlhari. Își făcură socoteala că ceata lor nu era prea mică și că mulți dintre ei erau înarmați ; și, după ce se gîndiră și la primejdiile pe care le-ar întîmpina petrecîndu-și noaptea sub cerul liber, unde se putea dezlănțui oricînd furtuna, nu mai avură nici o îndoială că trebuie să ceară găzduire în clădirea din vîrful stîncii, fără a ține seama de ce fel de oameni erau acolo ; dar întunericul și tăcerea de moarte din jurul turnului nu păreau a arăta că era locuit.

Se auziră strigînd ceva călăuzele, și, după cîteva minute, se întoarse un slujitor al contelui cu vestea că găsiseră o cărare ; așa că se grăbiră imediat cu toții să se alăture călăuzelor și începură să urce pe o potecă șerpuitoare tăiată în stîncă, printre hățișurile unei păduri pitice ; după multă trudă și oarecare primejdie, ajunseră în vîrf, unde în fața ochilor le apărură mai multe turnuri ruinate, înconjurate de ziduri groase, peste care ici-colo cădea lumina lunii. În jur totul era cufundat în tăcere ; locurile păreau părăsite, dar contele rămase prevăzător.

— Pășiți cu grijă, spuse el cu glas coborît, pînă cînd aflăm ce fel de clădire e asta.

Făcură cîțiva pași în mare liniște și se opriră în fața unei porți uriașe care părea înfricoșătoare chiar și în ruină și, după ce șovăiră o clipă, intrară în curte, dar se opriră din nou în capătul unei terase care se întindea pînă spre buza unei prăpăstii. Deasupra se înălța clădirea principală, și acum se vădea bine că nu era turn de pază, ci una dintre acele vechi fortărețe care se năruise odată cu trecerea anilor, nefiind nici reparată vreodată. Cu toate acestea, mai existau părți care păreau să fi rămas întregi. Clădirea era durată din piatră cenușie, în stilul gotic saxon atît de greoi, cu imense turnuri rotunde, cu contraforturi trainice, iar arcada ușii celei mari, ce părea să dea în holul clădirii era rotunjită, ca și aceea a ferestrei de deasupra. Măreția ce trebuie să fi caracterizat clădirea

cînd se înălța mîndră, era acum considerabil sporită de parapetele năruite, de zidurile pe jumătate dărîmate și de dărîmăturile împrăștiate peste tot, acum tăcute și peste care crescuse iarba. În mijlocul acestei curți se înălța ceea ce mai rămăsese dintr-un stejar uriaș, ce părea să fi crescut și năruit odată cu clădirea ; și puteai crede că o mai apără încă, amenințător, cu cele cîteva ramuri golașe și acoperite cu mușchi care îi mai rămăseseră în vîrful trunchiului imens, care arăta cît de uriaș fusese copacul în vremurile trecute. Era limpede că fortăreața fusese cîndva foarte puternică și, așa cum se înălța în vîrful unei stînci și deasupra unei viroage adînci, dominase împrejurimile, fiind de nepreţuit atît pentru a ataca, cît și pentru a rezista ; și tot cercetînd-o, contele se minuna că, deși foarte veche, fusese lăsată să cadă în ruină și fu copleșit de tristeţe văzînd-o pustie și părăsită. Cuprins de emoţie, crezu totuși că aude glasuri îndepărtate răzbătînd prin liniștea din fortăreaţă și îi cercetă din nou fațada cu o privire scrutătoare, dar nu zări nici o lumină. Se hotărî atunci să înconjoare fortul, pînă la aripa îndepărtată de unde credea că se auziseră glasuri, și să caute dacă nu se zărea vreo lumină, înainte de a se hotărî să bată în poartă. Păși deci pe terasă, unde pe zidurile groase se mai vedeau rămășiţele unor turnuri, dar nu apucă să facă decît vreo cîţiva pași, căci îl opri lătratul puternic al unui cîine dinăuntru, și contele se gîndi că era tot același cîine al cărui lătrat îi adusese pe călători într-acolo. Încredinţat acum că fortăreaţa era locuită, contele se întoarse ca să se sfătuiască din nou cu Saint Foix dacă să ceară găzduire, căci sălbăticia locului îi zdruncinase într-cîtva prima hotărîre ; dar, și de data asta trebui să ţină seama de motivele care îl convinseseră și mai înainte, întărite și de descoperirea cîinelui ce păzea fortul, ca și de tăcerea în care era cufundat. Drept care îi porunci unuia dintre slujitori să bată în poartă, și acesta tocmai se apropia de poartă ca să bată în ea, cînd apăru o lumină printre cre-

nelurile unuia dintre turnuri ; contele începu să strige tare, dar neprimind răspuns, se îndreptă el însuși spre poartă și lovi în ea cu un baston cu vîrful de fier, în care se sprijinise cînd urcase pe povîrniș. Cînd ecourile stîrnite de loviturile date încetară, singurul sunet care se auzi fu din nou lătratul — numai că acum nu mai lătra doar un singur cîine. Contele se dădu cîțiva pași înapoi, încercînd să vadă dacă mai era lumină în turn și, înțelegînd că dispăruse, se întoarse la poartă ; și tocmai ridicase bastonul ca să bată din nou, cînd i se păru iarăși că aude murmur de voci înăuntru și se opri să asculte. Bănuiala i se adeveri, dar vocile erau prea îndepărtate pentru a se auzi altfel decît ca un murmur, așa încît contele izbi cu toată puterea cu bastonul în poartă ; urmarea fu că aproape imediat se lăsă o tăcere profundă. Era limpede că oamenii dinăuntru auziseră bătaia în poartă, dar că erau foarte prevăzători cînd trebuiau să lase niște străini să intre, lucru care făcu o impresie favorabilă asupra contelui.

— Sînt fie vînători, fie păstori, spuse el ; ca și noi, se pare că au căutat un adăpost pentru noapte în dosul acestor ziduri și se tem să lase niște străini, pentru că se tem să nu fie cumva tîlhari. Voi încerca să le risipesc temerile.

Spunînd acestea, strigă :

— Sîntem prieteni și cerem adăpost pentru noapte.

Peste cîteva clipe, înăuntru se auziră niște pași apropiindu-se, și apoi o voce întrebă :

— Cine-i acolo ?

— Prieteni, repetă contele ; deschideți poarta și veți afla mai mult.

Se auzi atunci trăgîndu-se zăvoare groase, și în poartă apăru un bărbat, înarmat cu o suliță de vînătoare.

— Ce vreți la ceasul ăsta tîrziu ? întrebă el.

Contele făcu un semn către însoțitorii săi și apoi răspunse că nu voia decît să afle care era drumul spre casa cea mai apropiată.

— Atît de puţin cunoaşteţi aceşti munţi, spuse omul, încît nu ştiţi că nu e nici o casă pe o distanţă de mai multe leghe ? Nu vă pot arăta drumul ; trebuie să-l căutaţi singuri — e lună.

Spunînd acestea, era gata să închidă poarta şi contele se întorsese, pe jumătate dezamăgit şi pe jumătate speriat, cînd se auzi o altă voce deasupra lor şi, ridicîndu-şi privirea, văzu o lumină şi chipul unui om după zăbrelele portalului.

— Stai, prietene ; ia spune, ai rătăcit drumul ? spuse vocea ; bănuiesc că sînteţi vînători, ca şi noi : cobor la voi pe dată.

Vocea se stinse şi lumina dispăru. Blanche se speriase la apariţia omului care deschisese poarta şi îşi implora acum tatăl să părăsească degrabă locurile ; dar contele cercetase suliţa din mîna vînătorului, iar vorbele auzite în turn îl încurajaseră, şi se hotărî să aştepte şi să vadă ce se va întîmpla. În curînd poarta fu deschisă şi apărură mai mulţi oameni îmbrăcaţi ca vînători ; auziseră de sus vorbele schimbate şi, după ce îl ascultară un tip pe conte, îi spuseră că e binevenit şi că poate rămîne peste noapte acolo. Apoi îl îndemnară foarte curtenitor să intre şi să împartă cu ei cina, căci tocmai erau pe cale să mănînce. Contele, care îi cercetase cu mare grijă în timp ce vorbeau, rămase prevăzător şi oarecum bănuitor ; dar era de asemenea nespus de ostenit şi se gîndea cu teamă la furtuna care se apropia, ca şi la drumul în bezna nopţii prin coclaurile prăpăstioase ale munţilor ; pe lîngă toate acestea, avea oarecare încredere în puterea şi numărul oamenilor ce-l însoţeau, drept care, după ce mai chibzui puţin, se hotărî să primească invitaţia. Luînd această hotărîre, îşi chemă slujitorii, care cercetaseră de jur împrejur turnul, iar unii dintre ei chiar ascultaseră în tăcere discuţia purtată, şi acum îşi urmară stăpînul, pe fiica lui şi pe Saint Foix în fortăreaţă. Străinii îi conduseră într-o sală mare, destul de dărăpănată, cu o masă mare

la mijloc, luminată în parte de un foc aprins la unul din capetele ei, în jurul căruia stăteau patru oameni în haine de vînătoare iar lîngă ei dormeau mai mulţi cîini ; pe foc fierbea o ciozvîrtă de carne. Cînd contele se apropie, oamenii se ridicară în picioare, iar cîinii dădură şi ei să se ridice, uitîndu-se fioros la străini ; dar auzind vocile stăpînilor lor, rămaseră pe locurile lor.

Blanche cerceta cu privirea sala întunecoasă, atît de întinsă ; apoi se uită la oameni şi la tatăl ei, care, surîzîndu-i vesel, se àdresă vînătorilor :

— E într-adevăr un cămin primitor, iar focul îţi încălzeşte şi inima după ce ai rătăcit atîta prin locuri sălbatice. Văd că-s tare obosiţi cîinii — cum v-a fost norocul ?

— Ca de obicei, răspunse unul dintre oamenii care şezuseră în sală ; omorîm vînatul de la prima împuşcătură.

— Oamenii aceştia sînt vînători ca şi noi, vorbi unul dintre cei care îi aduseseră înăuntru, arătînd spre conte şi însoţitorii săi ; s-au rătăcit, şi le-am spus că e destul loc în fort pentru noi toţi.

— Foarte adevărat, foarte adevărat, zise celălalt. Aţi avut noroc la vînătoare, fraţilor ? Că noi am împuşcat două capre negre, şi, zic eu, e destul de bine.

— Faci o greşeală, prietene, vorbi contele ; noi nu sîntem vînători, ci călători ; dar, dacă ne primiţi şi pe noi la o masă vînătorească, vom fi foarte bucuroşi şi vă vom răsplăti cum se cuvine.

— Atunci, aşază-te jos, frate, spuse unul dintre ei. Hei, Jacques, întreţeşte focul, iedul o să fie gata îndată ; şi adu un scaun pentru domnişoara. Ma'mselle, vreţi să gustaţi din rachiul nostru ? E un rachiu adevărat de Barcelona, şi cel mai limpede care a curs vreodată dintr-un butoiaş.

Blanche surîse sfioasă şi se pregătea să refuze, dar tatăl ei i-o luă înainte şi apucă el însuşi, cu un aer vesel, cupa oferită fiicei lui ; iar domnul Saint Foix, care stătea

lîngă ea, îi strînse mîna și căută să o îmbărbăteze cu privirea ; dar ea nu-și putea deslipi ochii de la un om care stătea tăcut lîngă foc, privindu-l țintă pe Saint Foix.

— Duceți o viață grozavă pe-aici, spuse contele. Viața de vînători e plăcută și sănătoasă ; și dulce e odihna după o astfel de trudă.

— Da, răspunse unul dintre oamenii din fort ; viața noastră e destul de plăcută. Ne petrecem aici doar vara și lunile de toamnă ; iarna locurile sînt tare pustii, iar torentele coboară umflate de pe înălțimi și împiedică vînătoarea.

— E o viață liberă și plină de bucurii, urmă contele ; grozav mi-ar plăcea să-mi petrec o lună în felul ăsta.

— Și avem și la ce folosi armele, spuse unul dintre cei ce stăteau în spatele contelui ; se găsesc pe aici o mulțime de păsări cu carne bună, căci se hrănesc cu cimbrișor și cu ierburile care cresc în văi. Acum, că mă gîndesc mai bine, în galeria de piatră atîrnă două păsări vînate ; Jacques, du-te și adu-le, să le gătim.

Contele îi întrebă apoi în ce fel se desfășoară vînătoarea printre stîncile și prăpăstiile din acele locuri pustii, și tocmai i se relata un amănunt mai deosebit, cînd se auzi un sunet de corn la poartă. Blanche privi cu sfială la tatăl ei, care continua să discute despre vînătoare, dar pe chip i se întipărise oarecare neliniște și își întorcea adesea privirea spre acea parte a sălii care era mai aproape de poartă. Cornul sună din nou, urmat de o chemare puternică.

— Sînt cîțiva dintre tovarășii noștri, care se întorc după o zi trudnică pe coclauri, vorbi unul dintre oameni, îndreptîndu-se alene spre poartă ; și, după cîteva clipe, apărură doi bărbați cu pușca pe umăr și pistoale la cingătoare.

— Ce mai faceți, flăcăi ? Ce mai faceți ? spuseră aceștia, apropiindu-se.

— Ce noroc aţi avut ? le-o întoarseră tovarăşii lor ; aţi adus ceva de mîncare ? Că altceva nu căpătaţi.

— Hei ! Pe cine naiba aţi adus aici ? sună o întrebare într-o spaniolă stîlcită, cînd văzură grupul contelui. Sînt din Franţa sau din Spania ? Unde i-aţi întîlnit ?

— Ei ni s-au alăturat nouă şi e o întîlnire plăcută, răspunse tare tovarăşul lui, într-o franţuzească destul de corectă. Cavalerul acesta şi ceata lui s-au rătăcit şi ne-au cerut să-i adăpostim o noapte în fort.

Oamenii nu spuseră nimic ; aruncară jos un fel de raniţă şi scoaseră dinăuntru cîteva păsări vînate. Sacul răsună greu cînd căzu pe podea, iar privirea contelui, prinzînd o strălucire de metal, se apucă să cerceteze cu mai multă luare-aminte pe omul care ţinea raniţa. Era un bărbat înalt şi voinic, cu o expresie aspră pe chip, şi avea părul negru, tăiat scurt, ce i se încreţea pe ceafă. În locul hainelor de vînător, purta o uniformă militară ponosită ; în picioarele mari avea sandale cu şireturi, iar de la brîu în jos nişte pantaloni pînă la genunchi. Pe cap avea o şapcă de piele, cu o formă ce aducea cu un vechi coif roman ; dar sprîncenele lui încruntate te duceau cu gîndul mai degrabă la barbarii care au cucerit Roma, decît la ostaşii romani. După o vreme, contele îşi întoarse privirile de la el, rămînînd tăcut şi gînditor, pînă cînd, ridicînd iarăşi ochii, văzu că un bărbat, stînd într-un colţ mai întunecat al sălii, nu-şi lua ochii de la Saint Foix, care stătea de vorbă cu Blanche şi nu-şi dădea seama de nimic ; curînd însă, contele îl văzu pe acelaşi ins cercetîndu-l cu mare atenţie chiar pe el însuşi, peste umărul celui îmbrăcat cu haină ostăşească. Cînd ochii contelui îi întîlniră pe ai săi, îşi întoarse repede privirea ; contele se simţea tot mai neliniştit, dar se temu să nu se trădeze prin expresia chipului şi, străduindu-se să surîdă, începu să vorbească cu Blanche într-o doară despre lucruri obişnuite. Cînd se uită din nou în jur, observă că soldatul şi tovarăşul său dispăruseră.

Omul numit Jacques se întoarse acum din galeria de piatră.

— Am aprins focul acolo, spuse el, și păsările sînt jumulite ; o să punem și masa în galerie, căci e mai cald ca aici.

Tovarășii săi se arătară gata să se mute acolo și îi poftiră pe oaspeți să îi urmeze în galerie ; Blanche, abătută, rămase locului, iar Saint Foix privi spre conte, care spuse că preferă căldura facului lîngă care stătea. Vînătorii lăudară însă căldura din cealaltă încăpere și stăruiră cu atîta amabilitate să treacă dincolo, încît contele, pe jumătate șovăind, pe jumătate temîndu-se să nu-și trădeze îndoielile, se învoi. Coridoarele lungi și ruinate prin care trecură îl deprimară, dar tunetul care bubuia cu putere afară îl convinse că era periculos să părăsească adăpostul ; așa că se stăpîni să-i provoace pe cei care îl conduceau arătîndu-le că nu avea încredere în ei. Vînătorii deschideau drumul cu un felinar ; contele și Saint Foix, vrînd să se facă plăcuți gazdelor prin dovezi de prietenie, duceau fiecare cîte un scaun, iar Blanche îi urma cu pași șovăitori. Pe cînd mergea așa, rochia i se agăță de un cui din perete și ea se opri, străduindu-se să 'o desprindă ; nici contele, și nici Saint Foix, discutînd aprins, nu-și dădură seama că ea se oprise și își urmară călăuza pe după un cot al coridorului, iar Blanche rămase în urmă pe întuneric. Tunetul îi împiedică să-i audă chemarea, dar, desprinzîndu-și rochia, ea îi urmă degrabă pe drumul pe care credea că îl luaseră. O lumină lucind în depărtare îi întări convingerea, așa că își continuă drumul pînă la 'o ușă deschisă de unde venea lumina, crezînd că încăperea era chiar galeria de piatră despre care vorbiseră oamenii. Auzind glasuri înăuntru, se opri la cîțiva pași de ușă, ca să fie sigură că nu se înșală, și de acolo, la lumina unui felinar care atîrna din tavan, văzu patru bărbați așezați în jurul unei mese, aplecați deasupra ei, părînd să se sfătuiască. Își dădu seama că unul dintre ei era cel pe care

îl văzuse privindu-l țintă pe Saint Foix ; și care vorbea acum cu aprindere, deși cu glas coborît : dar cînd unul dintre tovarășii lui păru să îl contrazică, începură să vorbească pe un ton mai ridicat și mai aspru. Blanche, alarmată că nici tatăl ei și nici Saint Foix nu se aflau în încăpere și îngrozită de înfățișarea sălbatică a acestor oameni, tocmai se întorcea grăbită, vrînd să caute galeria, cînd îl auzi pe unul dintre ei spunînd :

— Hai să nu ne mai certăm. Cine vorbește de primejdie ? Urmați-mi sfatul și nu o să fie nici una — puneți mîna pe *ei*, și ceilalți vor fi o pradă ușoară.

Blanche, izbită de aceste vorbe, se opri o clipă ca să audă mai mult.

— Nu e nimic de luat de la ceilalți, spuse unul dintre oameni ; eu nu sînt pentru vărsare de sînge cînd se poate și altfel — omorîți-i doar pe cei doi, și treaba e făcută ; ceilalți n-au decît să plece.

— Așa crezi ? exclamă primul tîlhar, și scoase o înjurătură înspăimîntătoarte. Cum ! ca să spună apoi în ce fel i-am aranjat pe stăpînii lor și să trimită trupele regelui să ne tragă pe roată ! ? Întotdeauna ai dat sfaturi grozave — pun prinsoare că nimeni dintre noi n-a uitat încă ajunul Sf. Toma de anul trecut.

Lui Blanche i se strînse inima de groază. Primul ei gînd a fost să fugă de lîngă ușă ; dar, cînd încercă să se miște, tremura atît de tare, că, după ce făcu cîțiva pași, clătinîndu-se, spre un colț mai întunecat al coridorului, fu silită să stea locului și să asculte vorbele cumplite ale celor despre care nu se mai putea îndoi că erau tîlhari. În clipa următoare auzi aceste vorbe :

— De ce nu le-am face de petrecanie la toți ?

— Pun rămășag că viețile noastre fac cît ale lor, răspunse tovarășul lui. Dacă nu-i omorîm, o să ne spînzure ei pe noi ; așa că mai bine să moară ei, decît să ne spînzure pe noi.

— Mai bine, mai bine, strigară ceilalţi.

— Cînd omori pe cineva, e un mod promiţător să scapi de spînzurătoarte ! spuse primul tîlhar. Cu toate astea, mulţi inşi cinstiţi şi-aŭ vîrît capul în ştreang în felul ăsta.

Cîteva clipe se lăsă tăcerea, şi cu toţii părură să chibzuiască.

— Fir-ar să fie, exclamă deodată cu nerăbdare unul dintre hoţi ; tovarăşii noştri ar fi trebuit să fie acum aici ; or să vină cu vechea poveste, şi fără nici o pradă — dacă erau aici, treaba noastră ar fi fost simplă şi uşoară. Văd că n-o să fim în stare să facem nimic în noaptea asta, căci sîntem mai puţini decît oamenii ăştia, iar dimineaţa or să vrea să plece, şi cum crezi că-i putem opri fără să folosim forţa ?

— M-am gîndit la un plan care o să meargă, spuse unul dintre ei ; dacă putem să le facem de petrecanie pe tăcute celor doi cavaleri, o să fie uşor să-i biruim pe ceilalţi.

— E un plan grozav, zău aşa, spuse un altul rînjind dispreţuitor. Dacă pot să rod zidul închisorii, o să fiu liber ! — Cum putem să le facem de petrecanie *pe tăcute* ?

— Cu otravă, răspunseră tovarăşii săi.

— Bine zis ! O să meargă, se învoi al doilea tîlhar. O să se chinuie mult pînă o să moară, şi o să mă răzbun şi eu în felul ăsta. Baronii ar trebui să se teamă de răzbunarea noastră !

— L-am recunoscut pe fiu din clipa cînd l-am văzut, spuse omul pe care Blanche îl văzuse privindu-l ţintă pe Saint-Foix, dar nu cred că el mă cunoaşte ; cît despre tatăl lui, aproape că l-am uitat.

— Poţi să spui ce vrei, intră în vorbă al treilea tîlhar, dar nu cred că el e baronul ; îl ştiu cît îl ştiţi şi voi, căci am fost unul dintre cei care l-au atacat, împreună cu bravii noştri flăcăi care au avut apoi de suferit.

— Şi n-am fost şi eu ? se răsti primul tîlhar. Vă spun că el e baronul ; dar ce contează dacă e sau nu ? — impor-

tant e să nu lăsăm toată prada să ne scape din mîini. Nu se întîmplă prea des să avem asemenea noroc. Cînd ne riscăm mereu viaţa ca să trecem prin contrabandă cîteva kilograme de tutun înşelîndu-i pe vameşii regelui, gata să ne frîngem gîtul prin prăpăstii ca să vînăm ceva să ne astîmpărăm foamea ; jefuind din cînd în cînd cîte un alt contrabandist sau cîte un călător rătăcit, alegîndu-ne doar cu atît cît să avem pentru praful de puşcă pe care-l irosim trăgînd asupra lor —să lăsăm o asemenea pleaşcă să ne scape ? Păi, zic că ăştia au destul asupra lor cît să ne ţină...

— Eu n-aş vrea să le facem de petrecanie, se băgă în vorbă al treilea hoţ ; mai bine să profităm de pe urma lor. Numai că, dacă ăsta ziceţi voi că e baronul, aş vrea să mă mai uit o dată bine la el, în amintirea bravilor noştri camarazi pe care i-a trimis la spînzurătoare.

— Bine, bine, n-ai decît să te uiţi cît vrei, zise primul tîlhar ; dar îţi spun că baronul e mai înalt de statură.

— Lăsaţi acum vorbăria, se răsti al doilea tîlhar ; ei, ce facem, îi lăsăm să plece au ba ? Dacă mai stăm mult aici, or să priceapă despre ce-i vorba şi or s-o şteargă. Oricine ar fi oamenii ştia sînt bogaţi, căci altfel de ce ar avea atîţia slujitori ? Aţi văzut inelul pe care îl avea pe deget ? ăla de-i ziceţi voi că e baronul ? — Ei, era un diamant ; dar acum sînt sigur că nu-l mai are : m-a văzut chiorîndu-mă la el, şi l-a scos.

— Da, şi mai e şi medalionul la gîtul fetei ; l-aţi văzut ? Ea nu şi l-a scos, zise primul tîlhar, îi atîrnă încă la gît ; dacă n-ar fi sclipit aşa, nici nu l-aş fi văzut, cum era aproape ascuns în cutele rochiei ; şi ăla are diamante, şi trebuie să fie grozave, dacă sînt puse în jurul unui medalion atît de mare.

— Dar cum să ducem la capăt treaba ? întrebă al doilea ticălos ; hai să vorbim despre astă. Nu mi-e teamă mie că nu e pradă destulă, dar cum să punem mîna pe ea ?

— Da, da, se alăturară tovarăşii săi, să ne sfătuim cum să facem, că nu avem timp de pierdut.

— Eu sînt tot pentru otravă, zise cel de-al treilea. Dar gîndiţi-vă că sînt cam mulţi ; vreo nouă sau zece, şi încă bine înarmaţi. Cînd am văzut atîţia la poartă, nici n-am vrut să-i las să intre, ştiţi bine, cum n-aţi vrut nici voi.

— Credeam că s-ar putea să fie duşmani de-ai noştri, îl lămuri cel de-al doilea ; nu că mi-ar fi păsat că erau mulţi la număr.

— Dar acum trebuie să-ţi pese, i-o întoarse tovarăşul său, căci altfel va fi rău de tine. Noi nu sîntem decît şase, şi cum am putea să-i răzbim pe toţi zece cu forţa ? Vă spun că cel mai bine e să le dăm la cîţiva otravă, şi cu ceilalţi ne răfuim noi pe urmă.

— M-am gîndit la o cale mai bună, zise celălalt, nerăbdător ; trăgeţi-vă mai aproape.

Blanche, care ascultase discuţia dintre ei cu o groază de nedescris, nu mai putu prinde vorbele lor, căci tîlharii începuseră acum să şuşotească ; dar însufleţită de speranţa că i-ar putea salva pe prietenii ei de la moarte, dacă putea ajunge repede la ei, prinse puteri şi o porni în căutarea galeriei. Dar cum spaima şi întunericul păreau să se unească împotriva ei, după ce făcu cîţiva paşi lumina slabă ce se strecura din odaie nu mai putu birui bezna şi, împiedicîndu-se de o treaptă de pe coridor, căzu jos.

Zgomotul îi sperie pe tîlhari, care tăcură pe dată şi apoi se repeziră pe coridor, să vadă dacă nu cumva cineva auzise uneltirile lor. Blanche îi văzu apropiindu-se, mută de groază în faţa privirilor lor sălbatice şi lacome ; dar, înainte de a se putea ridica, o descoperiră şi puseră mîna pe ea, tîrînd-o spre camera de unde ieşiseră şi ameninţînd-o că o păţeşte dacă nu încetează cu ţipetele.

După ce ajunseră în odaie, începură să se sfătuiască ce să facă cu ea.

— Să vedem mai întîi ce-a auzit, zise şeful tîlharilor. De cît timp erai pe coridor, domniţă, şi ce treabă aveai aici ?

— Mai întîi să punem mîna pe medalion, zise unul dintre ei, apropiindu-se de Blanche, care tremura ca o frunză. Frumoasă domniţă, cu voia dumitale, medalionul ăsta e al meu ; hai, dă-mi-l, că altfel îl iau singur.

Blanche, implorîndu-l s-o cruţe, îi dădu imediat miniatura, în timp ce un alt tîlhar o întreba cu asprime ce auzise din discuţia lor ; şi înţelegînd din fîstîceala şi spaima ei ceea ce limba nu îndrăznea să exprime, banditii se uitară cu înţeles unul la celălalt, şi doi dintre ei se retraseră într-un colţ mai îndepărtat al încăperii, ca să se sfătuiască.

— Astea-s diamante, pe legea mea ! exclamă omul, după ce examină miniatura. Şi mai e şi un portret foarte drăguţ, zău aşa ; un cavaler tînăr şi chipeş, aşa cum ai vrea să vezi într-o zi de vară. Va să zică, ăsta-i bărbatul dumitale, domniţă, căci el e cavalerul cu care stăteai pînă mai adineauri.

Blanche, moartă de spaimă, îl imploră să aibă milă de ea şi, întinzîndu-i punga, îi făgădui să nu spună nimic din ce se întîmplase, dacă o va lăsa să se înapoieze la ai săi.

Omul rînji batjocoritor şi se pregătea să-i răspundă, cînd atenţia îi fu atrasă de un zgomot îndepărtat ; şi, în timp ce asculta cu luare-aminte, o strînse mai tare pe Blanche de braţ, de parcă i-ar fi fost teamă că o să-i scape, şi ea ţipă din nou după ajutor.

Zgomotele se auzeau tot mai aproape, şi tîlharii se grăbiră să vină din celălalt colţ al odăii.

— Am fost descoperiţi, strigară ei ; dar să ascultăm o clipă, poate că nu sînt decît tovarăşii noştri care vin din munţi. Şi dacă e aşa, treaba e ca şi făcută ; hai să ascultăm !

O împuşcătură ce răsună în depărtare îi adeveri o clipă bănuiala, dar imediat zgomotele răsunară tot mai aproape ;

se auzea acum zăngănit de săbii, ca și glasuri răstite și gemete surde, venind de pe aleea din afara încăperii. În timp ce tîlharii își pregăteau armele, se auziră strigați de cîțiva dintre tovarășii lor din depărtare, și apoi un corn răsună ascuțit, în afara fortăreței, semnal pe care se pare că îl înțeleseră foarte bine ; căci trei dintre ei, lăsînd-o pe Blanche în grija celui de al patrulea, se repeziră imediat afară din încăpere.

În timp ce Blanche, tremurînd toată, cuprinsă de slăbiciune, se ruga să i se dea drumul, auzi în mijlocul vacarmului glasul lui Saint Foix, și abia scoase un strigăt, cînd ușa odăii se deschise și el apăru, desfigurat de răni din care curgea sîngele, și urmărit de cîțiva tîlhari. Blanche nu mai văzu și nu mai auzi nimic ; totul se învîrti în jurul ei, ochii i se împăienjeniră și căzu în nesimțire în brațele banditului care o ținuse.

Cînd își reveni, își dădu seama, la lumina slabă care pîlpîia în jurul ei, că se afla în aceeași cameră, dar nici contele nici Saint Foix și nici altcineva nu se zărea ; și ea rămase cîtva timp nemișcată, într-o stare de amorțeală. Dar pe măsură ce-i reveneau imaginile înspăimîntătoare de mai înainte, se strădui să se ridice, ca să-și caute prietenii, cînd un geamăt surd, nu prea departe de ea, îi aminti de Saint Foix și de starea în care îl văzuse intrînd în odaie ; și atunci își dădu silința să se ridice de jos și înaintă îngrozită spre locul de unde auzise geamătul ; pe jos zăcea un trup omenesc și la lumina slabă a unei lumînări ce pîlpîia, recunoscu fața palidă și desfigurată a lui Saint Foix. Se poate lesne închipui ce groază a copleșit-o în clipa aceea. El tăcea, cu ochii pe jumătate închiși ; pe mîna pe care ea i-o strîngea cu deznădejde, se vedea sînge închegat. În timp ce îi repeta zadarnic numele și striga după ajutor, se auziră pași, și în cameră intră cineva — dar își dădu seama că nu era tatăl ei, contele ; spre marea ei uimire, cînd îl imploră să-i dea primele îngrijiri lui Saint Foix, văzu că era Ludovico ! Fără să piardă timp ca s-o recunoască, el începu să

lege imediat rănile cavalerului și, înțelegînd că leșinase fiindcă pierduse mult sînge, alergă după apă ; dar abia ieșise de cîteva clipe, cînd Blanche auzi alți pași apropiindu-se și simți că era gata să-și piardă mințile de frica banditilor ; dar la lumina unei torțe care licări pe pereți, văzu că cel care se apropia era chiar contele de Villefort ; avea chipul îngrijorat, răsufla din greu și o striga întruna pe fiica sa. Auzindu-i glasul, Blanche se ridică și alergă în brațele lui, iar el, lăsînd să-i cadă din mînă spada însîngerată, o strînse la piept într-o efuziune de recunoștință și bucurie ; după care se grăbi să se intereseze de starea lui Saint Foix, care începuse să dea semne de viață. Ludovico se întoarse curînd cu apa și rachiu ; apa i-o duse la buze, iar cu rachiu se apucă să-l frece la tîmple și pe mîini ; în cele din urmă, Blanche îl văzu deschizînd ochii, și apoi îl auzi întrebînd de ea ; dar bucuria îi fu de scurtă durată și o cuprinse o nouă neliniște, căci Ludovico spuse că trebuie să-l ducă imediat pe domnul Saint Foix de acolo, adăugînd :

— Tîlharii de afară, domnule conte, erau așteptați de o oră ; și dacă mai întîrziem, ne vor găsi cu siguranță. Sunetul acela ascuțit de corn, o știu ei prea bine, e un semnal dat de tovarășii lor aflați în mare primejdie și se aude în munți la multe leghe depărtare. Știu cazuri cînd s-au întors la chemarea lui chiar și de la Pied de Melicant. Oare stă cineva de pază la poarta cea mare, domnule conte ?

— Nimeni, răspunse contele. Dar toți oamenii mei sînt acum răspîndiți, nici nu știu pe unde. Du-te, Ludovico, adună-i și vezi dacă nu se aude și tropăitul catîrilor.

Ludovico ieși în grabă, iar contele se sfătui cum să-l transporte pe Saint Foix, care n-ar fi putut îndura să fie zguduit pe spinarea unui catîr, chiar dacă ar fi avut destulă putere ca să se țină în șa.

Pe cînd contele îi spunea că tîlharii, pe care îi găsiseră în fortăreață, fuseseră închiși în turn, Blanche văzu că și el era rănit și că mîna stîngă îi atîrna țeapănă ; dar el zîmbi de neliniștea ei, asigurînd-o că nu era decît o zgîrietură.

Apărură îndată și slujitorii contelui, în afară de doi care rămaseră de pază la poartă, și curînd după aceea se înfățișă și Ludovico.

— Mi se pare că aud catîrii apropiindu-se în vale, domnule conte, zise el, dar torentul vuiește atît de tare că nu sînt sigur ; oricum, am adus ceva cu care să-l putem căra pe domnul cavaler, adăugă el, arătînd o piele de urs prinsă de două prăjini — după cît se pare folosite de tîlhari ca să aducă acasă pe vreunul de-al lor dacă se întîmplă să fie rănit în luptă.

Ludovico o întinse pe jos și, punînd peste ea cîteva piei de capră, făcu un fel de pat, în care îl culcară pe cavaler, care începuse să-și revină destul de mult. Călăuzele ridicară pe umeri prăjinile și o porniră, pășind cu dibăcie pe drumul povîrnit, astfel încît targa nu era deloc zdruncinată. Cîțiva dintre slujitorii contelui erau și ei răniți — dar foarte ușor și, după ce își legară rănile, porniră către poarta cea mare. Cînd trecură prin sală, din depărtare se auzi larmă, și Blanche rămase îngrozită.

— Sînt doar ticăloșii din turn, o liniști Ludovico.

— Numai să nu spargă ușa, zise contele.

— Nu, domnule conte, răspunse Ludovico, fiindcă ușa e de fier ; n-avem de ce ne teme din partea lor ; dar o să trec mai întîi eu și o să mă uit de pe metereze.

Îl urmară cu toții în grabă, și își găsiră catîrii păscînd în fața porților ; ascultară cu mare grijă, dar nu auziră nici un zgomot, în afară de vuietul torentului de dedesubt și de adierea brizei matinale suspinînd printre ramurile stejarului bătrîn din curte ; și fură bucuroși zărind primele mijiri ale zorilor pe crestele munților. După ce încălecară pe catîri, Ludovico se oferi să-i călăuzească el și îi duse pînă în vale pe un drum mai ușor decît cel pe unde urcaseră mai înainte.

— Trebuie să ocolim valea spre răsărit, domnule conte, zise el, ca să nu dăm peste tîlhari ; pe acolo au plecat azi-dimineață.

În curînd, drumeţii ieşiră din vale şi se pomeniră într-o vîlcea care se întindea spre miazănoapte şi apus. Lumina dimineţii se aşternea peste munţi şi dezvăluia treptat dîmburile înverzite de la poalele munţilor, unde creşteau în voie arbori de plută şi stejari veşnic verzi. Norii de furtună se împrăştiaseră şi lăsaseră cerul senin, aşa că Blanche se simţi însufleţită de verdeaţă, înviorată de ultima ploaie. Îndată răsări şi soarele, şi razele lui făceau să sclipească stîncile ude, cu tufişurile din vîrful lor şi povîrnişurile acoperite de iarbă. La capătul văii se învălătuceau ceţurile, dar vîntul le împinse din faţa drumeţilor, iar razele soarelui le siliră să urce spre vîrful munţilor. Străbătură cam o leghe, cînd Saint Foix începu să se plîngă de o mare slăbiciune, şi se opriră cu toţii să-i dea ceva răcoritor şi să lase oamenii care-l purtau să se mai odihnească. Ludovico luase din fortăreaţă cîteva sticle de vin vechi spaniol, care acum se dovedi un foarte bun întăritor nu numai pentru Saint Foix ci şi pentru ceilalţi din grup ; lui Saint Foix nu-i aduse însă decît o uşurare trecătoare, căci fierbinţeala începu să-i crească şi nu mai izbuti să-şi stăpînească durerile ce-l chinuiau ; abia aştepta să se vadă ajuns la hanul unde plănuiseră în ajun să-şi petreacă noaptea.

În timp ce se odihneau la umbra pinilor înalţi, contele îi ceru lui Ludovico să-l lămurească pe scurt cum dispăruse din încăperea din aripa de nord, cum ajunsese în mîinile tîlharilor şi cum izbutise atît de bine să-l ajute pe el şi pe ai lui, căci neîndoielnic lui i se datora eliberarea lor din mîinile tîlharilor. Ludovico tocmai se pregătea să-i facă pe voie, cînd auziră răsunînd pe neaşteptate o împuşcătură, de pe cărarea pe care veniseră, şi se ridicară îngrijoraţi, pornind degrabă la drum.

CAPITOLUL XIII

Ah, cum l'ademenește soarta
Pe căi bătute de furtuni,
Și-nchide bucuriei poarta !

BEATTIE

În vremea asta Emily se gîndea mereu, plină de neliniște, la soarta lui Valancourt ; dar Theresa, găsind în sfîrșit pe cineva căreia să-i destăinuie misiunea ei pe lîngă întendent, o înștiință că mesagerul avea să se întoarcă a doua zi ; și Emily îi făgădui să se ducă ea pînă la căsuță, Teresa fiind prea șubredă ca să poată veni.

Spre seară, Emily porni deci singură spre căsuță, înfiorată de o tristă presimțire cu privire la Valancourt, impresionată, poate, și de întunericul ce se lăsa. Era o seară cenușie de toamnă tîrzie ; neguri se tîrau ici-colo pe munți, și un vînt rece, făcînd să foșnească pădurea de fagi, îi presăra cărarea cu ultimele frunze îngălbenite, care se învîrtejeau purtate de vînt și, prevestind apropierea iernii, îi aduceau pustiu în suflet, părînd să-i vestească moartea lui Valancourt. Gîndul acesta era atît de puternic, încît de mai multe ori era gata să se întoarcă acasă, neputînd înfrunta o certitudine pe care o presimțea ; dar, luptîndu-se cu sentimentele acestea, izbuti să și le stăpînească și își continuă drumul.

Şi cum mergea aşa tristă mai departe, urmărind învolburarea norilor pe cer şi rîndunelele purtate de vînt, ba dispărînd pe după norii de furtună, ba ieşind o clipă ca să se rotească în văzduhul mai liniştit, i se păru că suferinţele şi încercările vieţii ei din ultimul timp erau oglindite în aceste imagini trecătoare — tot astfel fusese şi ea azvîrlită în ultimul an pe marea furtunoasă a nefericirii, bucurîndu-se doar de scurte răgazuri de tihnă, dacă amînarea nenorocirilor poate fi numită tihnă. Şi acum, cînd scăpase din atîtea primejdii, cînd se eliberase de cei care o năpăstuiau şi cînd se pomenise stăpîna unei mari averi, acum, cînd ar fi putut pe bună dreptate să se aştepte la fericire, vedea că este tot atît de departe de ea ca şi înainte. S-ar fi învinuit de slăbiciune şi nerecunoştinţă, lăsîndu-se astfel copleşită de o singură nenorocire, fără a ţine seama de atîtea şi atîtea daruri cu care fusese înzestrată, dacă această nenorocire ar fi afectat-o doar pe ea ; dar plîngînd din pricina lui Valancourt pe cînd fusese în viaţă, lacrimi de compasiune i se amestecaseră cu cele de regret ; şi căinînd o fiinţă omenească decăzută pînă la viciu, şi deci pînă la calvarul suferinţei, raţiunea şi omenia îi storceau lacrimile, iar tăria nu o învăţase încă să le despartă de cele ale dragostei ; totuşi, în clipa de faţă, ceea ce o apăsa nu era certitudinea vinovăţiei, lui, ci teama că murise (moarte la care se părea că şi ea, deşi fără voie, contribuise într-o oarecare măsură). Această teamă creştea pe măsură ce se apropia clipa cînd i se va adeveri bănuiala ; şi cînd zări căsuţa Theresei, era atît de tulburată şi cu hotărîrea zdruncinată de şovăială, încît nu se simţi în stare să meargă mai departe şi se aşeză pe o bancă de lîngă drum ; stînd acolo, i se păru că vîntul care gemea printre ramurile înalte de deasupra îi aducea o jelanie îndepărtată, şi chiar cînd rafalele se opreau, îşi închipuia că aude vaiete slabe, înăbuşite. Ascultînd cu mai multă luare-aminte, se convinse că nu era decît închipuire ; dar înserarea care se aşternea peste tot o îndemnă să se ridice şi, cu paşi şovăielnici, se îndreptă iarăşi spre căsuţă.

Prin fereastră zări pîlpîind flăcările vesele ale focului ce ardea în cămin, iar Theresa, care o văzuse apropiindu-se, îi deschise ușa și o întîmpină.

— E o seară răcoroasă, domnișoară, zise ea ; și cum se apropie și furtuna, m-am gîndit că n-ar strica puțin foc. Așezați-vă pe scaunul acesta, de lîngă cămin.

Emily, mulțumindu-i pentru grija pe care i-o arăta, se așează ; apoi, privind-o drept în fața luminată de flăcări, fu izbită de expresia ei și, neputînd scoate o vorbă, se rezemă de spătar cu o înfățișare atît de îndurerată, încît Theresa pricepu ce o frămîntă, dar rămase tăcută.

— Ah ! exclamă în cele din urmă Emily, văd că nu trebuie să te mai întreb ce-ai aflat, căci tăcerea și privirea explică totul ; — înseamnă că el este mort !

— Vai ! scumpă domnișoară, vorbi Theresa, în timp ce ochii i se umpleau de lacrimi, lumea asta e formată numai din suferințe ! Bogații își au și ei partea lor, ca și oamenii sărmani ! Dar trebuie să ne străduim cu toții să ne îndurăm soarta.

— E mort, deci ! o întrerupse Emily. Valancourt e mort !

— Vai ! mă tem că da, răspunse Theresa.

— Te temi ! zise Emily, doar te temi ?

— Vai ! da, domnișoară, mă tem că e mort ! Nici intendentul și nici altcineva din familia Epourville n-a auzit nimic despre el de cînd a plecat din Languedoc ; contele e tare mîhnit din pricina lui, fiindcă avea întotdeauna grijă să trimită vești despre el, și acum n-a mai primit nici un rînd de cînd a plecat din Languedoc. Trebuia să se întoarcă de trei săptămîni, dar nici n-a venit și nici n-a scris nimic, și le e teamă că i s-a întîmplat o nenorocire. Vai ! cine-ar fi crezut că o să ajung să plîng la moartea lui ! Sînt bătrînă, și puteam să mor fără să-i pese nimănui de mine, pe cînd el...

Cuprinsă de slăbiciune, Emily ceru puţină apă, iar Theresa, speriată de glasul cu care vorbise, se grăbi să-i dea îngrijiri şi, în timp ce-i ducea apa la buze, continuă :

— Scumpă domnişoară, nu puneţi totul la inimă ; cavalerul ar putea să fie totuşi viu şi sănătos ; să nu ne pierdem nădejdea !

— Oh, nu ! eu nu mai pot nădăjdui nimic, zise Emily ; cunosc unele împrejurări care nu-mi lasă nici o nădejde. Mi-am mai revenit acum şi pot să ascult ce ai de zis. Spune-mi, te rog, mai amănunţit tot ce ştii.

— Aşteptaţi puţin pînă vă simţiţi mai bine, domnişoară, căci arătaţi tare rău !

— Oh, nu, Theresa, spune-mi totul, cît mai am puterea să ascult, zise Emily. Spune-mi totul, te rog din suflet !

— Bine, am să vă spun ; dar intendentul nu mi-a povestit prea multe, căci Richard zicea că nu-i venea să vorbească despre domnul Valancourt, şi tot ce-a aflat a fost de la Gabriel, unul dintre slujitori, care zice că a auzit de la valetul domnului conte.

— Ce-a auzit ? întrebă Emily.

— Păi, Richard nu prea are ţinere de minte şi nu-şi aminteşte nici pe jumătate şi, dacă nu i-aş fi pus o mulţime de întrebări, n-aş fi aflat mai nimic. Dar el zice că Gabriel zicea că el şi toţi ceilalţi slujitori erau tare necăjiţi din pricina domnului Valancourt, fiindcă era un gentilom atît de bun, că toţi îl iubeau, de parcă le-ar fi fost frate — şi acum, cînd te gîndeşti ce s-a ales din el ! Că tare mai era cumsecade cu toţi şi, dacă vreunul dintre ei greşea, domnul Valancourt era primul care-l ruga pe domnul conte să-l ierte. Şi-apoi, dacă vreo familie de oameni sărmani era în nevoie, domnul Valancourt se grăbea primul să le vină în ajutor, deşi alţii, mai apropiaţi, ar fi avut mai multe mijloace s-o facă. Şi-apoi, zicea Gabriel, era atît de binevoitor cu toată lumea şi, deşi avea o înfăţişare atît de

mîndră, niciodată nu poruncea şi nu striga la cei din jur, cum fac de obicei cavalerii nobili, dar oamenii nu-l respectau mai puţin din pricina asta. „Ba, zicea Gabriel, tocmai pentru asta îl respectam mai mult şi am fi alergat cu toţii să-i dăm ascultare, doar la o vorbă de-a lui, mai degrabă decît altora care ne tot sîcîiau întruna ce avem de făcut ; da, şi ne feream mai mult să nu-l supărăm pe el, decît pe cei care se răsteau la noi."

Emily, care nu mai socotea primejdios să asculte laude adresate lui Valancourt, nu încercă s-o întrerupă pe Theresa, ci rămase atentă la vorbele ei, deşi durerea aproape o copleşise.

— Domnul conte, urmă Theresa, tare se mai frămîntă din pricina domnului Valancourt, mai cu seamă că, după cît se spune, a fost cam aspru cu el în ultima vreme. Gabriel zice că a auzit de la valetul domnului conte că domnul Valancourt s-a purtat destul de nesăbuit la Paris şi a cheltuit o mulţime de bani, mult mai mult decît i-ar fi fost pe plac domnului conte, căci el nu-i cheltuitor ca domnul Valancourt, care a apucat-o pe căi greşite. Ba, după cît se pare, din pricina asta domnul Valancourt a şi fost vîrît la închisoare la Paris, şi domnul conte, zice Gabriel, nici n-a vrut să-l scoată de acolo, zicînd că merită să sufere ; şi cînd bătrînul Gregoire, majordomul, a auzit de toate astea, şi-a cumpărat un baston cu care să meargă pînă la Paris ca să-l vadă pe tînărul domnişor ; dar îndată după aceea am auzit că domnul Valancourt avea să se întoarcă acasă. O, ce bucurie a fost pe noi în ziua cînd a venit ! Numai că era tare schimbat, şi domnul conte se purta nepăsător cu el, şi domnul Valancourt era foarte trist. Curînd după aceea a plecat iarăşi în Languedoc, şi de atunci n-am mai auzit nimic despre el.

Theresa se opri din povestit şi Emily, suspinînd din greu, rămase cu ochii aţintiţi în pămînt, fără să scoată o

vorbă. După o lungă tăcere, o întrebă pe Theresa ce mai aflase.

— Dar de ce aș mai întreba ? adăugă ea ; ceea ce mi-ai spus pînă acum îmi ajunge. O, Valancourt ! ai plecat — te-ai dus pe vecie ; și eu... eu te-am ucis !

Aceste, vorbe, împreună cu expresia de deznădejde de pe chipul ei, o speriară foarte pe Theresa, care începu să se teamă că veștile pe care le auzise o impresionaseră prea tare și îi zdruncinaseră mintea.

— Dragă domnișoară, liniștiți-vă, se rugă ea : și nu mai spuneți asemenea vorbe îngrozitoare. Cum să-l fi ucis pe domnul Valancourt — vai de mine !

Emily nu răspunse decît printr-un suspin adînc.

— Dragă domnișoară, mi se frînge inima să vă văd așa, urmă Theresa ; nu mai stați cu ochii în pămînt, atît de palidă și de tristă ; mă sperii de moarte cînd vă văd așa. — Emily continua să tacă, părînd să nu audă nimic din spusele ei. — Și-apoi, domnișoară, adăugă Theresa, n-avem de unde să știm că domnul Valancourt nu e în viață și fericit.

La auzul numelui său, Emily ridică ochii și îi aținti, într-o privire rătăcită, asupra Theresei, ca și cum ar fi încercat să înțeleagă ce-i spunea.

— Da, scumpă domnișoară, reluă Theresa, înțelegîndu-i greșit expresia, domnul Valancourt ar putea fi în viață și fericit.

La repetarea acestor vorbe, Emily le pătrunse înțelesul dar, în loc să aibă urmarea dorită, păru doar să-i sporească suferința. Se ridică îndată de pe scaun și începu să meargă de colo-colo prin odăiță cu pași repezi, oftînd mereu, frîngîndu-și mîinile și frămîntîndu-se.

Văzînd-o în starea asta, Theresa cu o afecțiune simplă dar sinceră, se străduia s-o liniștească ; puse apoi mai multe lemne pe foc și îl înteți pînă cînd se aprinse mai

bine, curăță vatra, așează scaunul pe care șezuse Emily mai aproape de foc și apoi scoase dintr-un dulap o sticlă de vin.

— E o seară vijelioasă, domnișoară, zise ea, și vîntul e rece — haideți, veniți mai aproape de foc și beți un pahar de vin ; o să vă facă bine, cum mi-a făcut și mie de multe ori, căci nu-i vin obișnuit ; e vin tare de Languedoc, și ultima din cele șase sticle pe care mi le-a trimis domnul Valancourt în seara cînd a plecat din Gasconia spre Paris. De atunci, l-am tot folosit ca întăritor și nu beau niciodată fără să mă gîndesc la el și la vorbele bune pe care mi le-a spus cînd mi-a dat sticlele de vin. „Theresa, mi-a zis, acum nu mai ești foarte tînără și trebuie să bei din cînd în cînd cîte un pahar de vin bun. Am să-ți trimit cîteva sticle și, cînd o să bei din ele, să-ți amintești de mine, prietenul tău.“ Da, chiar acestea au fost vorbele lui : „de mine, prietenul tău“ !

Emily continua să pășească prin odaie, fără să pară a auzi vorbele Theresei, care continuă :

— Și mi-am amintit de el, mereu, sărăcuțul ! — căci el mi-a dăruit căsuța asta, ca să am un adăpost, și vinul ăsta, ca să mă întărească. Ah ! și acum e în rai, împreună cu binecuvîntatul meu stăpîn, ca un adevărat sfînt !

Glasul Theresei se frînse ; începu să plîngă și așează jos sticla, nefiind în stare să toarne vinul. Durerea ei păru s-o trezească pe Emily din propria-i suferință, și se îndreptă spre bătrînă, dar apoi se opri locului și, privind-o o clipă, se întoarse copleșită de gîndul că cel pe care îl jelea Theresa era Valancourt.

Reîncepu să pășească prin odaie, cînd deodată răsună, acoperind șuierul vîntului, sunetul dulce al unui oboi, atît de duios încît Emily, impresionată, se opri o clipă să asculte ; sunetele line, purtate de vînt și pierzîndu-se apoi în cîte o rafală, se tînguiau cu o dulceață care-i merse la inimă, încît îi dădură lacrimile.

— Păi, vorbi Theresa, ștergîndu-se la ochi, e Richard, fiul vecinului, care cîntă din oboi ; și ce jalnic e să auzim tocmai acum o muzică atît de duioasă. — Emily continua să plîngă, fără să-i răspundă. — Băiatul cîntă adesea serile la oboi, adăugă Theresa, și uneori tinerii dansează după muzica asta. Dar, vă rog, scumpă domnișoară ! nu mai plîngeți atîta ; luați mai bine un pahar din vinul ăsta, urmă ea, turnînd puțin într-o cupă și întinzîndu-i lui Emily, care o luă fără tragere de inimă.

— Gustați-l, de dragul domnului Valancourt, zise Theresa, cînd Emily duse paharul la buze, căci el mi l-a dat, după cum știți.

Mîna lui Emily tremură atît de tare, încît vărsă vinul cînd duse cupa la gură.

— De dragul cui ? — cine ți-a dat vinul ? vorbi ea cu glas șovăitor.

— Domnul Valancourt, domnișoară. Știam că o să vă facă plăcere. E ultima sticlă ce mi-a mai rămas.

Emily puse cupa cu vin pe masă și izbucni în plîns ; Theresa, dezamăgită și neliniștită, se strădui s-o liniștească, dar ea făcu doar un semn cu mîna, rugînd-o s-o lase singură, și începu să plîngă și mai tare.

Theresa vru să iasă, dar o bătaie în ușă o împiedică, și tocmai se pregătea să deschidă, cînd Emily o opri, cerîndu-i să nu lase pe nimeni să intre ; pe urmă își aminti că poruncise unui slujitor să vină și s-o însoțească spre casă, zise că nu putea fi decît Philippe și se grăbi să-și șteargă lacrimile. în timp ce Theresa deschidea ușa.

Glasul de afară o făcu pe Emily să asculte cu atenție. Își întoarse ochii spre ușă, unde îndată apăru un bărbat și, la lumina mai vie a flăcărilor din cămin, își dădu seama că era — Valancourt !

Văzîndu-l, Emily sări în picioare, începu să tremure și, prăbușindu-se pe scaun, își pierdu cunoștința.

Acum țipă și Theresa, și Valancourt înțelese că îl recunoscuse, deși în prima clipă vederea ei slabă și întunericul din odaie o împiedicaseră să-i distingă trăsăturile ; dar imediat atenția lui fu atrasă de aceea pe care o văzu prăbușindu-se jos de pe scaunul de lîngă foc ; și, alergînd să-i vină în ajutor — văzu cu uimire că o sprijinea pe Emily !

Emoțiile felurite, care-l copleșiră la o întîlnire atît de neașteptată cu Emily, de care crezuse că se despărțise pentru totdeauna și pe care o vedea palidă și neînsuflețită în brațele lui — ar putea fi imaginate, dar nu puteau fi atunci exprimate, și nici acum descrise ; ca și senzațiile încercate de Emily cînd, în cele din urmă, deschizînd ochii și privind în sus, îl văzu iarăși pe Valancourt. În ochii lui plini de neliniște apăru într-o clipă o expresie de bucurie și dragoste, cînd îi întîlni privirea și își dădu seama că își revenea. Dar urmărind-o cum revine la viață, el nu putea decît să exclame, „Emily !“ — în timp ce ea își întorcea privirea și încerca să-și tragă mîna ; dar, în aceste clipe care urmară chinurilor îndurate la gîndul că el murise, uită de orice vină care mai înainte îi trezise indignarea și, văzîndu-l doar așa cum îi apăruse la început cînd îi cîștigase afecțiunea, nu simți decît dragoste și bucurie. Dar, vai ! totul nu dură decît cîteva clipe scurte ; amintirile se năpustiră, ca un nor amenințător, și, întunecîndu-i imaginea amăgitoare din suflet, în față îi apăru iarăși Valancourt cel decăzut — Valancourt cel nedemn de stima și dragostea pe care i le dăruise cîndva ; tremurînd toată, își trase mîna și întoarse capul, pentru a-și ascunde durerea, în timp ce el, și mai stînjenit și tulburat, rămase tăcut.

Simțind ceea ce-și datora sieși, își stăpîni lacrimile și izbuti curînd să-și rețină sentimentele de bucurie, amestecată cu tristețe, care se luptau în inima ei ; în cele din urmă se ridică și, mulțumindu-i pentru sprijinul pe care i-l dăduse, îi spuse Theresei noapte bună. În timp ce se pregătea

de plecare, Valancourt, care păru că se trezește dintr-un vis, o imploră, cu un glas vrednic de milă, să-i acorde cîteva clipe de atenție. Propria ei inimă pleda și ea tot atît de stăruitor, dar Emily avu destulă tărie să reziste amîndurora, ca și rugăminților zgomotoase ale Theresei de a nu se încumeta să plece singură pe întuneric, către casă ; deschisese ușa, ca să iasă, cînd răpăitul ploii și vijelia de afară o siliră să țină seama de rugămințile ei.

Tăcută și stînjenită, se întoarse lîngă foc, în timp ce Valancourt, tot mai tulburat, măsura cu pași mari odaia, ca și cum ar fi vrut să spună ceva, dar nu îndrăznea ; cît despre Theresa, își exprima fără rezerve bucuria și uimirea de a-l revedea.

— Bunul meu domn, începu ea, în viața mea n-am fost atît de uluită și de bucuroasă. Tare mai eram mîhnite înainte de venirea dumneavoastră, căci socoteam că v-ați prăpădit și tocmai vorbeam despre asta și ne jeluiam, cînd ați bătut la ușă. Tînăra mea stăpînă, aici de față, plîngea de i se rupea inima...

Emily se uită cu multă nemulțumire la Theresa dar, înainte de a putea spune ceva, Valancourt, nemaifiind în stare să-și ascundă emoția pe care i-o pricinuiseră dezvăluirile nesocotite ale Theresei, exclamă :

— O, iubita mea Emily ! tot îți mai sînt drag ! E adevărat că m-ai onorat cu un gînd — cu o lacrimă ? O, cerule ! plîngi — plîngi și acum !

— Theresa, domnule, vorbi Emily cu un aer rezervat și încercînd să-și șteargă lacrimile, are motive să-și amintească cu recunoștință de dumneata și era îngrijorată pentru că în ultima vreme nu mai auzise nimic despre soarta dumitale. Îngăduie-mi să-ți mulțumesc pentru bunătatea pe care i-ai arătat-o și să-ți spun că, deoarece acum sînt eu aici, nu trebuie să-ți mai fie îndatorată.

— Emily, zise Valancourt, nemaiputîndu-se stăpîni, în felul acesta îl întîmpini pe cel căruia cîndva ai avut de

gînd să-i acorzi mîna — în felul acesta îl întîmpini pe cel care te-a iubit şi a suferit pentru tine ? — Dar oare ce spun eu ? Iartă-mă, iartă-mă, domnişoară St. Aubert, nu ştiu ce vorbesc. Nu mai am nici un drept la sentimentele dumitale — am pierdut orice drept la stima şi dragostea dumitale. Da ! nu pot uita că am avut cîndva parte de dragostea dumitale, dar gîndul că am pierdut-o este pentru mine cea mai cumplită suferinţă. Suferinţă — dar ce spun eu ! — nu este decît un cuvînt prea blînd.

— Vai de mine ! se repezi Theresa, împiedicînd-o pe Emily să răspundă ; de ce spuneţi că aţi pierdut dragostea ei ? Păi, scumpa mea stăpînă vă iubeşte şi acum, mai mult decît pe oricine în lumea asta, deşi încearcă s-o tăgăduiască.

— E îngrozitor ! exclamă Emily ; Theresa, nu ştii ce vorbeşti. Domnule. dacă îmi respecţi liniştea, te rog să nu-mi prelungeşti această suferinţă.

— Respect prea mult liniştea dumitale, ca s-o curm cu bună ştiinţă, îi răspunse Valancourt, în pieptul căruia mîndria se lupta cu dragostea ; şi n-am s-o mai tulbur cu prezenţa mea. Voiam să-ţi cer cîteva clipe de bunăvoinţă — deşi nu ştiu la ce bun. Ai încetat să mă mai stimezi, şi dacă ţi-aş povesti suferinţele mele n-aş face decît să mă înjosesc şi mai mult, fără să-ţi trezesc nici măcar mila. Şi totuşi am fost, oh. Emily ! sînt, de fapt, foarte nenorocit ! adăugă Valancourt, cu un glas care din solemn deveni îndurerat.

— Cum ! scumpul meu stăpîn vrea să plece pe ploaia asta ! începu să se vaite Theresa. Nu, n-o să se mişte un pas de-aici. Vai ! vai ! cum mă doare inima să văd cum nobilii dau cu piciorul fericirii ! Păi, dacă aţi fi oameni din popor, asta nu s-ar întîmpla niciodată ! Vorbiţi aici că unul nu-i vrednic de celălalt şi că nu vă pasă unuia de altul, cînd ştiu eu bine că în toată provincia nu există nimeni cu o inimă atît de bună ca a domniilor voastre şi nici care să se iubească atît, dacă e să spunem adevărul !

Emily, nespus de ofensată, se ridică de pe scaun.

— Trebuie să plec, zise ea, căci furtuna s-a oprit.

— Stai, Emily, stai, domnișoară St. Aubert ! o rugă Valancourt, adunîndu-și tot curajul ; n-am să te mai supăr cu prezența mea. Iartă-mă că nu ți-am dat ascultare mai devreme ; și, dacă poți, gîndește-te, uneori cu milă la cineva care, pierzîndu-te, a pierdut speranța de a mai avea pace vreodată. Fii fericită, Emily, oricît de nenorocit aș rămîne, fii fericită, așa cum ți-o doresc din toată inima !

La ultimele cuvinte, vocea i se frînsé și chipul i se schimbă cînd, cu nespusă duioșie și durere, o privi o clipă, și apoi ieși din casă.

— Vai de mine și de mine ! strigă Theresa, urmîndu-l pînă la ușă. Domnule Valancourt ! cum mai plouă ! Să-l goniți pe o noapte ca asta ! Păi, o să se prăpădească, nu alta ; și abia adineauri îl plîngeați, domnișoară, crezînd că era mort. Dar după cîte văd, tinerele domnișoare își schimbă părerea într-o clipă !

Emily nu-i răspunse, fiindcă nici nu auzise ce-i spunea, ci, pierdută în gînduri triste, rămase pe scaunul de lîngă foc, cu ochii ațintiți în gol și cu imaginea lui Valancourt în față.

— Domnul Valancourt e tare schimbat, domnișoară, urmă Theresa ; a slăbit de nu-l mai recunoașteți ; și e atît de trist, și ați văzut că își ține și brațul într-o eșarfă.

La aceste vorbe, Emily ridică privirea, căci nu-i văzuse brațul în eșarfă ; nu se mai îndoia că Valancourt fusese rănit de împușcătura grădinarului ei din Toulouse ; această convingere îi redeșteptă mila față de el, și se condamnă că îl lăsase să plece din casă pe furtună.

Curînd după aceea sosiră slujitorii cu trăsura, și Emily, după ce o mustră pe Theresa pentru vorbele necugetate spuse lui Valancourt și îi porunci să nu le mai repete niciodată, se înapoie acasă, gînditoare și nemîngîiată.

Cît despre Valancourt, se întorsese la micul han din sat, unde trăsese doar cu puțină vreme înainte de vizita lui în căsuța Theresei ; venea de la Toulouse, în drum spre castelul contelui de Duvarney, unde nu mai fusese de cînd își luase rămas bun de la Emily la Château-le-Blanc ; și rămăsese în vecinătate multă vreme, neputînd găsi în el destulă tărie ca să părăsească un loc în care se afla cea mai dragă ființă a inimii lui. Erau momente cînd durerea și deznădejdea îl împingeau să i se înfățișeze din nou lui Emily și, neținînd seama de împrejurările potrivnice, să-și reînnoiască stăruințele. Mîndria, totuși, și căldura dragostei lui, care nu puteau îndura gîndul s-o facă părtașă la nenorocirile lui, triumfară în cele din urmă asupra pasiunii ; renunță deci la intenția lui disperată și părăsi Château-le-Blanc. Dar gîndurile îi reveneau mereu și mereu la scenele care fuseseră martore la începuturile dragostei lui și, în drum spre Gasconia, se opri la Toulouse ; cînd sosi Emily acolo, se ascunse, dar își dădu frîu liber tristeții rătăcind prin grădinile pe unde petrecuse cîndva cu ea ceasuri atît de fericite ; și își amintea adesea, cu un regret zadarnic, de seara dinaintea plecării ei în Italia, cînd se întîlniseră pe neașteptate pe terasă ; și se străduia să-și amintească fiecare vorbă și gest care îl încîntaseră atunci, argumentele pe care le folosise ca s-o convingă să nu plece în călătorie, și căldura ultimului lor rămas bun. Asemenea triste aduceri aminte îl năpădiseră atunci cînd Emily apăruse pe neașteptate în fața lui pe aceeași terasă, în seara de după sosirea ei la Toulouse. Cu greu se poate imagina emoția lui, întîlnind-o astfel ; dar își înăbuși primele imbolduri ale dragostei și rămase ascuns, după care părăsi brusc grădina. Totuși, imaginea ei îl urmărea tot timpul ; se simți mai nefericit decît înainte, și singura alinare era de a se întoarce acolo în tăcerea nopții ; de a merge pe cărările pe unde credea că păși se ea în timpul zilei ; și de a pîndi în jurul casei în care se odihnea ea. Într-una din aceste plim-

bări pline de jale, se alesese el din partea grădinarului, care îl socotise tîlhar, cu o împușcătură în braţ, care îl reţinuse pînă în ultimul timp la Toulouse, sub îngrijirea unui chirurg. Rămăsese acolo, fără să-i pese de sine sau de prietenii săi, a căror purtare nesimţitoare îl convinsese că priveau cu nepăsare soarta lui, și nu-i înștiinţase în ce situaţie se afla ; și acum, fiind destul de întremat ca să poată călători, trecuse pe la La Vallée, în drum spre Estuvière, reședinţa contelui, în parte ca să afle veşti despre Emily și să se găsească iarăși în apropierea ei, în parte vrînd să știe ce mai era cu sărmana Theresa care, după cîte bănuia el, fusese lipsită de leafa ei, chiar și așa puţină, cîtă era, și se grăbise s-o caute în căsuţa ei, tocmai cînd Emily se întîmplase să fie acolo.

Întîlnirea aceasta neașteptată, care îi dovedise atît dragostea ei cît și tăria hotărîrii ei îi reînnoi toată deznădejdea sfîșietoare pe care o simţise la despărţire, și pe care, oricîte eforturi ar fi făcut, nu izbutea s-o înăbușe. Chipul, privirea ei, glasul ei melodios — toate îi stăruiau în minte, cu tot atîta putere ca în vremea cînd se aflase în prezenţa ei, gonindu-i din inimă orice alt sentiment în afară de iubire și deznădejde.

Seara tîrziu, se întoarse la căsuţa Theresei, ca s-o asculte vorbindu-i despre Emily și să stea în locul în care stătuse ea. Bucuria pe care o simţi și căreia îi dădu glas bătrîna slujnică credincioasă se schimbă repede în tristeţe cînd îi văzu privirea rătăcită și disperată, și apoi jalea adîncă ce i se așternu pe faţă.

După ce ascultă multă vreme tot ce-i povesti Theresa despre Emily, îi dădu aproape toţi banii pe care-i avea asupra lui, deși ea nu voia să-i primească, încredinţîndu-l că stăpîna ei îi dădea mai mult chiar decît era nevoie ; și-apoi, scoţînd din deget un inel scump, Valancourt i-l dădu, rugînd-o să-l înmîneze lui Emily, pe care o implora, ca o ultimă favoare, să-l păstreze de dragul lui, și uneori,

cînd avea să se uite la el, să-şi amintească de nefericitul care i-l dăruise.

Pe Theresa o podidiră lacrimile cînd luă inelul, dar mai degrabă din compasiune decît avînd presimţirea vreunei nenorociri ; şi înainte de a putea să-i spună ceva, Valancourt plecă brusc. Alergă după el la uşă, strigîndu-l şi implorîndu-l să se întoarcă ; dar nu primi nici un răspuns, şi nu-l mai zări.

CAPITOLUL XIV

Chemați-l pe cel ce n-a dus la liman
Povestea cu-ndrăznețul Cambuscan.

MILTON — *Il Penseroso*

În dimineața următoare, pe cînd Emily ședea în salonul de lîngă bibliotecă, gîndindu-se la scena din seara trecută, Annette se năpusti în odaie și, fără o vorbă, se lăsă să cadă, gîfîind, pe un scaun. Abia după cîtva timp izbuti să-i răspundă lui Emily, care o întreba stăruitor ce-i pricinuise o asemenea tulburare, dar nu putu decît să repete :

— I-am văzut fantoma, domnișoară, i-am văzut fantoma !

— Despre cine vorbești ? întrebă Emily cu neliniște în glas.

— Venea din hol, domnișoară, continuă Annette, în timp ce eu mă îndreptam spre salon.

— Despre cine vorbești ? repetă Emily. Cine venea din hol ?

— Și era îmbrăcat așa cum l-am văzut de atîtea ori, adăugă Annette. Ah ! cine ar fi crezut...

La capătul răbdării, Emily începu s-o certe pentru închipuirile ei fără rost, cînd o slujnică intră în odaie și o înștiință că un gentilom străin dorea să vorbească cu ea.

Numaidecît Emily se gîndi că străinul era Valancourt şi îi trimise vorbă că era ocupată şi nu putea să primească pe nimeni.

Dar după ce duse mesajul, slujnica se întoarse cu un alt mesaj din partea străinului, care îşi reînnoia cererea, adăugînd că avea ceva important de comunicat ; iar Annette, care stătuse pînă atunci tăcută şi puţin buimăcită, sări deodată în sus, strigînd : „E Ludovico ! E Ludovico !“ şi fugi afară din odaie. Emily o rugă pe slujnică să se ducă după ea şi, dacă străinul era într-adevăr Ludovico, să-l poftească în salon.

După cîteva clipe, Ludovico îşi făcu într-adevăr apariţia, însoţit de Annette care, uitînd de bucurie orice regulă de bună cuviinţă faţă de stăpîna ei, cîtăva vreme nu se auzi nimeni altul în afară de ea. Emily îşi arătă uimirea şi satisfacţia de a-l vedea pe Ludovico nevătămat, şi emoţia din prima clipă spori, cînd el îi înmînă scrisori de la contele de Villefort şi de la Blanche, încunoştiinţînd-o despre ultima păţanie ; îi scriau că se aflau la un han din Pirinei, siliţi să nu se mişte de acolo din pricina rănilor domnului Saint Foix şi a stării în care se găsea Blanche ; şi Blanche adăuga că tocmai sosise baronul Saint Foix ca să-l ia pe fiul său şi să-l ducă să fie îngrijit la castelul lor unde avea să rămînă pînă se va însănătoşi pe deplin de rănile primite, şi apoi se vor întoarce cu toţii în Languedoc, dar că tatăl ei şi cu ea urmau să sosească la La Vallée chiar a doua zi. Mai departe, Blanche o poftea pe Emily să ia parte la nunta ei, care avea să aibă loc în curînd, şi o rugă să se pregătească să plece împreună cu ei, peste cîteva zile, la Château-le-Blanc. Cît despre peripeţiile de care avusese parte Ludovico, acesta i le va povesti chiar el ; şi Emily, deşi foarte curioasă să afle cum dispăruse din încăperea aflată în aripa de nord, cu multă răbdare îşi înfrînă curiozitatea pînă i se va da ceva să înmbuce şi va sta de vorbă cu Annette, a cărei bucurie, văzîndu-l viu şi ne-

vătămat, nu putea fi mai mare nici dacă l-ar fi văzut înviind din morți.

În vremea asta, Emily mai citi o dată scrisorile de la prietenii ei, ale căror dovezi de stimă și bunătate erau o adevărată mîngîiere, atît de trebuincioasă pentru inima ei, căci ultima ei întrevedere îi trezise puternice simțăminte de tristețe și regret.

Invitația la Château-le-Blanc fusese făcută cu atîta amabilitate stăruitoare de către conte și fiica sa, la care se adăugase și un mesaj din partea contesei, iar prilejul era atît de important pentru prietena ei, încît Emily nu putu să nu o primească ; și deși dorea să rămînă în locurile tihnite și retrase ale regiunii ei natale, chiar dacă nu și-ar fi dat seama că nu se cuvenea să rămînă acolo singură, cît timp Valancourt se afla prin apropiere. Își mai zise de asemenea că schimbarea de decor și vederea prietenilor ei vor putea s-o ajute, mai mult decît izolarea, să-și regăsească liniștea.

Cînd în sfîrșit Ludovico apăru din nou, ea îi ceru să-i povestească ce se întîmplase în aripa de nord a castelului și să-i spună prin ce mijloace se însoțise cu tîlharii în mijlocul cărora îl găsise contele.

El se supuse imediat, iar Annette, care nu avusese încă răgazul să-l descoase asupra peripețiilor prin care trecuse, se pregăti să asculte, cu o expresie plină de curiozitate ; ba chiar îndrăzni să-i amintească stăpînei ei că nu crezuse în fantomele din castelul din Udolpho, pe cînd ea dăduse dovadă de deșteptăciune crezînd în ele ; la care Emily, roșind la amintirea credulității ei de mai tîrziu, spuse că, dacă pățania lui Ludovico ar putea îndreptăți superstiția Annettei, atunci el n-ar mai fi putut să fie de față ca s-o povestească.

Ludovico îi zîmbi Annettei și făcu o plecăciune spre Emily, iar apoi se apucă să povestească după cum urmează :

— Vă amintiți, domnișoară, că în noaptea cînd am stat în camera din aripa de nord, stăpînul meu, contele, și dom-

nul Henri m-au însoţit acolo ; şi că, atîta timp cît au rămas acolo, nu s-a petrecut nimic care să-mi stîrnească neliniştea. După ce-au plecat, am aprins focul în dormitor, dar nefiindu-mi somn, m-am aşezat lîngă cămin cu o carte pe care o adusesem cu mine ca să-mi treacă timpul. Mărturisesc că mă uitam din cînd în cînd în jurul odăii cu oarecare teamă...

— Sau cu ceva care semăna a teamă, îl întrerupse Annette ; şi mai pot adăuga că, dacă e să spunem adevărul, tremurai din cap pînă în picioare.

— Nici chiar aşa, i-o întoarse Ludovico zîmbind ; dar de cîteva ori, cînd vîntul şuiera în jurul castelului şi făcea să zăngăne ferestrele dărăpănate, mi s-a părut că aud zgomote ciudate şi, de vreo două ori, chiar m-am ridicat şi am privit în jurul meu ; dar nu se zărea nimic, în afară de chipurile întunecate de pe tapiserii, care păreau că se încruntă la mine, cînd le priveam. Stăteam aşa de vreo oră, urmă Ludovico, cînd iar mi s-a părut că aud un zgomot şi m-am uitat imediat în jur, ca să văd de unde venea ; dar, cum nu am descoperit nimic, am început iarăşi să citesc şi, cînd am terminat povestirea pe care o începusem, mi s-a făcut somn şi am adormit. Dar am fost trezit curînd de zgomotul pe care îl auzisem mai înainte, şi care părea să vină din acea parte a încăperii unde se afla patul ; şi atunci, fie că mă înrîurise povestirea pe care o citisem, fie că mă luasem după zvonurile ciudate care se şopteau despre acele încăperi, nu ştiu, dar, cînd m-am uitat din nou spre pat, mi s-a părut că văd faţa unui om printre draperiile întunecate.

La auzul acestor cuvinte, Emily se înfioră, plină de neliniște, amintindu-şi de ceea ce văzuse ea însăşi acolo, împreună cu Dorothée. .

— Mărturisesc, domnişoară, că în clipa aceea curajul m-a părăsit, continuă Ludovico ; dar cum zgomotul pe care-l auzisem se repetă, am încetat să mă mai uit spre pat ; am auzit atunci limpede cum se răsucea o cheie în broască,

dar ceea ce mă nedumerea cel mai mult, era că nu vedeam nici o ușă de unde ar fi putut veni zgomotul. În clipa următoare, totuși, draperia de lîngă pat s-a ridicat încet, și din dosul ei a apărut un ins pătrunzînd printr-o ușiță în perete. S-a oprit o clipă, ca și cum ar fi vrut să se întoarcă, ținînd capul aplecat sub draperia care-i ascundea partea de sus a feței, în afară de ochii ce se încruntau de sub tapiserie, pe care o ținea cu mîna ; și apoi, ridicînd-o mai mult, am văzut și chipul altui om în spate, uitîndu-se peste umărul lui. Nu știu cum s-a făcut, dar deși sabia era pe masă în fața mea, n-am avut puterea s-o apuc, ci am rămas nemișcat, urmărindu-i cu privirea, cu ochii pe jumătate închiși, ca și cum aș fi fost adormit. Cred că așa și-au închipuit și ei, căci îi auzeam șușotind ce să facă, și au rămas așa preț de un minut ; dar iată că mi s-a părut că văd și alte chipuri ițindu-se în întunericul de după ușă, și că aud șoapte mai însuflețite.

— Mi se pare uimitor că era acolo o ușă, zise Emily, fiindcă, după cîte am înțeles, contele a pus să se dea la o parte draperia și au fost cercetați pereții, bănuindu-se că ar fi putut ascunde o trecere pe unde ai putut dispărea.

— Mie nu mi se pare lucru neobișnuit, domnișoară, vorbi Ludovico, că ușa a putut trece neobservată ; știți era tăiată într-un colț, de parcă ar fi fost parte din zidul exterior ; și chiar dacă domnul conte nu l-a trecut cu vederea, ar fi putut zice că e zadarnic să caute o ușă acolo unde nici un coridor nu putea duce afară ; numai că, de data asta, coridorul era tăiat chiar în zid. — Dar, să mă întorc la oamenii pe care-i zăream nedeslușit după ușă și care nu m-au lăsat prea multă vreme neștiutor asupra ceea ce aveau de gînd. S-au repezit cu toții în odaie și m-au înconjurat, dar înainte izbutisem să pun și eu mîna pe sabie, ca să mă apăr. Numai că, ce poate face un singur om, cînd se reped la el patru tîlhari ? M-au dezarmat într-o clipă și, după ce mi-au legat mîinile și mi-au pus un căluș în gură, m-au împins prin ușița ascunsă ; iar sabia mi-au lăsat-o

pe masă, ca să aibă, după cum spuneau ei, cu ce să se lupte cu fantomele cei ce vor veni dimineaţa să mă caute. Apoi m-au purtat printr-o mulţime de coridoare înguste, după cît se pare tăiate toate în zid, căci nu le mai văzusem pînă atunci, şi apoi pe şiruri întregi de scări, pînă am ajuns în beciurile de sub castel ; şi apoi, împingînd o uşă de piatră, pe care n-aş fi putut-o deosebi niciodată de zidul de lîngă ea, am ieşit într-un coridor lung şi, după ce am mers cît am mers, am coborît alte scări tăiate în stîncă tare, pînă cînd printr-o deschizătură am ajuns într-o peşteră. Şi, străbătînd noi peştera pe un drum cotit şi şerpuit, am ajuns la gura ei şi m-am pomenit pe ţărmul mării, la picioarele falezei pe care se înalţă castelul. O barcă aştepta acolo, şi tîlharii s-au urcat în ea silindu-mă să-i urmez ; în curînd am ajuns la o mică corabie ancorată, unde au apărut alţi oameni şi, după ce m-au luat la bord, au urcat şi doi dintre tîlharii care mă prinseseră, iar ceilalţi doi au vîslit înapoi spre ţărm, în timp ce noi ridicam pînzele. Aveam să aflu peste puţină vreme ce însemnau toate acestea şi ce căutau oamenii aceia la castel. Am acostat la Rousillon şi, după ce am aşteptat cîteva zile lîngă ţărm, au venit cîţiva dintre tovarăşii lor din munţi şi m-au luat cu ei la fort, unde am rămas pînă în ziua cînd a sosit pe neaşteptate domnul conte ; vezi bine, îşi luaseră toate măsurile ca să nu pot fugi, căci mă legaseră la ochi pe drumul pînă acolo şi, chiar dacă nu m-ar fi legat, nu cred că aş fi putut găsi drumul spre vreun oraş, prin locurile acelea sălbatice pe care le străbătuserăm. După ce am ajuns la fort, am fost păzit ca un prizonier, şi nu ieşeam niciodată fără să mă însoţească doi sau trei tîlhari, şi eram atît de sătul de viaţă, încît adesea mă gîndeam să-mi pun capăt zilelor.

— Păi, dacă te lăsau să vorbeşti, nu se mai putu stăpîni Annette, şi nu ţi-au mai pus căluş în gură după ce te-au scos din castel, nu văd ce pricină aveai să fii atît de

sătul de viaţă ; ca să nu mai vorbim că puteai nădăjdui să mă revezi într-o zi.

Ludovico zîmbi, şi Emily de asemenea. şi apoi îl întrebă de ce oare îl luaseră oamenii aceia cu ei.

— Am aflat în curînd. o lămuri Ludovico ; ştiţi, erau piraţi, care de mulţi ani îşi ascundeau prada în beciurile castelului, căci se afla aproape de ţărm şi asta le venea foarte la îndemînă. Ca să nu se facă cercetări, răspîndiseră zvonul că în castel bîntuiau fantomele şi, după ce găsiseră drumul secret spre încăperile din aripa de nord, care rămăseseră încuiate după moartea marchizei, treaba mergea foarte uşor. Îngrijitoarea şi bărbatul ei, singurii care mai stăteau de cîţiva ani la castel, se speriară atît de tare de zgomotele ciudate pe care le auzeau noaptea, încît nu mai vrură pentru nimic în lume să rămînă acolo ; curînd s-a răspîndit zvonul că bîntuiau fantomele la castel, şi în tot ţinutul s-a crezut cu uşurinţă acest lucru, zic eu, pentru că, după cîte se spunea. răposata marchiză avusese o moarte ciudată. si domnul marchiz nu s-a mai întors după aceea acolo.

— Dar de ce, întrebă Emily. piraţii nu se mulţumeau cu peştera — de ce au socotit de cuviinţă să-şi ascundă prada în beciurile castelului ?

— Peştera, domnişoară, răspunse Ludovico, era deschisă, că putea nimeri oricine acolo, şi comorile lor n-ar fi rămas multă vreme nedescoperite, pe cînd în beciurile castelului erau în siguranţă atîta vreme cît oamenii credeau că sînt bîntuite de fantome. Va să zică, aduceau ei în miez de noapte prada pe care o capturau pe mare şi o ţineau acolo pînă izbuteau s-o vîndă cu profit. Piraţii aceştia erau în legătură cu contrabandiştii şi tîlharii spanioli ce-şi fac veacul prin văgăunile Pirineilor şi se ocupă cu tot felul de negoţuri, cum nici prin minte nu ţi-ar trece ; şi am rămas cu ceata asta de tîlhari pînă cînd a sosit domnul conte. N-am să uit niciodată ce-am simţit cînd l-am văzut — nu credeam că o să mai scape cu viaţă ! dar ştiam

că, dacă mă trădam, tîlharii or să afle cine este și or să ne omoare pe toți, ca să nu se descopere taina lor de la castel. De aceea, m-am ținut departe de domnul conte, dar urmăream toate mișcările tîlharilor, și-mi ziceam că dacă foloseau violența împotriva lui sau a familiei sale, o să mă arăt cine sînt și o să lupt pentru viețile noastre. Curînd după aceea, i-am auzit pe cîțiva dintre ei punînd la cale un plan diabolic, cum să-i omoare și să-i jefuiască pe toți, și am izbutit să vorbesc cu unul dintre slujitorii domnului conte, destăinuindu-i ce se plănuia, și ne-am sfătuit ce trebuia făcut ; între timp, domnul conte, alarmat de absența domnișoarei Blanche, i-a întrebat unde era, și cînd tîlharii începură să dea din colț în colț, domnul conte și domnul Saint Foix s-au înfuriat, așa că mi-am zis că venise timpul să dezvălui toată uneltirea și, repezindu-mă în odaie, am strigat : „Trădare ! domnule conte, apărați-vă !“ Domnia sa și cavalerul și-au tras îndată spadele și ne-am luptat din greu, dar în cele din urmă am biruit, după cum, domnișoară, nu se poate să nu fi aflat de la domnul conte.

— Au fost, cu adevărat, peripeții neobișnuite, zise Emily, și meriți toată lauda, Ludovico, pentru prevederea și curajul tău. Mai sînt însă unele împrejurări care privesc încăperile din aripa de nord, asupra cărora am nelămuriri — poate că vei putea să mi le explici. I-ai auzit pe tîlhari povestind lucruri neobișnuite despre acele încăperi ?

— Nu, domnișoară, răspunse Ludovico, nu i-am auzit niciodată vorbind despre încăperile acelea, decît ca să-și bată joc de naivitatea bătrînei îngrijitoare, care odată a fost cît p-aci să-l și prindă pe unul dintre pirați ; asta a fost după sosirea contelui la castel, zicea el, și rîdea de se prăpădea cînd povestea festa pe care i-a jucat-o.

Emily simți cum i se aprind obrajii, și îl rugă pe Ludovico să explice mai în amănunțime.

— Păi, domnișoară, zise el, în timp ce omul acela se afla într-o noapte în dormitor, a auzit pe cineva pășind în

odaia alăturată și, nemaiavînd vreme să tragă draperia și să descuie ușița secretă, s-a ascuns în pat. A stat acolo cîtva timp, tot atît de speriat, zic eu...

— Ca și tine, îl întrerupse Annette, cînd ai avut cutezanța să stai de veghe singur.

— Da, zise Ludovico, tot atît de speriat ca și alții din pricina lui ; și-apoi, îngrijitoarea și încă cineva s-au apropiat de pat, iar el, temîndu-se că or să cerceteze patul, și-a zis că singura lui scăpare era să le sperie ; așa încît a ridicat cuvertura, și nu numai atît, dar și-a scos și capul deasupra, și atunci au fugit amîndouă, zicea el, de parcă îl văzuseră pe diavol, așa că a putut după aceea să iasă din odaie nedescoperit.

Emily nu se putu stăpîni să nu zîmbească auzind explicația adevărată a întîmplării care o speriase lăsînd-o pradă superstițiilor și se miră că putuse să fie atît de îngrozită, dar își spuse că, atunci cînd mintea e copleșită de superstiții, orice fleacuri o impresionează cu forța unei convingeri. Totuși, își mai aminti cu spaimă și de muzica misterioasă pe care o auzise, în miez de noapte, lîngă Château-le-Blanc, și îl întrebă pe Ludovico dacă știa ce putea să însemne ; dar el nu știa.

— Tot ce pot să vă spun, domnișoară, adăugă el, e că nu trebuie pusă pe seama piraților, căci i-am auzit rîzînd de ea și spunînd că, după cît se pare, și dracul era în cîrdășie cu ei.

— Da, pot să jur că el era, zise Annette, bucuroasă că avusese dreptate ; am fost tot timpul sigură că dracul și ajutoarele lui își făceau mendrele în odăile acelea din aripa de nord și acuma vedeți, domnișoară, că așa e.

— Nu se poate tăgădui că dracii își făceau mendrele în partea aceea a castelului, îi făcu pe plac Emily, zîmbind. Dar mă mir, Ludovico, că pirații îi dădeau înainte cu planurile lor chiar și după venirea contelui ; la ce se așteptau, decît să fie descoperiți ?

— Am pricină să cred, domnișoară, răspunse Ludovico, că nu aveau de gînd să rămînă mai mult decît era nevoie pînă își vor fi cărat proviziile aflate în beciurile castelului ; și se pare că asta au tot făcut după ce a sosit contele ; dar, cum nu aveau decît puține ceasuri în timpul nopții ca să facă treaba și îi mai așteptau între timp și alte treburi, beciurile fuseseră doar pe jumătate golite cînd au pus mîna pe mine. S-au bucurat grozav că m-au răpit, căci asta întărea zvonurile și superstițiile în legătură cu încăperile din aripa de nord ; știți, ei aveau grijă să lase totul așa cum găseau, ca să înșele cît mai bine oamenii, și adesea, în felul lor batjocoritor, rîdeau de uimirea celor de la castel după dispariția mea, și tocmai ca să nu am putința să seap și să le trădez secretul, m-au dus la o depărtare atît de mare. Din vremea aceea ei socoteau castelul aproape al lor ; dar am aflat din niște vorbe care le-au scăpat că, deși la început aveau mare grijă să nu-și trădeze prezența, o dată au fost cît p-aci să fie descoperiți. Se duseseră ei într-o noapte, ca de obicei, în camerele din aripa de nord, ca să facă zgomotele acelea care îi înspăimîntau pe slujitori, și tocmai cînd se pregăteau să descuie ușa secretă, au auzit glasuri în dormitor. Domnul conte mi-a povestit după aceea că, împreună cu domnul Henri, se afla atunci în odaie și că au auzit niște vaiete neobișnuite, scoase ca de obicei de pirați, ca să răspîndească groaza ; și domnul conte a mărturisit că a fost atunci mai mult decît surprins ; dar, liniștea familiei sale cerea să nu se observe nimic, a trecut sub tăcere întîmplarea și i-a impus să nu spună nimic și fiului său.

Emily, amintindu-și de schimbarea observată în atitudinea contelui, după noaptea cînd stătuse de veghe în aripa de nord, înțelese acum pricina ; și, după ce mai puse cîteva întrebări în legătură cu acea stranie întîmplare, îl lăsă pe Ludovico să plece și se duse să dea porunci ca să se facă pregătirile trebuincioase pentru găzduirea prietenilor ei în ziua următoare.

Seara, Theresa, neputincioasă cum era, veni totuși să-i aducă inelul pe care i-l încredințase Valancourt ; și cînd i-l oferi, Emily se simți tare tulburată, căci își aduse aminte cum îl văzuse adesea în degetul lui în zile mai fericite. Nu-i făcu însă deloc plăcere că Theresa îl primise, și ea refuză cu hotărîre să-l accepte, deși dacă s-ar fi lăsat convinsă l-ar fi purtat cu o plăcere plină de melancolie. Theresa o imploră, îi reproșă îndărătnicia și apoi îi descrise tristețea lui Valancourt cînd îi dăduse inelul, repetîndu-i vorbele pe care o rugase să i le transmită ; și Emily nu putu să ascundă tristețea pe care i-o pricinui toată povestea și izbucni în plîns, rămînînd după aceea pierdută în gînduri.

— Vai, scumpa mea domnișoară ! se jelui Theresa, cum de ați ajuns aici ? Vă cunosc încă de cît erați o copiliță, și se poate spune că vă iubesc ca și cum ați fi copilul meu, și tare mult doresc să fiți fericită. Pe domnul Valancourt, firește, nu-l cunosc de atîta vreme, dar tot am pricină să-mi fie drag ca propriul meu fiu. Știu cît de mult țineți unul la altul, și atunci de ce toate aceste plînsete și vaiete ?

Emily îi făcu semn cu mîna să tacă, dar Theresa, neținînd seama, urmă :

— Și ce bine vă potriviți la fire și în toate alea, și, dacă v-ați căsători, ați fi perechea cea mai potrivită din tot ținutul — și atunci, ce vă împiedică să vă căsătoriți ? Mă doare inima să văd cum dau unii cu piciorul la fericire și apoi plîng și se jeluiesc, ca și cum n-ar fi din vina lor, de parcă ar simți mai multă plăcere să se jeluie și să plîngă, decît să fie mulțumiți. Învățătura, firește, e lucru bun, dar dacă nu-i învață pe oameni decît atît, mai bine te lipsești de ea ; dacă i-ar învăța să fie mai fericiți, aș mai zice, atunci ar fi pe lîngă învățătură și înțelepciune.

Vîrsta și anii îndelungați de cînd o slujea îi dădeau Theresei dreptul să vorbească așa, dar Emily căută să-i stăvilească vorbăria ; și deși simțea că spusele ei erau în

parte adevărate, nu vru să-i explice ce anume o făcea să se poarte astfel cu Valancourt. Așa că îi spuse doar Theresei că n-ar mai vrea să audă vorbindu-se de acest subiect ; că avea motive să se poarte așa, negăsind însă de cuviință să le dezvăluie și că inelul trebuie să i-l restituie, asigurînd-o că nu se cuvenea să-l primească ; și în același timp, o opri pe Theresa să mai vină cu vreun mesaj din partea lui Valancourt, dacă ținea la prețuirea și la bunăvoința ei. Theresa rămase tare mîhnită și mai încercă o dată, nu prea convinsă, să-i trezească interesul pentru Valancourt, dar nemulțumirea de pe chipul lui Emily o sili în cele din urmă să renunțe, și plecă nedumerită și întristată.

Pentru a mai izgoni puțin amintirile dureroase care o năpădeau, Emily începu să facă pregătiri pentru călătoria în Languedoc ; și în timp ce Annette, care o ajuta, vorbea plină de bucurie și dragoste de întoarcerea cu bine a lui Ludovico, Emily se gîndea cum ar putea să le fie de folos în fericirea lor ; și se hotărî, dacă simțămintele lui erau tot atît de neschimbate ca și ale nevinovatei și cinstitei Annette, să le dea o dotă și un colțișor de pe domeniul ei, unde să se stabilească. Aceste gînduri o făcură să-și aducă aminte de domeniul strămoșesc al tatălui ei, pe care situația averii lui îl silise mai înainte să-l cedeze domnului Quesnel și pe care tare mult ar fi vrut ea să-l redobîndească, neputînd uita cum se plîngea St. Aubert că principalele domenii ale strămoșilor săi trecuseră în mîinile altei familii, deși acolo se născuse el și de ele se legau amintirile copilăriei. La moșia din Toulouse, ea nu ținea în mod deosebit și ar fi vrut chiar să o vîndă, ca să poată cumpăra domeniile strămoșești, dacă domnul Quesnel putea fi înduplecat să le cedeze ; și întrucît el vorbea mult că se gîndește să trăiască în Italia, planul ei s-ar fi putut înfăptui.

CAPITOLUL XV

[După cîteva zile, Emily pleacă împreună cu contele de Villefort şi cu Blanche la Château-le-Blanc, unde se află şi contesa, Henri şi domnul Du Pont. Vizitînd mănăstirea din apropiere, Emily află că sora Agnes este pe moarte şi se hotărăşte să se ducă a doua zi s-o vadă.]

CAPITOLUL XVI

Boli nefireşti
Nasc fapte nefireşti ; gîndul bolnav
Se spovedeşte-n taină pernei surde.
I-ar trebui duhovnic, şi nu doctor.

SHAKESPEARE — *Macbeth*

În seara următoare, văzînd turlele mănăstirii care se înălţau prin pădurea umbroasă, Emily îşi aminti de călugăriţa a cărei stare o impresionase atît de mult ; şi, dornică să ştie cum se mai simţea, precum şi să revadă pe cîteva din fostele ei prietene, îşi prelungi împreună cu Blanche plimbarea pînă la mănăstire. La poartă se afla o trăsură, care, ţinînd seama de înfăţişarea obosită a cailor, părea tocmai să fi sosit ; dar o liniște neobişnuită domnea în curtea şi chiliile pe lîngă care treceră Emily şi Blanche în drum spre sala cea mare ; o călugăriţă, trecînd spre scară o lămuri pe Emily că sora Agnes, deşi mai era încă în viaţă şi cu simţurile lucide, se credea că nu va mai apuca ziua de mîine. În salon dădură peste cîteva dintre pensionarele mănăstirii, care se bucurară s-o vadă pe Emily şi îi povestiră tot felul de întîmplări ce avuseseră loc la mănăstire după plecarea ei, şi ea le ascultă cu luare-aminte, căci erau legate de fiinţe care îi fuseseră dragi. În timp ce stăteau astfel de vorbă, intră

stareţa, care se arătă bucuroasă s-o vadă pe Emily ; dar atitudinea ei era neobişnuit de gravă, şi chipul abătut.

— Sălaşul nostru, zise ea, după ce isprăviră cu saluturile obişnuite, este cu adevărat un sălaş de jale — o fiică îşi plăteşte acum tributul ce se cuvine firii. Ai auzit, poate, că fiica noastră Agnes nu mai are mult de trăit ?

Emily se arătă sincer mîhnită.

— Aici moartea ne învaţă o mare şi cumplită lecţie, urmă stareţa ; s-o învăţăm şi să n-o uităm niciodată ; să fim astfel pregătite pentru schimbarea care ne aşteaptă pe toţi ! Eşti tînără, şi-ţi stă în putere să-ţi dobîndeşti „pacea mai presus de orice înţelegere“ — pacea conştiinţei. Dobîndeşte-o din tinereţe, ca să te mîngîie la bătrîneţe ; căci zadarnice, vai ! şi lipsite de har sînt faptele bune de la sfîrşitul vieţii, dacă cele de la început au fost cu păcat !

Emily era gata să-i răspundă că faptele bune, după cum nădăjduia ea, nu sînt niciodată zadarnice ; dar ţinu seama că stareţa era cea care vorbea şi păstră tăcerea.

— Ultimele zile ale sorei Agnes, urmă stareţa, au fost exemplare ; fie ca ele să răscumpere greşelile ei de mai înainte ! Suferinţele ei de acum sînt, din păcate, mari ; să nădăjduim că ele îi vor aduce pacea ! Am lăsat-o cu confesorul ei şi cu un gentilom pe care dorea de mult să-l vadă şi care tocmai a sosit de la Paris. Nădăjduiesc că vor putea să-i aducă mîngîierea după care sufletul ei a tînjit atît.

Emily îşi alătură cu ardoare şi urările ei.

— În timpul bolii, ţi-a pomenit de cîteva ori numele, reluă stareţa ; poate că i-ar face bine să te vadă ; după ce vor pleca vizitatorii, vom merge în odaia ei, dacă nu crezi că vederea ei te va întrista prea mult. Dar, de fapt, trebuie să ne obişnuim cu astfel de împrejurări, oricît de dureroase ar fi, căci sînt binevenite pentru suflet şi ne pregătesc pentru ceea ce ne este sortit fiecăruia să îndurăm.

Emily se întristă, amintindu-şi la vorbele stareţei deceasurile pline de suferinţă cînd murise tatăl ei iubit, şi îşi dori încă o dată să plîngă pe locul unde fuseseră înmormîntate rămăşiţele lui pămînteşti. După ce stareţa tăcu, revăzu în minte numeroase amănunte dinaintea morţii lui — emoţia de care fusese cuprins cînd îşi dăduse seama că se afla în apropiere de Château-le-Blanc, — rugămintea lui de a fi îngropat într-un anumit loc din biserica acestei mănăstiri — şi însărcinarea solemnă pe care i-o dăduse ei de a distruge anumite hîrtii, fără să le cerceteze conţinutul. Îşi mai aminti şi de acele cuvinte misterioase, teribile, pe care îi căzuseră ochii fără voie ; şi deşi acum, ca ori de cîte ori îşi amintea de ele, îi trezeau o mare şi dureroasă curiozitate, tînjind să afle deplinul lor înţeles şi motivele poruncii tatălui ei, se simţea mîngîiată că îi dăduse ascultare şi nu-i încălcase porunca.

Stareţa nu mai spuse nimic, părînd prea tulburată de dureroasa împrejurare, pentru a mai dori să stea de vorbă, iar Emily şi Blanche păstrară şi ele tăcerea, cînd gîndurile în care se cufundaseră le fură risipite, de intrarea unui străin, domnul Bonnac, care tocmai ieşise din camera sorei Agnes. Părea foarte răvăşit, dar Emily avu impresia că înfăţişarea sa trăda mai degrabă sentimente îngrozite decît îndurerate. O chemă pe stareţă într-un colţ mai îndepărtat al sălii şi stătu cîtăva vreme de vorbă cu ea ; stareţa părea să-l asculte cu luare-aminte, iar el părea să-i vorbească cu precauţie şi cu un mare interes. După ce termină, se înclină în tăcere către celelalte persoane aflate de faţă şi părăsi odaia. Îndată după aceea, stareţa o chemă pe Emily să meargă în camera sorei Agnes, şi ea se învoi, deşi parcă n-o trăgea inima, iar Blanche rămase jos cu celelalte pensionare ale mănăstirii.

Din camera sorei Agnes tocmai ieşea confesorul, şi cînd la apropierea lor îşi înălţă fruntea, Emily îl recunoscu : era acelaşi preot care îl asistase pe tatăl ei pe

patul de moarte ; dar el trecu mai departe fără a părea s-o vadă, şi ele intrară în odaie, unde, pe o saltea, zăcea sora Agnes, vegheată de o călugăriţă. Faţa ei era atît de schimbată, încît Emily n-ar fi recunoscut-o dacă n-ar fi ştiut cine este ; de o paloare cadaverică, avea pe faţă întipărită groaza ; ochii tulburi, adînciţi în orbite, erau aţintiţi asupra unui crucifix pe care-l ţinea pe piept ; şi era atît de cufundată în gîndurile ei, încît nici nu-şi dădu seama că stareţa şi Emily intraseră în odaie, pînă nu fură chiar lîngă ea. Atunci, întorcîndu-şi privirea înceţoşată, o aţinti cu o groază nespusă spre Emily ; şi scoţînd un ţipăt, exclamă :

— Ah ! viziunea asta mă urmăreşte şi în ceasul morţii !

Emily se dădu un pas înapoi, înspăimîntată, uitîndu-se întrebător la stareţă, care-i făcu semn să nu se sperie ; şi se adresă liniştită sorei Agnes :

— Fiica mea, am adus-o pe domnişoara St. Aubert ; credeam că te bucuri s-o vezi.

Agnes nu răspunse nimic ; dar continuînd s-o privească pe Emily cu ochii rătăciţi, exclamă :

— E chiar ea ! Oh ! fascinaţia aceasta din ochii ei m-a dus la pieire ! Ce mai vrei ? — Ce-ai venit să-mi ceri ? — Vrei răzbunare ? — În curînd se va împlini — s-a şi împlinit. Cîţi ani au trecut de cînd nu te-am văzut ! Crima mea parcă a fost ieri. — Şi totuşi am îmbătrînit sub povara ei ; în timp ce tu eşti tînără şi înfloritoare — înfloritoare ca atunci cînd m-ai silit să săvîrşesc fapta aceea îngrozitoare ! Oh ! dacă aş putea s-o uit ! — dar, la ce bun ? — fapta e săvîrşită !

Emily, zguduită, ar fi vrut să părăsească odaia ; dar stareţa, luînd-o de mînă, căută s-o îmbărbăteze şi o rugă să mai stea cîteva clipe, pînă se va linişti şi Agnes, pe care încerca acum s-o mîngîie. Dar aceasta, părînd să nu o ia în seamă, rămase cu ochii aţintiţi spre Emily şi începu iar să spună :

— La ce-au slujit anii de rugăciuni și căință ? Ei nu-mi pot spăla păcatul de a fi săvîrșit o crimă ! — Da, o crimă ! Unde-i el— unde-i el ? — Uită-te acolo — acolo — vezi cum se furișează în odaie ! De ce vii să mă mai chinui acum ? urmă Agnes, cu ochii stinși ațintiți în gol ; de ce n-am fost pedepsită mai înainte ? — Oh, nu te încrunta atît de tare ! Ah ! iat-o din nou ! De ce te uiți cu atîta milă la mine — și mai și zîmbești ? Zîmbești ? Ce geamăt a fost ăsta ?

Și Agnes se prăbuși ca moartă, iar Emily, nemaiputînd să se țină pe picioare, se rezemă de pat, în timp ce starețа și călugărița de la căpătîi îi dădeau muribundei îngrijirile obișnuite.

— Nu vorbi ! zise starețа, cînd Emily se pregăti să spună ceva ; delirul a trecut ; în curînd își va reveni. A mai fost în starea asta, fiica mea ?

— Da, acum cîteva săptămîni, îi răspunse călugărița ; dar a tulburat-o foarte prezența gentilomului, pe care ținea atît de mult să-l vadă.

— Da, zise starețа, neîndoielnic că asta a surescitat-o pînă la delir. Cînd se va simți mai bine, o să plecăm ca s-o lăsăm să se odihnească.

Emily consimți cu dragă inimă ; dar, deși nu era de prea mare ajutor, n-ar fi vrut să părăsească odaia cît timp putea fi nevoie de ea.

Cînd Agnes își reveni în simțiri, își aținti din nou ochii spre Emily ; acum însă privirea rătăcită dispăruse, făcînd loc unei tristeți adînci. Trecură cîteva clipe pînă cînd avu destulă putere ca să vorbească, și apoi zise cu glas slab :

— Asemănarea e uimitoare ! — fără îndoială că nu se poate să fie o simplă închipuire. Te impor spune-mi, adăugă ea, vorbind către Emily, deși numele ți-e St. Aubert, nu cumva ești fiica marchizei ?

— A cărei marchize ? se arătă Emily uimită ; căci își închipuise, după înfățișarea liniștită a sorei Agnes, că își redobîndise judecata.

Stareța îi aruncă o privire plină de înțeles, dar Emily repetă întrebarea.

— A cărei marchize ? exclamă Agnes ; dar nu cunosc decît una — marchiza de Villeroi.

Emily își aminti acum de tulburarea răposatului ei tată cînd auzise pomenindu-se numele acestei doamne și de rugămintea lui de a fi așezat lîngă mormîntul familiei Villeroi ; și, dornică să dezlege taina, o rugă pe sora Agnes să-i explice ce vrusese să spună. Stareța ar fi vrut acum s-o ducă pe Emily afară din odaie, dar ea era cuprinsă de o vie curiozitate și își repetă rugămintea.

— Adu-mi caseta aceea, soră, zise Agnes ; am să ți-o arăt pe marchiză ; deși n-ai nevoie decît să te uiți în oglindă, ca s-o vezi ; nu mă îndoiesc că ești fiica ei ; asemenea asemănare izbitoare nu există decît între rude apropiate.

Călugărița aduse caseta ; și Agnes, după ce-i arătă cum s-o descuie, îi ceru să scoată din ea o miniatură, la fel cu aceea pe care o găsise printre hîrtiile tatălui ei. Agnes întinse mîna și o luă, privind-o cîteva clipe în tăcere ; și apoi, cu o înfățișare deznădăjduită, își ridică ochii spre cer, rugîndu-se tăcută. După ce termină, îi dădu miniatura lui Emily.

— Păstreaz-o, zise ea ; ți-o dăruiesc, căci cred că ți se cuvine. Mi-am dat seama de mult de asemănarea dintre voi ; dar niciodată, pînă astăzzi, nu m-a izbit atît de puternic ! Stai, soră, nu lua caseta — mai este acolo un portret pe care vreau să-l arăt.

Văzînd-o pe Emily cum tremura de nerăbdare, stareța iarăși ar fi vrut s-o ducă afară de acolo.

— Agnes mai are încă mintea rătăcită, zise ea ; vezi cum vorbește fără noimă. Cînd e în starea asta, spune

vrute și nevrute și nu se dă înapoi, după cum ai văzut, să se învinuiască de cele mai groaznice crime.

Emily avea însă impresia că deslușește ceva mai mult decît rătăcire în vorbele fără noimă ale sorei Agnes ; iar pomenirea marchizei și portretul acesteia o interesară atît de mult, încît se hotărî să mai dobîndească și alte lămuriri, dacă se putea, în această privință.

Călugărița îi dădu iarăși caseta ; și după ce Agnes îi arătă un sertăraș secret, scoase de acolo o altă miniatură.

— Iată, zise Agnes întinzîndu-i-o lui Emily, învață cel puțin o lecție de vanitate ; uită-te bine la acest portret și vezi dacă poți descoperi vreo asemănare între ce am fost și ce sînt.

Emily luă cu nerăbdare miniatura, dar abia își aruncă ochii asupra ei, că era gata s-o scape din mîinile tremurătoare — era chiar portretul signorei Laurentini, copia aceluia pe care-l văzuse în castelul din Udolpho — castelana care dispăruse într-un fel atît de misterios, bănuindu-se că Montoni pusese să fie ucisă.

— De ce te uiți atît de încruntată la mine ? zise Agnes, înțelegînd greșit tulburarea care o cuprinsese pe Emily.

— Am mai văzut chipul acesta, zise în cele din urmă Emily ; ți-a semănat oare cîndva ?

— Ești îndreptățită să pui această întrebare, răspunse sora Agnes, dar cîndva era socotit de o asemănare izbitoare. Uită-te bine la fața mea și vezi ce-a făcut din mine păcatul. Pe atunci eram nevinovată ; patimile păcătoase din adîncul meu erau adormite. Soră ! — adăugă ea pe un glas solemn, întinzînd mîna rece și umedă spre Emily, care se înfioră la atingerea ei — soră ! ferește-te de prima izbucnire a patimilor ; ferește-te de ea ! Năvala patimilor, dacă n-o curmi pe loc, te copleșește — forța lor nu mai poate fi stăpînită — și ne duce unde nici nu gîndim — ne duce poate și la săvîrșirea unor

crîme, pe care ani întregi de rugăciuni şi pocăinţă nu le mai pot ispăşi ! Atît de mare poate fi forţa unei patimi, încît cuprinde totul în jur şi îţi împietreşte inima faţă de orice alt simţămînt. Ne stăpîneşte ca un demon, ne face să ne purtăm ca un demon, uitînd ce e mila şi conştiinţa. Şi cînd îşi împlineşte scopul, tot ca un demon ne lasă să fim chinuite de acele simţăminte pe care puterea lui ni le-a scos pentru o vreme din inimă — nu le-a nimicit de tot — chinuiţi de compasiune, remuşcare şi conştiinţă. Apoi, ne trezim ca dintr-un vis şi vedem o lume nouă în jurul nostru — o privim cu uimire şi groază — dar fapta a fost săvîrşită ; nici toate forţele cerului şi ale pămîntului n-o mai pot întoarce la loc — şi spectrul conştiinţei nu ne dă pace ! Ce preţ mai au bogăţiile — măreţia — chiar şi sănătatea, pe lîngă luxul unei conştiinţe curate, pe lîngă sănătatea sufletului ! Şi ce însemnătate pot avea suferinţele sărăciei, dezamăgirii, disperării, pe lîngă chinul unei conştiinţe încărcate ! Oh ! cît de multă vreme a trecut de cînd am cunoscut acest lux ! Credeam că suferisem chinurile cele mai cumplite ce-i pot fi date omului în dragoste, gelozie şi deznădejde — dar ce chinuri erau asemuite cu mustrările de conştiinţă îndurate mai tîrziu. Am gustat şi din ceea ce se numeşte dulceaţa răzbunării — dar a fost trecătoare, s-a stins chiar odată cu cel ce-a pricinuit-o. Ia aminte, soră, că patimile sînt seminţe atît ale viciilor, cît şi ale virtuţilor, din care pot răsări şi unele şi altele, după cum le hrăneşti. Vai de cei care n-au învăţat cum să le înfrîneze !

— Oh ! nefericita de ea ! oftă stareţa ; văd că nu înţelege învăţătura Domnului !

Emily o asculta pe Agnes într-o tăcere respectuoasă, continuînd să privească miniatura şi încredinţîndu-se că într-adevăr semăna foarte mult cu portretul de la Udolpho.

— Chipul acesta mi-e cunoscut, zise ea, dornică să afle de la călugăriță mai multe lămuriri, dar temîndu-se să-i dezvăluie pe neașteptate că avea cunoștință de castelul din Udolpho.

— Te înșeli, vorbi Agnes ; cu siguranță că n-ai mai văzut niciodată acest portret.

— Nu pe acesta, răspunse Emily, dar am văzut unul foarte asemănător.

— Cu neputință, zise Agnes, pe care noi o putem numi de acum înainte doamna Laurentini.

— Era în castelul din Udolpho, continuă Emily, privind-o stăruitor.

— Din Udolpho ? exclamă Laurentini ; Udolpho din Italia ?

— Chiar acolo, răspunse Emily.

— Atunci mă cunoști, zise Laurentini, și ești fiica marchizei.

Emily rămase destul de uimită de această afirmație neașteptată.

— Sînt fiica răposatului domn St. Aubert, zise ea ; și doamna despre care îmi vorbești mi-e cu totul necunoscută.

— Cel puțin așa crezi, afirmă doamna Laurentini.

Emily o întrebă ce pricină putea avea ca să creadă altfel.

— Aerul de familie pe care-l ai de la ea, zise călugărița. Marchiza, se știe, ținea la un gentilom din Gasconia, atunci cînd a primit să se mărite cu marchizul, la porunca tatălui ei. Ce soartă nenorocită a avut biata femeie !

Emily, amintindu-și de puternica emoție a lui St. Aubert cînd se pomenise de marchiză, ar fi fost acum mai mult decît surprinsă, dacă n-ar fi avut o încredere totală în integritatea tatălui ei ; așa însă, nu putea crede nici o clipă în ceea ce insinua doamna Laurentini ; totuși, o

interesa foarte mult ceea ce afirma, așa că o rugă să explice spusele el.

— Nu mă sili să vorbesc despre asta, zise călugărița, că pentru mine e ceva cumplit ! De-aș putea să mi-l șterg din amintire !

Oftă din greu și, după o clipă, o întrebă pe Emily cum de izbutise să-i descopere numele.

— După portretul aflat în castelul din Udolpho, cu care această miniatură seamănă izbitor, răspunse Emily.

— Înseamnă că ai fost la Udolpho ! zise călugărița cu o mare emoție. Vai ! ce amintiri îmi retrăiesc în minte — scene de fericire — de suferință și de groază !

În clipa aceea, Emily își aminti de acel lucru cumplit pe care-l văzuse într-o cameră a acelui castel ; și se înfioră uitîndu-se la călugăriță — și amintindu-și de vorbele ei, că „ani de rugăciuni și căință nu pot spăla păcatul de a fi săvîrșit o crimă". Își dădea seama acum că toate acestea aveau o altă cauză decît delirul. Cuprinsă de o groază care aproape că o făcu să-și piardă cunoștința, începu să creadă că avea în față o ucigașă. Întreaga atitudine a călugăriței părea să-i adevereasca această bănuială ; totuși, neputîndu-se descurca printre atîtea nedumeriri și neștiind cum să pună întrebările care s-o ducă la cunoașterea adevărului, nu putu decît să le sugereze prin frînturi de fraze.

— Plecarea dumitale neașteptată de la Udolpho... începu ea.

Doamna Laurentini gemu.

— Zvonurile care s-au răspîndit apoi, urmă Emily, camera din aripa de apus... vălul negru... obiectul pe care îl ascunde !... Cînd sînt săvîrșite crime...

Călugărița scoase un țipăt.

— Cum ! iarăși ? strigă ea, sforțîndu-se să se ridice, în timp ce ochii îngroziți păreau să urmărească ceva în jurul odăii. Iat-o că iese din mormînt... Ce ! Sînge... și iarăși sînge !... N-a curs sînge... nu poți să spui așa ceva !... Nu, nu zîmbi... nu zîmbi cu atîta milă !

Rostind ultimele cuvinte, ea fu cuprinsă de spasme ; şi Emily, nemaiputînd îndura grozăvia acestei scene, ieşi în grabă şi rugă cîteva călguăriţe să se ducă s-o ajute pe stareţă.

Blanche şi pensionarele mănăstirii care se aflau în salon o înconjurară pe Emily şi, neliniştite de înfăţişarea ei speriată, îi puseră nenumărate întrebări, la care ea evită să răspundă, spunînd doar că, după cîte se părea, sora Agnes era pe moarte. Ele o socotiră o explicaţie suficientă a spaimei ei şi apoi oferiră ceva s-o mai întărească ; simţindu-se mai înviorată, dar încă destul de tulburată de bănuieli cumplite şi frămîntată de îndoile trezite de unele vorbe ale călugăriţei, Emily nu era în stare să întreţină o conversaţie, şi ar fi părăsit imediat mănăstirea dacă n-ar fi dorit să ştie dacă doamna Laurentini va supravieţui ultimei crize. După ce aşteptă cîtva timp, i se aduse la cunoştinţă că spasmele încetaseră şi că biata de ea părea să-şi revină ; Emily şi Blanche se pregăteau să plece, cînd apăru stareţa şi, luînd-o pe Emily deoparte, îi spuse că are ceva important să-i comunice, dar cum se făcuse prea tîrziu n-o mai reţinea şi o ruga să revină a doua zi.

Emily îi făgădui să vină şi, luîndu-şi rămas bun, se îndreptă cu Blanche spre castel ; dar întunericul adînc din pădure o sperie pe Blanche, care se plînse că se făcuse atît de tîrziu ; căci deşi le însoţea o slujnică, liniştea din jur şi bezna erau înfricoşătoare ; Emily era însă prea preocupată de grozăvia scenei la care asistase, pentru a mai fi impresionată de întuneric, altfel decît să-i întreţină trista reverie în care se cufundase ; totuşi, în cele din urmă, Blanche o trezi din visare, arătîndu-i la oarecare depărtare, pe cărarea întunecoasă, două umbre ce se apropiau. Era cu neputinţă să le ocolească fără a se afunda în pădure, unde oricum ar fi fost cu uşurinţă urmărite ; dar toate temerile li se risipiră cînd Emily

deslușI glasul domnului Du Pont, și apoi își dădu seama că însoțitorul lui era gentilomul pe care-l văzuse la mănăstire, fiind amîndoi prinși într-o discuție atît de aprinsă, încît nu observară imediat apropierea lor. Cînd Du Pont li se alătură, străinul își luă rămas bun ; și ei își continuară drumul spre castel, unde contele, auzind de domnul Bonnac, spuse că-l cunoștea ; și după ce află cu ce prilej trist venise în Languedoc și că era găzduit la un mic han din sat, îl rugă pe domnul Du Pont să-l poftească la castel.

Domnul Du Pont fu încîntat să se ducă după el și după ce-i înlătură rezervele de a accepta invitația, o porniră spre castel, unde amabilitatea contelui și vioiciunea fiului său izbutiră să risipească tristețea ce-l copleșea pe străin. Domnul Bonnac, care era notar în slujba Franței, părea să aibă vreo cincizeci de ani ; era un bărbat de statură înaltă și impunătoare, cu maniere alese, și avea ceva deosebit de interesant în înfățișarea sa ; căci peste trăsăturile care în tinerețe trebuie să fi fost extrem de atrăgătoare, se așternuse o tristețe care părea mai curînd a fi urmarea unei îndelungate nefericiri, decît a firii sau a temperamentului său.

Conversația pe care o întreținu la cină se vedea a fi din politețe, și erau intervale cînd, neputîndu-și înfrîna sentimentele care-l deprimau, recădea în tăcere, cu gîndurile departe, din care contele îl trezea uneori într-un fel atît de delicat și binevoitor, încît Emily, observîndu-l, îl asemuia aproape cu răposatul ei tată.

Mesenii se despărțiră devreme ; și apoi, în singurătatea odăii ei, Emily retrăi din nou scenele la care asistase, cu o vigoare teribilă. Faptul că în călugărița muribundă o descoperise pe signora Laurentini, care nu fusese ucisă de Montoni, ci era, după cît se pare, ea însăși vinovată de cine știe ce crimă cumplită, o îngrozea și o surprindea nespus ; dar nu o interesaseră mai puțin, deși într-un fel deosebit, nici aluziile călugăriței la căsă-

toria marchizei de Villeroi, ca și întrebările puse lui Emily cu privire la obîrșia ei.

Povestea pe care o spusese sora Frances mai înainte despre Agnes părea acum a fi neadevărată ; dar Emily nu-și putea explica pentru care motiv fusese născocită — decît doar pentru a ascunde mai bine adevărul. Interesul cel mai mare i-l stîrnea acea parte a povestirii despre marchiza Villeroi care era legată de viața tatălui ei ; căci era limpede că exista o legătură între ei, dovedită de durerea lui St. Aubert cînd auzise numele ei, de rugămintea lui de a fi înmormîntat lîngă ea și de portretul ei, găsit printre hîrtiile lui. Uneori Emily se gîndea că el era, poate, bărbatul pe care se spunea că-l iubise marchiza, cînd fusese silită să se mărite cu marchizul de Villeroi ; dar nu putea crede nici o clipă că după aceea el mai nutrise o pasiune pentru ea. Hîrtiile pe care îi ceruse pe un ton atît de solemn să le nimicească, își închipuia acum că aveau legătură cu acea împrejurare și dorea mai mult ca oricînd să știe pentru ce socotise necesară această măsură ; și dacă ar fi avut mai puțină încredere în principiile tatălui ei, ar fi crezut că exista în nașterea ei o taină dezonorantă pentru părinții ei, și pe care acele hîrtii ar fi putut să o dezvăluie.

Aproape toată noaptea mintea îi fu frămîntată de gînduri ca acestea ; și cînd, în cele din urmă, se cufundă într-un fel de somnolență, îi apăru ca o vedenie imaginea călugăriței muribunde și se trezi la fel de îngrozită ca mai înainte.

În dimineața următoare era prea abătută ca să se ducă la întîlnirea cu stareța, și înainte de sfîrșitul zilei află că sora Agnes își dăduse obștescul sfîrșit. Domnul Bonnac păru foarte îngrijorat cînd auzi această veste ; dar Emily își dădu seama că nu era atît de afectat ca în seara trecută, cînd ieșise din odaia călugăriței, moartea ei părîndu-i-se probabil mai puțin teribilă decît confesiunea la care fusese chemat să asiste. Oricum ar fi

fost, se mîngîiase poate într-o oarecare măsură descoperind, că-i fusese lăsată şi lui o moştenire, căci avea o familie numeroasă şi nesocotinţa unora din ei îi adusese mari necazuri, ba chiar şi grozăvia închisorii ; şi de fapt chiar supărarea pricinuită de viaţa destrăbălată a fiului său favorit, împreună cu grijile băneşti şi nenorocirile ce le-au urmat, îi dăduseră înfăţişarea aceea abătută care trezise interesul lui Emily.

Şi acum domnul Bonnac se apucă să povestească prietenului său, domnul Du Pont, amănunte ale suferinţelor prin care trecuse ; se văzu astfel că fusese închis cîteva luni într-una din închisorile Parisului, cu puţine speranţe de a fi eliberat şi fără mîngîierea de a o putea vedea pe soţia sa, aflată la ţară, străduindu-se în zadar să dobîndească ajutor de la prieteni. Cînd, în cele din urmă, soţia lui avu voie să-l viziteze, o impresionă atît de tare înfăţişarea lui schimbată datorită îndelungatei întemniţări şi suferinţelor îndurate, încît se îmbolnăvi grav, fiind chiar în primejdie să-şi piardă viaţa.

— Situaţia noastră i-a mişcat pe cei care au avut prilejul să fie de faţă, continuă domnul Bonnac ; şi un prieten generos, care se afla la închisoare în acelaşi timp cu mine, şi-a folosit după aceea prima clipă de libertate pentru a obţine şi eliberarea mea. A izbutit ; datoria grea care mă apăsa a fost achitată ; şi cînd am vrut să-mi exprim recunoştinţa, binefăcătorul meu a dispărut şi nu l-am mai putut găsi. Am motive să cred că a căzut victimă propriei sale generozităţi şi că a fost iarăşi vîrît în închisoarea din care mă eliberase pe mine ; oricum, toate căutările mele au rămas zadarnice. Bunul şi nefericitul Valancourt !

— Valancourt ! evclamă Du Pont. Din ce familie ?

— Din familia Valancourt, care sînt şi conţi Duvarney, răspunse domnul Bonnac.

Cu greu se poate închipui emoţia domnului Du Pont, cînd descoperi că generosul binefăcător al prietenului

său nu era altul decît rivalul său în dragoste ; dar, trecînd peste primele clipe de uimire, îi risipi temerile domnului Bonnac, făcîndu-i cunoscut că Valancourt era liber și că fusese chiar de curînd în Languedoc ; după care, îndemnat de afecțiunea sa pentru Emily, începu să-i pună întrebări în legătură cu conduita rivalului său pe cînd se afla la Paris, despre care domnul Bonnac părea să fie bine informat. Răspunsurie primite îl convinseseră că Valancourt fusese zugrăvit greșit ; și oricît de dureros i-ar fi fost sacrificiul, își jură să n-o mai urmărească pe Emily cu stăruințele sale, lăsînd locul unui iubit care, după cum se vedea acum, nu era nevrednic de stima cu care îl onora ea.

Discuția cu domnul Bonnac dezvălui că, la scurt timp după ce sosise la Paris, Valancourt căzuse în capcanele pe care i le întinsese viciul și că timpul îi era împărțit mai cu seamă între petrecerile unei fermecătoare marchize și jocurile de noroc la care camarazii săi ofițeri nu se dădeau în lături să-l atragă, fie din invidie, fie din lăcomie. În aceste jocuri pierduse mari sume de bani, tot încercînd să recîștige pagubele mai mici ; și la aceste pierderi fuseseră adesea martori contele de Villeroi și Henri. În cele din urmă resursele lui fuseseră vlăguite ; și contele, fratele său, înfuriat de purtarea sa, nu-i mai trimise mijloacele bănești necesare acestui fel de viață ; și Valancourt, din pricina datoriilor făcute, fusese azvîrlit la închisoare, unde fratele său îl lăsă să zacă, nădăjduind că pedeapsa va aduce o schimbare a purtărilor greșite, care nu deveniseră încă obișnuință.

În singurătatea închisorii, Valancourt avu tot răgazul să chibzuiască asupra conduitei sale și să regrete ; tot aici, imaginea lui Emily, care în vîltoarea orașului pălise, dar nu îi dispăruse din inimă, reînvie cu tot farmecul ei de inocență și frumusețe, parcă reproșîndu-i că își jertfise fericirea și își irosise aptitudinile cu preocupări pe care mai înainte, în noblețea-i sufletească, le-ar

fi socotit pe cît de lipsite de gust pe atît de degradante. Dar deși se lăsase ademenit de pasiuni, inima nu ii era desfrînată, și nici obișnuința nu-l ferecase cu lanțuri care să atîrne greu asupra conștiinței sale ; și, cum avea încă voința necesară pentru a rupe lanțurile, în cele din urmă se scutură din încătușarea viciului, dar cu eforturi mari și cu grele suferințe.

După ce fratele său îl eliberă din închisoare, unde fusese martor la întîlnirea mișcătoare dintre domnul Bonnac, pe care-l cunoștea de mai multă vreme, și soția lui, felul cum își folosi prima clipă de libertate constitui o pildă izbitoare a omeniei, dar și a nesăbuinței sale ; căci cu aproape toți banii primiți de la fratele său, se duse la o casă de joc și îi jucă pe toți, ca o ultimă șansă de a-l putea elibera pe prietenul său și a-l reda familiei. Norocul îi surîse ; dar pe cînd aștepta rezultatul jocului, își jură solemn să nu mai fie niciodată sclavul viciului distrugător și fascinant al jocurilor de noroc.

Redîndu-l familiei fericite pe venerabilul domn Bonnac, eroul nostru a plecat de îndată de la Paris la Estuvière ; și în bucuria de a-i fi făcut fericiți pe cei aflați în suferință, a uitat pentru moment de propriile sale necazuri. Curînd, însă, trebui să-și aducă aminte că își risipise averea fără de care nu mai putea spera să se poată căsători cu Emily ; iar viața, fără ea, i se părea de nesuportat ; căci blîndețea, gingășia și candoarea inimii ei făceau, dacă se poate spune, ca frumusețea să-i pară și mai încîntătoare decît înainte. Experiența îl învățase să prețuiască pe deplin însușirile ei ; mai înainte doar le admirase, dar prin contrast cu caracterele pe care le întîlnise în lume, acum ajunsese să le adore ; și aceste gînduri, sporindu-i chinurile remușcării și ale regretului, îl cufundaseră în adînca deprimare ce nu-l părăsise nici în prezența lui Emily, de care nu se mai socotea vrednic. Valancourt nu ajunsese niciodată la josnicia de a se fi îndatorat băneste la marchiza de Chamfort, sau alte doamne intrigante, după cum fusese

informat contele de Villefort, sau de a se fi amestecat în urzelile necinstite ale cartoforilor ; acestea erau doar scorneli scandaloase, care adesea se amestecă cu adevărul împotriva celor năpăstuiţi. Contele de Villefort le primise din izvoare de care nu avea motive să se îndoiască şi pe care comportarea imprudentă, observată chiar de el la Valancourt, îl ajutase să-i dea crezare. Şi întrucît Emily nu îi spusese cavalerului de ce' greşeli era învinuit, el nu avusese prilejul de a le infirma ; şi cînd îi mărturisise singur că se socoteşte nedemn de stima ei, nici nu bănuia că în felul acesta îi confirmă cele mai îngrozitoare calomnii. Confuzia fusese reciprocă şi rămăsese astfel pînă cînd domnul Bonnac îi dezvălui lui Du Pont adevărul despre comportarea generosului, dar imprudentului său prieten ; iar Du Pont, însufleţit de simţul dreptăţii, se hotărî nu numai să-i spună contelui totul, dar şi să renunţe la orice speranţă de a o mai cuceri pe Emily. Un asemenea sacrificiu al dragostei lui merita o răsplată nobilă, şi domnul Bonnac, dacă n-ar fi putut uita pe binevoitorul Valacourt, tare mult ar fi dorit ca Emily să-l accepte pe cinstitul Du Pont.

Cînd contele fu înştiinţat de greşeala pe care o săvîrşise, se simţi extrem de fulburat la gîndul urmărilor credulităţii sale ; şi din relatarea domnului Bonnac despre situaţia prietenului său, pe cînd se afla la Paris, înţelese că Valancourt căzuse în capcana unor tineri desfrînaţi, cu care meseria lui de ostaş mai degrabă îl silise să se asocieze, decît înclinarea către viciu ; şi, încîntat de omenia şi nobila, deşi nesăbuita, generozitate de care dăduse dovadă în purtarea sa faţă de domnul Bonnac, îi iertă greşelile vremelnice ce-i dezonorase tinereţea, repunîndu-l în înalta stimă cu care îl privise cînd îl cunoscuse la început. Dar cum ultima compensaţie pe care i-o putea da acum lui Valancourt era de a-i oferi prilejul să-şi explice conduita faţă de Emily, îi trimise imediat o scrisoare

în care îi cerea iertare pentru răul pe care i-l făcuse fără voie, și îl poftea la Château-le-Blanc. Din delicateţe sufletească, nu o înștiinţă pe Emily de această scrisoare și de tot ceea ce aflase despre Valancourt, ca să nu-i dea pricină de frămîntare pînă la sosirea lui ; și această precauţie o scuti de o tulburare și mai adîncă decît își închipuia contele, căci el nu cunoștea starea de disperare a lui Valancourt, pe care purtarea lui din ultima vreme o trădase.

CAPITOLUL XVII

Dar de-astă dată
Primim aici și-osînda ; noi doar dăm
Îndemnul sîngeros, ce-apoi se-abate
Pe cel ce l-a scornit ; căci judecata
Ne duce cupa cu licoarea otrăvită
La buze.

SHAKESPEARE — *Macbeth*

Unele împrejurări de o natură cu totul deosebită abătură acum gîndurile lui Emily de la propriile ei necazuri, trezindu-i noi emoții care o făceau să treacă de la uimire la groază.

La cîteva zile după moartea signorei Laurentini, testamentul ei fu deschis la mănăstire, în prezența maicilor și a domnului Bonnac, cu care prilej se făcu cunoscut că o treime din averea ei o lăsase celei mai apropiate rude în viață a răposatei marchize de Villeroi și că acea persoană era Emily.

Stareța cunoștea de multă vreme taina familiei lui Emily ; dar la cererea clară a lui St. Aubert pe care călugărul ce-l îngrijise pe patul de moarte îl cunoștea, fiica lui nu trebuia să afle de legătura ei de rudenie cu marchiza. Numai că unele vorbe scăpate de signora Laurentini în

timpul ultimei ei întrevederi cu Emily, precum și mărturisirea cu totul neobișnuită pe care o făcuse în ceasul morții, o hotărîse pe stareță să stea de vorbă cu tînăra ei prietenă asupra subiectului pe care mai înainte nu se încumetase să-l discute ; în acest scop îi ceruse s-o viziteze în dimineața ce urmase întrevederii ei cu călugărița. Cum a doua zi Emily nu se simțise prea bine, discuția nu avusese loc ; dar acum, după ce testamentul fusese deschis, Emily fu chemată la mănăstire, și veni imediat, aflînd astfel o serie de circumstanțe care o impresionară puternic. Însă cum în povestirea stareței lipsesc multe amănunte asupra cărora cititorul ar vrea să fie informat, și cum povestirea călugăriței are o legătură directă cu soarta marchizei de Villeroi, vom lăsa deoparte conversația purtată în salonul mănăstirii și vom introduce în relatarea noastră o scurtă istorie a signorei Laurentini din Udolpho, care a fost copil unic la părinți și moștenitoarea străvechii familii Udolpho din republica Veneției. Primul mare nenoroc al vieții ei, care a dus la toate suferințele de mai tîrziu, a fost că părinții ei, care ar fi trebuit să-i înăbușe pasiunile prea puternice și s-o învețe cum să și le stăpînească, le-au întreținut din fragedă copilărie printr-o prea mare îngăduință. Dar ei își încurajau astfel și propriile lor slăbiciuni, purtarea lor nefiind urmarea unei bunătăți raționale ; și cînd îngăduiau ori condamnau ardoarea fiicei lor, nu făceau decît să-și satisfacă propriile lor pasiuni. Astfel încît, fie îi arătau o slăbiciune îngăduitoare, fie o mustrau fără măsură ; firea ei era îndîrjită de vehemența lor, în loc să fie corijată de înțelepciunea lor ; și împotrivirile lor deveneau prilej de luptă pentru a obține victoria, în care duioșia firească a părinților și îndatoririle afectuoase ale copilei erau deopotrivă uitate ; dar cum dragostea părinților îi făcea pînă la urmă să-și uite resentimentele, era lăsată să creadă că ea învinsese, și firea ei pătimașă era tot mai nestăpînită, cu fiecare efort făcut pentru a o înfrîna.

Moartea tatălui și a mamei ei, care a avut loc în același an, a lăsat-o de capul ei, în situația primejdioasă creată de tinerețea și frumusețea ei. Îi plăcea să aibă societate în jurul ei, dorea să fie admirată, deși dispreţuia părerea celorlalți despre ea, cînd era potrivnică înclinațiilor ei ; avea un spirit vioi și sclipitor și stăpînea arta de a fascina. Purtarea ei era întocmai cum era de așteptat, ținînd seama de slăbiciunea principiilor și de forța pasiunilor ei.

Printre numeroșii admiratori ai tinerei moștenitoare se afla și răposatul marchiz de Villeroi care, în călătoria sa prin Italia, a văzut-o la Veneția, unde își avea obișnuita reședință, și a devenit adoratorul ei pasionat. Captivată și ea de înfățișarea și purtarea marchizului, care era în vremea aceea unul dintre cei mai distinși nobili de la curtea Franței, ea își ascunse cu atîta măiestrie trăsăturile primejdioase ale firii și cusururile purtării ei din ultima vreme, încît el o ceru în căsătorie.

Înainte de nuntă, signora Laurentini se retrase la castelul din Udolpho, unde o urmă în curînd și marchizul ; dar renunțînd la buna cuviință pe care, plină de prefăcătorie, o arătase în ultimul timp, purtarea ei îl făcu să-și dea seama de prăpastia pe marginea căreia se afla. Făcînd cercetări mai atente decît găsise necesar la început, se convinsese că se înșelase asupra caracterului ei ; și astfel ea, pe care și-o alesese să-i fie soție, îi deveni în scurtă vreme ibovnică.

După ce petrecu cîteva săptămîni la Udolpho, marchizul se văzu chemat pe neașteptate în Franța și plecă fără tragere de inimă, căci era încă fascinant de farmecele ei, deși, sub diferite pretexte, amînase căsătoria ; dar, ca s-o împace cu despărțirea, îi făcu repetate făgăduieli că se va întoarce pentru încheierea căsătoriei, imediat ce treburile urgente pentru care era chemat în Franța i-o vor îngădui.

Oarecum liniștită de asigurările lui, îl lăsă să plece ; și curînd după aceea sosi la Udolpho Montoni, care-i era

rudă și care își reînnoi atenţiile stăruitoare refuzate de ea mai înainte ; atenţii pe care le respinse și acum. Gîndurile ei erau îndreptate neîncetat spre marchizul de Villeroi, și suferea toate chinurile unei dragoste pătimașe, sporite de singurătatea în care se izolase ; căci pierduse acum gustul pentru plăcerile vieţii în societate și ale distracţiilor ușuratice. Se lăsă în voia dorului care o chinuia, și suspina și plîngea privind un mic portret al marchizului ; de asemenea se ducea să revadă locurile care fuseseră martore ale fericirii lor ; și își revărsa prea-plinul inimii în scrisori pe care i le trimitea lui ; și număra săptămînile, zilele, care mai rămîneau pînă în ziua cînd el îi făgăduise că avea să se întoarcă. Dar ziua aceasta trecu fără să i-l aducă înapoi ; săptămîni la rînd trecură apoi într-o așteptare grea, insuportabilă. În acest timp, imaginaţia ei, preocupată neîncetat de o singură idee, o luă razna ; și inima fiind dăruită toată unei singure fiinţe, începu să urască viaţa, cînd își închipui că pierduse fiinţa la care ţinea.

Trecură astfel cîteva luni, în timpul cărora nu auzi nimic despre marchizul de Villeroi ; și zilele îi erau marcate ba de frenezia pasiunii, ba de deprimarea deznădejdei. Nu mai primi pe nimeni, și uneori rămînea săptămîni în șir în odaia ei, nevrînd să stea de vorbă cu altcineva, în afară de slujnica ei favorită ; începea scrisori pe care le lăsa neterminate, le recitea mereu pe cele pe care le primise de la marchiz, vărsînd lacrimi deasupra portretului lui și vorbindu-i, ceasuri în șir, mustrîndu-l, reproșîndu-i și mîngîindu-l, rînd pe rînd.

În cele din urmă ajunse pînă la ea vestea că marchizul se căsătorise în Franţa ; și după ce suferi toate chinurile iubirii, geloziei și exasperării, luă hotărîrea disperată de a pleca pe ascuns în ţara lui și, dacă știrea era adevărată, de a se răzbuna cumplit. Îi împărtăși doar slujnicei ei favorite planul călătoriei și îi ceru să vină cu ea. După ce își adună bijuteriile, care, provenind din mai multe ra-

muri ale familiei ei, aveau o valoare imensă, și toți banii, care se ridicau de asemenea la o sumă foarte mare, puse totul într-un cufăr, care a fost trimis pe ascuns într-un oraș apropiat ; în acel oraș se duse și signora Laurentini, însoțită de slujnică, și de acolo plecară pe ascuns la Livorno, de unde se îmbarcară pentru Franța.

Cînd ajunse în Languedoc, află că marchizul de Villeroi era cu adevărat căsătorit de cîteva luni, și disperarea aproape o făcu să-și piardă mințile ; plănui de mai multe ori la rînd, și tot de atîtea ori îl abandonă, planul de a-l ucide pe marchiz și pe soția lui și apoi să-și ia viața. În cele din urmă, izbuti să-i iasă în cale, pregătindu-se să-l învinuiască pentru purtarea lui și să se înjunghie apoi, chiar în fața lui : dar cînd îl văzu din nou pe cel ce nu-i părăsise o clipă gîndurile, afecțiunea i se trezi iar, și resentimentul cedă iubirii : șovăi în hotărîrea ei ; tremură sub tumultul emoțiilor care îi năpădeau inima și își pierdu cunoștința.

Marchizul nu rămase nesimțitor la frumusețea și la emoția ei ; toată violența iubirii lui de la început izbucni, căci pasiunea îi fusese dominată de prudență, și nu stinsă de nepăsare ; și deoarece onoarea familiei lui nu i-ar fi permis să se căsătorească cu ea, se străduise să-și înăbușe iubirea ; și pînă atunci izbutise, astfel încît își alesese de soție pe actuala marchiză, pe care la început o iubise cu o afecțiune calmă și cuminte. Dar virtuțiile pline de blîndețe ale acestei femei plăcute nu-l recompensau pentru indiferența ei, care ieșea la iveală, oricît s-ar fi străduit ea s-o ascundă ; și tocmai cînd el începuse a bănui că afecțiunea ei era dăruită altuia, signora Laurentini ajunse în Languedoc. Această italiancă isteață observă curînd că își redobîndise puterea asupra lui ; și, liniștită de descoperirea făcută, se hotărî să trăiască, folosindu-și toate farmecele pentru a obține consimțămîntul lui la fapta diabolică, pe care o socotea necesară pentru a-și asigura fericirea.

Își duse planul la îndeplinire cu multă ipocrizie și o perseverență răbdătoare ; și, după ce înstrăină cu totul simțămintele marchizului pentru soția sa, a cărei bunătate și blîndețe încetară de a-i mai place în contrast cu farmecele italiencei, ea se apucă să-i trezească în suflet gelozia orgoliului, căci nu mai putea fi vorbă de aceea a dragostei, și chiar îi indică și pe cel căruia, afirma ea, marchiza își sacrificase onoarea ; mai înainte, însă, signora Laurentini îi smulsese făgăduiala solemnă de a nu se răzbuna pe rivalul său. Aceasta era o parte importantă a planului ei ; căci știa că dacă dorința de răzbunare era înăbușită față de unul, ea va arde cu și mai multă forță împotriva celuilalt, și astfel poate îl va hotărî să o ajute în fapta cumplită de a înlătura singura piedică ce îl oprea s-o ia pe ea de soție.

Nevinovata marchiză își dădu seama între timp cu multă durere de schimbarea din atitudinea soțului ei. Era rezervat și îngîndurat în prezența ei ; se purta cu ea aspru, și uneori chiar grosolan ; și o lăsa, ceasuri de-a rîndul, să plîngă din cauza înverșunării lui, chinuită de gîndul cum să-i recîștige afecțiunea. Purtarea lui o întrista cu atît mai mult cu cît, din porunca tatălui ei, îi acceptase mîna, deși afecțiunea ei se îndrepta spre altul, a cărui fire plină de blîndețe, avea ea motive să creadă, i-ar fi asigurat fericirea. Acest amănunt îl descoperise signora Laurentini curînd după sosirea ei în Franța și se folosise din plin de el în planurile ei ce-l priveau pe marchiz ; și îi aduse asemenea dovezi despre infidelitatea soției sale, încît în furia oarbă a mîndriei rănite, el consimți s-o ucidă pe soția sa. I se dădu o otravă care lucra încet, și ea căzu victimă gelozici și vicleniei signorei Laurentini, ca și slăbiciunii vinovate a soțului ei.

Dar clipa triumfului după care tînjise signora Laurentini, clipa pe care o așteptase să-și împlinească toate dorințele ei, se dovedi a fi doar începutul unei suferințe de care nu mai scăpă pînă în ceasul morții.

Dorința de răzbunare, care în parte o îndemnase la săvîrșirea acestei fapte cumplite, se stinse chiar în clipa cînd își găsi împlinirea și o lăsă pradă chinurilor pricinuite de milă și de remușcări zadarnice, care i-ar fi otrăvit probabil toți anii pe care se aștepta să-i petreacă alături de marchizul de Villeroi, dacă speranțele ei de a se căsători cu el s-ar fi realizat. Dar și el, la rîndul lui, găsi că momentul răzbunării se transformă într-unul al remușcării, ca și în ură față de părtașa sa la crimă ; convingerea lui că procedase drept se spulberase ; și fu uimit și înspăimîntat, dîndu-și seama că nu rămînea nici o dovodă a infidelității soției sale, acum după ce suferise pedeapsa vinovăției. Chiar cînd i se aduse la cunoștință că ea era pe moarte, avu deodată, fără să știe cum, convingerea că era nevinovată ; și nici asigurarea ei solemnă pe patul de moarte nu-l convinse mai puternic că purtarea ei fusese ireproșabilă.

În prima clipă îngrozitoare de remușcări și deznădejde, se simți înclinat să se denunțe pe sine și pe femeia care-l împinsese în abisul crimei, lăsîndu-se în seama justiției ; dar după ce paroxismul suferinței trecu, își schimbă intențiile. Totuși, pe signora Laurentini nu o mai văzu decît o singură dată după aceea, și doar pentru a o blestema că-l instigase la crimă și a o înștiința că îi cruță viața numai dacă-și va petrece restul vieții în rugăciuni și pocăință. Copleșită de dezamăgire și văzînd că nu are parte decît de disprețul și repulsia bărbatului de dragul căruia nu se dăduse înapoi de la a-și mînji conștiința cu sînge omenesc, și tulburată de grozăvia crimei zadarnice pe care o săvîrșise, renunță la această lume și se retrase în mănăstirea St. Claire, victimă teribilă a patimii sale nestăvilite.

Marchizul, imediat după moartea soției sale, părăsi Château-le-Blanc, unde nu se mai întoarse niciodată, și încercă să uite crima de care se făcuse vinovat în vîltoarea războaielor, sau a vieții de plăceri a capitalei. Dar zadarnice îi fură eforturile ; era apăsat de o tristețe fără

leac, pe care cei mai buni prieteni ai săi nu și-o puteau explica ; și în cele din urmă se stinse, chinuit de suferințe aproape egale cu cele pe care avea să le îndure signora Laurentini. Medicul care o văzuse murind pe nefericita marchiză își dăduse seama că era ceva ciudat în înfățișarea ei, dar fusese mituit să tacă ; și cum bănuielile cîtorva slujitori nu duseseră decît la șoapte, cazul nu mai fu cercetat. Nu se știe în ce măsură aceste zvonuri au ajuns la urechile tatălui marchizei, și chiar dacă au ajuns, greutatea de a obține dovezi l-a împiedicat să-l urmărească în justiție pe marchizul de Villeroi ; dar moartea ei a fost deplînsă profund de o parte a familiei ei, și mai cu seamă de fratele ei, domnul St. Aubert ; căci acesta era gradul de rudenie dintre tatăl lui Emily și marchiză ; și e neîndoielnic că el a bănuit cauza morții ei. Multe scrisori au fost schimbate între el și marchiz, după moartea iubitei sale surori al căror conținut nu ne este cunoscut, dar există pricină să credem că aveau legătură cu cauza morții ei ; și acestea erau hîrtiile, împreună cu cîteva dintre scrisorile marchizei, în care ea îi destăinuia fratelui ei motivele nefericirii ei, pe care St. Aubert îi ceruse atît de solemn fiicei sale să le distrugă. Se pare că tocmai grija pentru liniștea ei sufletească îl împinsese la asta : ca ea să nu afle trista poveste la care făceau ele aluzie. Atît de mare a fost durerea lui la moartea timpurie a surorii sale iubite, a cărei nefericită căsătorie îi trezise de la început mila plină de duioșie, încît nu putea să audă pronunțîndu-i-se numele, și nici el însuși nu putea să-l pomenească după moartea ei, decît doar doamnei St. Aubert. Ferindu-se să trezească în Emily o prea mare sensibilitate, el ascunsese cu atîta grijă povestea și numele ei, încît ea nici nu știuse pînă acum despre rudenia ei cu marchiza de Villeroi ; tot din același motiv îi impusese el tăcere și singurei sale surori în viață, doamnei Cheron, care îi respectase cu stricteţe cererea.

Și cînd îl văzuse Emily plîngînd pe St. Aubert în ajunul plecării ei din La Vallée, tocmai recitea cîteva dintre ultimele scrisori patetice ale marchizei, și portretul ei îl mîngîia cu atîta drag. Moartea ei cumplită ar putea explica emoția pe care și-o trădase el auzindu-i numele pomenit de La Voisin, ca și rugămintea de a fi îngropat lîngă mormîntul familiei Villeroi, unde se aflau și rămășițele ei pămîntești, dar nu și cele ale soțului ei, care fusese îngropat acolo unde murise, în nordul Franței.

Confesorul care-i ușurase ultimele sale clipe lui St. Aubert, își amintise că era fratele răposatei marchize, iar St. Aubert, din dragoste pentru Emily, îl conjurase să tăinuiască acest fapt și s-o roage același lucru și pe stareță, în grija căreia i-o încredința în mod deosebit pe fiica sa ; rugăminte care fusese întocmai respectată.

Signora Laurentini, la sosirea ei în Franța, ascunsese cu grijă numele și familia din care făcea parte și, pentru a ascunde mai bine adevărata ei situație, răspîndise chiar ea, cînd intrase la mănăstire, povestea falsă pe care o crezuse sora Frances ; și s-ar putea ca stareța, care nu conducea încă mănăstirea atunci cînd intrase novice signora Laurentini, să nu fi cunoscut nici ea adevărul. Dar remușcările profunde care începură s-o chinuiască, împreună cu suferințele pasiunii dezamăgite, căci încă îl mai iubea pe marchiz, îi tulburaseră mintea ; și după ce trecu prima criză a disperării, o tristețe grea și apatică o copleși, rareori întreruptă de accese de nebunie, pînă ajunse în clipa morții. Ani de zile, singura ei destăinuire fusese să se plimbe prin pădurea de lîngă mănăstire, în ceasurile pustii ale nopții, și să cînte din lăută, la care uneori se adăugau și sunetele melodioase ale vocii ei, dînd glas celor mai grave și mai triste arii din țara ei natală, modulate cu toată simțirea puternică din inimă. Medicul care o îngrijise îi ceru stareței să-i îngăduie acest capriciu, ca singurul mijloc de a-i potoli fanteziile bolnăvicioase ; așa încît era lăsată să se plimbe în orele singuratice ale nopții, însoțită doar

de slujnica ce o urmase din Italia : dar cum îngăduința aceasta era împotriva canoanelor mănăstirii, era ținută în mare taină ; și astfel muzica misterioasă căreia îi dădea glas, alăturată de alte împrejurări, dusese la zvonul că nu numai castelul, ci și împrejurimile sale erau bîntuite de fantome.

La puțină vreme după ce intrase în acel sfînt lăcaș, și înainte de a da dovadă de vreun semn de tulburare a minții, ea făcu un testament, în care, după ce lăsa un legat considerabil mănăstirii, își împărțea restul averii, între care și bijuterii foarte prețioase, între soția domnului Bonnac, italiancă și rudă cu ea, și cea mai apropiată rubedenie în viață a răposatei marchize de Villeroi. Cum Emily St. Aubert era nu numai cea mai apropiată, dar singura rubedenic a marchizei, moștenirea îi revenea ei, și astfel ea înțelese întregul mister al conduitei tatălui ei.

Asemănarea dintre Emily și nefericita ei mătușă nu trecuse neobservată de signora Laurentini, și asta și explica purtarea ei neobișnuită și chiar și neliniștea ei : dar abia în ceasul morții, cînd conștiința vinovată o făcea s-o vadă mereu pe marchiză, această asemănare o tulbură mai mult ca oricînd și în rătăcirea ei nu o mai vedea doar semănînd cu aceea căreia îi luase viața, ci ca pe însăși marchiza. Și cînd își venise în simțiri și afirmase deodată că Emily era fiica marchizei de Villeroi, se pare că așa chiar își închipuia : căci, știind că rivala ei, cînd se căsătorise cu marchizul, ținea la un alt bărbat, nu ezitase să creadă că nefericita de ea se lăsase, ca și ea însăși, dezonorată de o patimă neînfrînată.

Se cuvine să amintim că într-o încăpere din Udolpho atîrna un văl negru, a cărui ciudățenie trezise curiozitatea lui Emily ; ridicînd vălul, i-a apărut în față ceva care a umplut-o de groază ; căci, în locul tabloului la care se aștepta, a găsit în acea nișă din perete, un cadavru de o paloare sepulcrală, întins cît era de lung, și îmbrăcat în

veşmintele mortuare. Grozăvia spectacolului era sporită de faptul că faţa părea în parte putrezită şi mîncată de viermi, care apăreau şi pe obraz, şi pe mîini. La un asemenea lucru, e uşor de crezut că nimeni nu poate să privească de două ori. Emily, se cuvine să amintim, lăsase vălul să cadă după ce aruncase o singură privire, şi spaima o împiedicase să mai repete experienţa cumplită pe care o avusese. Dacă ar fi îndrăznit să se mai uite o dată, oroarea şi spaima i s-ar fi risipit pe dată, căci şi-ar fi dat seama că nu era o figură omenească, ci una de ceară. Povestea ei este oarecum neobişnuită, deşi nu fără precedent în analele cumplitelor rigori pe care superstiţia monahală le impunea uneori oamenilor. Un membru al familiei Udolpho, aducînd o jignire prerogativelor bisericeşti, fusese osîndit la penitenţa de a contempla, timp de cîteva ore pe zi, o figură de ceară, făcută să semene cu un trup omenesc în starea în care ajunge după moarte. Această penitenţă, aducîndu-i mereu sub ochi condiţia în care va ajunge el însuşi, fusese destinată să pedepsească trufia marchizului de Udolpho, care mîniase peste măsură biserica catolică ; şi el nu numai că respectase cu sfinţenie această penitenţă, prin care credea că va dobîndi iertarea păcatelor, dar o trecuse ca o clauză în testament, pretinzînd urmaşilor săi să păstreze figura de ceară, sub pedeapsa de a pierde parte din domeniul familiei în favoarea bisericii, pentru a profita şi ei de lecţia de umilinţă pe care o cuprindea. De aceea, figura de ceară fusese lăsată în nişa ei din peretele încăperii, deşi urmaşii săi s-au sustras de la respectarea penitenţei ce-i fusese dată înaintaşului lor.

Această figură de ceară părea atît de îngrozitor de adevărată, încît nu e de mirare că Emily crezuse că era un cadavru ; şi după ce auzise povestea neobişnuită a dispariţiei castelanei, şi cunoscînd şi caracterul lui Montoni,

crezuse pe dată că era trupul signorei Laurentini, pe care Montoni o ucisese.

Împrejurarea în care îl descoperise la început o uimise și o nedumerise nespus de mult ; dar grija cu care au fost mai apoi încuiate ușile încăperii în care se afla o făcuse să creadă că Montoni, neîndrăznind să împărtășească nimănui taina morții fostei castelane, lăsase rămășițele ei pământești să putrezească în acea cameră întunecoasă. Totuși prezența vălului, ca și faptul că ușile fuseseră lăsate descuiate chiar și numai cîteva clipe, îi pricinuiseră multă uimire și oarecari îndoieli, dar nu îndeajuns ca să înlăture bănuielile ei în legătură cu vinovăția lui Montoni ; și teama de răzbunarea lui cumplită fusese aceea care îi pecetluise buzele, așa că nu destăinuise nimănui ce văzuse în camera din aripa de apus.

Acum, descoperind că marchiza de Villeroi fusese sora domnului St. Aubert, Emily era cuprinsă de sentimente diferite ; dar, cu toată tristețea pricinuită de moartea ei timpurie, scăpase de neliniștea și îngrijorarea ce-o apăsau după afirmația nesăbuită a signorei Laurentini ce punea la îndoială împrejurările nașterii ei și onoarea părintească. Avea atîta încredere în principiile lui St. Aubert, încît nu-l putea bănui de fapte necinstite ; și îi era cu neputință să creadă că era fiica altcia decît a aceleia pe care întotdeauna o socotise și o iubise ca pe o mamă. Totuși, asemănarea pe care i se tot spusese că o avea cu răposata marchiză, atitudinea bătrînei îngrijitoare Dorothée, afirmația signorei Laurentini și misteriosul atașament pe care descoperise că-l avea St. Aubert pentru marchiză, îi treziră îndoieli în privința legăturii dintre ei, și rațiunea nu le putuse nici înlătura, nici confirma. De toate aceste bănuieli, în orice caz, scăpase acum, și amănuntele purtării tatălui ei îi apăreau pe deplin explicate ; dar își simțea inima apăsată, gîndindu-se la soarta tristă a bietei marchize și la lecția teribilă pe care o cuprindea povestea

călugăriței, a cărei patimă neînfrînată o dusese treptat chiar la săvîrșirea unei crime ; și se gîndi că, dacă cineva i-ar fi prezis în tinerețe signorei Laurentini ce-o aștepta, s-ar fi dat înapoi îngrozită și ar fi exclamat că așa ceva nu era cu putință ! — o crimă de care ani întregi de căință și de cea mai severă penitență nu fuseseră în stare să-i ușureze conștiința.

CAPITOLUL XVIII

— *Noi lacrimi*
I-au curs pe-obraji, ca picuri de nectar
Pe crinul rupt ce stă să se-ofilească.

SHAKESPEARE — *Titus Andronicus*

După ultimele dezvăluiri, Emily ajunse să fie tratată la castel de conte și de familia lui ca făcînd parte din casa de Villeroi, și primi, dacă este cu putință, și mai multe dovezi de caldă prietenie decît pînă acum.

Contele de Villefort era tare uimit că nu primea răspuns la scrisoarea pe care i-o adresase lui Valancourt la Estuvière, dar, în același timp, îi părea bine că se arătase prevăzător neîmpărtășindu-i lui Emily ceea ce aflase, astfel încît era doar el singur îngrijorat ; deși, cînd o vedea copleșită în continuare de efectul vechii sale erori, avea nevoie de întreaga sa hotărîre ca să nu-i spună adevărul, care ar fi liniștit-o imediat. Apropiata nuntă a fiicei sale Blanche îi distrăgea acum atenția de la acest subiect de neliniște ; căci toți la castel erau preocupați de pregătirile pentru acest eveniment, și așteptau din zi în zi sosirea domnului Saint Foix. Emily se străduia zadarnic să ia parte la bucuria din jur, căci era deprimată de ultimele întîmplări și de neliniștea pentru soarta lui Valancourt,

căci aflase în ce stare se afla cînd îi trimisese inelul. Era acum încredințată că el era pradă unei crunte disperări ; și cînd se gîndea la ce l-ar fi putut împinge deznădejdea, inima i se strîngea de spaimă și durere. Nesiguranța pentru soarta lui, care după părerea ei avea să dureze pînă cînd ea se va întoarce la La Vallée, i se părea de neîndurat ; și în astfel de momente, nu putea nici măcar să ascundă îngrijorarea care îi rodea inima ; adesea îi părăsea brusc pe cei împreună cu care se găsea, și încerca să-și găsească liniștea în singurătatea adîncă a pădurii de la țărmul mării. Aici murmurul valurilor înspumate care se spărgeau dedesubt și foșnetul surd al vîntului printre ramurile din jur se armonizau cu gîndurile ei ; se așeza pe cîte o stîncă, sau pe treptele căzute în ruină ale foișorului unde-i plăcea cel mai mult să stea, urmărind culorile schimbătoare ale norilor în amurg și întunericul lăsîndu-se peste mare, pînă cînd crestele albe ale valurilor, izbindu-se de țărm, abia se mai puteau deosebi pe apele întunecate. Versurile săpate de Valancourt în piatra acestui foișor, ea le repeta adesea cu o tristă însuflețire, după care se străduia să-și înăbușe amintirile și durerea pe care i-o provocau, căutînd să se gîndească la subiecte mai indiferente.

Într-o seară, rătăcind cu lăuta spre acest loc favorit, intră în turnul ruinat și urcă o scară în spirală, ce ducea la o cămăruță mai puțin dărăpănată decît restul clădirii, și de unde admirase adesea larga perspectivă a mării și a pămîntului de dedesubt. Soarele apunea acum pe acele creste ale Pirineilor ce despart provincia Languedoc de Roussillon ; și așezîndu-se în fața unei ferestruici zăbrelite, care, la fel ca și vîrfurile copacilor de jos și valurile de dedesubt, strălucea de razele purpurii ale amurgului, atinse coardele lăutei într-un acord grav, și apoi prinse să acompanieze cu glasul una din ariile simple și mișcătoare pe care, în vremuri mai fericite, Valancourt le asculta adesea cu încîntare, însoțind-o cu următoarele versuri :

Tu duh al iubirii, al tristeţii — salut !
Solemnul tău glas de departe l-aud,
Plutind pe a serii-adiere molcomă ;
Te salut, cu-aste lacrimi de jale şi dor.

Oh ! la ceasul de tihnă şi linişte-al serii,
Cînd ziua-şi închide geana-n tăcere,
Trezeşte-ţi lăuta, cu vraja ei dulce
Să cheme la ea Fantezia s-asculte ;

Să dea chip şi glas la romantice gînduri
Ce deapănă ochiul visător de poet,
Cînd pe malul umbros al pîrîului tainic
Îşi şopteşte iubitei cu-ardoare suspinul.

O, duh singuratic ! cîntarea ta dulce
Mi-arată în noapte lăcaşul tău sfînt,
Sub bolţi de biserici în raza de lună,
În care fantome cîntarea-şi răsună !

Aud al lor bocet uşor cum se-nalţă !
Apoi, cum coboară de-odată-n tăcere,
Pe cînd, de la schit, din chilii se strecoară
Alaiuri de umbre plutind pe-ntuneric !

Du-mă-n pădurea înaltă de pini
În care cărarea în boznă se pierde,
Şi luna cu licărul palid şi rece
Zadarnic prin frunze lumina şi-o cerne.

Du-mă pe falnice creste de munţe,
Unde jos, departe, în umbra adîncă,
Se-aşterne pădurea, cîmpia, cătunul,
Şi clopotul trist al vecerniei sună,

Sau du-mă s-aud pleșcăitul de vîsle
Ce liniștea nopții-ntrerupe în vale,
Șerpuind lîngă țărm căutîndu-și cărarea
Spre corabia ce-așteaptă departe-n ocean :

Pe maluri pietroase, spălate de mare,
Ce valuri puternice bat ne-ncelat,
Cu stînci înnegrite, ieșite din ape,
Pe care le mătură vîntul de toamnă.

Acolo, te-oprește-n tîrziu ceas de noapte
Și-ascultă vuind a furtunii suflare ;
Și prinde fugarele raze de lună
Pe marea-nspumată și pînza din zare.

Tihna plină de dulceață a privelиștii de dedesubt, unde briza de seară încrețea ușor fața apei, ori umfla pînza corabiei în care se prindea ultima rază de soare, și unde, din cînd în cînd, bătaia vîslelor tulbura tremurul ușor al mării, se îmbină cu melodia duioasă a lăutei ei, pentru a-i domoli gîndurile într-o blîndă reverie ; și ea continuă să dea glas cîntecelor melancolice ale vremurilor trecute, pînă cînd amintirile trezite fură prea puternice pentru inima ei, lacrimile începură să-i picure peste lăuta peste care stătea aplecată, glasul i se frînse, și se văzu silită să se oprească.

Deși soarele coborîse acum în spatele munților, și chiar și lumina răsfrîntă se stingea încet pe crestele cele mai înalte, Emily nu părăsi foișorul, ci se lăsă în voia îngîndurării ei visătoare, pînă cînd un zgomot de pași la mică depărtare o făcu să tresară ; și, uitîndu-se printre zăbrelele ferestruicii, văzu un bărbat plimbîndu-se în jurul turnului ; crezu însă că era domnul Bonnac și se lăsă iarăși pradă reveriei pe care pașii lui o întrerupseseră. După cîtva timp, atinse din nou coardele lăutei și începu să cînte aria ei favorită ; dar un nou zgomot de

pași o tulbură și, oprindu-se să asculte, auzi pe cineva urcînd scara foișorului. Întunericul din acest ceas al înserării o făcu să simtă oarecare teamă, care altfel poate că nu ar fi cuprins-o, socotind că doar cu cîteva momente mai înainte îl văzuse trecînd pe domnul Bonnac. Pașii erau repezi și sprinteni, și în clipa următoare ușa odăiței se deschise, lăsînd să intre un bărbat ale cărui trăsături erau învăluite în întunericul înserării, dar al cărui glas nu putea fi ascuns, căci era glasul lui Valancourt ! La auzul lui, care întotdeauna o emoționa profund, ea tresări de spaimă, uimire și bucurie reținută ; văzîndu-l că se apropie de ea, se prăbuși pe scaun, copleșită de emoții felurite care se înfruntau în sufletul ei, aproape insensibilă la glasul acela ale cărui chemări stăruitoare și tremurate păreau că încearcă s-o readucă în simțiri. Valancourt, stînd în picioare lîngă Emily, regreta nerăbdarea nesăbuită care-l făcuse să vină astfel și s-o ia prin surprindere. Căci, sosind la castel, fusese prea nerăbdător să mai aștepte întoarcerea contelui, care, după cum i se spusese, se afla prin parcul castelului, și pornise în căutarea lui — cînd, trecînd pe lîngă foișor, auzise glasul lui Emily, și urcase imediat.

Trecu destulă vreme pînă cînd Emily își veni în fire ; dar, neputînd uita trecutul, îi respinse atențiile printr-o atitudine rezervată și îl întrebă, cu aerul cel mai nemulțumit pe care putea să-l arboreze în aceste prime clipe după apariția lui, cu ce prilej venise la castel.

— Ah, Emily ! exclamă Valancourt, privirea aceasta, vorbele acestea — vai ! inseamnă că nu pot nădăjdui nimic — dacă ai încetat să mă mai stimezi, ai încetat și să mă mai iubești !

— Foarte adevărat, domnule, răspunse Emily, străduindu-se să-și stăpînească tremurul glasului ; și dacă mi-ai fi prețuit stima, nu mi-ai mai fi dat acest nou prilej de stînjeneală.

Chipul lui Valancourt se schimbă brusc, de la o expresie de îndoială și frămîntare la surprindere și consternare ; tăcu cîteva clipe, și apoi zise :

— Mi se spusese că pot nădăjdui la o primire cu totul diferită ! Deci e adevărat, Emily, că am pierdut pentru totdeauna prețuirea ta ? Să cred oare că, deși aș putea cîștiga iar stima ta — afecțiunea n-o voi mai putea dobîndi ? O fi plănuit oare contele cruzimea aceasta, care acum mă chinuie ca o a doua moarte ?

Tonul cu care rosti acestea o neliniști pe Emily, tot atît cît o surprinseră spusele lui, și îl rugă, tremurînd de nerăbdare, să se explice.

— Mai este oare nevoie de o explicație ? zise Valancourt ; nu știi cu cîtă cruzime a fost răstălmăcită purtarea mea ? Că faptele de care m-ai crezut cîndva vinovat (și, oh, Emily ! cum ai putut să mă cobori atît de jos în opinia ta, chiar și pentru o singură clipă ?) — aceste fapte îmi fac tot atîta silă și oroare ca și ție ? Oare nu ai aflat că contele de Villefort a descoperit calomniile care mi-au răpit tot ce aveam mai scump pe acest pămînt și că m-a chemat aici la castel, ca să te lămuresc asupra conduitei mele anterioare ? Oh, e cu neputință să nu ai cunoștință de toate acestea, și iarăși mă chinui cu speranțe zadarnice !

Tăcerea lui Emily îi confirmă această presupunere ; căci întunericul adînc nu-i îngăduia bietului Valancourt să distingă uimirea ce se lupta cu bucuria pe chipul ei. O clipă ea nu fu în stare să scoată o vorbă ; apoi suspină adînc, părînd să găsească în el oarecare ușurare, și spuse :

— Valancourt ! pînă în clipa asta nu am avut cunoștință de ceea ce îmi spui ; emoția pe care o încerc acum trebuie să te încredințeze că spun adevărul ; și că, deși am încetat să te stimez, n-am izbutit pe de-a întregul să te uit.

— Clipa aceasta ! șopti Valancourt cu glas coborît, sprijinindu-se ca să nu cadă pe marginea ferestrei — clipa

aceasta îmi aduce o convingere care mă copleşeşte ! — aşadar, îţi mai sînt drag — încă îţi mai sînt drag, iubita mea Emily !

— Mai e nevoie să ţi-o spun ? răspunse ea ; mai e nevoie să-ţi declar că acestea sînt primele clipe de bucurie pe care le-am cunoscut de la plecarea ta şi că ele mă răsplătesc pentru toată durerea pe care am suferit-o de atunci ?

Valancourt oftă adînc, neînstare să spună ceva ; dar cînd duse la buze mîna ei, lacrimile ce-i căzură pe ea vorbiră mai grăitor decît orice cuvinte.

Emily, mai liniştită, îi propuse să se întoarcă amîndoi la castel ; şi atunci, pentru prima dată, îşi aminti că, invitîndu-l pe Valancourt, contele îi ceruse să-şi explice conduita, şi că încă nu primise nici o explicaţie. Dar în timp ce se gîndea astfel, inima ei nu o lăsa să se îndoiască nici o clipă de virtuţile lui : privirea, glasul, gesturile lui, toate exprimau sinceritatea plină de noblețe care îi atrăseseră şi în trecut atenţia ; şi din nou se lăsă copleşită de o bucurie mai puternică decît simţise vreodată.

Nici Emily şi nici Valancourt nu-şi dădură seama cum au ajuns la castel, pînă unde parcă îi purtase o zînă prin vraja ei, căci nu-şi aminteau nimic ; şi abia cînd ajunseră în sala cea mare, îşi amintiră că mai existau şi alţi oameni pe lume în afară de ei doi.

Sosi apoi şi contele, surprins, şi cu o bunăvoinţă plină de bucurie, îi ură bun-venit lui Valancourt şi îi ceru iertare pentru nedreptatea pe care i-o făcuse ; curînd acestui grup fericit i se alătură şi domnul Bonnac, care împreună cu Valancourt fură foarte bucuroşi să se regăsească.

După ce se terminară primele felicitări, şi bucuria generală se mai domoli puţin, contele se retrase împreună cu Valancourt în bibliotecă, unde avu loc între ei o lungă discuţie, în care acesta din urmă se justifică atît de clar, pentru acele aspecte nelegiuite din conduita sa care i se imputau, şi atît de sincer îşi mărturisi şi deplînse fap-

tele nesăbuite pe care le săvîrșise, încît contele nu se mai îndoi că speranțele îi erau întemeiate ; și întrucît desluși atîtea virtuți nobile la Valancourt și înțelese că experiența îl învățase să deteste nebuniile pe care mai înainte le privise doar cu îngăduință, își întări convingerea că își va trăi viața cu demnitatea unui om înțelept și bun, și că putea să-i încredințeze fericirea viitoare a lui Emily St. Aubert, pentru care avea simțămintele unui părinte. După aceasta îi vorbi și ei, într-o scurtă conversație, după plecarea lui Valancourt. În timp ce Emily asculta ce sprijin îi adusese Valancourt domnului Bonnac, ochii i se umplură de lacrimi de bucurie ; și apoi spusele contelui de Villefort îi risipiră orice îndoială asupra conduitei lui, trecute și viitoare, și îi acordă din nou, fără teamă, toată stima și afecțiunea pe care i le dăruise la început.

Cînd veniră cu toții la cină, contesa și Blanche îl întîmpinară pe Valancourt cu sincere felicitări ; iar Blanche se bucură atît de tare s-o vadă pe Emily iarăși fericită, încît pe moment uită că domnul Saint Foix încă nu sosise la castel, deși îl așteptau de cîteva ceasuri ; dar simpatia ei atît de generoasă se văzu în curînd răsplătită, prin apariția lui. Era acum în întregime întremat de pe urma rănilor primite cu prilejul primejdioasei călătorii în Pirinei ; și amintirea acelor zile nu făcu decît să le sporească sentimentul fericirii lor prezente. Urmară alte urări de bine, și în jurul cinei se aflau acum numai chipuri zîmbitoare de fericire, dar de o fericire care avea la fiecare un caracter diferit. Blanche zîmbea deschis și vesel, pe cînd Emily, duios și gînditor ; zîmbetul lui Valancourt era, pe rînd, extatic, duios și vesel ; cel al domnului Saint Foix era plin de voioșie ; iar al contelui, pe cînd îi privea pe toți cei din jurul său, exprima satisfacția calmă a bunăvoinței ; în timp ce trăsăturile contesei, ale lui Henri și ale domnului Bonnac dezvăluiau mai puțină însuflețire. Bietul domn Du Pont nu putea, prin prezența lui, să arunce o umbră de regret asupra celor prezenți, căci după ce

descoperise că Valancourt nu era nedemn de stima lui Emily, se hotărîse cu toată seriozitatea să-şi înăbuşe iubirea fără speranţă şi plecase imediat de la Château-le-Blanc — un gest pe care acum Emily îl înţelese şi îl răsplăti cu admiraţia şi compasiunea ei.

Contele şi oaspeţii săi rămaseră împreună pînă la o oră tîrzie, neputînd rezista tentaţiilor unei societăţi vesele şi bucuriilor prieteniei. Cînd Annette auzi de sosirea lui Valancourt, Ludovico abia o putu ţine să nu se ducă şi ea să-şi arate bucuria, şi spunea sus şi tare că nu se mai bucurase atît de tare de ceva, din momentul cînd îl găsise pe Ludovico.

CAPITOLUL XIX

Rostu'-acum mi-l împlinesc
Pot să zbor, sau să gonesc
Iuțe pînă-n cap de țară,
Unde bolta-n jos coboară ;
Și de-acolo, să mă-ntorn
Pînă sus, pe-al lunii corn.

MILTON — *Comus*

Căsătoriile celor două tinere, Blanche și Emily, au fost oficiate în aceeași zi, cu tot fastul nobiliar, la Château-le-Blanc. Ceremoniile au avut loc în marea sală a castelului, care cu acest prilej a fost împodobită cu o tapiserie nouă, nespus de frumoasă, zugrăvind faptele de arme ale lui Carol cel Mare și ale celor doisprezece pairi ai săi : într-un loc se puteau vedea sarazinii, cu căștile lor îngrozitoare, înaintînd în luptă ; în altul se arătau ceremoniile stranii și isprăvile miraculoase ale vrăjitorului Jarl în fața împăratului. Somptuoasele stindarde ale familiei Villeroi, care zăcuseră multă vreme acoperite de praf, au fost din nou arborate și fluturau deasupra arcurilor gotice ale ferestrelor cu vitralii ; și muzica răsuna în toate ungherele, prin fiecare galerie și colonadă a vastului castel.

Cînd Annette privi de pe culoar în jos spre sala cea mare, cu arcadele și ferestrele pline de lumini strălucitoare, și văzu rochiile minunate ale dansatoarelor, livrelele scumpe ale slujitorilor, baldachinele de catifea purpurie

și aurie, și auzi acordurile vesele plutind pe sub bolta acoperișului, aproape că se crezu într-un palat fermecat, și se jură că nu mai văzuse un loc care s-o vrăjească atît de mult, de pe vremea poveștilor cu zîne ; ba, nici chiar zînele, în petrecerile pe care le dădeau noaptea în această străveche sală, n-ar fi putut împlini ceva mai minunat ; pe cînd bătrîna Dorothée, privind această scenă, oftă și zise că acum castelul arăta așa cum era în vremea tinereții ei.

După ce se bucurară cîteva zile de serbările de la Château-le-Blanc, Valancourt și Emily își luară rămas bun de la prietenii lor și o porniră spre La Vallée, unde credincioasa Theresa îi primi cu o bucurie neprefăcută ; aici pădurile umbroase le trezeau mii de amintiri duioase și drăgăstoase ; și în timp ce rătăceau împreună prin locurile în care își duseseră atîta vreme veacul domnul și doamna St. Aubert, și Emily îi arăta cu dragoste melancolică ungherele lor preferate, simțea că fericirea ei de acum ar fi primit întreaga lor binecuvîntare, dacă ar mai fi fost în viață.

Valancourt o conduse la platanul de pe terasă, unde se încumetase pentru prima dată să-i declare dragostea sa ; amintirea chinurilor prin care trecuse atunci și evocarea tuturor primejdiilor și nenorocirilor pe care le întîmpinaseră fiecare dintre ei, în răstimpul care trecuse de la ultima oară cînd șezuseră sub ramurile lui cuprinzătoare, le exaltă fericirea de acum ; și, în acest loc, sfințit prin amintirea lui St. Aubert, își jurară solemn să facă totul ca să-și merite fericirea — încercînd să fie la fel de binevoitori ca și el, neuitînd că cu cît te înalți mai sus ai îndatoriri mai mari, și oferindu-le semenilor lor, odată cu sprijinul pe care bogăția îl datorează celor năpăstuiți, exemplul unei vieți pline de recunoștință și mulțumire față de Cel-de-Sus, închinată de asemenea grijii și dragostei pentru creaturile sale.

Curînd după întoarcerea lor la La Vallée, fratele lui Valancourt veni să-i ureze fericire în căsătorie și să-i prezinte lui Emily omagiile sale ; și se arătă atît de încîntat de soția fratelui său, ca și de perspectiva fericirii pe care această căsătorie părea să i-o aducă lui Valancourt, încît îi cedă imediat o parte din bogatul său domeniu, care urma să-i revină în întregime la moartea sa, întrucît nu avea urmași.

Proprietățile din Toulouse fură vîndute, și Emily cumpără de la domnul Quesnel vechiul domeniu al tatălui ei, unde, după ce-i dădu o dotă ca să se poată mărita, o angajă pe Annette intendentă, și pe Ludovico administrator ; dar cum Valancourt, la fel ca și ea, prefera locurile umbroase din La Vallée fastului de la Epourville, o păstrară ca reședință, petrecînd totuși cîteva luni pe an și în locul natal al lui St. Aubert, în semn de respect plin de duioșie pentru memoria lui.

Cît despre moștenirea ce-i fusese lăsată de signora Laurentini, Emily îl rugă pe Valancourt să-i îngăduie să i-o cedeze domnului Bonnac ; și Valancourt, auzindu-i rugămintea, simți întreaga valoare a omagiului pe care-l cuprindea. Castelul din Udolpho îi reveni de asemenea soției domnului Bonnac, căci era singura urmașă în viață a acelei familii ; și astfel bogăția îi readuse domnului Bonnac pacea în suflet și bunăstarea în familie.

Oh ! ce plăcut este să vorbești despre fericirea ce-i copleși pe Valancourt și pe Emily ; să povestești cum, după ce au suferit sub oprimarea celor răi și sub disprețul celor slabi, au fost în sfîrșit redați unul altuia — locurilor iubite din țara lor natală — celei mai tihnite mulțumiri a acestei vieți, aceea de a aspira la desăvîrșire morală și de a tinde spre împlinire spirituală — plăcerilor unei societăți cultivate și împlinirii faptelor bune, care le însuflețise întotdeauna inimile ; în timp ce La Vallée adăpostea din nou omenia, înțelepciunea și binecuvîntarea casnică !

Oh ! cît de folositor ar fi să fi arătat că, deşi cei răi pot uneori să pricinuiască suferinţe fără număr celor buni, puterea lor este trecătoare şi pedeapsa neîndoielnică ; şi că nevinovăţia, deşi oprimată de nedreptate, va izbuti, sprijinită de răbdare, să triumfe în cele din urmă asupra nenorocirilor !

Iar dacă mîna nevolnică ce a aşternut pe hîrtie această povestire a izbutit, prin scenele înfăţişate, să aducă puţină mîngîiere celui îndurerat, sau prin morala sa l-a învăţat cum s-o rabde — atunci strădania, oricît de umilă, nu a fost zadarnică şi nici scriitorul nu a rămas nerăsplătit.